

Syrische statushouders op weg in Nederland

*De ontwikkeling van
hun positie en leefsituatie*

Syrische statushouders op weg in Nederland

De ontwikkeling van hun positie
en leefsituatie

Sociaal en Cultureel Planbureau
Den Haag, juni 2020

Colofon

Syrische statushouders op weg in Nederland: de ontwikkeling van hun positie en leefsituatie

Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)

Den Haag, juni 2020

ISBN 978 90 377 0947 6

Over het SCP

Het Sociaal en Cultureel Planbureau is een interdepartementaal, wetenschappelijk instituut, dat - gevraagd en ongevraagd - sociaalwetenschappelijk onderzoek verricht. Het SCP rapporteert aan de regering, de Eerste en Tweede Kamer, de ministeries en maatschappelijke en overheidsorganisaties. Het SCP valt formeel onder de verantwoordelijkheid van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het SCP is opgericht bij Koninklijk Besluit op 30 maart 1973. www.scp.nl (<http://www.scp.nl>)

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met [Jaco Dagevos](https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/dagevos) (<https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/dagevos>), [Emily Miltenburg](https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/miltenburg) (<https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/miltenburg>) of de afdeling Persvoorlichting van het SCP via pers@scp.nl.

Redactie

[Jaco Dagevos](https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/dagevos) (<https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/dagevos>) (SCP)

[Emily Miltenburg](https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/miltenburg) (<https://www.scp.nl/over-scp/medewerkers/miltenburg>) (SCP)

Martine de Mooij (CBS)

[Djamila Schans](https://www.wodc.nl/organisatie/medewerkers/RWI/DjamilaSchans.aspx) (<https://www.wodc.nl/organisatie/medewerkers/RWI/DjamilaSchans.aspx>) (WODC)

Ellen Uiters (RIVM)

Alet Wijga (RIVM)

Ontwerp & realisatie en beeld

[Textcetera](http://www.textcetera.nl/) (<http://www.textcetera.nl/>), Den Haag

Figuren

Cometa.cc, Den Haag & Amsterdam

Inhoud

Introductie.....	4
Samenvatting.....	5
Demografie.....	11
Onderwijs.....	22
Inburgering	32
Nederlandse taal.....	42
Gezondheid en zorggebruik	55
Psychische gezondheid.....	66
Leefstijl.....	78
Werk en werkloosheid.....	88
Uitkering en rondkomen	104
Sociale contacten	112
Waardenoriëntaties	125
Religie	137
Thuis in Nederland?	149
Vertrouwen in Nederlandse instanties	158
Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties	162
Discriminatie en acceptatie	178
In Nederland blijven?.....	186
Over deze publicatie (project en methoden)	196

Introductie

Syrische statushouders op weg in Nederland: de ontwikkeling van hun positie en leefsituatie is een digitale publicatie die is opgebouwd uit verschillende, op zichzelf staande pagina's of 'kaarten'. Hierin brengen we in beeld hoe de positie en leefsituatie van de recent in Nederland gearriveerde Syrische statushouders zich de afgelopen jaren hebben ontwikkeld. Elke kaart behandelt een eigen onderwerp, zoals taal, gezondheid of positie op de arbeidsmarkt.

De basis voor deze publicatie bestaat uit twee surveys die in 2017 en 2019 zijn gehouden onder dezelfde groep ('cohort') Syrische statushouders. Het gaat om het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Samenvatting

Auteurs: [Jaco Dagevos \(SCP\)](#) , [Emily Miltenburg \(SCP\)](#) , Martine de Mooij (CBS) , [Djamila Schans \(WODC\)](#) , Ellen Uiters (RIVM) en Alet Wijga (RIVM)

Deze kaart bevat de belangrijkste bevindingen van de studie *Syrische statushouders op weg in Nederland: de ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. In deze studie kijken we naar de positie en leefsituatie van Syriërs die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel hebben gekregen en hun partner en kinderen die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. Het gaat om personen van 15 jaar en ouder. Het accent ligt op de vraag welke veranderingen in positie en leefsituatie zich tussen 2017 en 2019 hebben voorgedaan. De beschrijvingen hiervan zijn gebaseerd op de informatie van Syrische statushouders die in beide jaren aan het surveyonderzoek hebben meegedaan.¹ Behalve van de surveygegevens hebben we gebruikgemaakt van informatie uit registers.

Belangrijkste bevindingen in het kort

- De beheersing van de Nederlandse taal is verbeterd. Steeds meer statushouders sluiten hun inburgering en cursus Nederlandse taal af, meer Syriërs zijn aan het werk en actief op de arbeidsmarkt. Ook neemt de onderwijsparticipatie toe.
- Jongeren en mannen boeken een grotere vooruitgang (in taal en arbeidsparticipatie) dan 45-plussers en vrouwen.
- Kinderen van statushouders stromen veel vaker dan kinderen gemiddeld in Nederland door naar het praktijkonderwijs.
- Zorgelijk blijft de ongunstige fysieke en psychische gezondheid. Hoewel het aandeel psychisch ongezonde mensen enigszins is gedaald, ligt dit nog steeds op een hoog niveau. Veel Syriërs kampen met een slechte mondgezondheid.
- Syrische statushouders tonen zich tevreden met hun leven in Nederland en met de werking van Nederlandse instituties. Zij ervaren, zeker in vergelijking met andere migrantengroepen, betrekkelijk weinig discriminatie.
- Hoewel de onderwijs- en arbeidsparticipatie is verbeterd, blijft een groot deel van de Syrische statushouders afhankelijk van een bijstandsuitkering. Veel mensen geven aan dat er in hun huishouden te weinig geld is om rond te komen.

De bevindingen in het licht van de coronacrisis

Dit onderzoek is uitgevoerd voor de uitbraak van het coronavirus. En hoewel op het moment van schrijven onduidelijk is welke gevolgen deze crisis precies zal hebben, is het niet gewaagd om te stellen dat statushouders, die op verschillende domeinen een kwetsbare positie in nemen, hier sterk door geraakt gaan worden. Dit onderzoek wijst op een voorzichtige positieverbetering. De beheersing van de Nederlandse taal is verbeterd en steeds meer Syrische statushouders bewegen zich richting de arbeidsmarkt; het aandeel werkenden neemt toe. Het is te verwachten dat deze gunstige ontwikkeling smooit. De arbeidsmarktpositie van Syrische statushouders is nog heel broos; het gaat bijna zonder uitzondering om flexibele en kleine banen die in tijden van

economische neergang doorgaans niet worden gecontinueerd. Uitstroom is het gevolg, de kansen op het vinden van een nieuwe baan zullen naar verwachting sterk afnemen. Een economische crisis treft migranten doorgaans hard, en er zijn geen redenen om aan te nemen dat dit nu anders zal zijn. Ook vrezen we voor de voortgang in de beheersing van het Nederlands. Taalscholen zijn op dit moment dicht en contacten buiten de woning – met wie Nederlands gesproken en geoefend kan worden – zullen beperkt zijn. Ook is het door de strenge coronamaatregelen op het moment van schrijven niet mogelijk om een inburgeringsexamen te doen. Syrische statushouders zijn ook kwetsbaar vanwege hun ongunstige psychische gezondheid. Die verbetert niet door gedwongen thuiszitten, en met onzekerheid over de leefsituatie in Nederland. Heel Nederland maakt vanwege de coronacrisis een moeilijke tijd door, maar dat geldt zeker voor statushouders die bezig waren met hun eerste stappen richting een nieuw bestaan. In de afgelopen jaren is veel beleid tot ontwikkeling gekomen om de participatie van statushouders te verbeteren. Het is te hopen dat ze toekomen aan de volgende stap, maar vanwege hun kwetsbare positie mogen we daar niet al te optimistisch over zijn. Beleid is meer dan ooit nodig om de ongunstige gevolgen voor de positie van statushouders zoveel mogelijk het hoofd te bieden.

Samenvatting

Stijgende onderwijsparticipatie, maar zorg over schooluitval en praktijkonderwijs

Steeds meer Syrische statushouders volgen onderwijs. De onderwijsdeelname onder volwassenen stijgt voorzichtig. Een groot deel van de 12-18-jarige statushouders volgt onderwijs op mbo-niveau, doorgaans op mbo-1-niveau. Daarna vervolgen veel statushouders het onderwijs op mbo-2-4-niveau. Twee ontwikkelingen zijn zorgelijk. Een aanzienlijk deel van de jongeren die als 17-jarigen een verblijfsvergunning kregen, verlaat het onderwijs zonder startkwalificatie zodra zij 18 zijn. Verder stromen kinderen van statushouders veel vaker dan kinderen gemiddeld in Nederland door naar het praktijkonderwijs.

Vooruitgang beheersing Nederlandse taal

Steeds meer Syrische statushouders ronden hun taal cursus af en slagen voor hun inburgeringsexamen. De beheersing van de Nederlandse taal is in de afgelopen jaren verbeterd. In 2017 gaven Syrische statushouders gemiddeld een 4,8 voor hun beheersing van het Nederlands, in 2019 ligt dit gemiddelde cijfer op 5,6 (op een schaal van 1-10). Als je de Nederlandse taal niet goed beheerst, beïnvloedt dit de participatie en het dagelijks leven. Het is een van de belangrijkste redenen die statushouders aanvoeren waarom ze nog geen werk hebben. Ongeveer een derde van de Syrische statushouders ervaart tijdens contact met de huisarts meestal of altijd problemen met de Nederlandse taal.

Lichte daling psychische ongezondheid, maar nog steeds hoog

Het aandeel psychisch ongezonde Syrische statushouders daalde licht, van 42% naar 38%. Maar dat is nog steeds hoog: in de algemene bevolking ligt dit aandeel rond de 13%. Van alle Syrische statushouders ontvangt 8% hulp of begeleiding bij het omgaan met stress, somberheid of angst. Van degenen die geen hulp ontvangen, geeft 8% aan wel behoefte te hebben aan hulp of begeleiding.

Mondgezondheid slecht en steeds meer rokers onder jongeren

Syrische statushouders hebben een slechte mondgezondheid. 18% beoordeelt de gezondheid van hun mond, tanden en kiezen als (zeer) slecht (in onderzoek onder de algemene bevolking is dit nooit hoger dan 4%). Het percentage rokers is onveranderd hoog onder de Syrische statushouders: in 2019 rookt 63% van de Syrische mannen en 27% van de Syrische vrouwen wel eens. Alleen bij Syrische tieners (en niet in de andere leeftijdsgroepen) is het percentage rokers sterk toegenomen. Onder Syriërs die 15-19 jaar oud waren in 2017, steeg het percentage rokers van 31% naar 48% in 2019. In de algemene bevolking van Nederland rookt 16% van de 16-20-jarigen wel eens. Daar staat tegenover dat het percentage alcoholgebruikers onder de Syrische statushouders onveranderd laag is.

Meer Syrische statushouders aan het werk, maar precare positie blijft

In vergelijking met 2017 is de oriëntatie op de arbeidsmarkt in 2019 toegenomen. Dit blijkt uit een groter aandeel Syrische statushouders dat betaald werk heeft en naar werk zoekt. Tussen 2017 en 2019 liep het aandeel Syrische statushouders met betaald werk op van 11% naar 34%. Wel zijn het overwegend precare banen: vaak flexibel (92%) en aan de onderkant van de arbeidsmarkt (83% elementaire of lage beroepen). Aan de kenmerken van de banen is tussen 2017 en 2019 weinig veranderd, wel werkt men wat minder vaak in kleine banen (0-11 uur per week).

Dat nog veel Syrische statushouders geen werk hebben of werken aan de onderkant van de arbeidsmarkt zien we terug in de inkomenspositie. Een groot deel van de onderzoeksgroep is afhankelijk van een bijstandsuitkering. Tegelijkertijd zien we een voorzichtige daling van deze afhankelijkheid bij degenen die in 2014 zijn aangekomen. Dit komt waarschijnlijk door de toegenomen arbeidsparticipatie. Toch is de afhankelijkheid van een bijstandsuitkering onder deze groep met 70% (cijfers van 2018) nog steeds zeer hoog. Het is dan ook niet verwonderlijk dat een substantieel deel (rond de 40%) van de Syrische statushouders aangeeft dat er te weinig geld is om rond te komen. Dat aandeel is tussen 2017 en 2019 nauwelijks veranderd.

Sterke oriëntatie op Nederland en Nederlandse contacten

Voor een groep die nog maar zo kort in Nederland is, is het opvallend dat veel Syriërs zich al Nederlander voelen. Dit is de laatste jaren bovendien toegenomen. In 2017 identificeerde 20% van de Syriërs zich (helemaal) niet als Nederlander, in 2019 geldt dit nog maar voor 13% van de Syriërs. Tegelijkertijd is de groep die zich (heel) sterk als Nederlander identificeert, gegroeid van 34% naar 43%. Deze trend is zichtbaar in alle subgroepen.

De meeste Syriërs zijn nog niet lang genoeg in Nederland om zich te laten naturaliseren. Slechts 4% van de statushouders heeft op dit moment al een Nederlands paspoort. Maar op een enkeling na willen alle Syrische statushouders in ons onderzoek zich op termijn laten naturaliseren.

De sterke identificatie met Nederland gaat hand in hand met frequente sociale contacten met autochtone Nederlanders. Ondanks een lichte daling in de frequentie sinds 2017 gaan Syriërs vaker om met autochtone Nederlanders dan leden van meer gevestigde groepen, zoals personen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond. Over het geheel genomen zijn Syrische statushouders tevreden met hun leven in Nederland (een 8,2 op een schaal van 1-10).

Hoog vertrouwen in instanties

Opvallend is het hoge vertrouwen in Nederlandse instanties. Vooral de regering, de Nederlandse rechters en de politie genieten veel vertrouwen: tussen de 93% en de 96% van de Syriërs geeft aan deze instanties te vertrouwen. Deze vertrouwenscijfers zijn veel hoger dan onder de algemene bevolking. Ook het vertrouwen in instanties waar statushouders veel contact mee hebben, zoals de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), VluchtelingenWerk Nederland en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), ligt gemiddeld hoog (boven de 80%). Men voelt zich over het algemeen rechtvaardig behandeld door deze instanties. Hierbij valt wel op dat hogeropgeleiden en jongeren kritischer zijn over de bejegening en dat een wat lager aandeel van hen vertrouwen heeft in deze instanties. Een groot deel van de Syriërs maakt zich wel zorgen over of hun verblijfsvergunning verlengd zal worden. 17% doet dit vaak, 33% soms.

Betrekkelijk weinig Syriërs hebben ervaringen met discriminatie

Zes op de tien Syriërs zeggen zelf nooit geconfronteerd te zijn geweest met discriminatie door Nederlanders en ruim een kwart zegt dat ze bijna nooit door Nederlanders gediscrimineerd zijn. Dit aandeel is tussen 2017 en 2019 wel licht gedaald; relatief meer Syriërs hebben dus persoonlijke ervaringen met discriminatie. Maar in vergelijking met de vier grote niet-westerse groepen is het aandeel Syriërs dat persoonlijk met discriminatie te maken heeft gehad nog steeds laag.

Meeste Syriërs onderschrijven democratische waarden, homoacceptatie ligt gevoelig

De overgrote meerderheid van de Syrische statushouders onderschrijft het belang van vrijheid van meningsuiting en van de mogelijkheid voor burgers om mee te beslissen over het bestuur. Ze zijn terughoudend om vragen over homoacceptatie te beantwoorden. Degenen die dit wel doen, zijn vaak geen voorstander van het homohuwelijk. Homoacceptatie ligt moeilijk binnen de Syrische groep.

Religie is belangrijk voor Syriërs

Van de Syriërs is 78% moslim, 8% christen en 13% geeft aan geen geloof aan te hangen. We zien hierin geen grote veranderingen tussen 2017 en 2019. Veel Syriërs hechten een groot belang aan hun geloof. Dit geldt in het bijzonder voor vrouwen, lager opgeleiden en nareizigers. Ongeveer twee derde van de gelovige Syriërs bidt (ten minste) dagelijks. Syrische moslims bidden minder vaak dan Marokkaanse moslims, maar vaker dan Turkse.

Verschillen tussen de Syriërs

Tussen Syriërs onderling zijn de verschillen in positie en leefsituatie soms groot. Hieronder beschrijven we de belangrijkste bevindingen naar een aantal subgroepen. Vanzelfsprekend is er samenhang tussen die kenmerken, maar dat is hier niet onderzocht.²

Grootste vooruitgang taal en arbeidsmarkt bij jongeren

Jongeren nemen op verschillende domeinen de meest gunstige positie in. Zij beheersen het Nederlands het best en hun Nederlands is in de afgelopen jaren behoorlijk verbeterd. Jongeren zijn daarnaast vaak actief op de arbeidsmarkt. Het aandeel psychisch ongezonde jongeren is naar

verhouding het sterkst gedaald. Niet op alle fronten zijn de bevindingen bij jongeren positief. In lijn met de gedachte van de zogenoemde integratieparadox zien we dat Syrische jongeren, die het meest zijn geïntegreerd, vaker aangeven dat migranten in Nederland worden gediscrimineerd. Ook zijn ze kritischer over de procedurele rechtvaardigheid van instanties en hebben ze wat minder vertrouwen in organisaties als de politie en de regering. Ook de sterke toename van het aandeel rokers onder de jongeren is minder gunstig.

Integratie 45-plussers verloopt moeizaam

Syrische 45-plussers blijven op verschillende terreinen achter. Zij beheersen het Nederlands het minst goed en hun taalbeheersing is in de achterliggende jaren ook weinig vooruitgegaan. Ze zijn het minst vaak geslaagd voor hun inburgering en hebben vaak een ontheffing of vrijstelling van de inburgeringsplicht gekregen. In vergelijking met andere leeftijdsgroepen blijft de arbeidsparticipatie achter. De gezondheid van de 45-plussers is slechter dan die van de jongere leeftijdsgroepen. Meer 45-plussers dan jongere Syriërs rapporteren een slechte ervaren gezondheid, langdurige aandoeningen, beperkingen bij het dagelijks functioneren en slechte mondgezondheid.

Focus bij vrouwen nog op taal, bij mannen al meer op arbeidsmarkt

Vrouwen hebben in 2019 minder vaak dan mannen een taalcursus afgerond. Ook zijn vrouwen minder vaak aan het werk en is het aandeel werkenden bij hen tussen 2017 en 2019 minder snel toegenomen. Ook bij de oriëntatie op de arbeidsmarkt zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen aanzienlijk. Van degenen die niet tot de beroepsbevolking behoren, geven mannen vaker dan vrouwen aan dat ze willen werken en op zoek zijn naar werk.

Positie lageropgeleiden ongunstig

Vooraf Syriërs die maximaal basisonderwijs hebben gevolgd, onderscheiden zich ongunstig. Zij beheersen het Nederlands het minst goed. Lageropgeleide Syriërs slagen minder vaak voor examenonderdelen van de inburgering en rapporteren vaak taalproblemen, bijvoorbeeld bij de huisarts. Ook hun arbeidsparticipatie blijft duidelijk achter bij die van andere opleidingscategorieën. Net als in de algemene bevolking van Nederland zien we bij de Syriërs die maximaal basisonderwijs hebben gevolgd hogere percentages met een slechte ervaren gezondheid, met langdurige aandoeningen, met beperkingen in het dagelijks functioneren en met een slechte mondgezondheid dan bij de hogere opleidingsgroepen.

Vooruitgang bij statushouders die in 2014 aankwamen

Verblijfsduur doet ertoe. In dit onderzoek zien we voor verschillende thema's dat degenen die in 2014 in Nederland aankwamen een andere positie innemen dan degenen die in de jaren daarna naar Nederland kwamen. Zij hebben vaker een taalcursus en de inburgering afgerond. Verder is hun psychische gezondheid meer verbeterd dan van degenen die later zijn gekomen. In de lichte van 2014 is het aandeel personen met een bijstandsuitkering gedaald en heeft men vaker betaald werk. Van degenen die in 2014 naar Nederland kwamen heeft in 2019 ruim twee vijfde een betaalde baan, van de Syriërs die in 2016 aankwamen, heeft een vijfde betaald werk. Maar hoewel de positie van de Syriërs die in 2014 aankwamen dus relatief is verbeterd, is nog steeds 70% van hen afhankelijk van een bijstandsuitkering (cijfers van 2018).

Deze kaart citeren

Dagevos, J., E. Miltenburg, M. de Mooij, D. Schans, E. Ueters en A. Wijga (2020). Samenvatting. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/samenvatting>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 Het gaat hier om een zogenoemd gebalanceerd panel: het betreft 2544 personen die zowel in 2017 als in 2019 aan de survey hebben meegedaan. Zie kaart [Over deze publicatie \(project en methoden\)](#) voor meer informatie over de gehanteerde data en methoden.
- 2 Meer verklarende, multivariate vraagstukken staan centraal in een vervolgstudie die binnen dit project uitgevoerd gaat worden.

Demografie

Auteur: Corina Huisman (CBS)

89.000 verblijfsvergunningen asiel

Tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2017 hebben 89.000 personen een verblijfsvergunning asiel gekregen. Syriërs vormden met 58.000 statushouders verreweg de grootste groep, gevolgd door Eritreeërs met 15.000 personen. Deze kaart richt zich op de demografische samenstelling en spreiding van deze groepen statushouders. De nadruk ligt op de grootste groep, de Syriërs, waarbij telkens een vergelijking wordt gemaakt met de overige statushouders.

Terminologie: statushouders en nareizigers

Deze kaart richt zich op de statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2017 een verblijfsvergunning asiel hebben gekregen en dus in Nederland mogen blijven. Het kan zijn dat mensen uit deze groep hun asielverzoek vóór deze periode hebben aangevraagd. Dit geldt met name voor degenen die in 2014 een asielvergunning hebben gekregen: zij kunnen hun asielverzoek in 2013, of misschien nog eerder, hebben ingediend.

Statushouders zijn alle personen die een verblijfsvergunning asiel hebben ontvangen van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). In vrijwel alle gevallen gaat het om een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd.

Nareizigers zijn gezinsleden van de statushouders aan wie onder speciale voorwaarden een machtiging voor verblijf (mvv) wordt verleend. Wanneer een mvv wordt verstrekt, krijgen deze gezinsleden na binnenkomst in Nederland een afgeleide asielvergunning. Zij behoren dan ook tot de statushouders.

Daarnaast worden ook de gezinsleden van statushouders meegenomen die via *reguliere gezinshereniging* naar Nederland komen. Deze familieleden worden in dit onderzoek meegeteld als statushouders, hoewel ze feitelijk geen asielvergunning hebben. Als de nationaliteit van een persoon onbekend is, wordt die afgeleid van het geboorteland of het land van herkomst (Verschuren et al. 2019).

De surveygegevens waar de meeste andere kaarten van deze publicatie op zijn gebaseerd, hebben betrekking op het cohort dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een status heeft gekregen. De kaarten [Demografie](#), [Onderwijs](#), [Inburgering](#) en [Uitkering en rondkomen](#) zijn niet (alleen) gebaseerd op surveygegevens, maar (grotendeels) gebaseerd op registerdata en gaan over het cohort statushouders dat tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2017 een status heeft gekregen. Voor deze drie onderwerpen zijn die registerdata voor de hele periode beschikbaar. Dit vergemakkelijkt de vergelijking tussen de jaren. Door naar heel 2016 te kijken, is de groep statushouders van 2016 niet onnodig klein.

Steeds groter aandeel vergunningen aan Syriërs

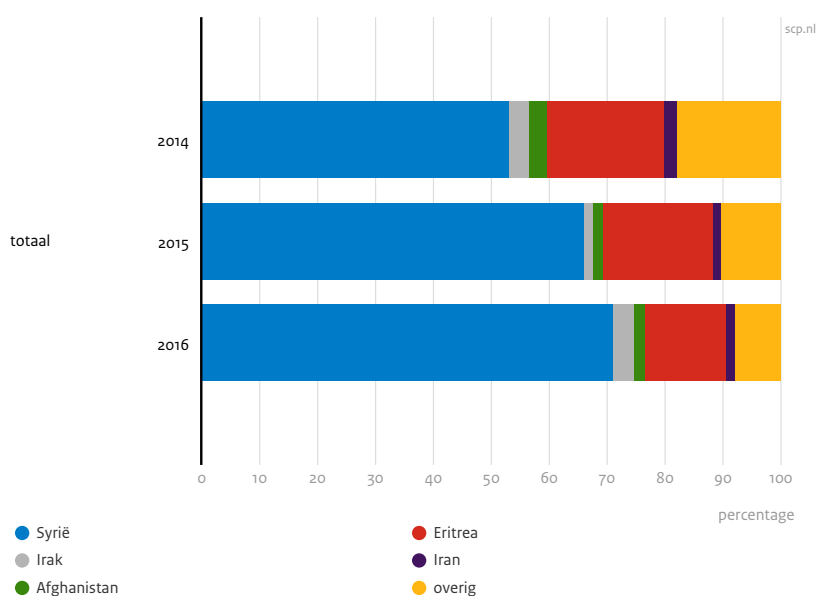
Figuur 1 toont allereerst de procentuele verdeling van het aantal verleende vergunningen per vergunningscohort [Een vergunningscohort bestaat uit personen die in hetzelfde jaar een vergunning hebben ontvangen. Het vergunningscohort 2015 betreft iedereen die in 2015 een vergunning heeft gekregen.] van zes groepen statushouders: Syriërs, Irakezen, Afghanen, Eritreeërs, Iraniërs en overige nationaliteiten.

Figuur 1

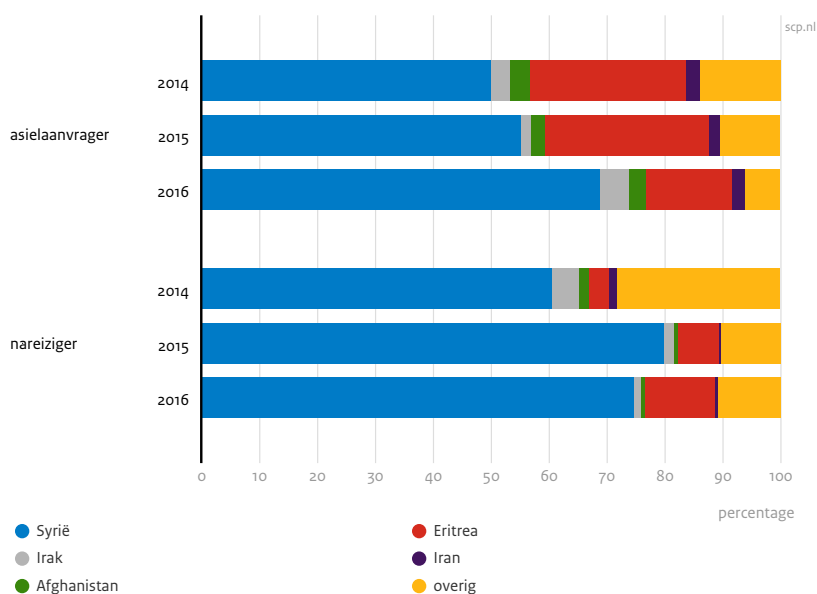
Verleende vergunningen

[Verleende vergunningen, naar nationaliteit en vergunningscohort, 2014-2016 (in procenten)]

totaal

type vergunning

Bron: CBS

In 2014 kregen bijna 20.000 asielzoekers (inclusief nareizigers en reguliere gezinsherenigers van asielzoekers) een verblijfsvergunning asiel, in 2015 waren dit er 33.000 en in 2016 bijna 37.000. Syriërs namen in elk van de drie jaren het merendeel van de verkregen vergunningen voor hun rekening. Bovendien nam hun aandeel in het totale aantal afgegeven vergunningen in de loop van de tijd toe, van iets meer dan de helft in 2014 tot meer dan 70% in 2016. Ongeveer een vijfde van alle afgegeven vergunningen werd uitgereikt aan Eritreeërs, getalsmatig de tweede groep. Hun aandeel in het totaal nam echter af van 20% in 2015 tot 14% in 2016.

Met name in de cohorten 2015 en 2016 is onder nareizigers en gezinsherenigers het aandeel Syriërs hoog: 80% van cohort 2015 en 75% van cohort 2016. In de cohorten 2014 en 2015 is het aandeel Eritreeërs onder de nareizigers en gezinsherenigers opvallend laag.

Veel jonge mannen

Er zijn meer mannen dan vrouwen onder de personen die een verblijfsvergunning asiel hebben gekregen. Onder de 89.000 personen die in 2014, 2015 of 2016 een verblijfsvergunning asiel kregen, waren 52.000 mannen (59%) en 35.000 vrouwen.¹

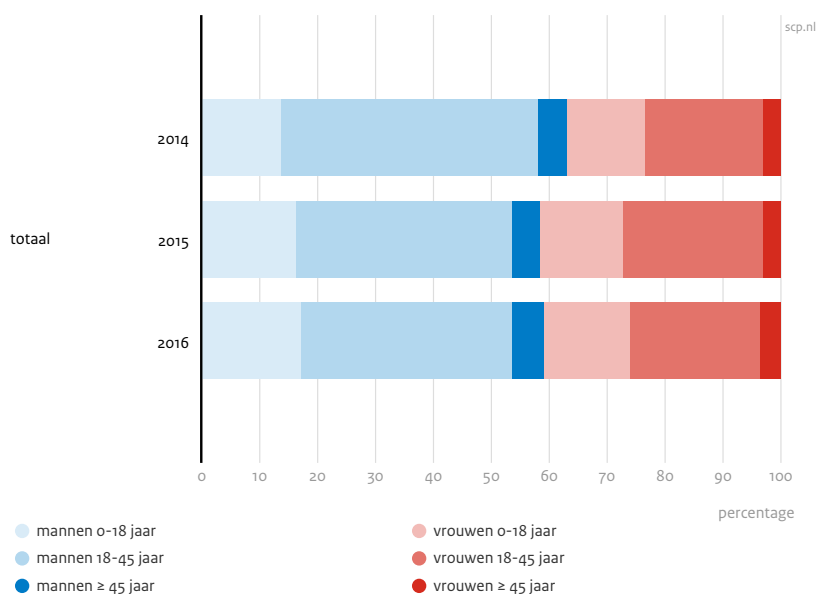
Zo'n 31% van de asielzoekers is jonger dan 18 jaar als ze een asielvergunning krijgen, 61% is tussen de 18 en 45 jaar oud, en 8% is 45 jaar of ouder.

Figuur 2

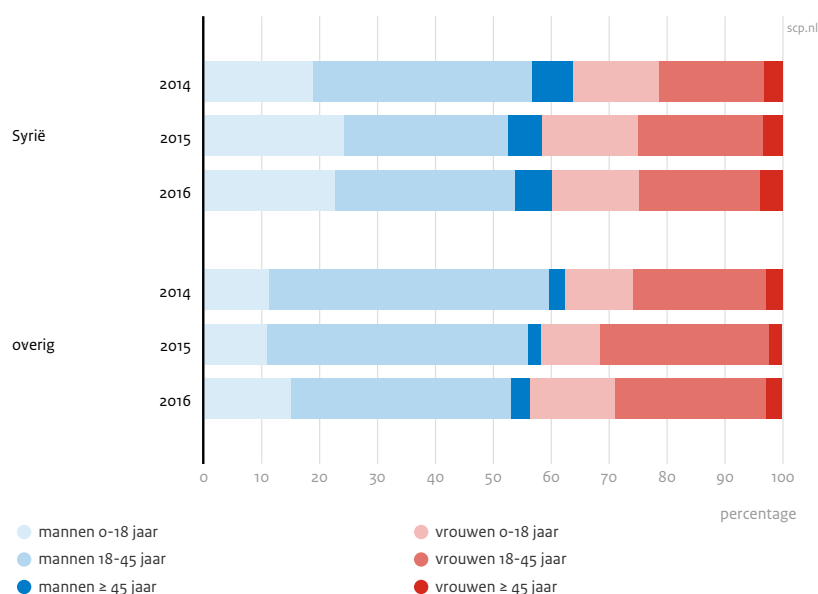
Statushouders naar leeftijd en geslacht

[Statushouders naar leeftijd en geslacht, totaal en naar vergunningscohort en nationaliteit, 2014-2016 (in procenten)]

totaal

nationaliteit

Bron: CBS

Het aandeel minderjarigen liep tussen 2014 en 2016 op van 27% naar 32%, het aandeel 18-45-jarigen daalde in die jaren van 65% naar 59%. Het aandeel vrouwen nam toe tussen 2014 en 2016: van 37% in 2014 via 42% in 2015 naar 41% in 2016. Beide ontwikkelingen komen doordat het aantal nareizigers is toegenomen. De groep nareizigers bestaat voor een groter deel uit vrouwen en kinderen dan de groep die in 2014 een verblijfsvergunning kreeg. Deze laatste groep bestond voor een groot deel uit mannen die alleen zijn gekomen.

Onder Syriërs, die met 58.000 verkregen vergunningen het beeld voor een belangrijk deel bepalen, bevinden zich 35.000 mannen en 23.000 vrouwen. Vooral het aantal jonge Syriërs valt op: ongeveer 40% is jonger dan 18 jaar. De meeste asielzoekerskinderen en jongeren komen met hun ouders naar Nederland. Maar er komen ook jongeren zonder ouders. Dat zijn alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's).

Minder alleenstaanden onder Syriërs

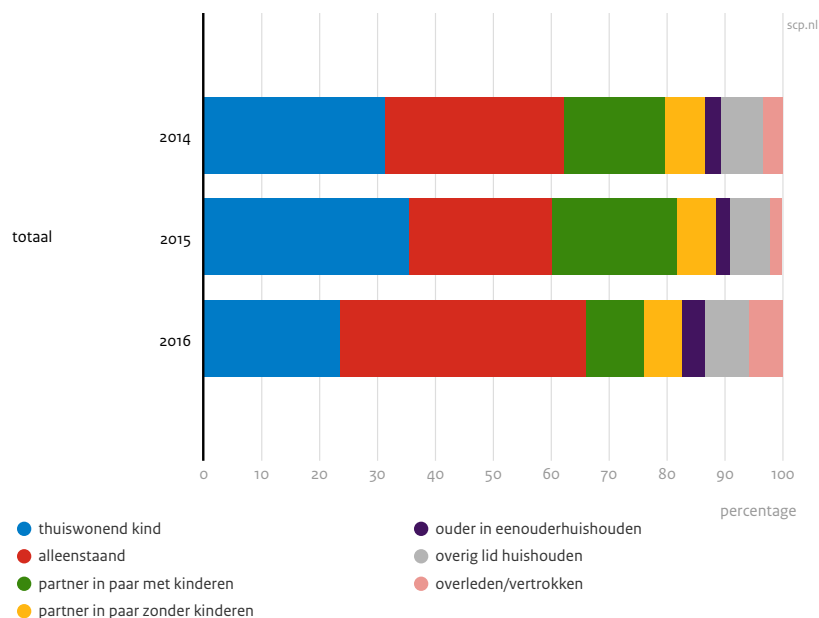
Een maand na het verkrijgen van hun vergunning leeft 31% van de statushouders als alleenstaande, is 31% een thuiswonend kind en leeft 24% samen met een partner met een of meer kinderen. Ongeveer 3% is uit Nederland vertrokken of overleden. Onder de Syriërs zijn naar verhouding meer thuiswonende kinderen, meer partners met kinderen en minder alleenstaanden dan onder de overige statushouders. De overige groepen kennen veel minder thuiswonende kinderen en meer alleenstaanden. Een relatief groter aandeel van deze groepen is vertrokken uit Nederland of overleden (6%). Onder Syriërs is dit 2%.

Figuur 3

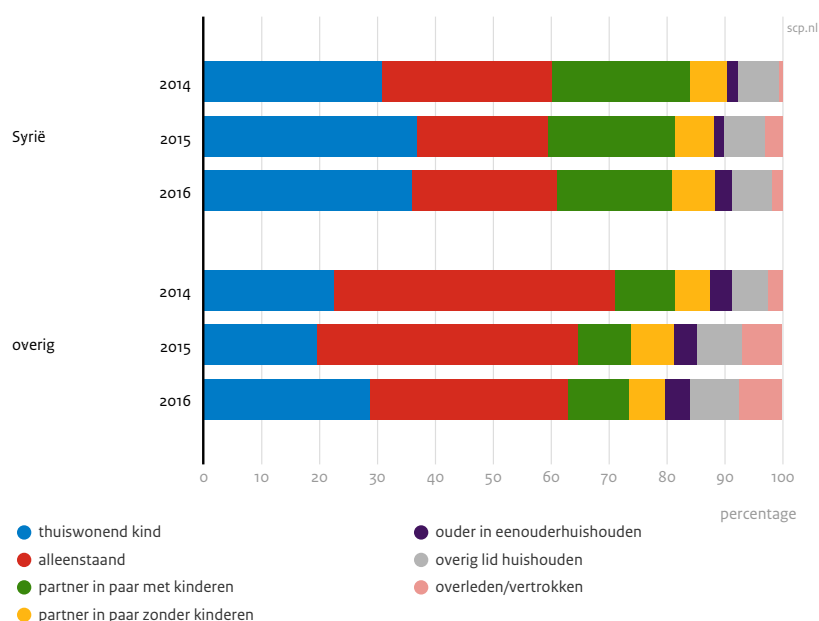
Plaats in het huishouden^a

[Plaats in het huishouden, totaal en naar vergunningscohort, 2014-2016 (in procenten)]

totaal

nationaliteit

a Plaats in het huishouden op het moment van huisvesting in een gemeente (eerste maand buiten de asiel opvang)

Bron: CBS

Als we de opeenvolgende vergunningscohorten met elkaar vergelijken, dan blijkt dat de huishoudenspositie van asielzoekers die in Nederland een vergunning krijgen over de jaren is veranderd. Zo bevinden zich onder de Syrische statushouders uit de jongere cohorten steeds meer kinderen. Hun aandeel loopt op van 31% onder degenen die in 2014 een vergunning kregen, naar

36% onder de groep die in 2016 een vergunning kreeg toegekend. Tegelijkertijd neemt het aandeel alleenstaanden en partners in een paar met kinderen af. Bij de overige statushouders zien we hetzelfde beeld. Vooral het aandeel alleenstaanden neemt hier van jaar op jaar af. Dit komt doordat zich in de jongere cohorten meer nareizigers en gezinsherenigers bevinden dan in het oudste cohort.

Syriërs realiseren vaker gezinshereniging

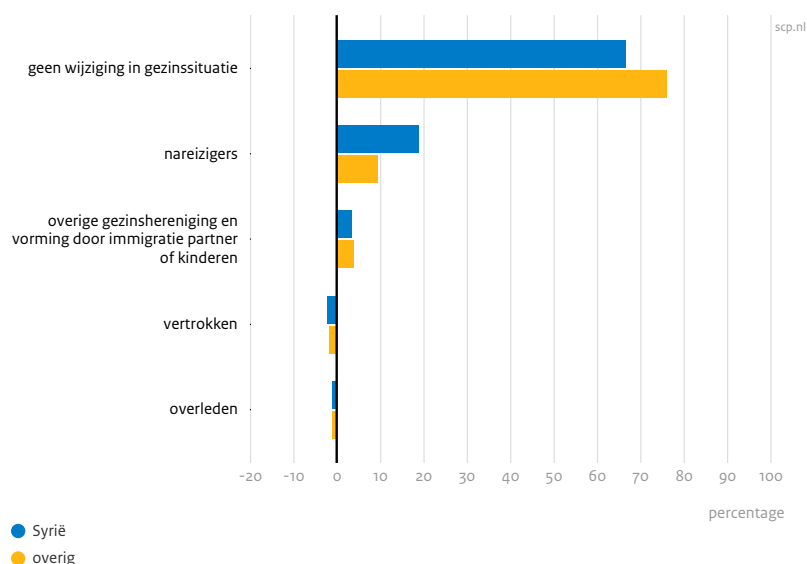
Figuur 4 toont de veranderingen van de gezinssituatie van statushouders 30 maanden nadat ze de vergunning kregen, voor de cohorten 2014 en 2015 gezamenlijk. Het cohort 2016 kunnen we nog geen 30 maanden volgen. Zo'n 70% van de asielmigranten die in 2014 en 2015 een vergunning kregen, maakte in de tweeënhalf jaar na toekenning van hun vergunning geen wijziging in de gezinssituatie mee. Onder Syriërs was dat aandeel met 67% iets lager. Vaker dan bij andere groepen vond bij hen al binnen tweeënhalf jaar gezinshereniging plaats. Bij Syriërs verlopen de procedures sneller doordat zij vaker in het bezit zijn van officiële documenten (zoals een huwelijksakte of geboorteakte) die een familieband bewijzen.

De overige groepen asielmigranten maakten in de tweeënhalf jaar na het verkrijgen van hun vergunning nauwelijks een verandering in hun gezinssituatie mee. Slechts 24% maakte een wijziging door. Vaak ging het om gezinshereniging vanwege de nareisregeling of reguliere gezinshereniging.

Figuur 4

Gezinsvorming en -hereniging^a

[Gezinsvorming en -hereniging onder statushouders, naar nationaliteit (in procenten)]

a Gezinsvorming en -hereniging onder statushouders (cohorten 2014 en 2015, exclusief nareizigers), 30 maanden na de ingangsdatum van de vergunning.

Bron: CBS

Gemeente van vestiging

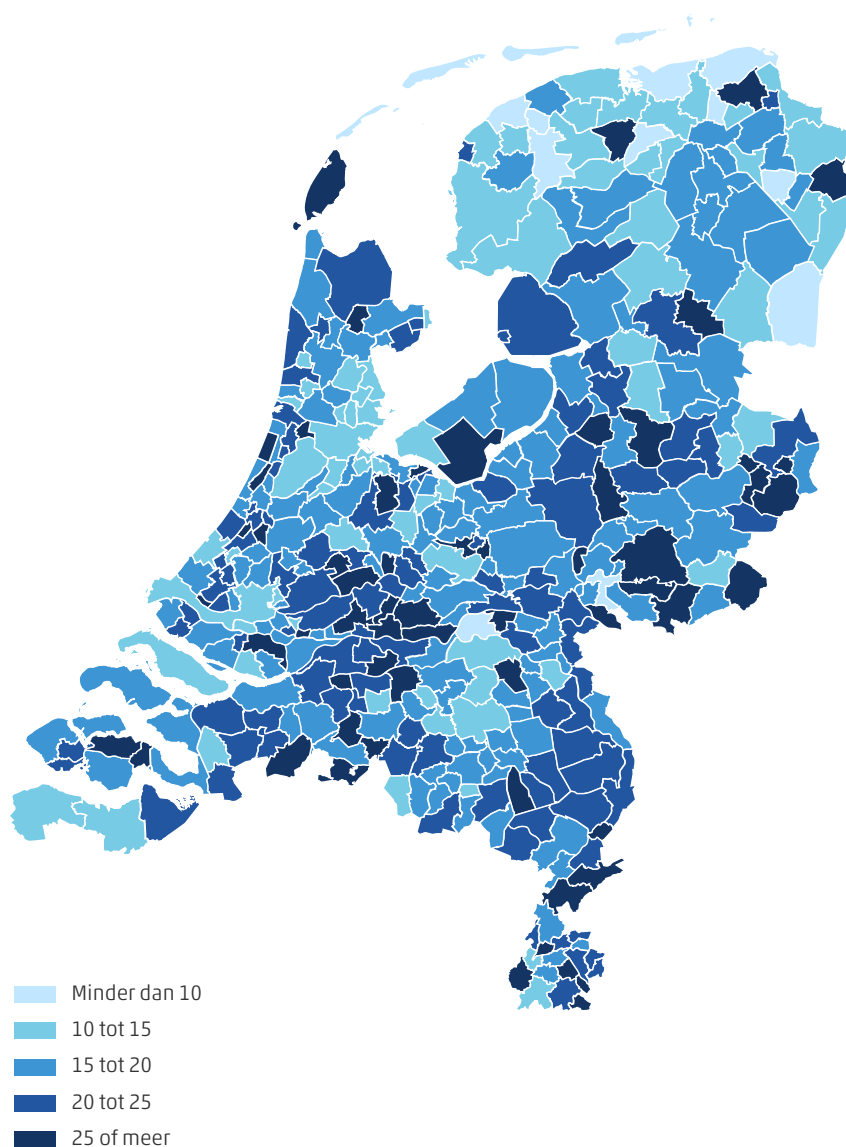
Wanneer asielzoekers een verblijfsvergunning ontvangen, hebben gemeenten de taak om hen te huisvesten. Rijk, provincie en gemeenten hebben afspraken gemaakt over het aantal statushouders waarvoor een gemeente woonruimte moet verschaffen. Hierbij wordt gekeken naar het aantal inwoners in een gemeente.

Figuur 5

Statushouders per gemeente^a

[Statushouders per gemeente, naar nationaliteit, 2017-2018 (in aantal per 10.000 inwoners)]

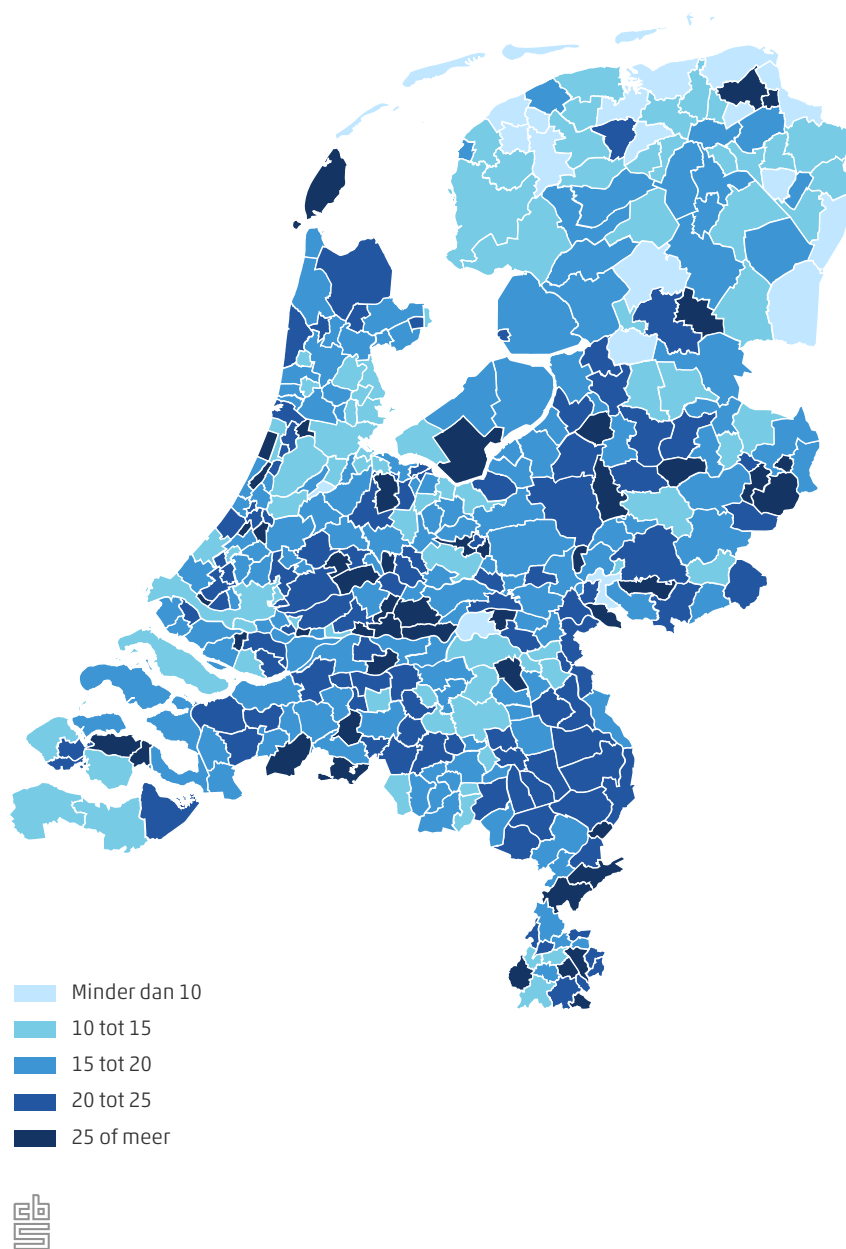
Syriërs 2017

a Aantal Syrische statushouders (cohorten 2014 en 2015) per 10.000 inwoners van de gemeentelijke bevolking op 1 januari 2017

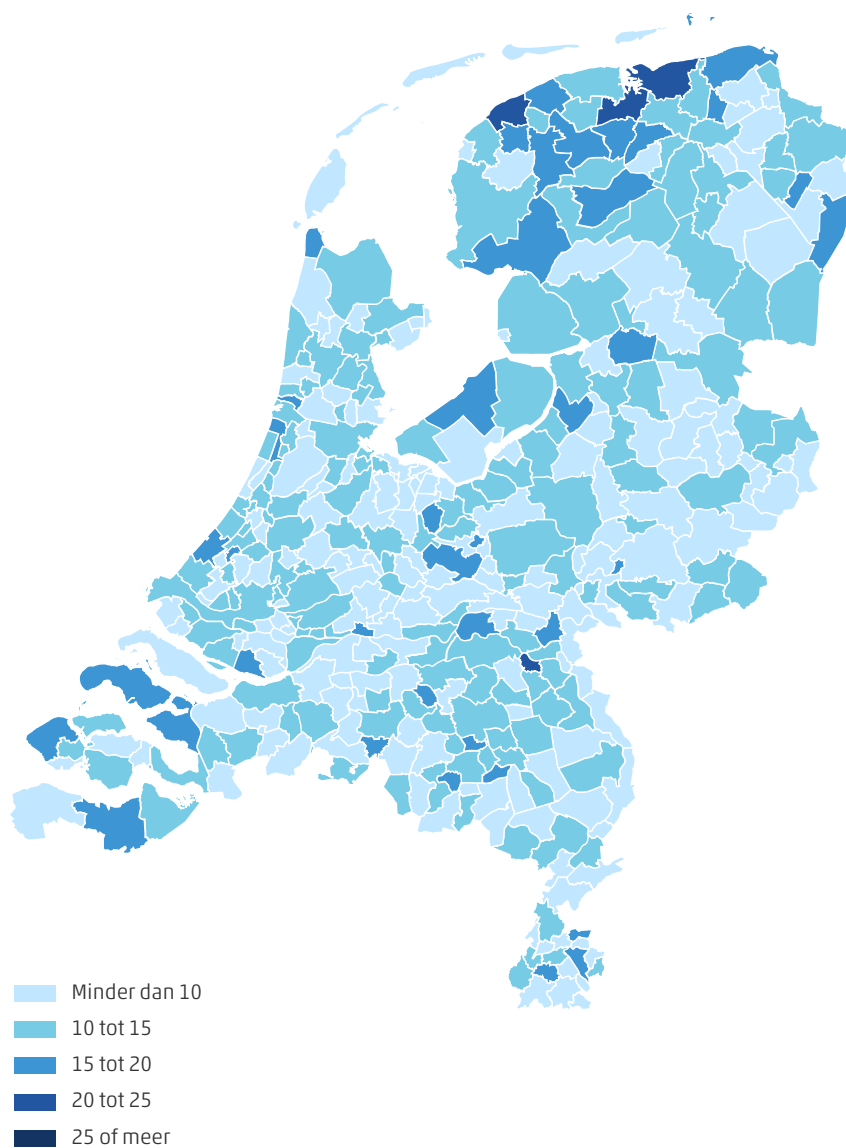
Bron: CBS

Syriërs 2018

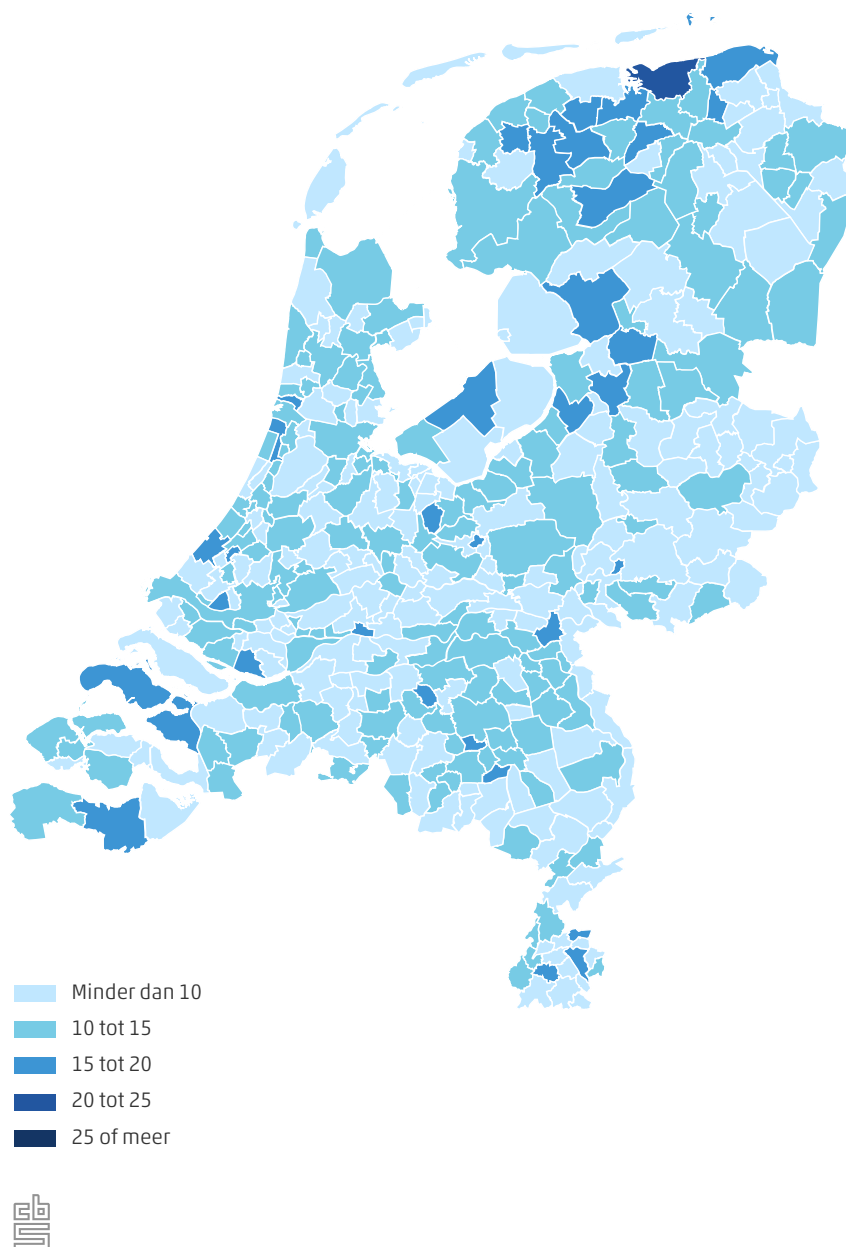
a Aantal Syrische statushouders (cohorten 2014 en 2015) per 10.000 inwoners van de gemeentelijke bevolking op 1 januari 2018
 Bron: CBS

Overige 2017

a Aantal overige statushouders (cohorten 2014 en 2015) per 10.000 inwoners van de gemeentelijke bevolking op 1 januari 2017
 Bron: CBS

Overige 2018

a Aantal overige statushouders (cohorten 2014 en 2015) per 10.000 inwoners van de gemeentelijke bevolking op 1 januari 2018
Bron: CBS

Op 1 januari 2017 woonden er per 10.000 inwoners 30 statushouders in Nederland die in 2014 of 2015 een vergunning hadden gekregen. Van deze 30 statushouders hadden er 18,5 de Syrische nationaliteit en 11,5 een overige nationaliteit. De kaarten laten zien waar de statushouders op 1 januari 2017 en op 1 januari 2018 woonden.

De 32.000 Syrische vluchtelingen die in 2014 en 2015 een verblijfsvergunning ontvingen, bepalen voor een groot deel het totaalbeeld. Er is nu nog weinig verschil in spreiding tussen de diverse groepen, en ook verschillen tussen gemeenten en tussen de twee jaren zijn relatief klein. Daarvoor is de onderzochte periode te kort.

Relatief gezien wonen de meeste Syrische statushouders in kleinere gemeenten zoals Rozendaal, Zoeterwoude, Rijnwaarden en Lopik. De absolute aantallen zijn echter klein (in totaal 140 Syrische statushouders in 2017 en 135 statushouders in 2018).

Van de grotere gemeenten valt Den Haag op, met in 2018 een relatief hoog aandeel overige statushouders: 19 per 10.000 inwoners. In totaal wonen er in Den Haag 1625 statushouders die in 2014 of 2015 een vergunning hebben gekregen.

Literatuur

Verschuren, L., Z. Driessen, E. Ebenau, C. Huisman en S. Verschuren (2019). *Asiel en integratie 2019*. Den Haag/Heerlen/Bonaire: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Deze kaart citeren

Huisman, C. (2020). Demografie. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/demografie>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

¹ Van ongeveer 1600 personen is het geslacht onbekend.

Onderwijs

Auteur: Dion Dieleman (CBS)

Grootste deel jonge statushouders begint in schakelklas

Het grootste deel van de statushouders die bij het krijgen van hun vergunning 12 tot 18 jaar oud zijn volgt in eerste instantie onderwijs¹ in een internationale schakelklas (ISK). Van de jonge Syriërs volgt 44% onderwijs in de ISK in het jaar nadat zij hun verblijfsvergunning kregen. Onder de jonge statushouders met een andere nationaliteit is dit met 41% nagenoeg gelijk. Ongeveer een derde van de jonge statushouders zit dan in een algemeen leerjaar van het voortgezet onderwijs,² het vmbo of mbo niveau 1.

Wat is de ISK?

De ISK (internationale schakelklas) is een opleiding voor anderstalige leerlingen tussen de 12 en 18 jaar. In de ISK worden leerlingen opgevangen uit alle delen van de wereld die de Nederlandse taal nog niet of onvoldoende beheersen. De leerlingen leren in hun ISK-traject onder meer voldoende Nederlands, zodat ze kunnen doorstromen naar het voortgezet onderwijs of het middelbaar beroepsonderwijs.

De ISK wordt niet als onderwijsvorm in de gehanteerde data onderscheiden. Daarom heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor dit onderzoek de ISK zelf bepaald aan de hand van een aantal criteria. De hier genoemde aantallen zijn een benadering en kunnen dus afwijken van het werkelijke aantal leerlingen in de ISK. De gehanteerde criteria zijn:

1. De leerling volgt onderwijs in leerjaar 1 van een algemeen leerjaar van het voortgezet onderwijs.
2. De leerling volgt dit onderwijs gedurende de eerste twee jaar na aankomst in Nederland.

Via vmbo en mbo-1 naar mbo-2-4

Naarmate de 12-18-jarige statushouders ouder worden en langer in Nederland wonen, stijgt het aandeel jonge statushouders dat onderwijs volgt op het mbo. In eerste instantie volgen zij voornamelijk onderwijs op mbo-1-niveau. Dit komt waarschijnlijk doordat statushouders bij aankomst in Nederland nog geen (Nederlands) diploma hebben. Om te kunnen starten op mbo-1 heb je geen diploma nodig. De opleiding duurt relatief kort: één jaar (Rijksoverheid 2019).

In de jaren die volgen stroomt een substantieel deel van de statushouders via mbo-1 of het vmbo door naar de hogere mbo-niveaus. Met het behalen van een diploma op mbo-2-4-niveau is een startkwalificatie [\[Een startkwalificatie is behaald met een diploma van havo, vwo of mbo niveau 2 of](#)

hoger.] voor de arbeidsmarkt behaald. Vier jaar nadat zij hun vergunning kregen, volgt 38% van de Syriërs die toen 12 tot 18 jaar oud waren onderwijs op mbo-2-4-niveau. Onder de overige statushouders is dit met 30% wat lager.

Jonge statushouders die onderwijs verlaten doen dit zonder startkwalificatie

Opvallend is dat een omvangrijke groep statushouders die 12 tot 18 jaar oud waren toen zij hun vergunning kregen, het bekostigd onderwijs [Onderwijs gefinancierd vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.] verlaat. Eén jaar nadat zij hun vergunning kregen geldt dit voor 13% van de Syriërs en 22% van de statushouders met een andere nationaliteit. Het gaat hierbij om statushouders die 18 jaar zijn geworden en daardoor geen onderwijsplicht meer hebben. Voor zowel de Syriërs als overige statushouders binnen deze groep geldt dat zij vrijwel allemaal het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.

Vooraf 17-jarige instromers verlaten onderwijs zonder startkwalificatie

Het aandeel statushouders dat op 18-jarige leeftijd uitstroomt uit het onderwijs is het grootst onder leerlingen die op dat moment nog maar korte tijd onderwijs in Nederland volgen. Vooral statushouders die op 17-jarige leeftijd een vergunning kregen, stromen het onderwijs uit wanneer zij 18 jaar zijn geworden. Bij jongeren die hun vergunning kregen toen zij 15 of 16 jaar oud waren, is dat aandeel fors kleiner.

Stijgende onderwijsdeelname volwassen statushouders

Het overgrote deel van de niet-leerplichtige statushouders die 18 tot 30 jaar oud waren toen zij hun vergunning kregen, volgt geen onderwijs in Nederland. Wel stromen zij steeds vaker op een later moment alsnog het onderwijs in. Dit is voor een deel te verklaren doordat zij eerst het verplichte inburgeringstraject volgen. Pas daarna komen zij in aanmerking voor het bekostigd onderwijs. Van de 18-30-jarige statushouders volgde 4% onderwijs in oktober van het jaar nadat zij hun vergunning kregen. Dit steeg tot 22% in oktober vier jaar na het krijgen van een vergunning. Dit aandeel was voor zowel Syriërs als de overige groep statushouders ongeveer even hoog.

Onderwijspositie 1 tot 4 jaar na verkrijgen vergunning

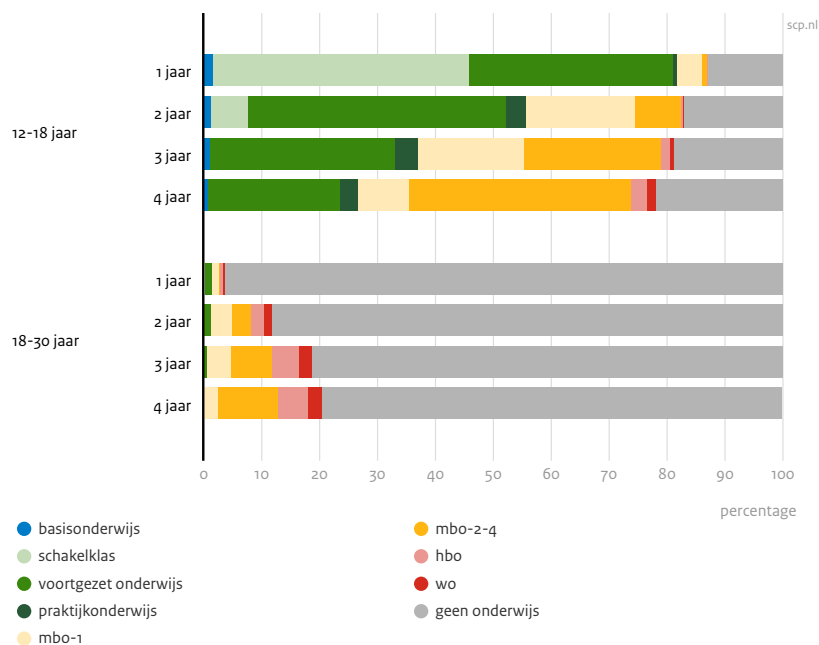
De in figuur 1 gehanteerde peiljaren verschillen qua aantal waargenomen statushouders per 'jaar na verkrijgen vergunning'. Het aantal jaar dat we statushouders kunnen volgen is afhankelijk van het vergunningscohort waartoe zij behoren. Op het moment van schrijven hebben de meest recente onderwijscijfers betrekking op 1 oktober 2018. Voor statushouders uit vergunningscohort 2014 betekent dit dat hun onderwijspositie tot vier jaar nadat zij hun vergunning kregen kan worden bepaald (2015-2018). Voor statushouders uit cohort 2015 geldt dat hun onderwijspositie maximaal drie jaar na het krijgen van hun vergunning kan worden bepaald (2016-2018). De onderwijspositie van statushouders uit cohort 2016 kan met maximaal twee jaar het minst lang worden bepaald (2017-2018).

Figuur 1

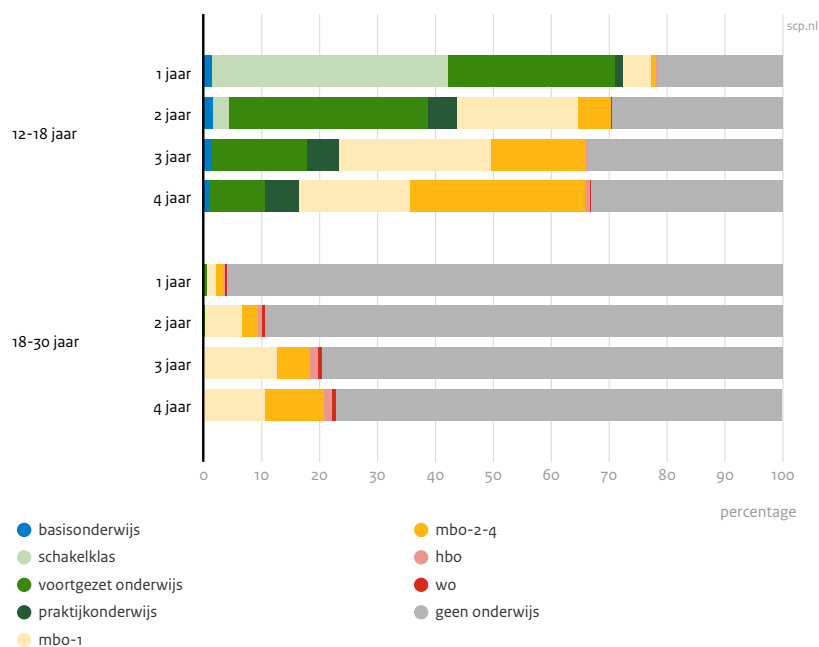
Onderwijspositie^{a, b, c}

[Onderwijspositie, naar leeftijd en nationaliteit, 1 tot 4 jaar na verkrijgen vergunning (in procenten)]

Syriërs

overig

- a Onderwijspositie voor alle vergunningscohorten, naar leeftijd (moment van verkrijgen verblijfsvergunning) en nationaliteit, in één tot vier jaar na verkrijgen vergunning (stand per 1 oktober van elk jaar).
- b N (Syriërs, 1 jaar, 12-18 jaar)=6741; N (Syriërs, 2 jaar, 12-18 jaar)=6741; N (Syriërs, 3 jaar, 12-18 jaar)=3775; N (Syriërs, 4 jaar, 12-18 jaar)=978; N (Syriërs, 1 jaar, 18-30 jaar)=15.017; N (Syriërs, 2 jaar, 18-30 jaar)=15.017; N (Syriërs, 3 jaar, 18-30 jaar)=7893; N (Syriërs, 4 jaar, 18-30 jaar)=2669.

c N (Overig, 1 jaar, 12-18 jaar)=4682; N (Overig, 2 jaar, 12-18 jaar)=4682; N (Overig, 3 jaar, 12-18 jaar)=3095; N (Overig, 4 jaar, 12-18 jaar)=1405; N (Overig, 1 jaar, 18-30 jaar)=11.678; N (Overig, 2 jaar, 18-30 jaar)=11.678; N (Overig, 3 jaar, 18-30 jaar)=8349; N (Overig, 4 jaar, 18-30 jaar)=3856.

Bron: CBS

Grootste deel statushouders gaat na groep 8 naar algemeen leerjaar

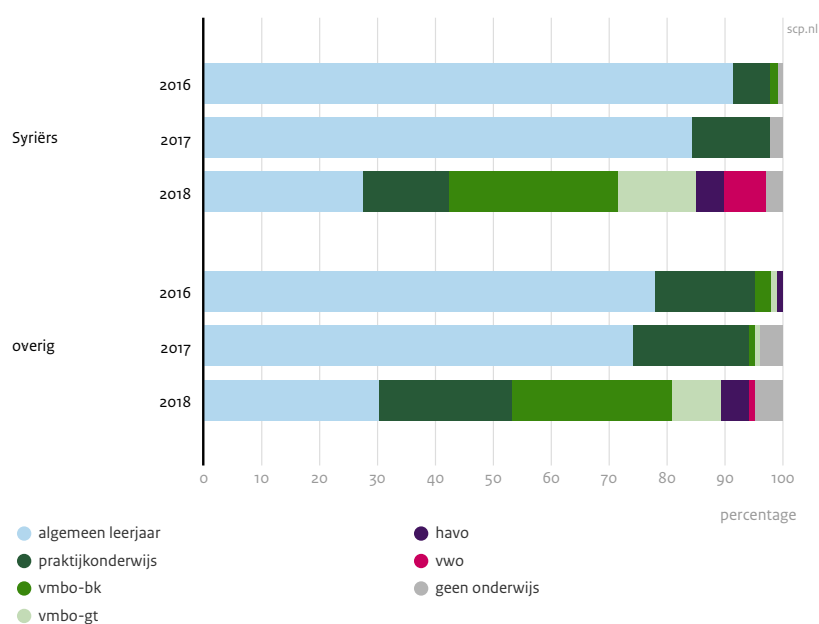
Van de statushouders die in oktober van het jaar nadat zij een verblijfsvergunning kregen in groep 8 van de basisschool zaten, volgt het grootste deel het jaar daarop onderwijs in een algemeen leerjaar van het voortgezet onderwijs. Van de kinderen in cohort 2014 gold dit voor 91% van de Syrische statushouders en voor 78% van de overige statushouders. Ook in de andere cohorten ligt het aandeel dat direct na groep 8 onderwijs volgt in een algemeen leerjaar hoog, onder zowel Syrische kinderen als kinderen afkomstig van een ander land.

Figuur 2

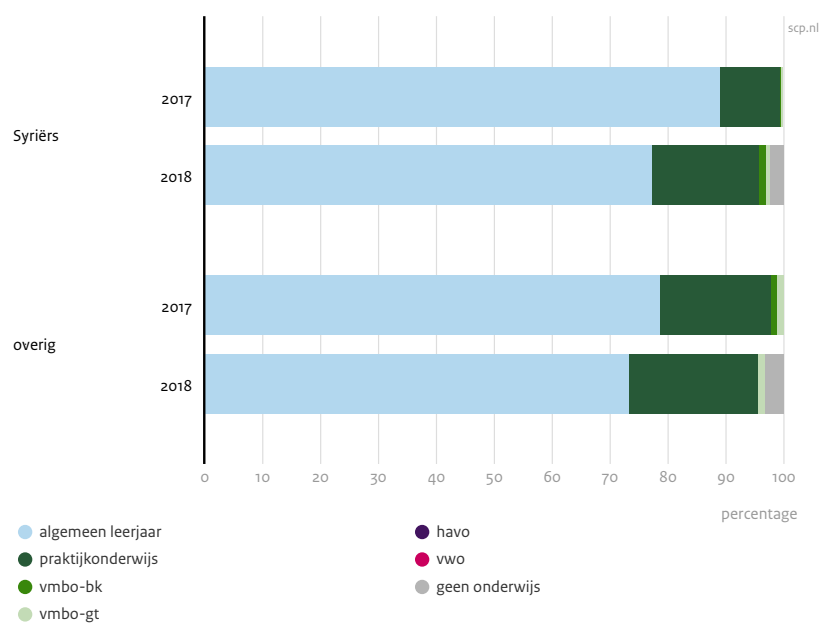
Doorstroom uit primair onderwijs^{a, b, c, d}

[Doorstroom uit primair onderwijs, naar vergunningscohort, 2016-2018 (in procenten)]

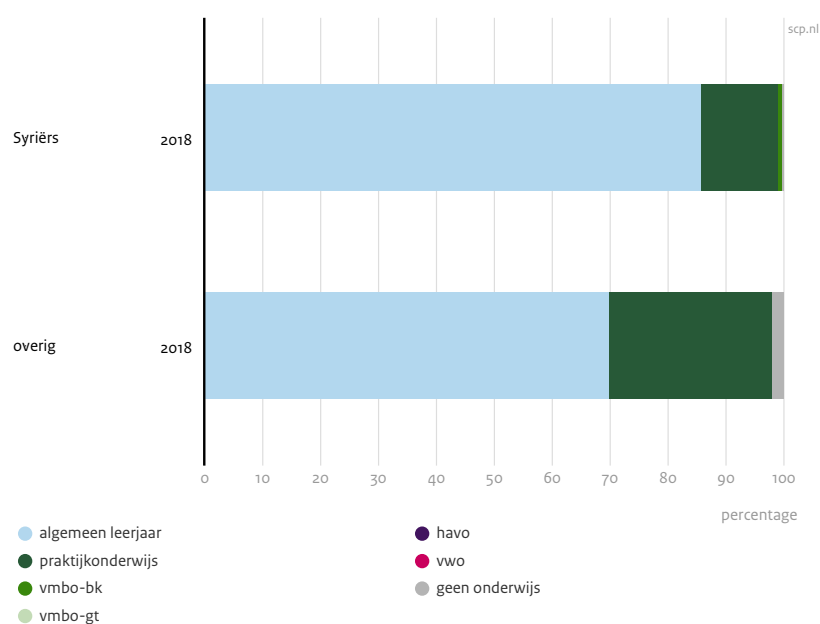
cohort 2014

cohort 2015

cohort 2016

- a Doorstroom van Syrische en overige statushouders vanuit het primair onderwijs naar verschillende vormen van voortgezet onderwijs.
 b N (Syriërs, cohort 2014)=141; N (overig, cohort 2014)=105.
 c N (Syriërs, cohort 2015)=341; N (overig, cohort 2015)=94.
 d N (Syriërs, cohort 2016)=361; N (overig, cohort 2016)=103.

Bron: CBS

Stijgend aandeel kinderen via basisonderwijs door naar praktijkonderwijs

Opvallend is dat steeds meer kinderen in de latere cohorten vanuit groep 8 van de basisschool direct doorstromen naar het praktijkonderwijs. Waar in cohort 2014 nog 6% van de Syrische kinderen en 17% van de kinderen afkomstig uit een ander land na de basisschool direct het praktijkonderwijs instroomde, stijgt dit naar respectievelijk 13% van de Syriërs en 28% van de overige statushouders in cohort 2016. In de jaren na de brugklas loopt het aandeel statushouders dat naar het praktijkonderwijs gaat voor alle cohorten verder op. Het aandeel jonge statushouders in het praktijkonderwijs stijgt dus niet alleen per cohort, maar neemt ook toe naarmate zij langer op de middelbare school zitten.

Overgang naar voortgezet onderwijs nader bekeken

Via onze analyses hebben we het overgangstraject van groep 8 van de basisschool naar de middelbare school voor statushouders in kaart gebracht. Daarbij is per cohort geselecteerd op alle statushouders die in het jaar nadat zij hun vergunning kregen in groep 8 van de basisschool zaten en twee jaar nadat zij hun vergunning kregen onderwijs volgden op het voortgezet onderwijs.

Door deze specifieke selectie is de N voor sommige cohorten erg klein. Daarom hebben we als robuustheidscheck eenzelfde analyse uitgevoerd waarbij ruimere selectiecriteria zijn gekozen. Hierbij is geselecteerd op alle statushouders die in het jaar nadat zij hun vergunning kregen 11 of 12 jaar oud waren. Het onderwijs dat zij op dat moment volgden speelde hierbij geen rol. Dat betekent dat sommige statushouders toen nog in groep 7 van de basisschool zaten, of al in het eerste leerjaar van het voortgezet onderwijs. Met deze bredere selectie was de N tot drie keer zo groot als bij de huidige analyses. Bij deze bredere selectie kwam eenzelfde beeld naar voren als bij de in deze kaart gehanteerde analyses: het aandeel jonge statushouders dat praktijkonderwijs volgt ligt fors hoger dan onder jongeren met een Nederlandse achtergrond.

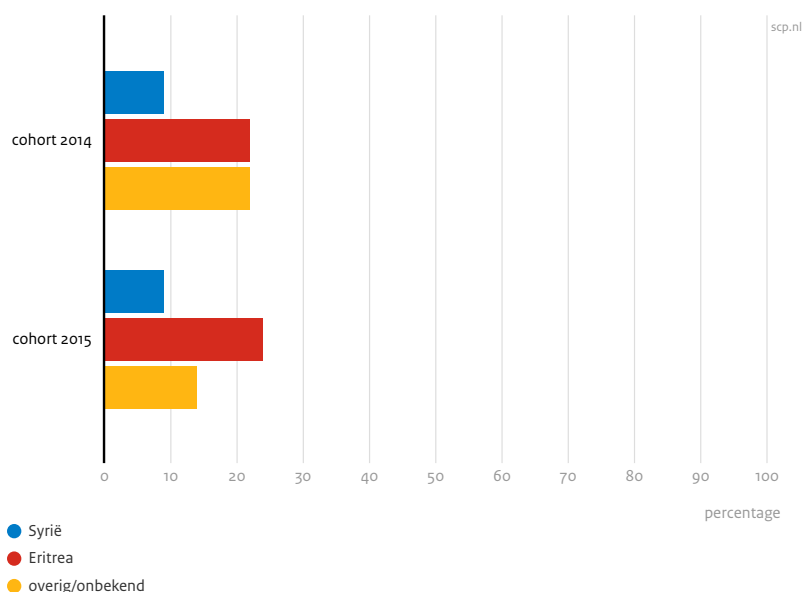
Syriërs volgen minder vaak praktijkonderwijs dan overige statushouders

Statushouders volgen vaker dan Nederlandse kinderen praktijkonderwijs, terwijl veel van hen volgens de Onderwijsraad (2017) cognitief gezien een hoger onderwijsniveau aan zouden kunnen. Volgens de Onderwijsraad ligt in veel gevallen een taalachterstand ten grondslag aan deze lagere plaatsing. Op 1 oktober 2018 volgde 15% van alle statushouders van 12 tot 18 jaar uit cohort 2014 praktijkonderwijs. Syrische kinderen volgen minder vaak praktijkonderwijs dan kinderen afkomstig van een ander land. Uit cohort 2014 volgde 9% van de Syrische leerlingen op het voortgezet onderwijs praktijkonderwijs. Onder Eritrese en overige statushouders lag dit aandeel met 22% aanzienlijk hoger dan het gemiddelde in Nederland (3% van alle leerlingen in het voortgezet onderwijs; CBS 2019).

Figuur 3

Praktijkonderwijs^{a, b}

[Praktijkonderwijs, naar nationaliteit en vergunningscohort, 2018 (in procenten)]

a Praktijkonderwijs (12 tot 18 jaar, leeftijd op 1 oktober 2018) naar vergunningscohort dat op 1 oktober 2018 ingeschreven stond in het praktijkonderwijs.

b N (Syrië, cohort 2014)=1112; N (Eritrea, cohort 2014)=79; N (overig/onbekend, cohort 2014)=754; N (Syrië, cohort 2015)=2592; N (Eritrea, cohort 2015)=180; N (overig/onbekend, cohort 2015)=481.

Bron: CBS

Vooraf 18-22-jarigen haalden Nederlands diploma, grootste deel mbo-1

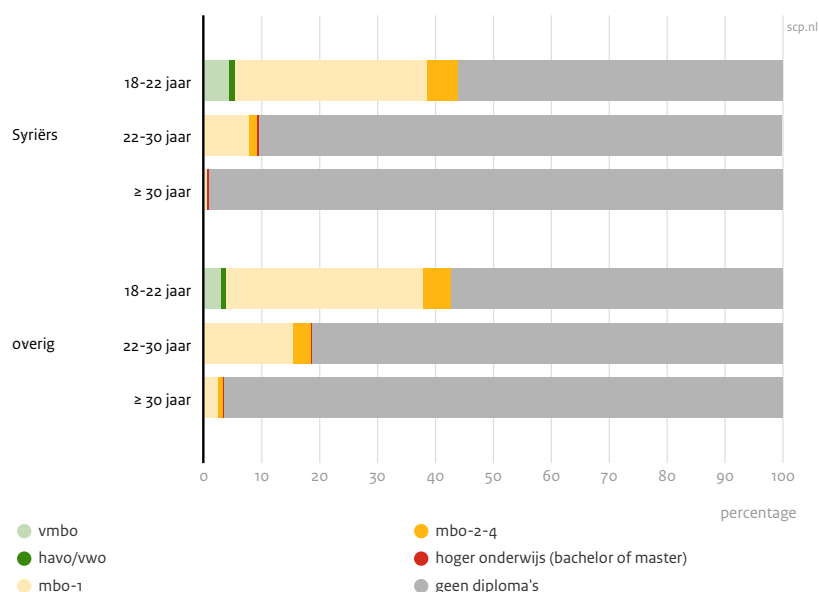
Statushouders die op 1 oktober 2018 tussen de 18 en 22 jaar oud waren, behalen tijdens hun verblijf in Nederland vaker een diploma dan oudere statushouders. Onder de Syriërs en overige statushouders tussen de 18 en 22 jaar uit cohort 2014 was dit aandeel met respectievelijk 44% om 43% ongeveer even hoog. Onder 22-30-jarige statushouders uit cohort 2014 lag het fors lager. In deze leeftijdsgroep behaalden Syriërs minder vaak (10%) een Nederlands diploma dan niet-Syriërs (19%).

Het grootste deel van de door statushouders uit cohort 2014 behaalde diploma's is een mbo-1-diploma: 77% van alle behaalde diploma's. Omdat deze statushouders nog maar kort in Nederland verbleven, was het voor velen ook niet mogelijk om een hoger diploma te halen dan mbo-1. Uit de eerdergenoemde cijfers over onderwijspositie blijkt dat, afgaande op de behaalde diploma's, steeds meer statushouders instromen in opleidingen op mbo-2-4-niveau.

Figuur 4

Hoogst in Nederland behaalde diploma^{a, b}

[Hoogst in Nederland behaalde diploma, naar leeftijd en nationaliteit, 2018 (in procenten)]

a Hoogst in Nederland behaalde diploma voor vergunningscohort 2014 naar leeftijd (op 1 oktober 2018).

b N (Syriërs, 18-22 jaar)=664; N (Syriërs, 22-30 jaar)=1544; N (Syriërs, 30 jaar en ouder)=4938; N (overig, 18-22 jaar)=1087; N (overig, 22-30 jaar)=2664; N (overig, 30 jaar en ouder)=3339.

Bron: CBS

Jongeren studeren vaak door na behalen eerste diploma

Het grootste deel van de statushouders van 12 tot 18 jaar en 18 tot 22 jaar ziet het behalen van hun eerste diploma in Nederland niet als het eindpunt van hun onderwijsloopbaan. Dat geldt voor zowel de Syrische als overige statushouders.

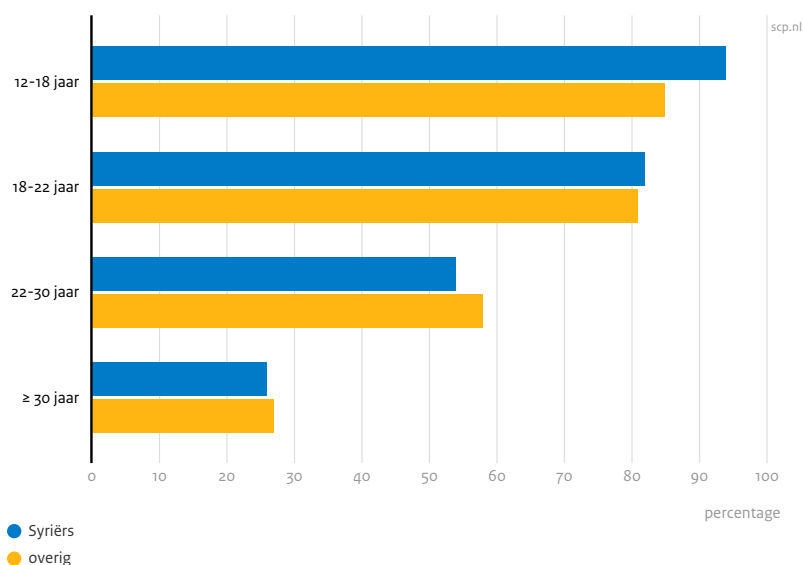
Van de statushouders die bij het behalen van hun eerste diploma tussen de 12 en 18 jaar oud zijn gaat 94% van de Syriërs en 85% van de overige statushouders door in het onderwijs nadat zij hun eerste – veelal mbo-1 – diploma hebben behaald. Steeds meer statushouders volgen onderwijs op mbo-2-4-niveau naarmate zij langer in Nederland verblijven.

Ook onder de groep van 18 tot 22 jaar is het aandeel dat doorstudeert hoog: ruim 80% van de Syriërs en overige statushouders. Naarmate statushouders ouder zijn, is het behalen van hun eerste diploma in Nederland vaak aanleiding om te stoppen met onderwijs: 54% van de Syrische 22-30-jarigen en 58% van de 22-30-jarige overige statushouders studeert niet verder na het behalen van het eerste diploma. Onder de statushouders van 30 jaar en ouder is het aandeel dat doorstudeert met ongeveer een kwart het laagst.

Figuur 5

Doorstuden^{a, b}

[Doorstuden, naar leeftijd bij behalen eerste diploma en nationaliteit (in procenten)]

a Percentage dat doorgaat in onderwijs na behalen eerste diploma, alle vergunningscohorten, naar leeftijd bij behalen eerste diploma en nationaliteit.

b N (Syriërs, 12-18 jaar)=462; N (Syriërs, 18-22 jaar)=635; N (Syriërs, 22-30 jaar)=191; N (Syriërs, 30 jaar en ouder)=70; N (overig, 12-18 jaar)=341; N (overig, 18-22 jaar)=735; N (overig, 22-30 jaar)=543; N (overig, 30 jaar en ouder)=99.

Bron: CBS

Literatuur

CBS (2019). *Vo; leerlingen, onderwijssoort in detail, leerjaar*. Geraadpleegd 16 november 2019 via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/8004oned/table?fromstatweb>.

Onderwijsraad (2017). *Vluchtelingen en onderwijs. Naar een efficiëntere organisatie, betere toegankelijkheid en hogere kwaliteit*. Den Haag: Onderwijsraad.

Rijksoverheid (2019). *Entreeopleiding in het mbo*. Geraadpleegd 16 november 2019 via www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/opleidingen-niveaus-en-leerwegen-in-het-mbo/entreeopleiding-in-het-mbo.

Deze kaart citeren

Dieleman, D. (2020). Onderwijs. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/onderwijs>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 We meten dit in oktober.
- 2 De algemene leerjaren betreffen de eerste twee of drie leerjaren van het voortgezet onderwijs, van waaruit doorstroom naar verschillende typen voortgezet onderwijs mogelijk is.

Inburgering

Auteurs: Nathalie Boot (CBS) , [Emily Miltenburg \(SCP\)](#) en [Jaco Dagevos \(SCP\)](#)

Inburgeringsstatus van inburgeringsplichtige statushouders

Op 1 juli 2018 kwam van de inburgeringsplichtige statushouders 64% uit Syrië. De overige 36% was afkomstig uit landen als Eritrea, Afghanistan en Irak. Het gaat hier om het cohort statushouders dat tussen 2014 en 2016 een verblijfsvergunning asiel kreeg. Op 1 juli 2018 was 18% van de groep inburgeringsplichtigen geslaagd voor het inburgeringsexamen. Daarnaast had 4% van de inburgeringsplichtigen een ontheffing en 1% een vrijstelling van de inburgeringsplicht. 77% was nog bezig met het inburgeringstraject binnen de gestelde termijn van drie jaar. Minder dan 1% van de inburgeringsplichtige statushouders had op 1 juli 2018 de maximale inburgeringstermijn overschreden zonder het examen te behalen.

Naar welke groepen kijken we?

De bevindingen op deze kaart over inburgering zijn ontleend aan registergegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en aan de survey onder Syrische statushouders. De survey richt zich op Syrische statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel hebben gekregen en gezinsleden van statushouders die als nareiziger of in het kader van reguliere gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. We kijken hierbij naar personen die op moment van interviewen tussen de 18 en 65 jaar oud waren. De registergegevens hebben betrekking op alle statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2017 een verblijfsvergunning asiel kregen en hun familieleden die als nareiziger of in het kader van reguliere gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. De registergegevens zijn, anders dan de surveygegevens, voor deze hele periode beschikbaar. Door gegevens over heel 2016 mee te nemen, is de groep statushouders voor 2016 niet onnodig klein en wordt de vergelijking tussen de jaren vergemakkelijkt. In het kader van inburgering kijken we specifiek naar de statushouders die op 1 juli 2018 tussen de 18 en 65 jaar oud waren.

Inburgeren kost tijd: meeste geslaagde statushouders in vergunningscohort 2014

Onder statushouders die in 2014 een verblijfsvergunning toegekend kregen, was het aandeel geslaagde inburgeringsplichtigen op 1 juli 2018 logischerwijze groter dan onder statushouders die in 2015 of 2016 een vergunning kregen (figuur 1). Van de inburgeringsplichtige Syrische statushouders in vergunningscohort 2014 was op dit peilmoment 61% geslaagd voor het inburgeringsexamen. Onder statushouders met een andere nationaliteit dan de Syrische lag dit percentage op 48%. Respectievelijk 24% van de Syrische en 33% van de statushouders met een andere nationaliteit was op dat moment nog bezig met inburgeren.

Wie moet er inburgeren?

Statushouders tussen de 18 en 65 jaar die een verblijfsvergunning asiel ontvangen zijn inburgeringsplichtig (DUO 2020). Kinderen tot 18 jaar en statushouders van 65 jaar of ouder zijn dus niet verplicht om in te burgeren. Een statushouder kan een ontheffing van de inburgeringsplicht aanvragen als hij een psychische of lichamelijke beperking of een verstandelijke handicap heeft. Ook kan een inburgeraar een ontheffing krijgen als het hem niet lukt om aan de inburgeringsvereisten te voldoen, ondanks dat hij zich aantoonbaar voldoende ingespannen heeft.¹ Daarnaast kunnen statushouders een (tijdelijke) vrijstelling van de inburgeringsplicht krijgen als ze een diploma van een Nederlandse onderwijsinstelling hebben behaald of een opleiding volgen die uiteindelijk leidt tot een startkwalificatie.

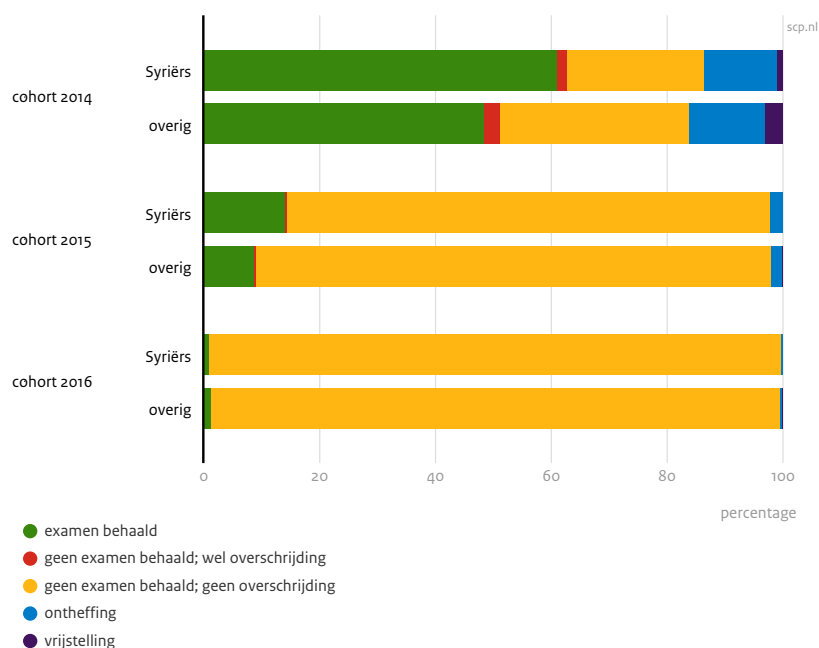
Statushouders hebben in principe, vanaf het moment dat zij een verblijfsvergunning toegekend krijgen, drie jaar de tijd om het inburgeringsexamen te behalen. Dit bestaat uit zes onderdelen: lezen, luisteren, spreken, schrijven, kennis van de Nederlandse maatschappij (KNM) en oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA). ONA is sinds 2015 een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen. Sinds april 2019 kunnen werkenden een vrijstelling aanvragen voor ONA. Zij moeten in de afgelopen 12 maanden dan minstens 6 maanden hebben gewerkt, in loondienst zijn en minstens 48 uur per maand hebben gewerkt. Als inburgeringsplichtigen binnen drie jaar voor het inburgeringsexamen slagen, wordt de lening die ze afsluiten om de inburgeringscursus en het examen te bekostigen kwijtgescholden. Personen die de maximale inburgeringstermijn van drie jaar overschrijden, krijgen een boete en moeten daarnaast de lening terugbetalen. Een statushouder kan een verlenging van de inburgeringstermijn krijgen als hij bezig is met een alfabetiseringscursus, bij zwangerschap of als de aanmelding voor het inburgeringsexamen is vertraagd.

Onder zowel Syrische statushouders als statushouders met een andere nationaliteit had 13% een ontheffing van de inburgeringsplicht. Relatief weinig inburgeringsplichtige statushouders krijgen een vrijstelling van de inburgeringsplicht: 1% van Syriërs en 3% van de statushouders met een andere nationaliteit. Ook overschrijdingen van de inburgeringstermijn komen relatief weinig voor: slechts 2% van de Syriërs en 3% van de overige statushouders in vergunningscohort 2014 had deze termijn op 1 juli 2018 overschreden. Deze personen krijgen een boete en moeten de lening die ze hebben afgesloten om in te burgeren terugbetalen. In de latere vergunningscohorten 2015 en 2016 lagen de percentages geslaagden op 1 juli 2018 een stuk lager. Het grootste deel van de personen in deze cohorten was op dat moment nog bezig met inburgeren.

Figuur 1

Inburgeringsstatus, 18-64 jaar^a

[Inburgeringsstatus, 18-64 jaar, naar nationaliteit en vergunningscohort, 2018 (in procenten)]

a Inburgeringsstatus op 1 juli 2018.

Bron: CBS

Inburgeringsstatus van mannen en vrouwen gelijk, vooral ouderen minder vaak ingeburgerd

De inburgeringsstatus van mannen en vrouwen verschilt nauwelijks van elkaar. In beide groepen lag het percentage geslaagden op 1 juli 2018 rond de 60%. Op dat moment was 24% van de mannen en 23% van de vrouwen nog bezig met inburgeren. Van de Syrische statushouders had 12% van de mannen en 13% van de vrouwen een ontheffing van de inburgeringsplicht. Daarnaast had 1% van de mannen en vrouwen een vrijstelling. Minder dan 2% van beide groepen had de inburgeringstermijn overschreden zonder het examen te behalen. Ook de inburgeringsstatus van eerste aanvragers en statushouders die als nareiziger of in het kader van reguliere gezinshereniging naar Nederland kwamen, verschilt niet van elkaar.

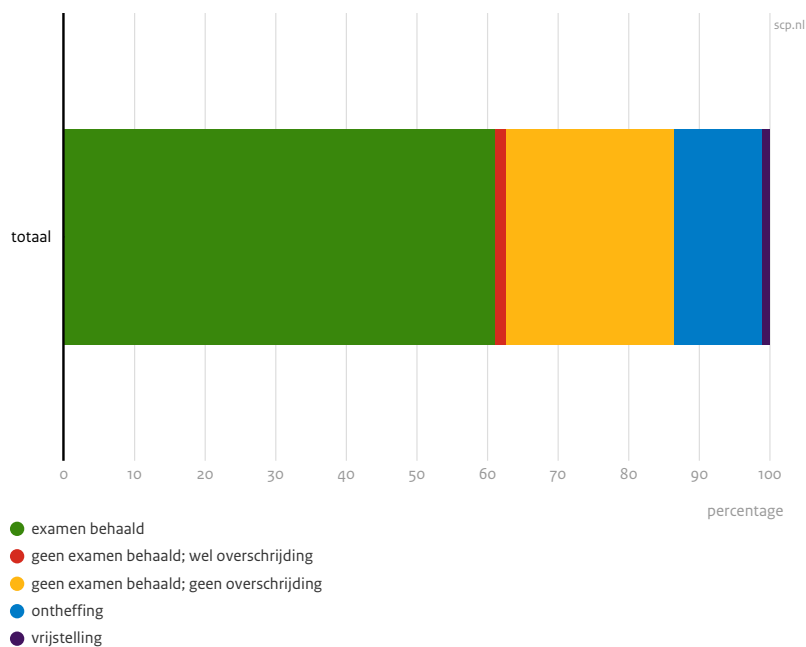
Als we kijken naar de verschillende leeftijdsgroepen, zien we wel een aantal verschillen tussen inburgeringsplichtige Syriërs in cohort 2014 op 1 juli 2018. Zo was 72% van de statushouders in de leeftijd van 25 tot 35 jaar op dat moment geslaagd voor het inburgeringsexamen. In de overige leeftijdsgroepen lag het percentage geslaagde inburgeraars op dat moment lager. Onder 45-65-jarige statushouders was bijvoorbeeld nog maar 41% geslaagd voor het inburgeringsexamen. Het aandeel statushouders met een ontheffing was in deze leeftijdsgroep met 30% groter dan in de andere leeftijdsgroepen. In alle andere leeftijdsgroepen lag het aandeel statushouders met een ontheffing tussen de 2% en 13%. Vrijstellingen van de inburgeringsplicht in verband met het volgen van een opleiding of het behalen van een diploma aan een Nederlandse onderwijsinstelling komen het meest voor onder jonge statushouders van 18 tot 25 jaar.

Figuur 2

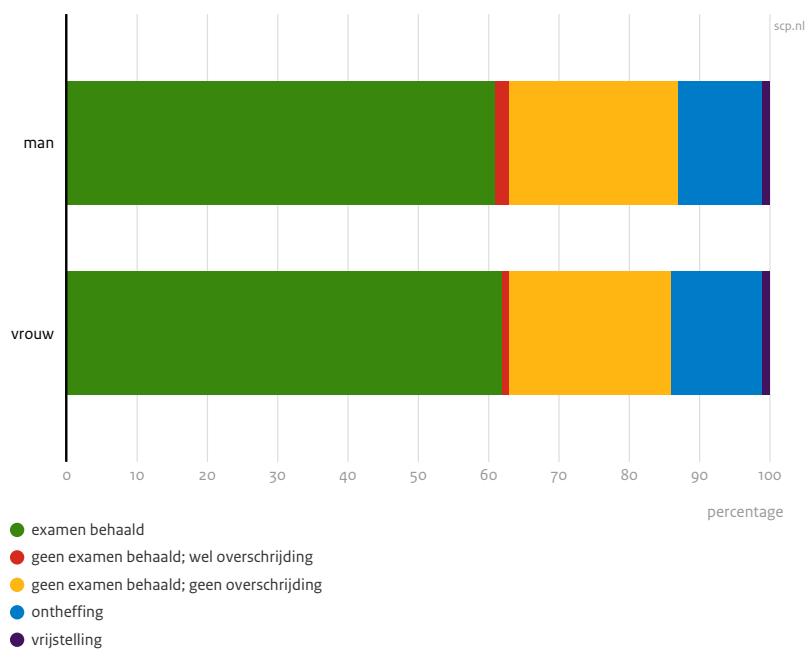
Inburgeringsstatus, 18-64 jaar^a

[Inburgeringsstatus, 18-64 jaar, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2018 (in procenten)]

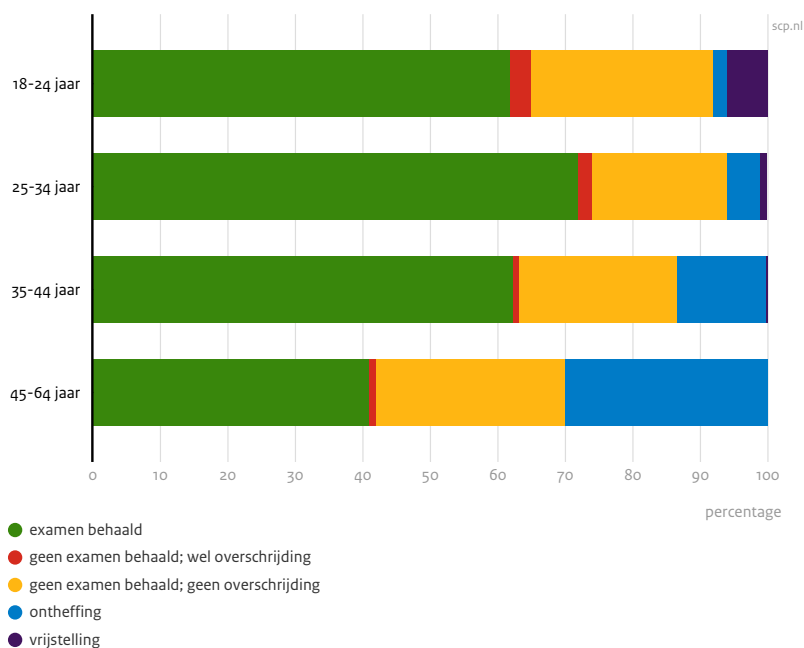
totaal

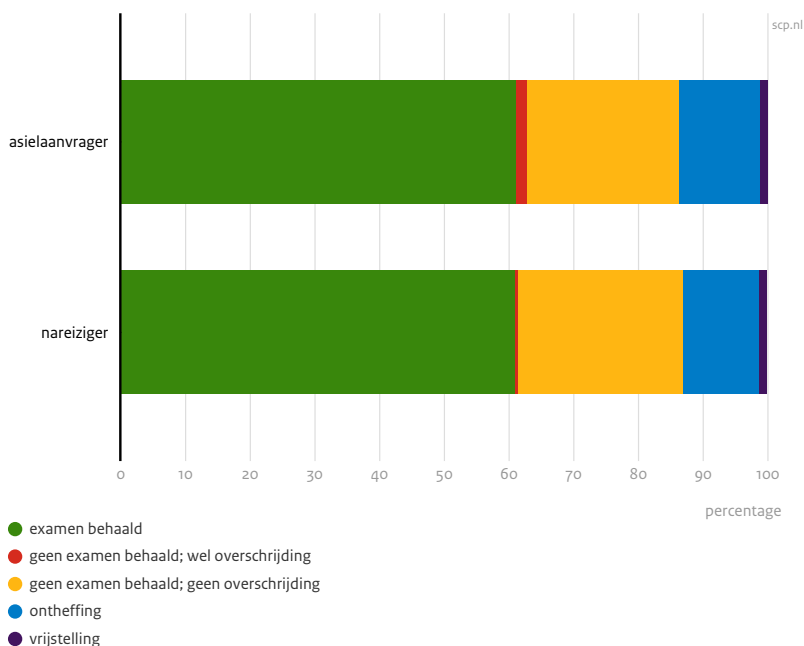
geslacht

leeftijd

type vergunning

a Inburgeringsstatus van Syrische statushouders in vergunningscohort 2014 op 1 juli 2018.

Bron: CBS

Zes examenonderdelen: geen verschillen in aandeel geslaagden

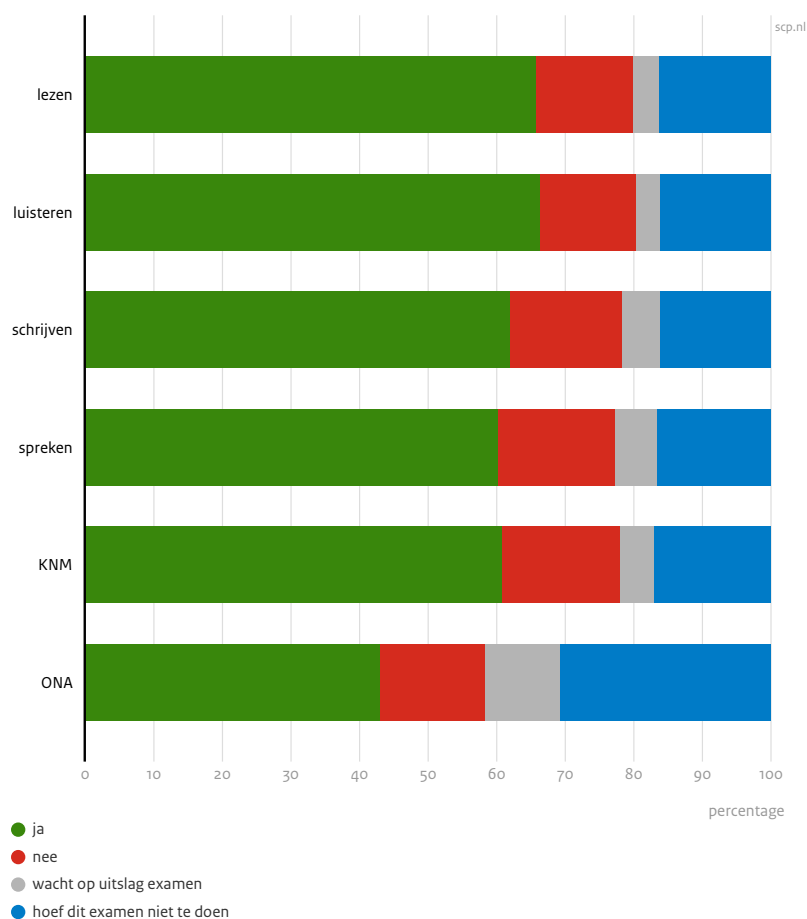
Het inburgeringsexamen bestaat uit zes onderdelen. In de survey onder Syrische statushouders is per onderdeel nagegaan wie inmiddels is geslaagd.² Het blijkt dat de verschillen gering zijn. De enige uitzondering is dat een relatief groot aandeel van de statushouders aangeeft dat ze het

examen voor oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (ONA) niet hoeven te doen. Dit hangt waarschijnlijk samen met het feit dat ONA pas sinds 2015 een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen is. Ook kunnen werkenden sinds april 2019 een vrijstelling aanvragen voor het ONA-examen.

Figuur 3

Onderdelen van het inburgeringsexamen, 18-64 jaar^a

[Onderdelen van het inburgeringsexamen, 18-64 jaar, totaal, 2019 (in procenten)]

- a Zelf gerapporteerde gegevens door Syrische statushouders over het inburgeringsexamen. Respondenten is gevraagd of zij zijn geslaagd voor de volgende onderdelen van het inburgeringsexamen: lezen, luisteren, schrijven, spreken, kennis Nederlandse maatschappij (KNM) en oriëntatie op de arbeidsmarkt (ONA).

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Grote verschillen in slaagpercentages naar opleidingsniveau

Voor het examenonderdeel lezen is een uitsplitsing gemaakt naar achtergrondkenmerken. Lageropgeleiden zijn veel minder vaak geslaagd voor dit examenonderdeel dan hogeropgeleiden. Lageropgeleiden geven ook vaak aan dat ze dit examen niet hoeven te doen. We kunnen uit onze surveygegevens niet afleiden of ze wel aan de inspanningsverplichting hebben voldaan. Ook voor de andere examenonderdelen zien we dat lageropgeleiden veel minder vaak zijn geslaagd dan hogeropgeleiden, met alle mogelijke risico's voor de integratie van dien.

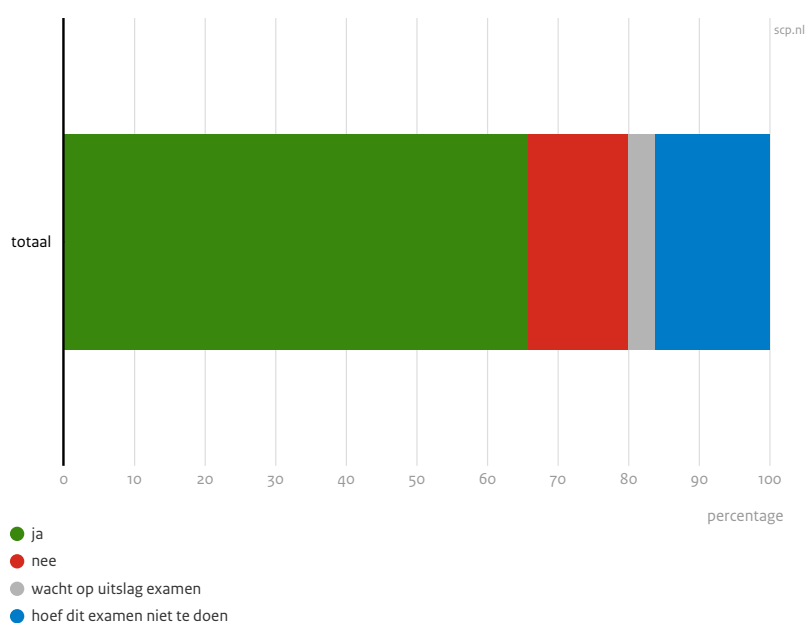
25-44-jarigen zijn het vaakst geslaagd voor het inburgeringsexamen lezen. De jongste (18-24 jaar) en oudste leeftijdsgroep (45-64 jaar) geven even vaak aan dat ze geslaagd zijn (ruim de helft). Wel geeft de jongste groep vaker aan dat ze dit examen niet hoeven doen, waarschijnlijk omdat ze schoolgaand zijn. Syrische statushouders die al sinds 2014 of eerder in Nederland zijn, hebben vaker het examenonderdeel lezen afgerond. Het verband met verblijfsduur zagen we ook bij de bevindingen over het aandeel geslaagden voor het inburgeringsexamen.

Figuur 4

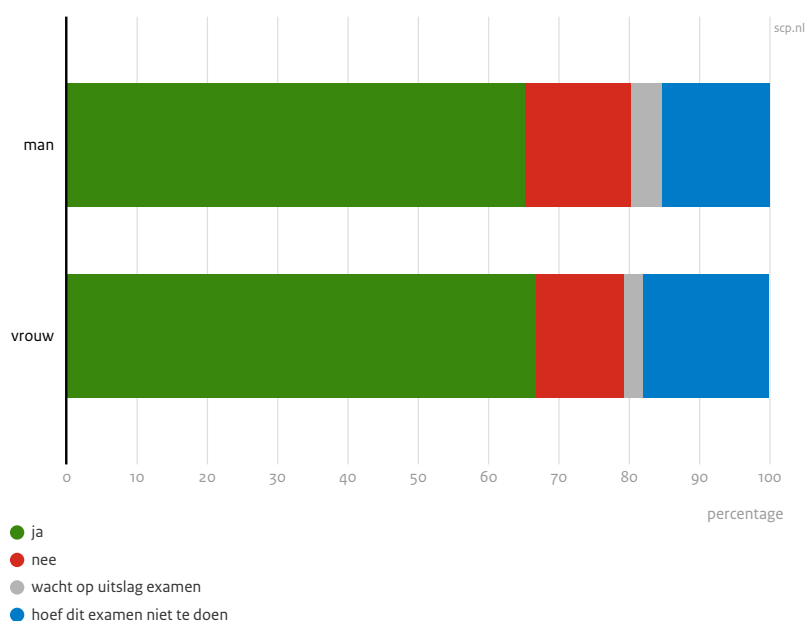
Geslaagd voor inburgeringsexamen lezen, 18-64 jaar

[Geslaagd voor inburgeringsexamen lezen, 18-64 jaar, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

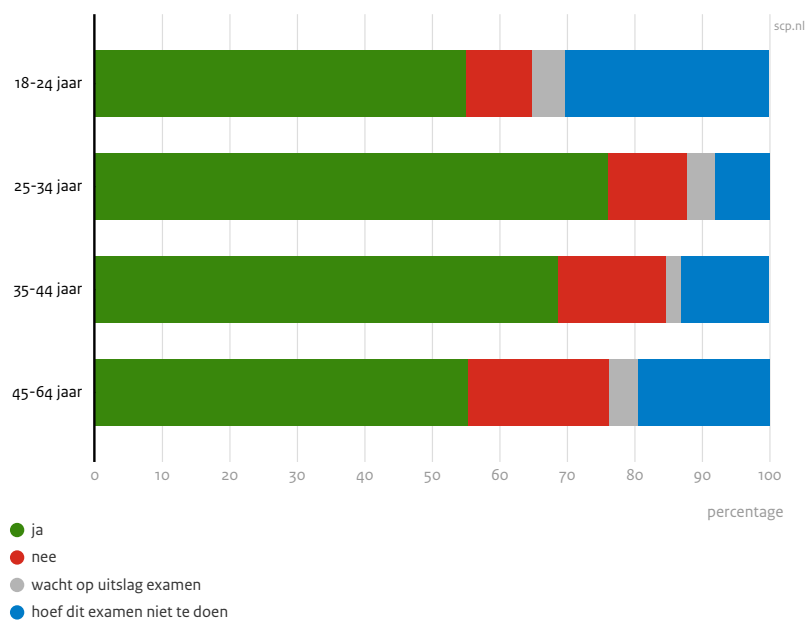
totaal

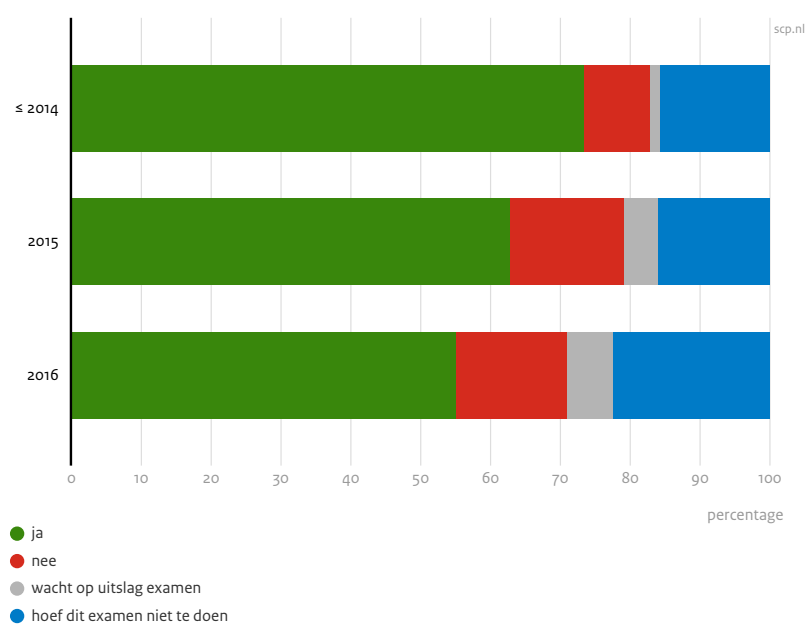
geslacht

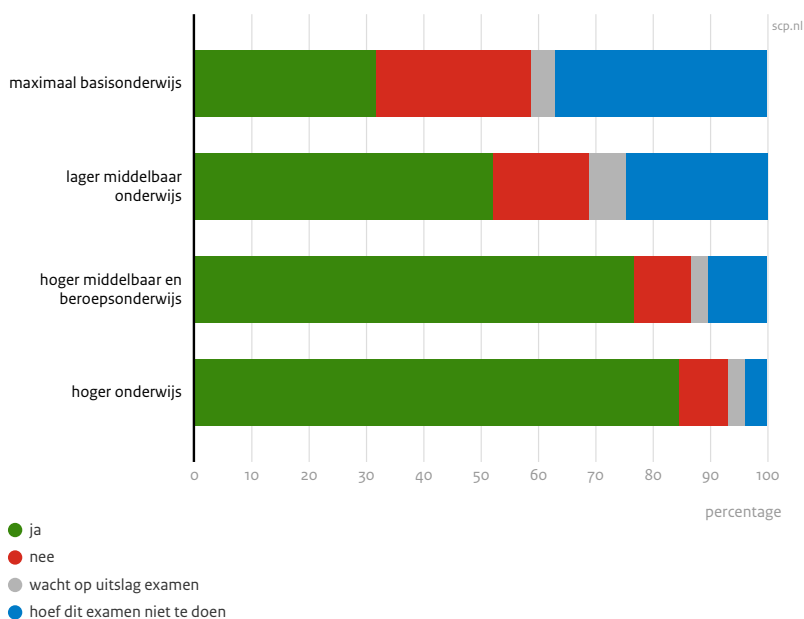
leeftijd

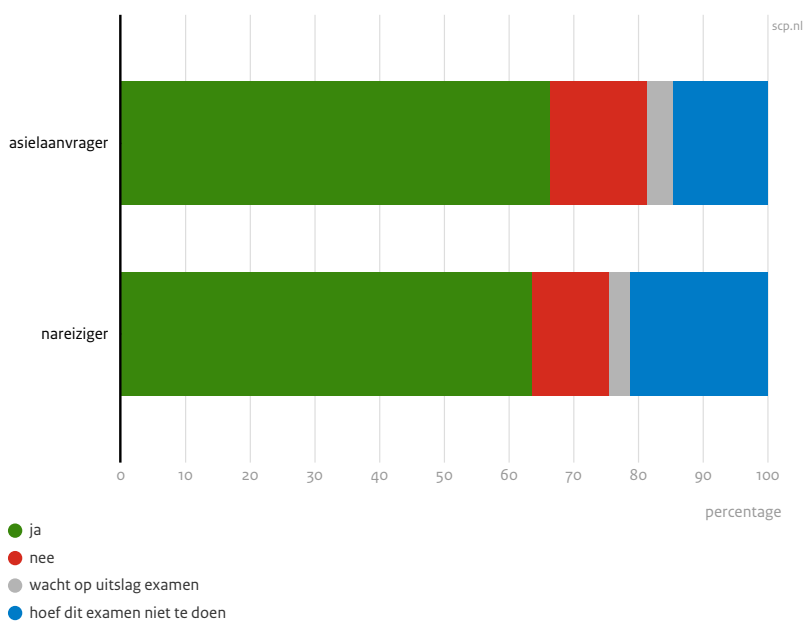
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Aandeel statushouders met maatschappelijke begeleiding neemt af

Met het langere verblijf in Nederland ronden steeds meer Syrische statushouders de inburgering af. Dat er een andere fase aanbreekt valt ook af te lezen aan het feit dat tussen 2017 en 2019 het aandeel statushouders dat een taalcursus heeft afgerond fors is toegenomen (zie kaart [Nederlandse taal](#)). Maatschappelijke begeleiding is erop gericht om statushouders in de eerste fase van hun verblijf wegwijs te maken in de Nederlandse samenleving. Deze begeleiding wordt alleen in de

eerste periode na aankomst verleend. Ook hier zien we dat steeds minder statushouders in dit cohort maatschappelijke begeleiding ontvangen: gold dit in 2017 nog voor 71%, in 2019 ontvangt 38% van de Syrische statushouders maatschappelijke begeleiding.

Literatuur

DUO (2020). *Voortgangscijfers inburgering totaal Nederland*. Geraadpleegd 9 maart 2020 via duo.nl/data/Totaal%20Nederland.pdf.

Deze kaart citeren

Boot, N., E. Miltenburg en J. Dagevos (2020). Inburgering. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/inburgering>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 Inburgeraars kunnen een ontheffing krijgen 'wegens aantoonbare geleverde inspanningen' indien hun inburgeringstermijn meer dan tweeënhalf jaar geleden is gestart, ze minimaal 600 uur cursus hebben gevolgd, hun school op de lijst van Blik op Werk staat en ze minimaal vier keer hebben geprobeerd om alle examens te halen. Voor degenen die een alfabetiseringscursus hebben gedaan, gelden enigszins afwijkende voorwaarden.
- 2 In de survey kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Nederlandse taal

Auteurs: [Emily Miltenburg](#) en [Jaco Dagevos \(SCP\)](#)

Beheersing Nederlandse taal is vooruit gegaan

Syrische statushouders¹ zijn de Nederlandse taal de afgelopen jaren beter gaan beheersen. Gaven zij zichzelf in 2017 nog een onvoldoende (4,8) voor hun Nederlandse taalbeheersing, in 2019 geven zij zichzelf gemiddeld net een voldoende (5,6).²

Mannen zijn er in vergelijking met vrouwen tussen 2017 en 2019 meer op vooruitgegaan. Tussen leeftijdsgroepen bestaan grote verschillen in de beheersing van de Nederlandse taal: jongeren (15-24-jarigen) geven in 2019 gemiddeld een 7 voor hun Nederlands, Syriërs van 45 jaar en ouder geven zichzelf een 4. De 45-plussers hebben in vergelijking met andere leeftijdscategorieën tussen 2017 en 2019 op dit punt de minste vooruitgang geboekt.

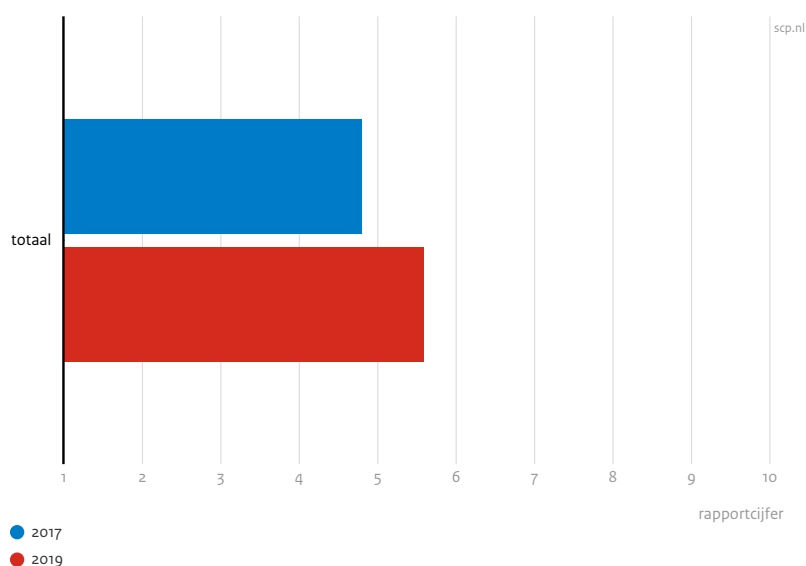
Personen die in 2015 of 2016 naar Nederland zijn gekomen gingen tussen 2017 en 2019 wat meer vooruit in hun beheersing van de Nederlandse taal dan degenen die eerder kwamen. Laagopgeleide Syriërs (maximaal basisonderwijs) geven zichzelf in 2019 een veel lager taalcijfer dan middelbaar en hoogopgeleiden. De verschillen in de verbetering van het Nederlands tussen opleidingscategorieën zijn echter gering. Nareizigers zijn er iets minder op vooruitgegaan dan eerste asielzoekers.

Figuur 1

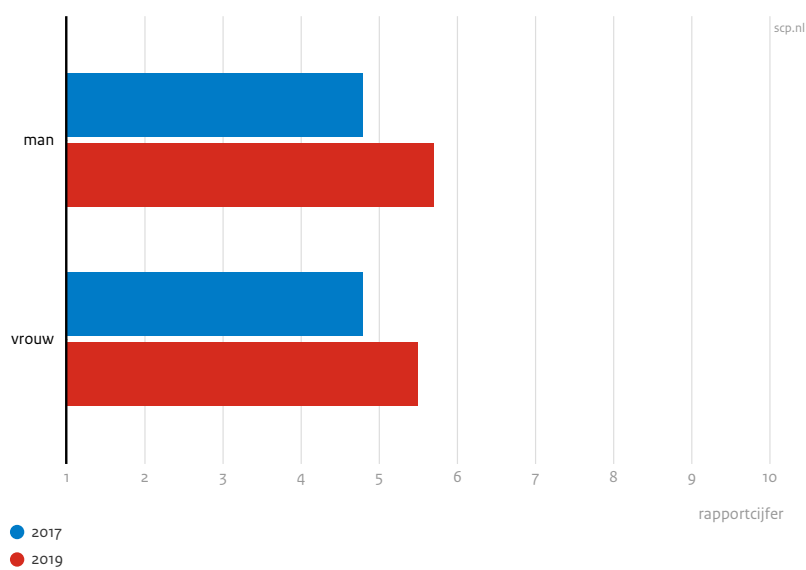
Taalcijfer^a

[Taalcijfer, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in gemiddelde rapportcijfers)]

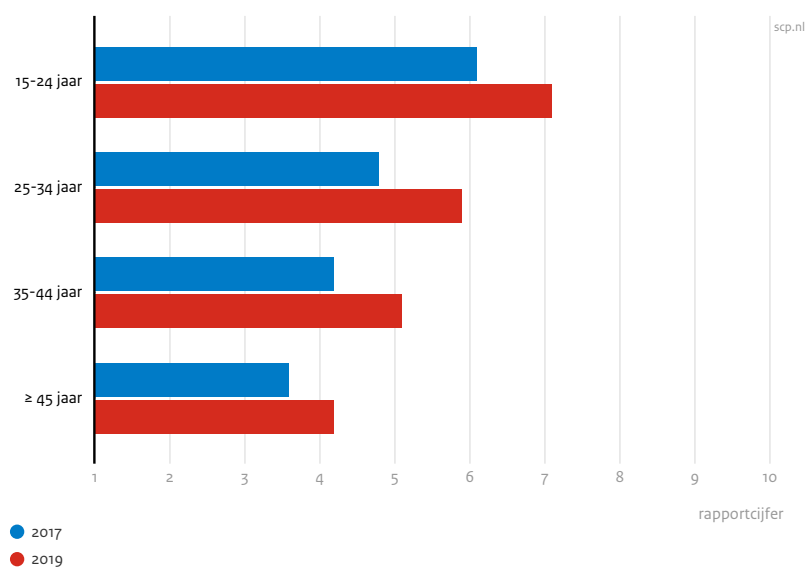
totaal

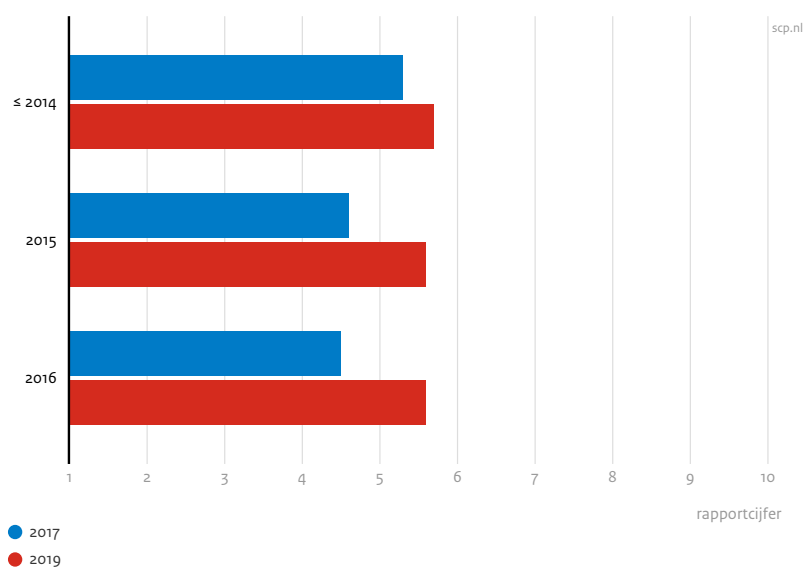
geslacht

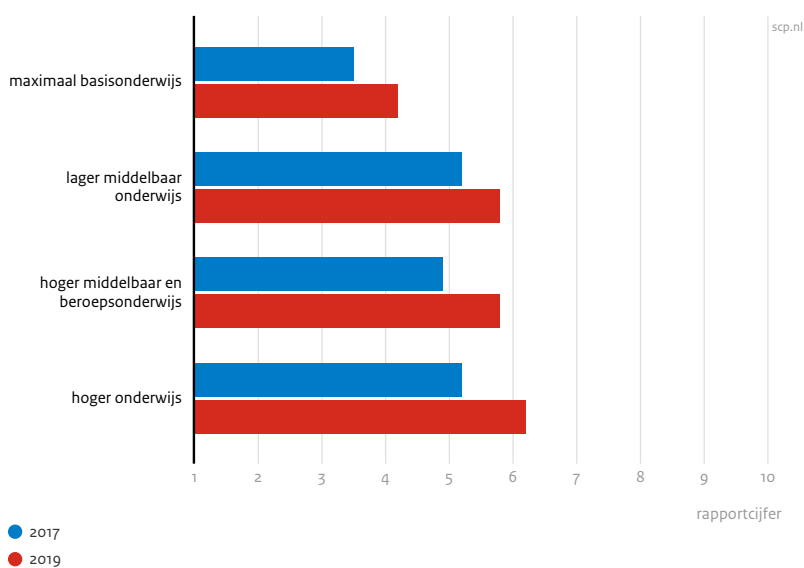
leeftijd

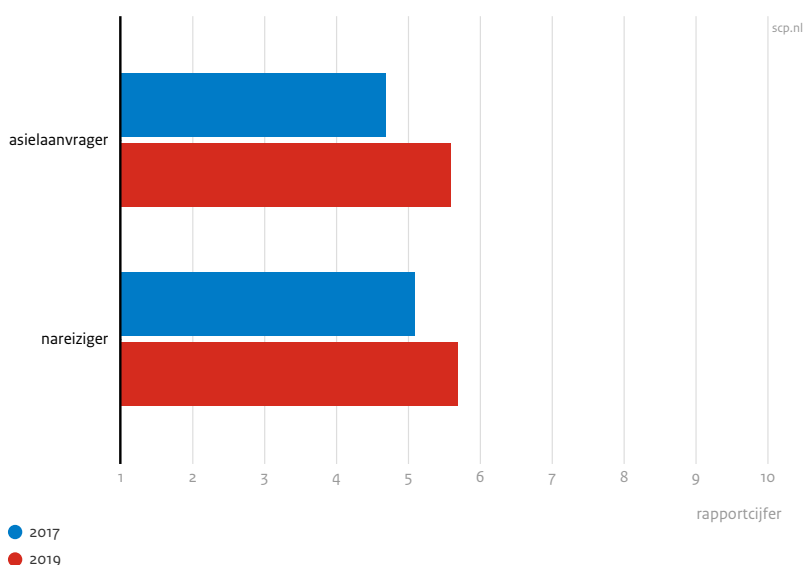
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Respondenten is gevraagd hoe goed zij zelf vinden dat ze de Nederlandse taal spreken, en een rapportcijfer te geven op een schaal van 1 tot 10, waarbij 10 een goede beheersing van de Nederlandse taal uitdrukt.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Meer Syriërs hebben minder moeite met Nederlandse taal

Behalve via een rapportcijfer is gevraagd in hoeverre Syrische statushouders moeite hebben met het spreken van de Nederlandse taal. In figuur 2 is het aandeel weergegeven dat nooit moeite heeft met het spreken van de Nederlandse taal. Net als bij de rapportcijfers zien we ook hier dat tussen 2017 en 2019 de beheersing van het Nederlands is verbeterd: het aandeel dat aangeeft nooit moeite te hebben met het spreken van Nederlands neemt toe. We zien hier geen duidelijke verschillen tussen de categorieën in tempo van verbetering. Wel zijn er in 2019 duidelijke onderlinge verschillen. Bijna de helft van de jongeren (15-24-jarigen) geeft aan nooit moeite te hebben met de Nederlandse taal, bij oudere groepen is dat aanzienlijk minder. Ook het opleidingsniveau speelt een rol: weinig Syriërs met maximaal basisonderwijs hebben nooit moeite met het spreken van het Nederlands.

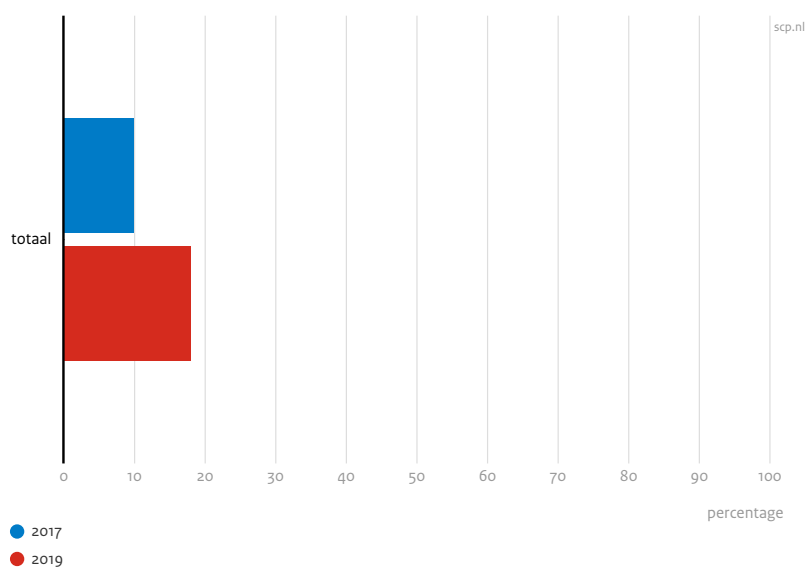
Het niet goed beheersen van de Nederlandse taal beïnvloedt andere domeinen in het leven. Het is een van de belangrijkste redenen die statushouders aanvoeren waarom ze nog geen werk hebben (zie kaart [Werk en werkloosheid](#)). Ook ervaart ongeveer een derde van de onderzochte Syrische statushouders tijdens contact met de huisarts meestal of altijd problemen met de Nederlandse taal (zie kaart [Gezondheid en zorggebruik](#)).

Figuur 2

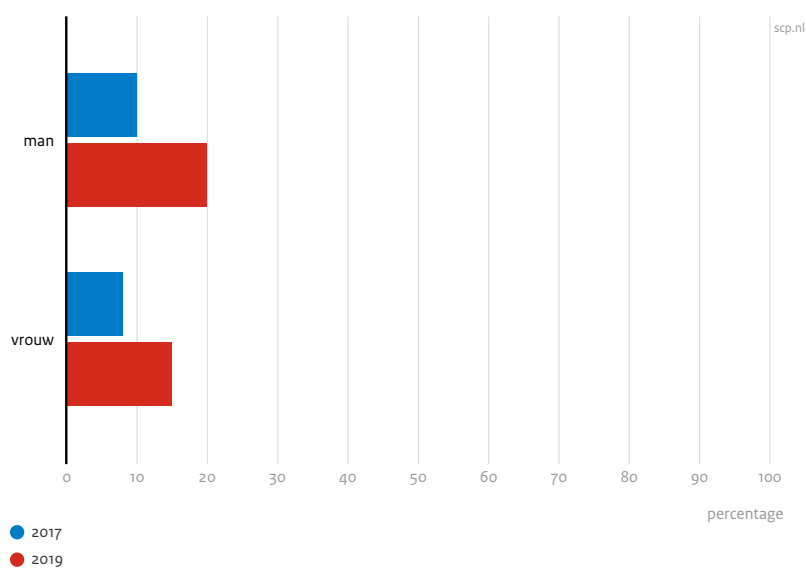
Nooit moeite met spreken Nederlandse taal^a

[Nooit moeite met spreken Nederlandse taal, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

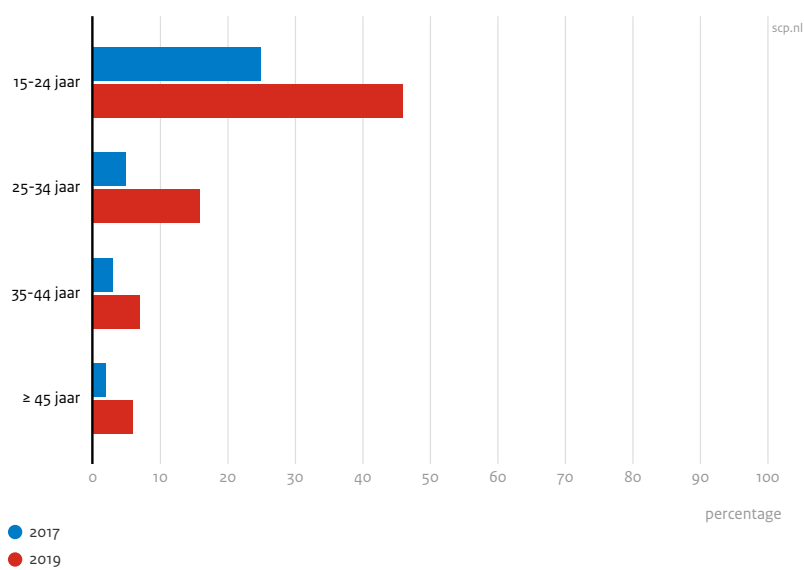
totaal

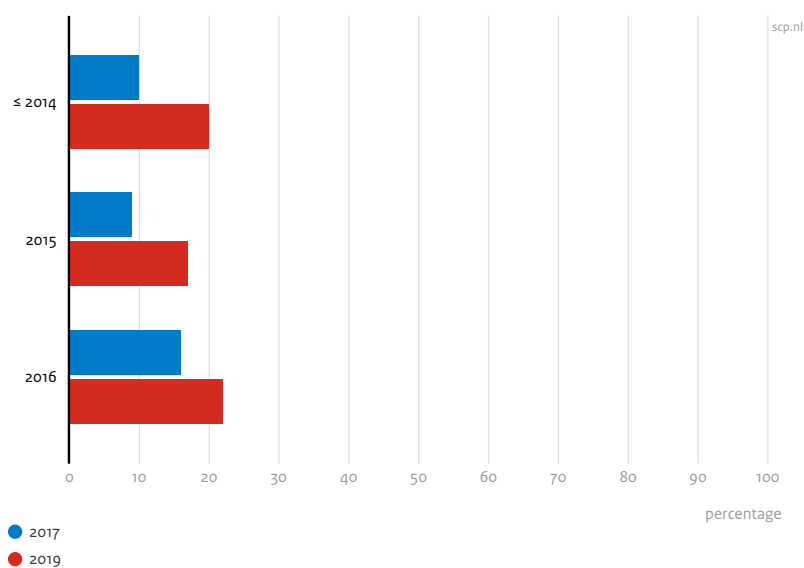
geslacht

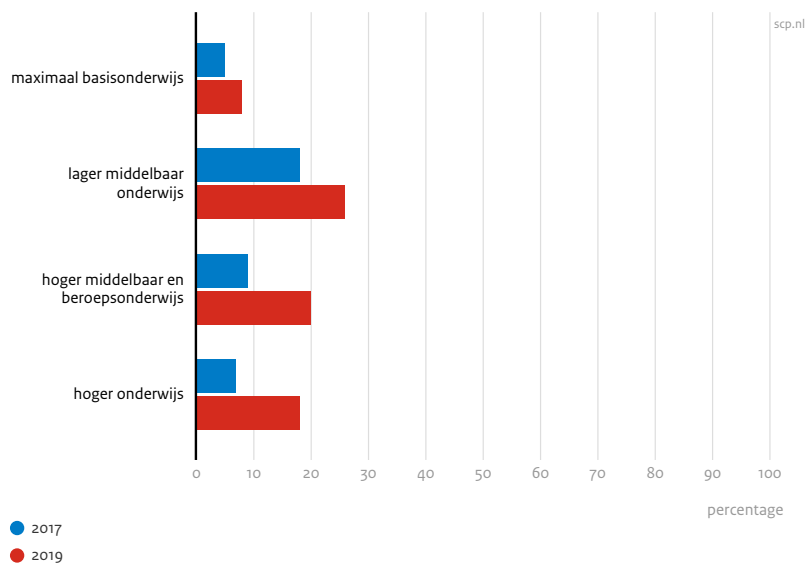
leeftijd

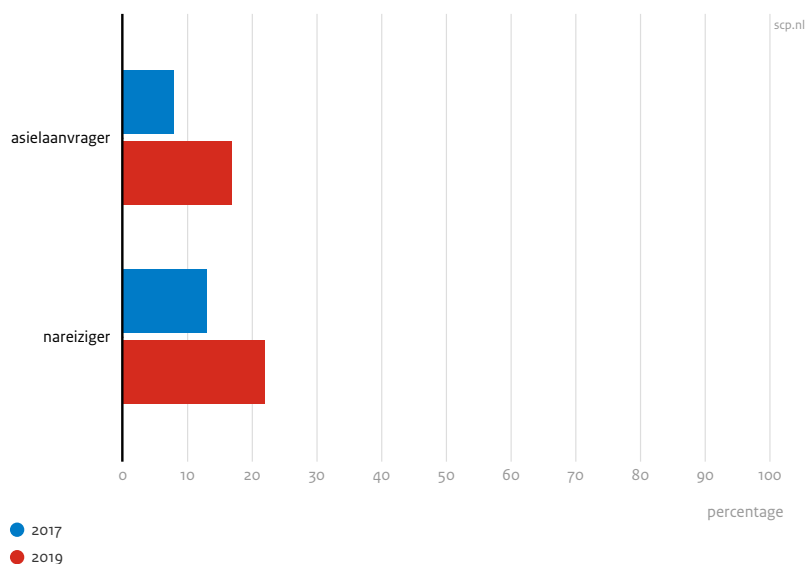
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Respondent is gevraagd: ‘Heeft u, als u een gesprek in het Nederlands heeft, vaak, soms of nooit moeite met de Nederlandse taal?’, met antwoordcategorieën: 1. ik spreek geen Nederlands, 2. ja, vaak, 3. ja, soms en 4. nee, nooit. We laten het percentage zien dat aangeeft nooit moeite te hebben met een gesprek in het Nederlands.

Bron: SCP/CBS (NSN’17 en ’19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Binnen huishouden wordt weinig Nederlands gesproken

Weinig Syriërs spreken binnen het huishouden vaak Nederlands met hun partner of kinderen. Dat is tussen 2017 en 2019 weinig veranderd.³

Tabel 1

Spreken van Nederlands met partner en kinderen^a

[Spreken van Nederlands met partner en kinderen, totaal, 2017-2019 (in procenten)]

	met kind(eren) ^b		met partner ^c	
	2017	2019	2017	2019
vaak of altijd	7	10	3	3
soms	71	68	66	61
nooit	23	23	31	36

a Respondenten is gevraagd of zij met partner en kind(eren) vaak of altijd, soms of nooit Nederlands spreken.

b Alleen gerapporteerd voor mensen met minstens één inwonend kind.

c Alleen gerapporteerd voor mensen met inwonende partner.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Meer dan de helft heeft inmiddels taalcursus afgerond

Tussen 2017 en 2019 is het aandeel Syriërs dat een taalcursus heeft gevolgd en afgerond sterk toegenomen: van 12% in 2017 tot 54% in 2019. Dit past bij de ontwikkeling dat steeds meer Syrische statushouders hun inburgeringsexamen hebben behaald (zie kaart [Inburgering](#)). De eerste fase van het verblijf van Syrische statushouders stond sterk in het teken van het leren van de Nederlandse taal (Dagevos en Miltenburg 2018; Miltenburg en Dagevos 2019). Steeds meer mensen hebben hun cursussen dus afgerond en richten zich momenteel op andere activiteiten, zoals (het zoeken naar) werk (zie kaart [Werk en werkloosheid](#)).

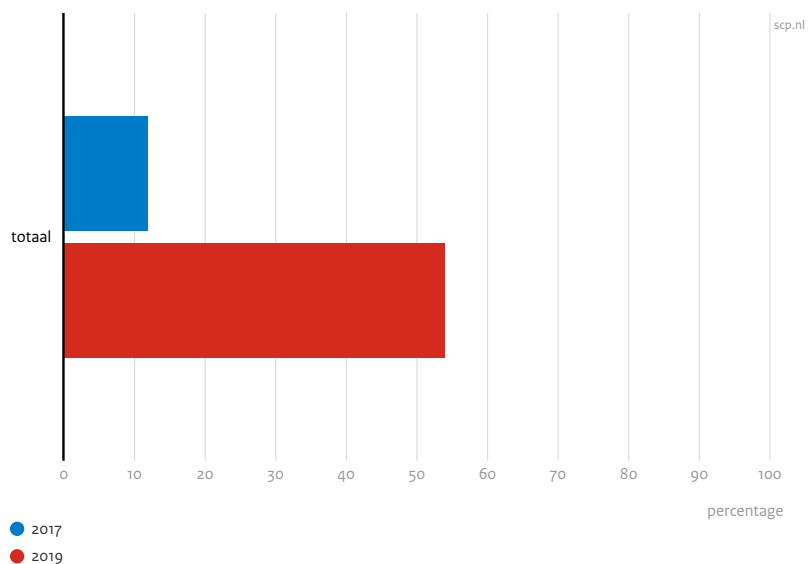
Wel zijn er behoorlijke verschillen binnen de Syrische groep. Vrouwen, lageropgeleiden, 45-plussers en personen die kort in Nederland zijn hebben in 2019 het minst vaak een taalcursus afgerond. De 45-plussers en personen die kort in Nederland zijn, laten hierin over tijd ook de minste toename zien.

Figuur 3

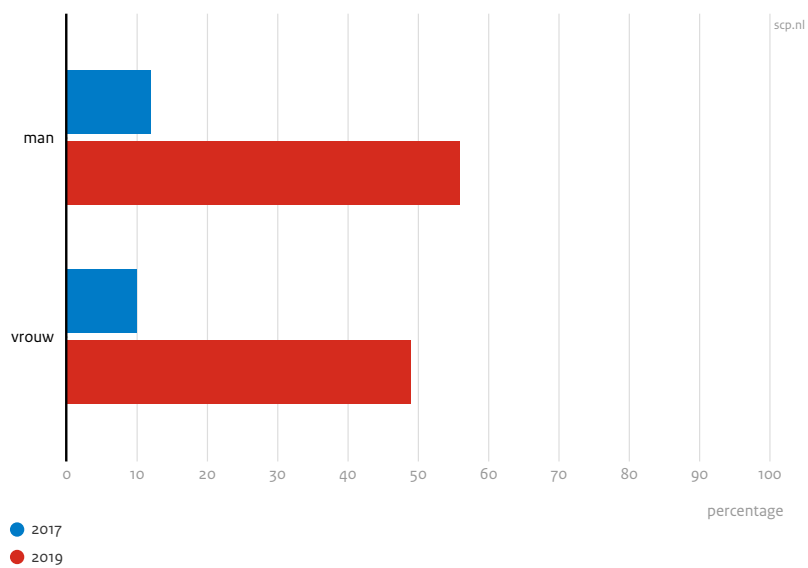
Taalcursus gevolgd en afgerond^a

[Taalcursus gevolgd en afgerond, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

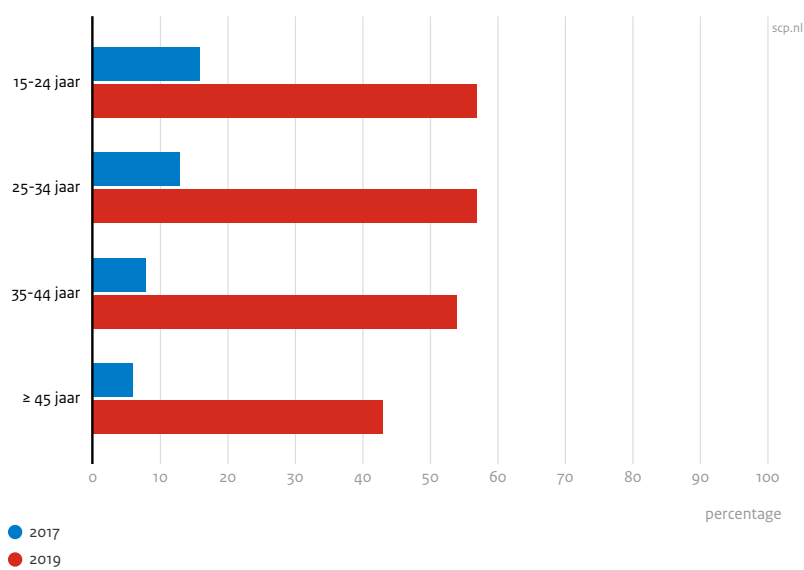
totaal

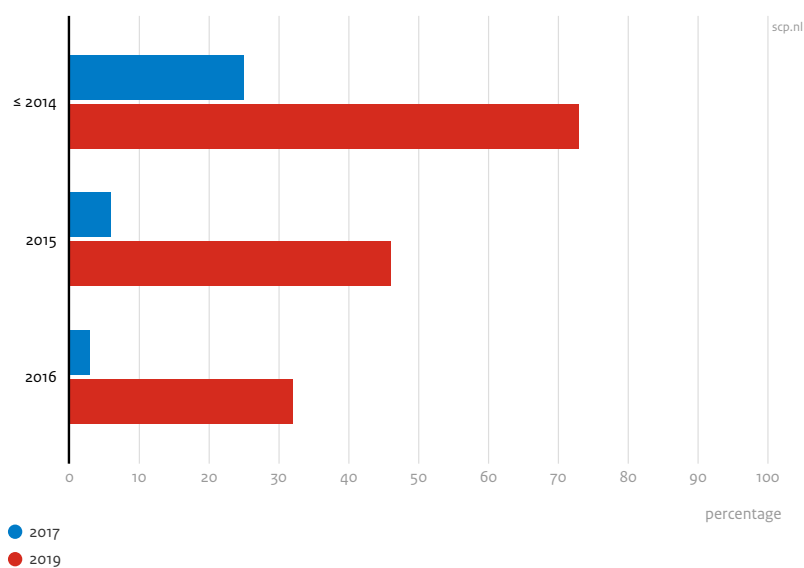
geslacht

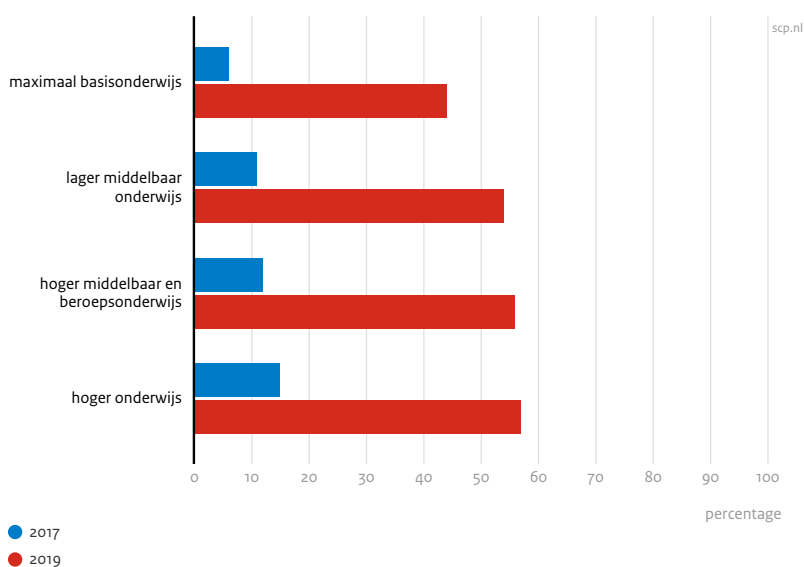
leeftijd

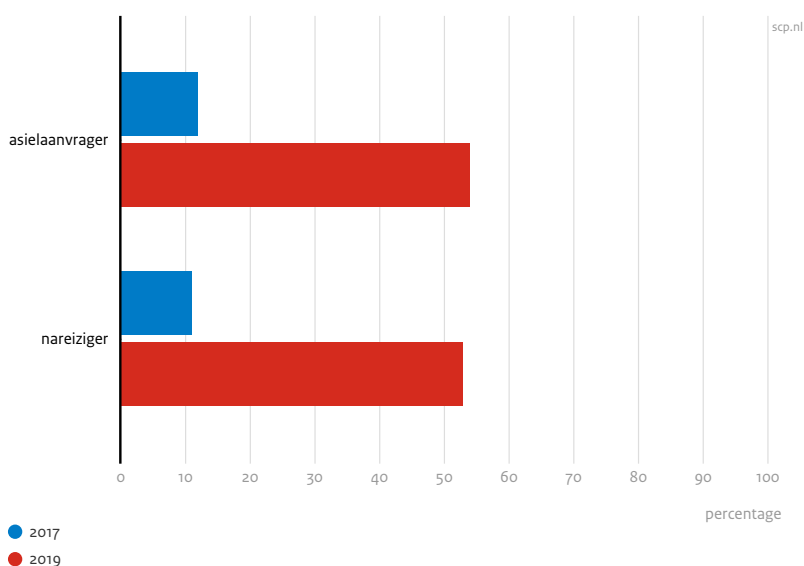
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Respondenten is gevraagd of zij momenteel een cursus Nederlandse taal volgen en zo niet, of ze die in het verleden gevolgd hebben (en zo ja, of ze deze afgerond hebben). We tonen hier de mensen die in het verleden een Nederlandse taalcursus gevolgd en afgerond hebben.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Nederlands wordt vooral geleerd via zelfstudie, vrijwilligers en taalbuddy's veel minder belangrijk

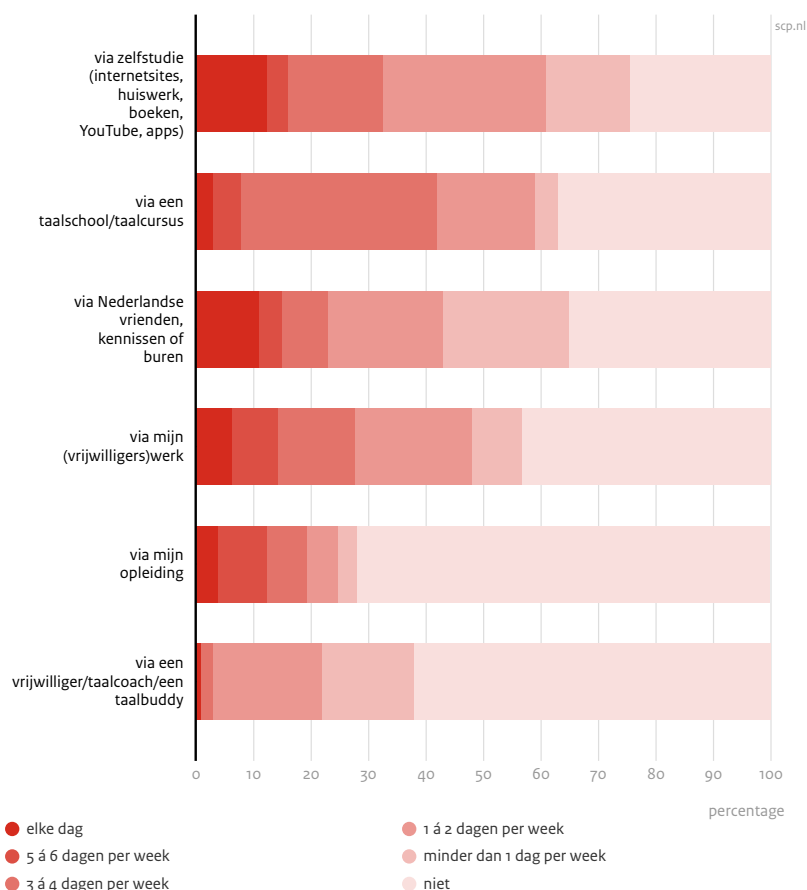
Het vaakst leren Syrische statushouders Nederlands door zelfstudie. Dat doen zij doorgaans meerdere dagen per week. Rond de 16% leert (bijna) elke dag via zelfstudie Nederlands. Ook leren veel Syrische statushouders de Nederlandse taal via Nederlandse vrienden, bekenden en burens. Dit gebeurt ook vaak meerdere dagen per week. Daarnaast volgen veel Syrische statushouders een taalcursus of leren ze Nederlands via een taalschool. Dit neemt meestal drie of vier dagen per week

in beslag. Nederlands leren via (vrijwilligers)werk of opleiding komt minder vaak voor. Weinig Syriërs leren de Nederlandse taal via vrijwilligers of taalbuddy's, en voor zover dat het geval is, gebeurt dit weinig frequent gedurende een week.

Figuur 4

Manieren om Nederlands te leren^{a, b}

[Manieren om Nederlands te leren, totaal, 2019 (in procenten)]

- a Respondenten is gevraagd aan te geven hoe vaak zij op dat moment de taal op welke manieren leren.
 b Niet iedereen heeft de vraag beantwoord, omdat de vraag willekeurig is voorgelegd aan de halve steekproef, (n)=1301.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Literatuur

Dagevos, J. en E. Miltenburg (2018). Inburgering, maatschappelijke begeleiding en taal. In: J. Dagevos, W. Huijnk, M. Maliepaard en E. Miltenburg (red.), *Syriërs in Nederland. Een studie over de eerste jaren van hun leven in Nederland* (p. 80-94). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Miltenburg, E. en J. Dagevos (2019). Variatie in participatie. In: E. Miltenburg, J. Dagevos en W. Huijnk (red.), *Opnieuw beginnen. Achtergronden van positieverschillen tussen Syrische statushouders* (p. 119-144). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Miltenburg, E. en J. Dagevos (2020). Nederlandse taal. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/nederlandse-taal>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.
- 2 Het gaat hier om zelfrapportage van Nederlandse taalbeheersing via een rapportcijfer 1-10.
- 3 De verschillen over tijd zijn niet getoetst, omdat het aantal personen dat thuiswonende kinderen heeft of samenwoont met een partner in 2017 en 2019 verschillend is.

Gezondheid en zorggebruik

Auteurs: Ellen Uiters en Alet Wijga (RIVM)

Enige achteruitgang in gezondheid

In twee jaar tijd is de gezondheid van de Syrische statushouders licht achteruitgegaan.¹ In 2019 zijn er meer Syriërs die hun gezondheid als matig of (zeer) slecht beoordelen, meer Syriërs die aangeven een of meer langdurige aandoeningen te hebben en meer Syriërs die beperkingen bij het dagelijks functioneren rapporteren dan in 2017.

Vragen over gezondheid

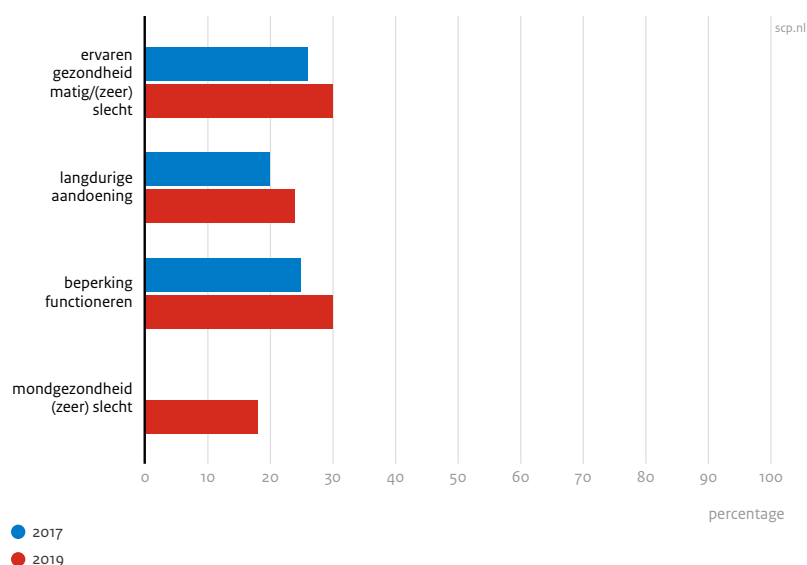
De Syrische statushouders kregen tijdens het onderzoek drie vragen over hun gezondheid voorgelegd, met enkele mogelijke antwoorden:

1. Hoe is over het algemeen uw gezondheid? zeer goed; goed; matig; slecht; zeer slecht.
 2. Heeft u één of meerdere langdurige ziekten, handicaps of gezondheidsproblemen? (*Langdurig is naar verwachting zes maanden of langer.*) ja; nee.
 3. Kon u in de afgelopen vier weken door uw lichamelijke gezondheid of door pijn bepaald werk of bepaalde bezigheden niet doen? (*Het gaat om zowel werk buitenshuis als huishoudelijk werk.*) ja, ik kon daardoor bepaalde bezigheden niet doen; nee.
-

Figuur 1

Gezondheid

[Gezondheid (matig/(zeer) slechte ervaren gezondheid, langdurige aandoeningen, beperkingen bij het dagelijks functioneren en (zeer) slechte mondgezondheid), totaal, 2017-2019 (in procenten)]

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Meer gezondheidsproblemen naarmate mensen ouder worden

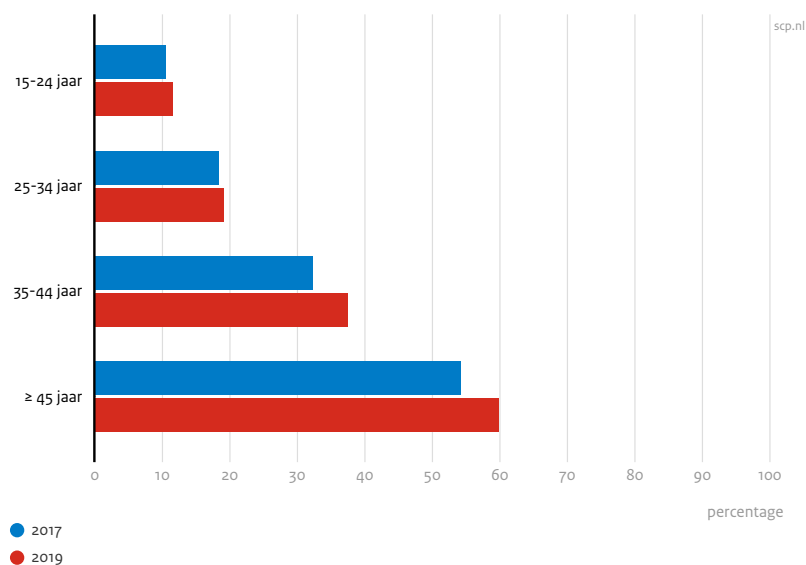
In het algemeen nemen gezondheidsproblemen toe naarmate mensen ouder worden. Als we er rekening mee houden dat de Syrische statushouders in 2019 twee jaar ouder zijn dan in 2017, dan is het percentage Syriërs met een slechte ervaren gezondheid en met langdurige aandoeningen in 2019 nauwelijks hoger dan in 2017.² Het aandeel Syriërs dat beperkingen ervaart bij het dagelijks functioneren is, rekening houdend met de veroudering, in 2019 wel hoger dan in 2017: ruim 2 procentpunt.

Figuur 2

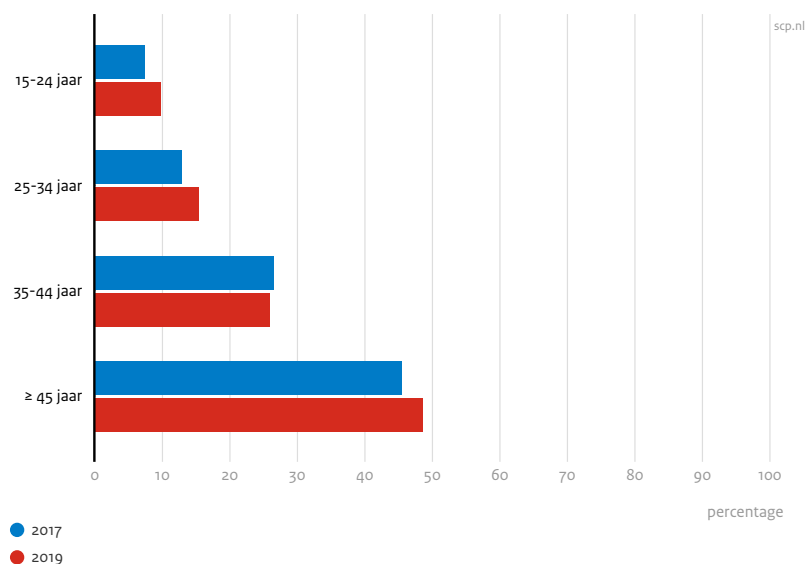
Gezondheid naar leeftijd

[Gezondheid (matig/(zeer) slechte ervaren gezondheid, langdurige aandoeningen, beperkingen bij het dagelijks functioneren en (zeer) slechte mondgezondheid), naar leeftijd, 2017-2019 (in procenten)]

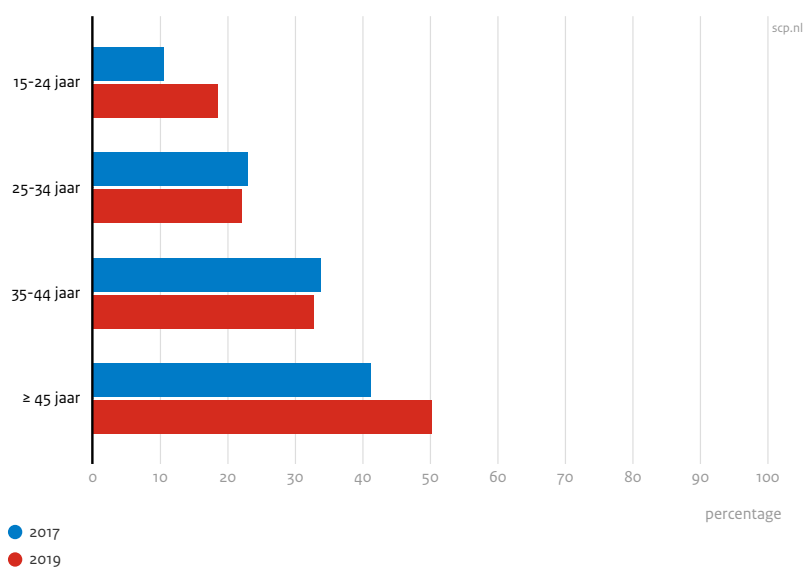
ervaren gezondheid matig/(zeer) slecht

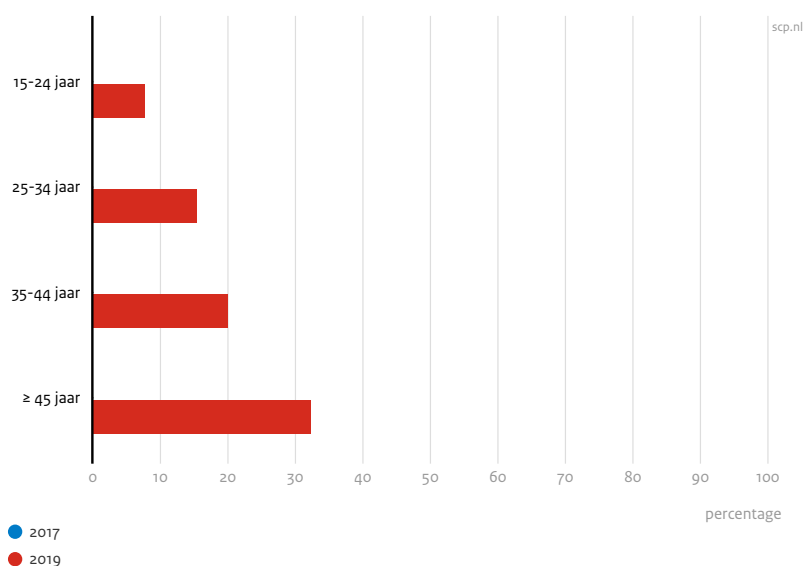
langdurige aandoening

beperking functioneren

mondgezondheid (zeer) slecht

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Bijna een vijfde van de Syriërs beoordeelt gezondheid van mond, tanden en kiezen als (zeer) slecht

18% van de Syriërs (19% van de mannen en 16% van de vrouwen) beoordeelt in 2019 de gezondheid van hun mond, tanden en kiezen als (zeer) slecht.³ Met toenemende leeftijd loopt dat percentage op van 8% bij de 15-24-jarigen tot 32% bij de Syriërs van 45 jaar en ouder (zie figuren 1 en 2).

Steeds meer wordt ingezien dat de mondgezondheid onlosmakelijk is verbonden met de algemene gezondheid. Er is in toenemende mate wetenschappelijke aandacht voor de relatie tussen mondgezondheid en bepaalde (chronische) aandoeningen (Hospes et al. 2014). In Nederland is onderzoek in de algemene bevolking uitgevoerd in Eindhoven en omgeving (2014) en in Leidsche

Rijn in Utrecht (2017-2019). In beide studies werden, op basis van dezelfde vraag die de Syriërs beantwoordden en in vergelijkbare leeftijdsgroepen, aanzienlijk (tot wel tien keer) lagere percentages voor (zeer) slechte mondgezondheid gevonden dan bij de Syrische statushouders. Ook de twee Nederlandse studies laten een toename zien in een minder goede beoordeling van de mondgezondheid met de leeftijd. Het hoogste percentage met (zeer) slechte mondgezondheid wordt in deze studies gevonden onder de 45-75-jarigen en is slechts 4%.⁴

Syriërs met weinig opleiding hebben een slechtere gezondheid

Bij de Syriërs die maximaal basisonderwijs hebben afgerond zien we in 2019 hogere percentages met een slechte ervaren gezondheid (40%), met langdurige aandoeningen (31%), met beperkingen in het dagelijks functioneren (34%) en met een (zeer) slechte mondgezondheid (27%) dan bij Syriërs in de hogere opleidingscategorieën.⁵ Ook in de algemene bevolking van Nederland is bij mensen met hoogstens basisonderwijs het percentage met een slechte ervaren gezondheid hoog: 51%. Daarbij moet wel in aanmerking worden genomen dat dit het percentage is voor de bevolking van 25 jaar en ouder en dat deze groep dus minder jongeren en aanzienlijk meer ouderen bevat dan de Syrische groep (CBS 2020).

Weinig verschil tussen subgroepen in achteruitgang van gezondheid

Tussen mannen en vrouwen, tussen leeftijdsgroepen en tussen Syriërs met verschillende opleidingsniveaus zien we geen opvallende verschillen in de achteruitgang van hun gezondheid – wat betreft matige of (zeer) slechte ervaren gezondheid, langdurige aandoeningen en beperkingen – in de periode van 2017 tot 2019.⁶

Iets meer gebruik van huisartszorg in 2019 dan in 2017

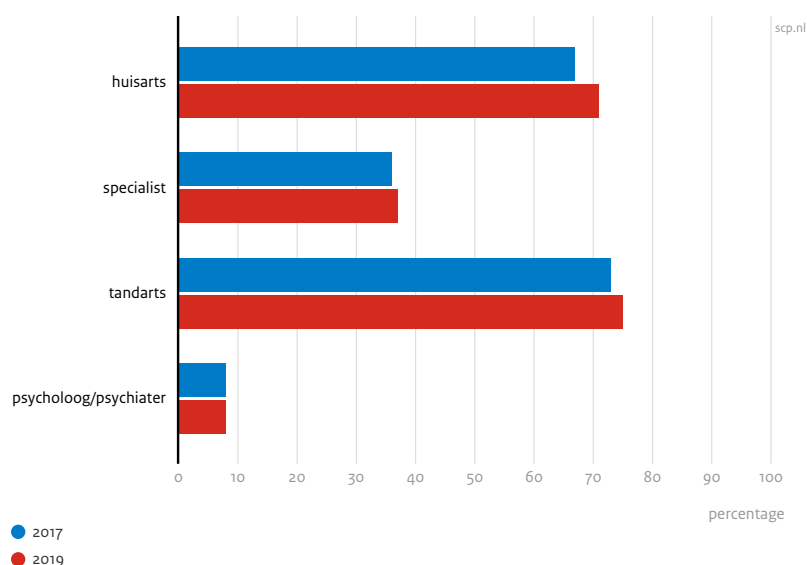
In 2019 heeft 71% van de Syriërs in de afgelopen twaalf maanden contact gehad met de huisarts. In 2017 was dat percentage lager (67%). Het aandeel Syriërs dat gebruikmaakte van specialistische zorg, tandartszorg en psychische zorg is in 2019 vrijwel gelijk aan dat in 2017. De kleine toename van het percentage Syriërs met een of meer huisartscontacten past bij de (eveneens kleine) achteruitgang in de gezondheid tussen 2017 en 2019. Een vergelijking tussen de Syriërs en de algemene bevolking van Nederland laat zien dat de percentages met huisarts- en specialistencontacten in beide groepen ongeveer gelijk zijn.

Het percentage dat in de afgelopen twaalf maanden een tandarts had bezocht is bij de Syriërs, en vooral bij jonge Syriërs, zowel in 2017 als in 2019 lager dan in de algemene bevolking. Ook voor contact met een psycholoog of psychiater is het percentage onder de Syriërs in beide jaren iets lager dan in de algemene bevolking, terwijl het percentage psychisch ongezonde Syriërs relatief hoog is (zie kaart [Psychische gezondheid](#)) (CBS 2020).

Figuur 3

Zorggebruik

[Zorggebruik (contact met huisarts, specialist, tandarts en psycholoog/psychiater in de afgelopen 12 maanden), totaal, 2017-2019 (in procenten)]

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Geen toename van zorggebruik bij vrouwen

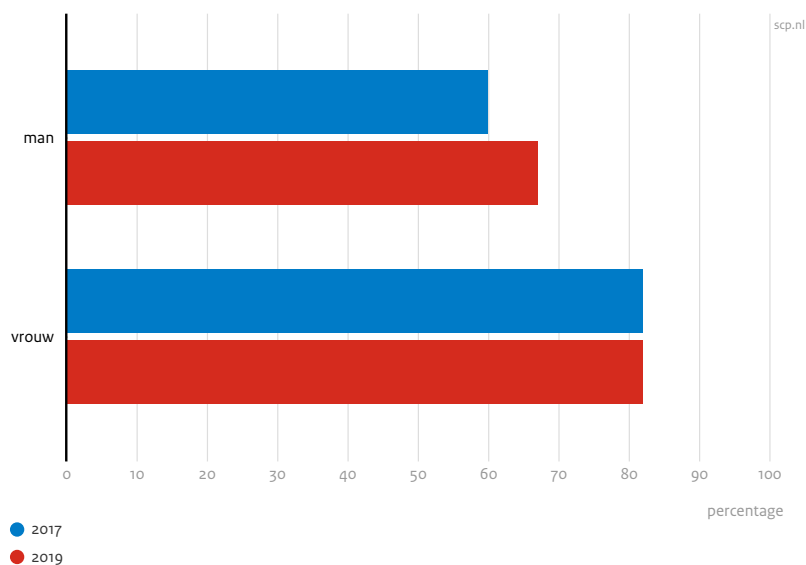
Meer Syrische vrouwen dan mannen maken gebruik van de huisarts, van de tandarts en van specialistische zorg. Dat is ook het geval in de algemene bevolking van Nederland. Het is opvallend dat bij de Syrische vrouwen tussen 2017 en 2019 het aandeel dat zorg gebruikt niet groter is geworden, terwijl het aandeel met gezondheidsproblemen wel is toegenomen. De toename van het percentage gebruikers van huisartszorg is dan ook volledig toe te schrijven aan de toename van het percentage gebruikers onder de Syrische mannen. Bij de mannen neemt het percentage dat in de afgelopen twaalf maanden huisartszorg gebruikte, toe van 60% in 2017 naar 67% in 2019, terwijl bij de vrouwen het percentage gebruikers gelijk blijft op 82%.

Figuur 4

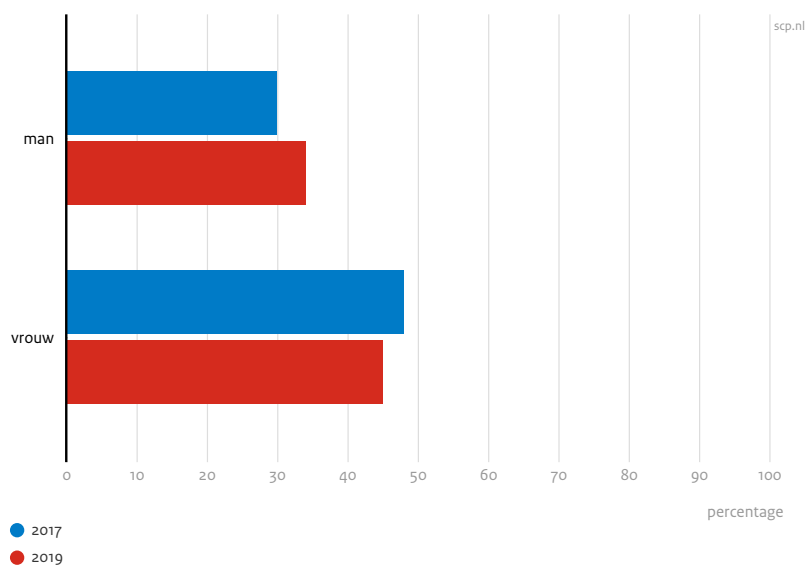
Zorggebruik naar geslacht

[Zorggebruik (contact met huisarts, specialist, tandarts en psycholoog/psychiater in de afgelopen 12 maanden), naar geslacht, 2017-2019 (in procenten)]

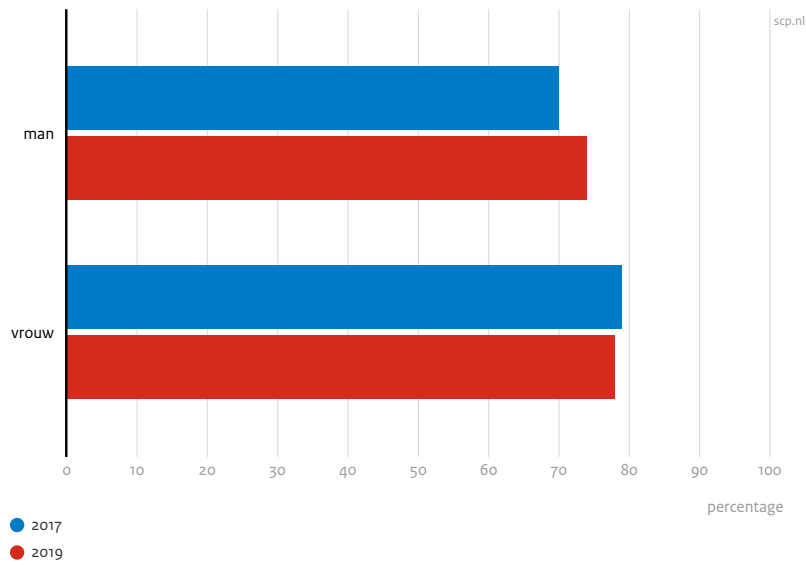
huisarts

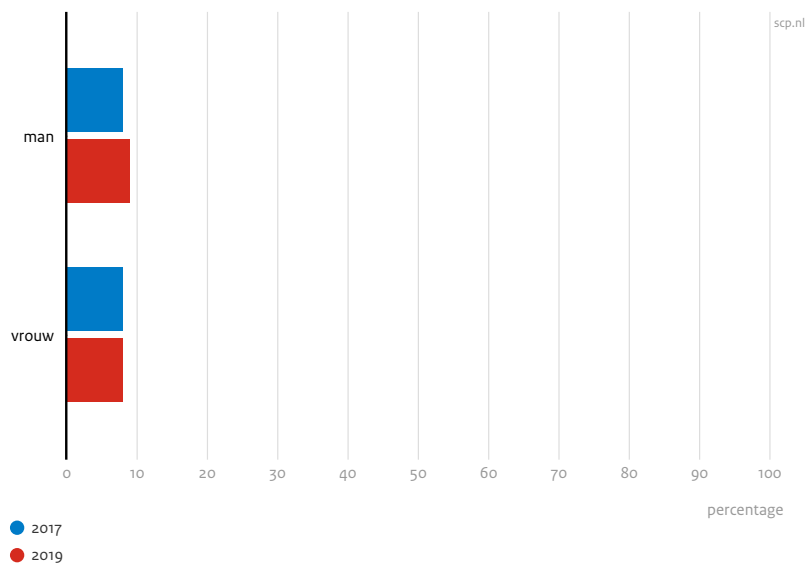
specialist

tandarts

psycholoog/psychiater

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Enige toename in gebruik tandartszorg bij Syriërs van 35 jaar en ouder

Het percentage Syriërs dat in de afgelopen twaalf maanden gebruikmaakte van tandartszorg neemt iets toe bij de Syriërs van 35 jaar en ouder: van 76% in 2017 naar 80% in 2019 in de leeftijdsgroep 35-44 jaar, en van 74% naar 80% in de leeftijdsgroep 45 jaar en ouder. Het blijft gelijk bij Syriërs onder de 35 jaar.

Bij huisartscontacten is de Nederlandse taal nog steeds een probleem

Het percentage Syriërs dat problemen met de Nederlandse taal ervaart in het contact met de huisarts⁷ is in 2019 nog steeds aanzienlijk (31%), maar lager dan in 2017 (37%). Dat laten ook de percentages per aankomstjaar zien (tabel 1). Taalproblemen komen weliswaar minder voor naarmate Syriërs langer in Nederland zijn, maar ook vijf jaar of langer na aankomst ervaart nog 28% taalproblemen bij de huisarts.

Het percentage dat taalproblemen ervaart bij de huisarts is afgenomen in alle onderzochte subgroepen. Alleen bij Syriërs van 45 jaar en ouder is het percentage met taalproblemen bij de huisarts tussen 2017 en 2019 nauwelijks gedaald. Zowel in 2017 als in 2019 heeft ongeveer de helft van de 45-plussers bij de huisarts problemen met de Nederlandse taal (52% in 2017 en 49% in 2019). Voor de 15-24-jarigen liggen die percentages veel lager: 18% in 2017 en 13% in 2019. Ook tussen de opleidingsgroepen zijn er grote verschillen op dit vlak. Het aandeel dat taalproblemen ervaart bij de huisarts varieert in 2019 van 21% bij de hoogst opgeleide tot 50% bij de laagst opgeleide statushouders.

Tabel 1

Nederlandse taal probleem bij huisarts^a

[Nederlandse taal probleem bij huisarts, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

totaal	2017	2019
	37	31
geslacht	2017	2019
man	36	31
vrouw	39	30
leeftijd	2017	2019
15-24 jaar	18	13
25-34 jaar	34	23
35-44 jaar	48	36
≥ 45 jaar	52	49
aankomstjaar	2017	2019
≤ 2014	31	28
2015	40	32
2016	37	40
opleiding	2017	2019
maximaal basisonderwijs	56	50
lager middelbaar onderwijs	35	32
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	34	27
hoger onderwijs	29	21
type vergunning	2017	2019
asielaanvrager	38	31
nareiziger	35	29

a Respondent geeft aan 'Als ik bij de huisarts ben, dan is de Nederlandse taal meestal/altijd een probleem.'

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Literatuur

CBS (2020). *Gezondheid en zorggebruik; persoonskenmerken*. Geraadpleegd 23 maart 2020 via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83005NED/table?ts=1573980751259>.

Hospes, E., B.A.F.M. van Dam en J.J.M. Bruers (2014). *Gezonde mond. gezond lichaam! Literatuuronderzoek naar de relatie tussen mondziekten en andere ziekten*. Rapportage 14.01. Nieuwegein: NMT.

Deze kaart citeren

Uiters, E. en A. Wijga (2020). *Gezondheid en zorggebruik*. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/gezondheid-en-zorggebruik>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.
- 2 De verwachte achteruitgang in gezondheid in twee jaar tijd is geschat op basis van het verband tussen leeftijd en gezondheid bij de Syrische statushouders in 2017.
- 3 In 2017 is niet naar mondgezondheid gevraagd.
- 4 Gegevens over mondgezondheid in de algemene bevolking zijn gebaseerd op de [Leidsche Rijn-studie \(http://www.lrgp.nl/leidsche-rijn-gezondheids-project/\)](http://www.lrgp.nl/leidsche-rijn-gezondheids-project/) en de [Globe-studie \(http://www.globe-study.nl\)](http://www.globe-study.nl). Percentages met (zeer) slechte mondgezondheid per leeftijdsgroep zijn speciaal voor vergelijking met onze survey berekend door Denise Duijster, ACTA sectie Sociale Tandheelkunde, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam.
- 5 Gezondheid naar opleiding is niet in een figuur weergegeven.
- 6 Geen figuur.
- 7 Antwoordopties ‘meestal’ of ‘altijd’ een probleem met de Nederlandse taal.

Psychische gezondheid

Auteurs: Annemieke Spijkerman en Ellen Uiters (RIVM)

Psychische ongezondheid gedaald, maar nog steeds hoog

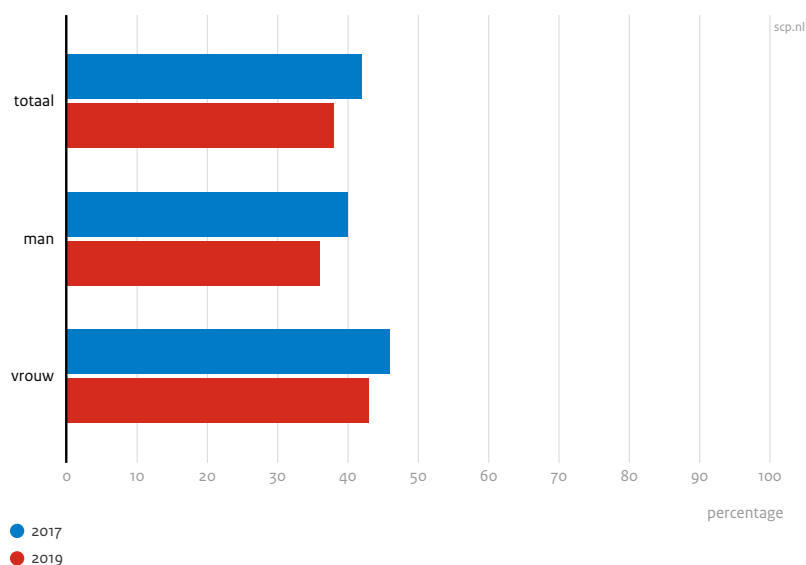
In twee jaar tijd is de psychische ongezondheid onder Syrische statushouders licht gedaald.¹ Het aandeel Syrische statushouders dat in de categorie 'psychisch ongezond' valt, is gedaald van 42% in 2017 naar 38% in 2019. Het aandeel is tussen 2017 en 2019 het sterkst gedaald in de jongste groep (15-24 jaar): van 46% naar 35%. Bij de opleidingsgroepen valt op dat het aandeel Syrische statushouders dat psychisch ongezond is, niet is afgenomen bij de hoogst opgeleide Syriërs (43% in 2017 en 42% in 2019).

Figuur 1

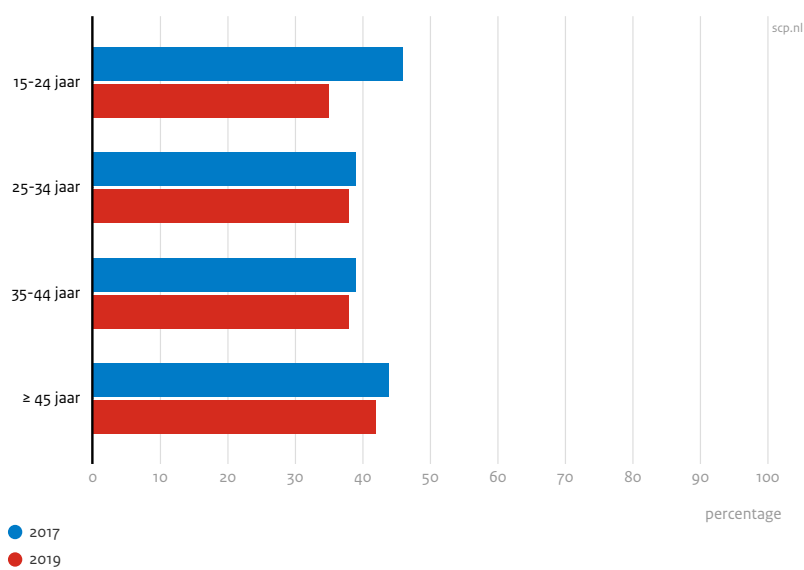
Psychische ongezondheid^a

[Psychische ongezondheid, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

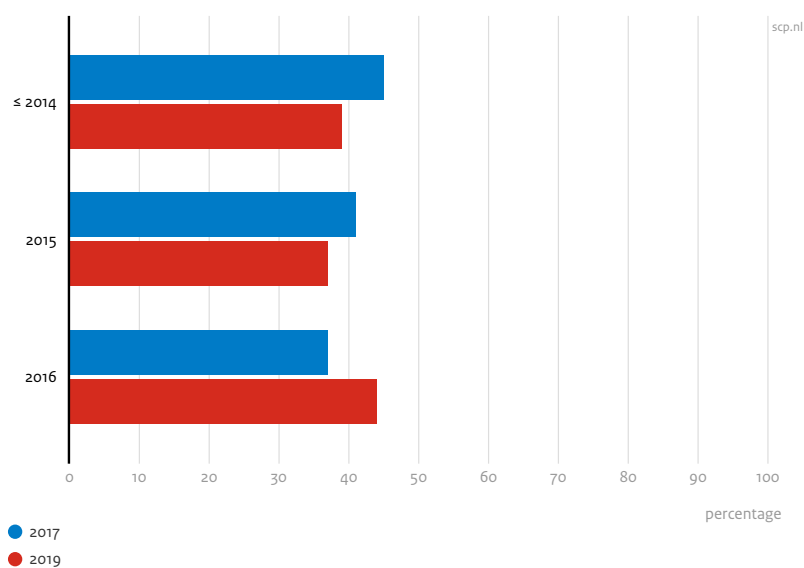
totaal en geslacht

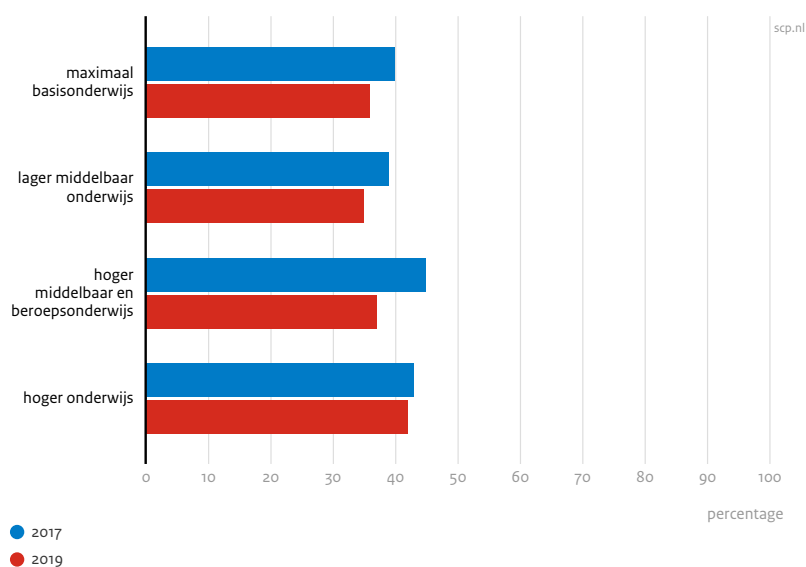
leeftijd

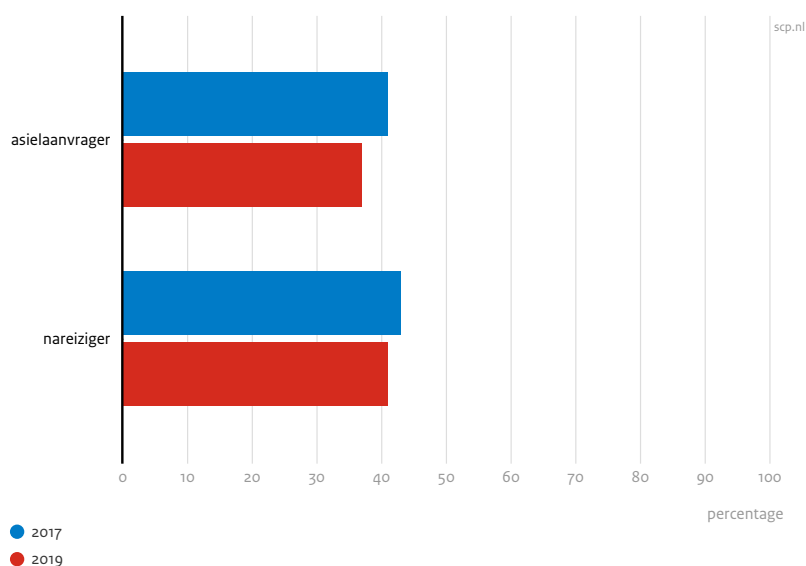
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

a Op basis van een totaalscore < 60 punten op de RAND Mental Health Inventory-5 (MHI-5)

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Meting van psychische gezondheid

Psychisch ongezond houdt in: een totaalscore op de RAND Mental Health Inventory-5 (MHI-5) < 60 punten (Driessen 2011). De MHI-5 brengt met vijf vragen aspecten van de gemoedstoestand in de afgelopen vier weken in kaart: erg zenuwachtig; neerslachtig en somber; kalm en rustig; zo erg in de put (down) dat niets u kon opvrolijken; gelukkig. Respondenten kunnen voor iedere vraag kiezen uit zes antwoordcategorieën: voortdurend,

meestal, vaak, soms, zelden of nooit. Op basis van de antwoorden wordt een somscore berekend, de maximale score is 100 punten (Van der Zee en Sanderman 1993). Hoe lager de score, hoe slechter de psychische gezondheid.

Verandering in psychische gezondheid verschilt per aankomstjaar

Tussen 2017 en 2019 laat de psychische gezondheid van Syrische statushouders met aankomstjaar 2014 of eerder een verbetering zien (van 45% psychisch ongezond in 2017 naar 39% in 2019). Het aandeel Syrische statushouders dat psychisch ongezond is onder degenen met aankomstjaar 2016 neemt juist toe (van 37% in 2017 naar 44% in 2019). Voor deze tegenstelling zijn verschillende verklaringen mogelijk. Ten eerste kan het te maken hebben met het feit dat voor de Syrische statushouders met de langste verblijfsduur de ontberingen van de oorlog en de vlucht langer achter hen liggen. Het is ook mogelijk dat het verschil wordt verklaard door het grotere aandeel met een betaalde baan in de groep Syrische statushouders met de langste verblijfsduur (zie kaart [Werk en werkloosheid](#)). Een andere verklaring is dat in de groep met de langste verblijfsduur veel mannen zitten. De psychische gezondheid van mannen was al in 2017 beter dan die van vrouwen en is ook iets sterker verbeterd in 2019 (zie figuur 1). De groep Syrische statushouders met aankomstjaar 2016 is een relatief kleine groep (n=124) waarin zich relatief veel vrouwen en nareizigers bevinden.

Weinig verandering in niet goed slapen tussen 2017 en 2019, oudste Syrische statushouders slapen het slechtst

Het percentage Syriërs dat meestal niet goed slaapt is niet veranderd tussen 2017 en 2019 (36% versus 35%) (figuur 2). Niet goed slapen wordt vaak beschouwd als indicator voor zorgen hebben en piekeren. De Syrische statushouders van 45 jaar en ouder slapen het vaakst niet goed, zowel in 2017 als in 2019.

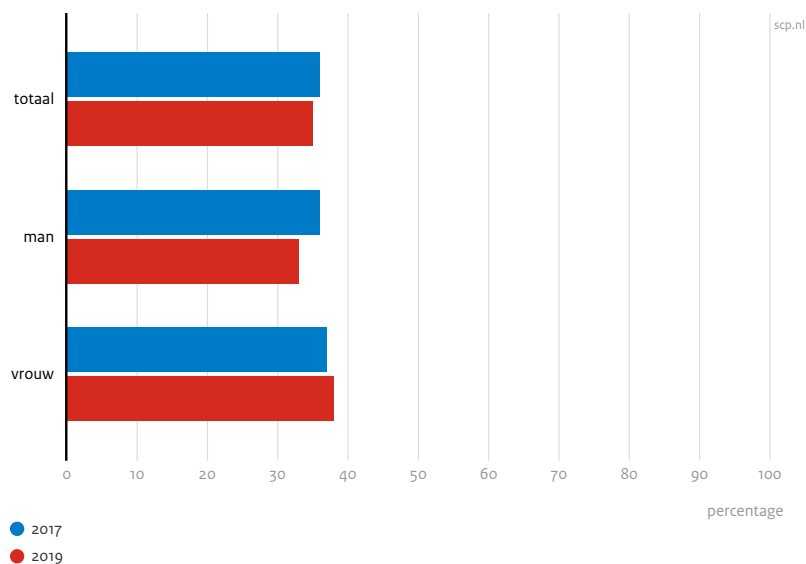
We zien hier hetzelfde beeld als bij psychische ongezondheid. Bij Syriërs die in 2014 of eerder in Nederland zijn komen wonen, is het aandeel dat niet goed slaapt licht afgenomen (van 39% tot 34%). En tegelijkertijd zien we een kleine stijging (van 32% naar 37%) bij degenen die in 2016 in Nederland aankwamen. Voor mannen en vrouwen en voor statushouders met verschillende opleidingsniveaus zijn geen noemenswaardige veranderingen te zien tussen 2017 en 2019 in het aandeel dat niet goed slaapt.

Figuur 2

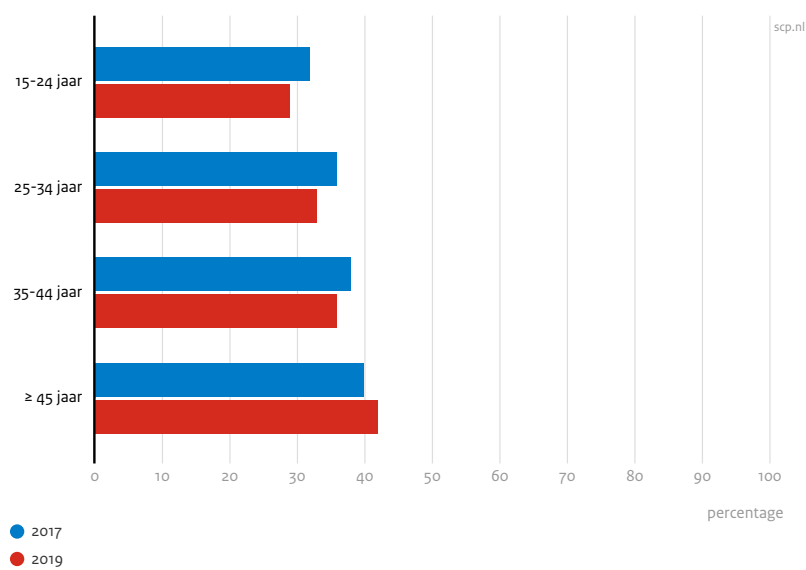
Niet goed slapen^a

[Niet goed slapen, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

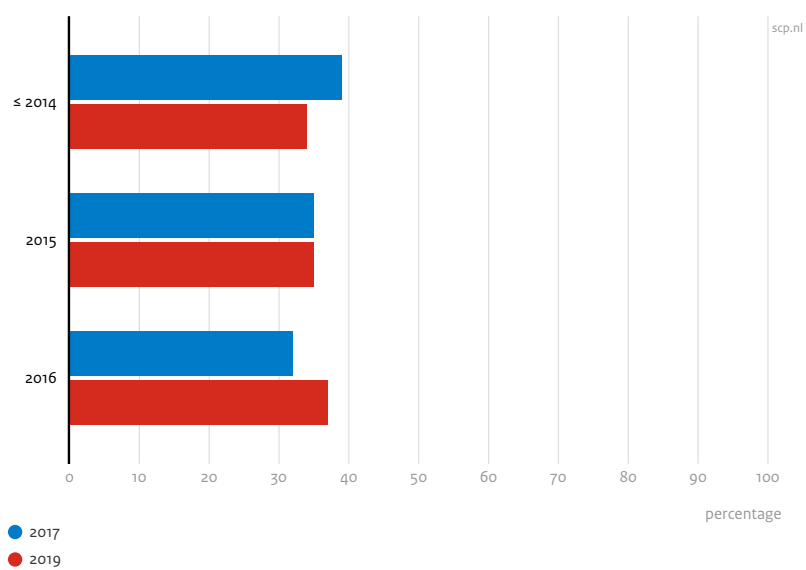
totaal en geslacht

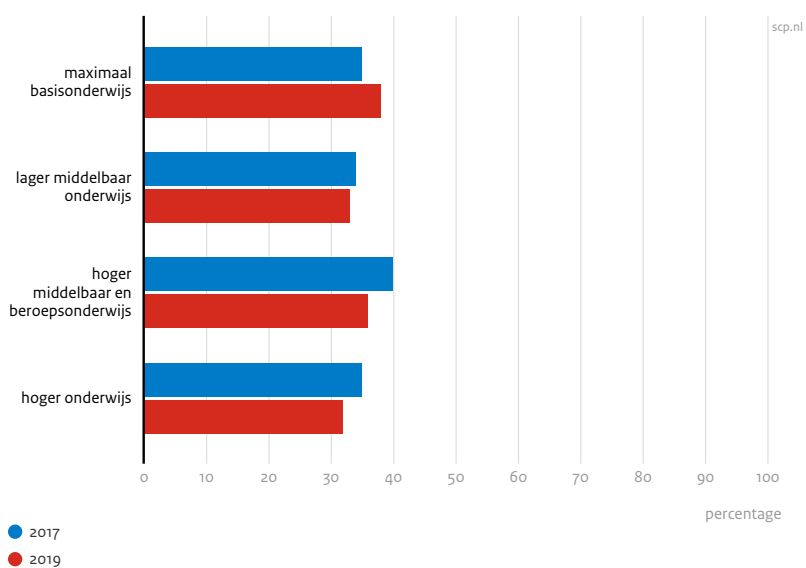
leeftijd

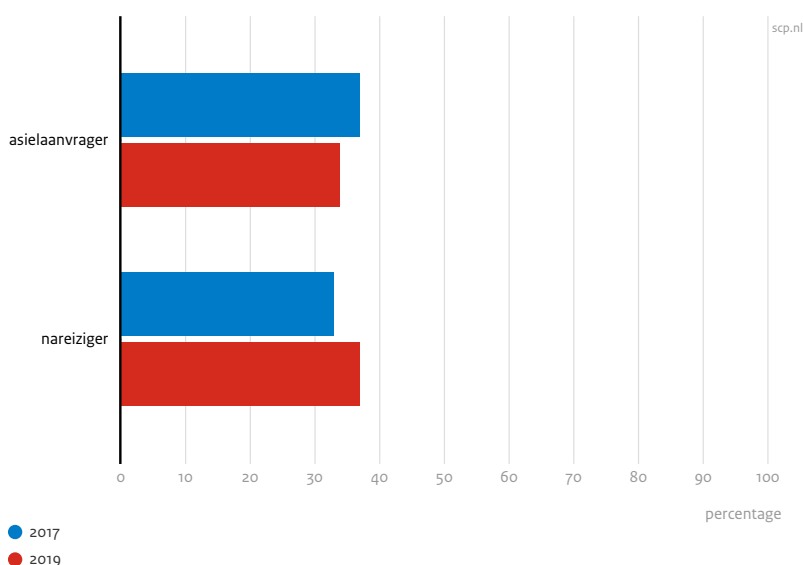
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a De vraag over slaap luidde: 'Hoe vaak heeft u in de afgelopen vier weken goed geslapen?', met antwoordcategorieën voortdurend, meestal, vaak, soms, zelden en nooit. De categorieën soms, zelden en nooit zijn een indicatie van meestal niet goed slapen.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Geen verschil in eenzaamheid tussen mannen en vrouwen, wel tussen leeftijdsgroepen

In 2019 voelt 27% van de Syrische statushouders zich (heel) vaak eenzaam (figuur 3). Voor mannen en vrouwen is dit percentage ongeveer gelijk: 27% van de mannen en 26% van de vrouwen voelt zich in 2019 (heel) vaak eenzaam. Ook naar jaar van aankomst zien we geen noemenswaardige verschillen in het aandeel Syriërs dat zich (heel) vaak eenzaam voelt.

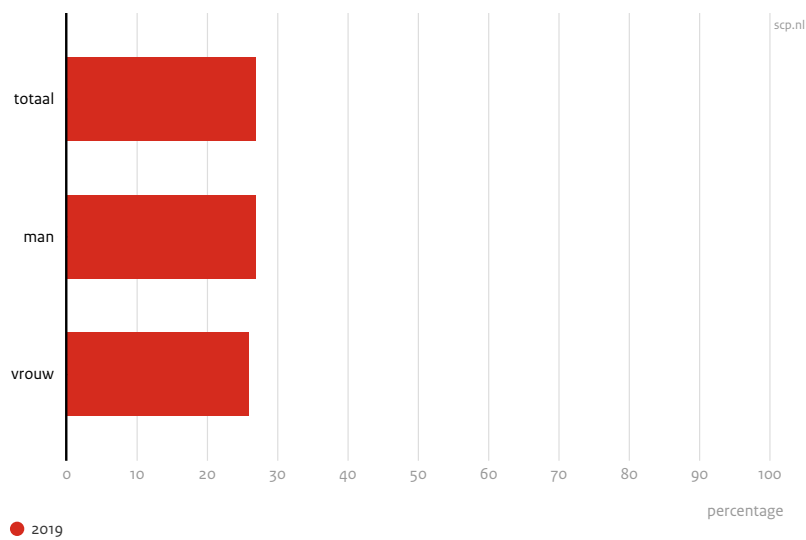
Eenzaamheid komt meer voor bij Syrische statushouders van 25-34 jaar (32%) dan bij Syrische statushouders van 35 jaar en ouder: rond de 23% voor zowel 35-44-jarigen als 45-plussers (figuur 3). In de Nederlandse bevolking van 35-49 jaar voelt 40% van de mannen en vrouwen zich eenzaam en voelt 10% zich (zeer) ernstig eenzaam (RIVM 2020). De gegevens over eenzaamheid van de Syrische statushouders en de Nederlandse bevolking zijn niet direct vergelijkbaar, omdat ze gebaseerd zijn op een heel andere vragenlijst.²

Figuur 3

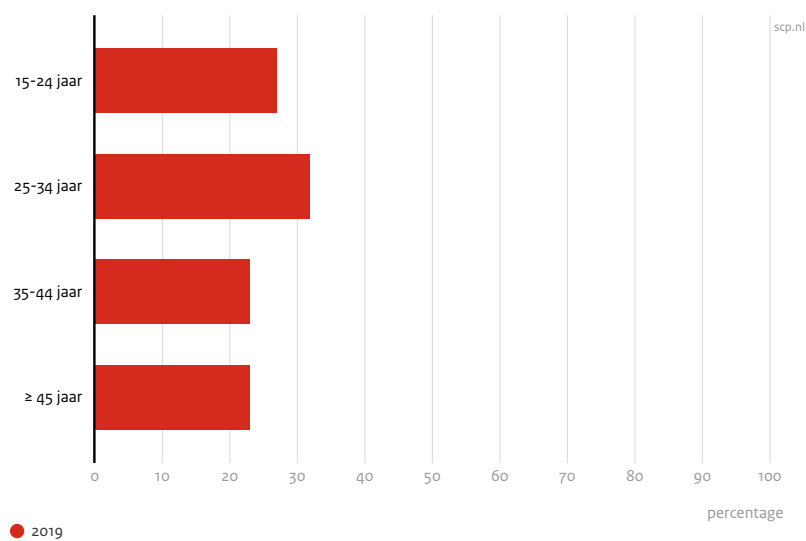
Eenzaamheid^a

[Eenzaamheid, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

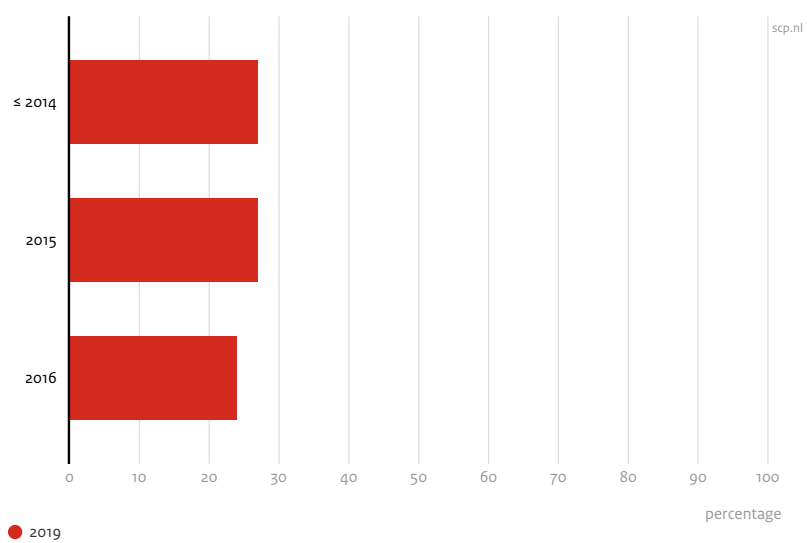
totaal en geslacht

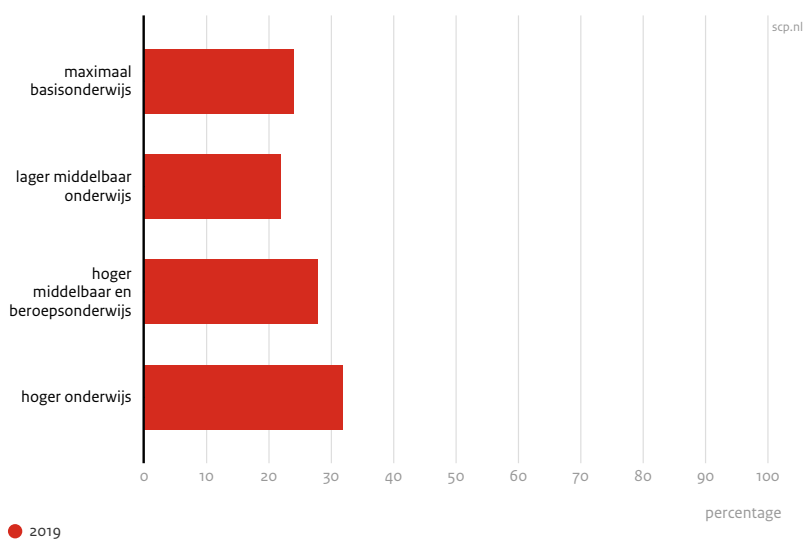
leeftijd

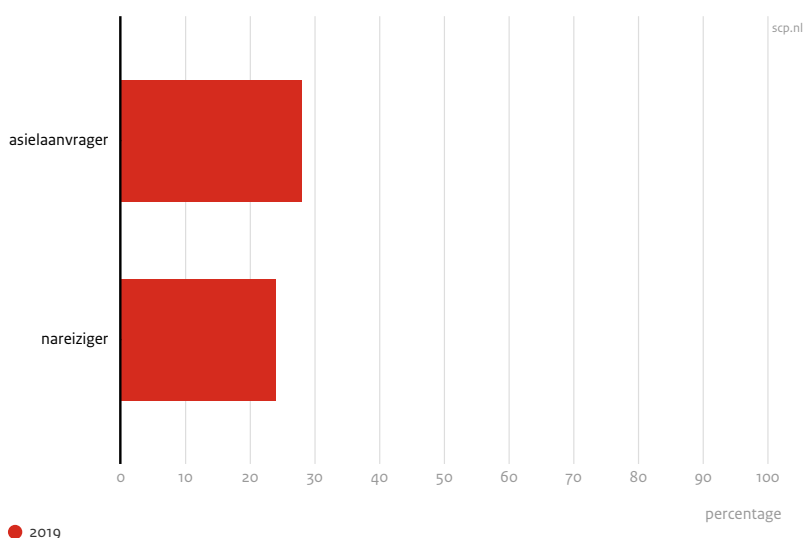
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a De vraag voor eenzaamheid luidde: 'Hoe vaak voelde u zich in de afgelopen vier weken (heel) eenzaam?'. '(Heel) vaak eenzaam' omvat de antwoordcategorieën voortdurend, meestal en vaak. Eenzaamheid is alleen uitgevraagd in 2019.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Laagopgeleide statushouders minder vaak eenzaam dan hogeropgeleiden

Wat eenzaamheid betreft lijken de Syrische statushouders die maximaal basisonderwijs of lager middelbaar onderwijs hebben gevolgd op elkaar: in beide groepen ligt het aandeel dat zich (heel) vaak eenzaam voelt rond de 23%. Bij Syrische statushouders die hoger middelbaar en beroepsonderwijs of hoger onderwijs hebben gevolgd liggen die percentages wat hoger. In deze groepen voelt 28% respectievelijk 32% zich (heel) vaak eenzaam.

Bijna 8% van de statushouders ontvangt hulp bij psychische problemen

Van alle Syrische statushouders ontvangt bijna 8% in 2019 hulp of begeleiding bij het omgaan met stress, somberheid of angst (voor 2017 is hierover geen informatie beschikbaar). Syrische vrouwen ontvangen in 2019 iets vaker hulp bij het omgaan met stress, somberheid of angst dan Syrische mannen (10% versus 7%). Bijna 5% van de Syriërs heeft in het verleden hulp ontvangen, maar nu niet meer. Een kleine groep (2%) heeft wel geprobeerd hulp te vinden, maar is daar niet in geslaagd.

Metten van gebruik van psychologische hulp en begeleiding

In het onderzoek van 2019 hebben de Syrische statushouders de volgende vragen ingevuld over het gebruik van psychologische hulp en begeleiding:

Krijgt u hulp of begeleiding bij het omgaan met stress, somberheid of angsten? (bijvoorbeeld van een psycholoog, de huisarts, vrienden of familie)

1: ja

2: nee, wel gehad maar nu niet meer

- 3: nee, nooit gebruik van gemaakt
- 4: nee, wel geprobeerd maar is niet gelukt om hulp te krijgen
- 5: nee, ik heb geen last van stress, somberheid of angsten

Van wie kreeg/krijgt u deze hulp of begeleiding? (meerdere antwoorden mogelijk)

- 1: huisarts of medewerker van de huisarts
- 2: psycholoog of psychiater
- 3: vrienden of familie

Vindt u zelf dat u op dit moment hulp of begeleiding van een zorgverlener nodig heeft bij het omgaan met stress, somberheid of angsten?

- 1: ja
- 2: nee, niet nodig

Wat zijn de belangrijkste redenen waarom u geen hulp of begeleiding hiervoor gebruikt? (meerdere antwoorden mogelijk)

- 1: de Nederlandse taal is een probleem als ik met een zorgverlener wil praten.
- 2: kosten (eigen risico van de zorgverzekering en/of reiskosten).
- 3: ik zou graag hulp/begeleiding krijgen van een Arabischsprekende zorgverlener, maar die heeft een wachtlijst en/of woont ver weg.
- 4: ik vind het moeilijk om met een zorgverlener te praten over stress, somberheid en angsten.
- 5: ik heb zorg gehad, maar dat viel tegen/hielp niet.
- 6: ik denk dat het toch niet gaat helpen.

De eerste vraag werd aan alle deelnemers van het onderzoek gesteld, de vervolgvragen alleen aan subgroepen van mensen voor wie dat relevant was, bijvoorbeeld omdat ze de eerste vraag met 'ja' hadden beantwoord.

Ontvangen hulp is in een derde van de gevallen geen professionele hulp

Van de subgroep Syrische statushouders die hulp ontvangt, krijgt bijna een derde (31%) deze hulp uitsluitend van familie of vrienden en niet van een professional.³ De anderen uit deze subgroep krijgen (ook) hulp van een professional zoals een psycholoog of psychiater of de (praktijkondersteuner van de) huisarts. Syrische vrouwen ontvangen vaker alleen hulp van familie en vrienden (38%) dan Syrische mannen (27%). Meer Syrische mannen ontvangen (ook) hulp van een psycholoog of psychiater (56%) dan Syrische vrouwen (42%).

Van de Syrische statushouders die geen hulp ontvangen, heeft 8% daar wel behoefte aan

Van de Syrische statushouders die geen hulp ontvangen, geeft 8% aan wel behoefte te hebben aan hulp of begeleiding. Een derde van zowel de mannen als de vrouwen noemt taalproblemen als reden dat ze desondanks geen hulp krijgen. Vrouwen noemen daarnaast als meest voorkomende reden dat ze het moeilijk vinden om over angst, somberheid of stress te praten of dat ze verwachten dat het niet gaat helpen. Mannen noemen het vaakst de kosten.

Literatuur

Driessen, M. (2011). *Geestelijke ongezondheid in Nederland in kaart gebracht. Een beschrijving van de MHI-5 in de gezondheidsmodule van het Permanent Onderzoek Leefsituatie*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Jong Gierveld, J., de en F.H. Kamphuis (1985). The development of a Rasch-type loneliness-scale. In: *Applied Psychological Measurement*, jg. 9, nr. 3, p. 289-299.

RIVM (2020). *Eenzaamheid naar leeftijd. Eenzaamheid neemt toe met de leeftijd*. Geraadpleegd 23 maart 2020 via <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/eenzaamheid/cijfers-context/huidige-situatie#node-eenzaamheid-naar-leeftijd>.

Zee, K.I. van der en R. Sanderman (1993). *Het meten van de algemene gezondheidstoestand met de RAND-36. Een handleiding*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Deze kaart citeren

Spijkerman, A. en E. Uiters (2020). Psychische gezondheid. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/psychische-gezondheid>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.
- 2 Voor het meten van eenzaamheid onder de Nederlandse bevolking is de veelgebruikte en gevalideerde eenzaamheidsschaal van De Jong Gierveld gebruikt (De Jong Gierveld en Kamphuis 1985). Deze vragenlijst bestaat uit 11 vragen.
- 3 Deze subgroep bestaat uit 300 Syrische statushouders die aangaven hulp of begeleiding te krijgen bij het omgaan met stress, somberheid of angsten.

Leefstijl

Auteurs: Ellen Uiters en Alet Wijga (RIVM)

Percentage rokers onveranderd hoog en alcoholgebruik onveranderd laag

In 2019 rookt 63% van de Syrische mannen en 27% van de Syrische vrouwen wel eens, en die percentages zijn nauwelijks veranderd sinds 2017 (zie figuur 1).¹ Veel meer Syrische mannen dan Syrische vrouwen roken, maar ook onder vrouwelijke Syriërs is het aandeel dat wel eens rookt hoger dan onder vrouwen in de algemene bevolking van Nederland (18% in 2018) (CBS 2020).

Het grote verschil tussen Syrische mannen en vrouwen in het percentage rokers verklaart ook de relatief lage percentages rokers bij de nareizigers en bij degenen die in 2016 zijn aangekomen. In deze subgroepen is namelijk het aandeel vrouwen relatief groot.

In 2019 gebruikt 29% van de mannen en 12% van de vrouwen wel eens alcohol. Ook die percentages waren in 2017 vrijwel hetzelfde.

Bij Syrische tieners sterke toename van percentage rokers

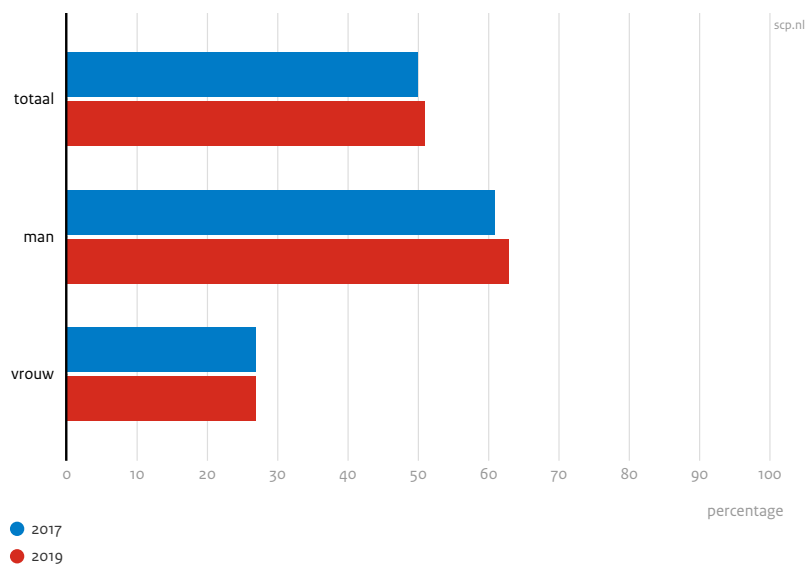
Alleen in de leeftijdsgroep 15-24 jaar steeg het percentage rokers tussen 2017 en 2019: van 41% naar 53%. Die toename wordt volledig verklaard door een sterke stijging van het percentage rokers onder Syrische tieners. Onder Syriërs die 15-19 jaar oud waren in 2017 steeg het percentage rokers van 31% naar 48% in 2019. Dat percentage is aanzienlijk hoger dan onder jongeren in de algemene bevolking van Nederland, waar 16% van de 16-20-jarigen wel eens rookt (CBS 2020).

Figuur 1

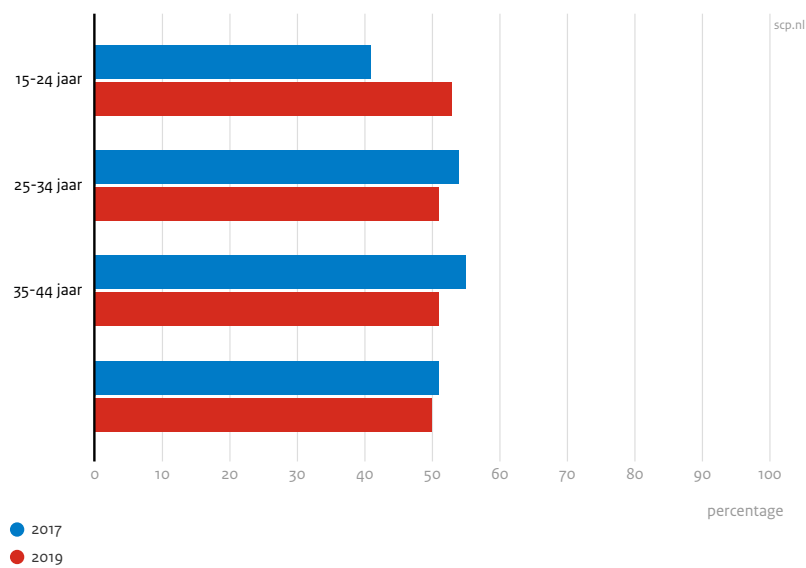
Rookt wel eens

[SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens]

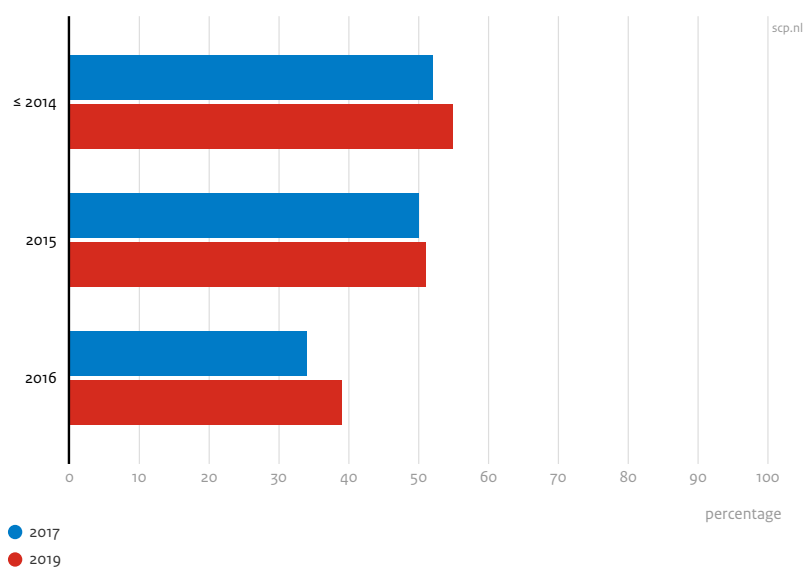
totaal en geslacht

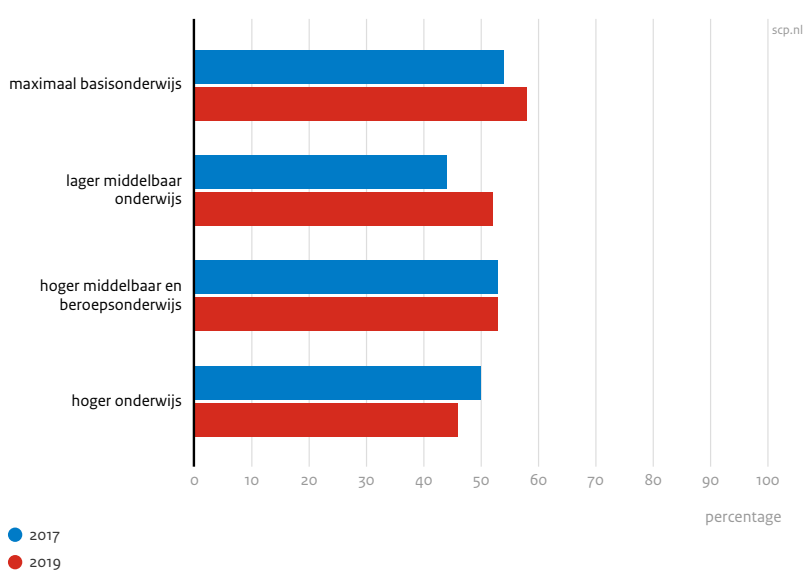
leeftijd

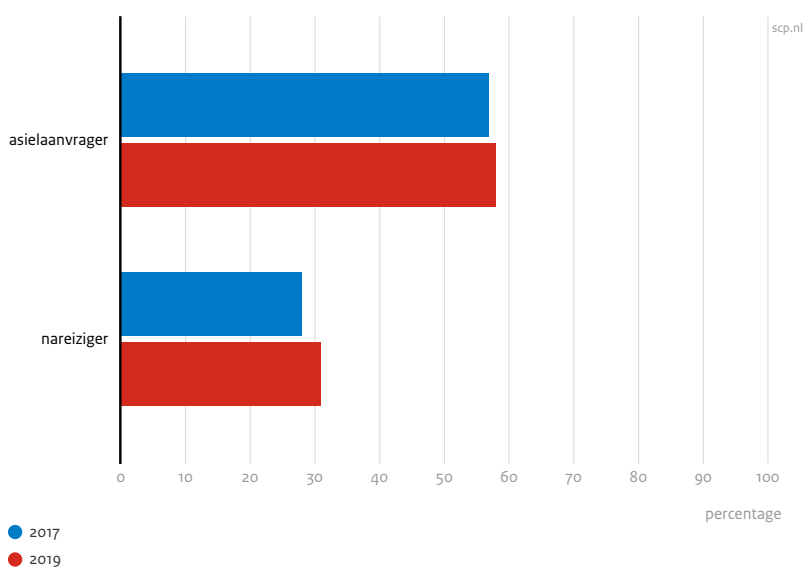
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Toename van overgewicht

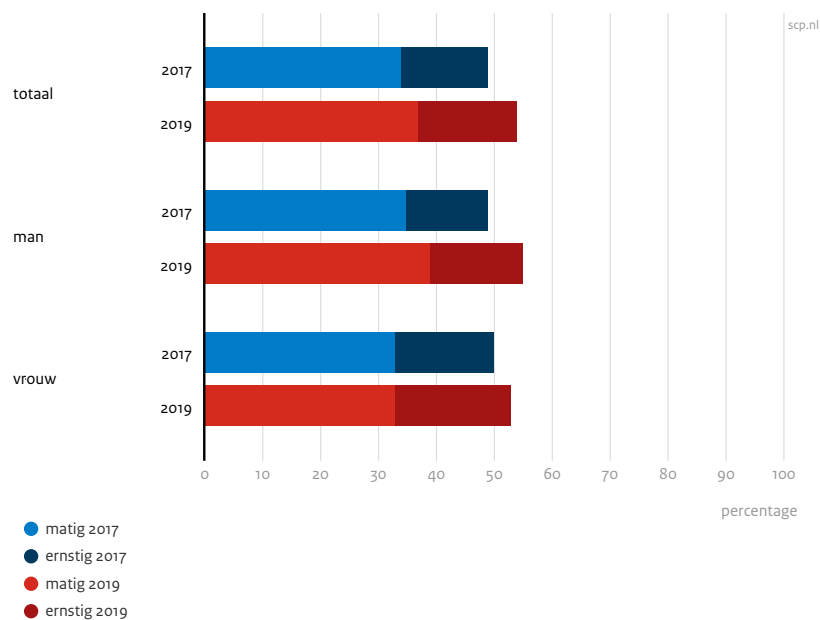
In 2017 had 49% van de Syriërs (matig of ernstig) overgewicht en twee jaar later is dat percentage toegenomen tot 54% (figuur 2). Overgewicht komt evenveel voor bij de Syrische vrouwen als bij de Syrische mannen. Net als in de algemene bevolking van Nederland neemt overgewicht sterk toe met de leeftijd, maar in alle leeftijdsgroepen zijn de percentages Syriërs met overgewicht hoger dan in de algemene bevolking. Het percentage Syriërs met overgewicht varieerde in 2019 van 27% bij de 15-24-jarigen tot 77% in de leeftijdsgroep 45-plus. In de algemene bevolking van Nederland is het percentage mensen met overgewicht 16% in de leeftijdsgroep 16-20 jaar en 59% in de leeftijdsgroep 50-55 jaar (CBS 2020).

Figuur 2

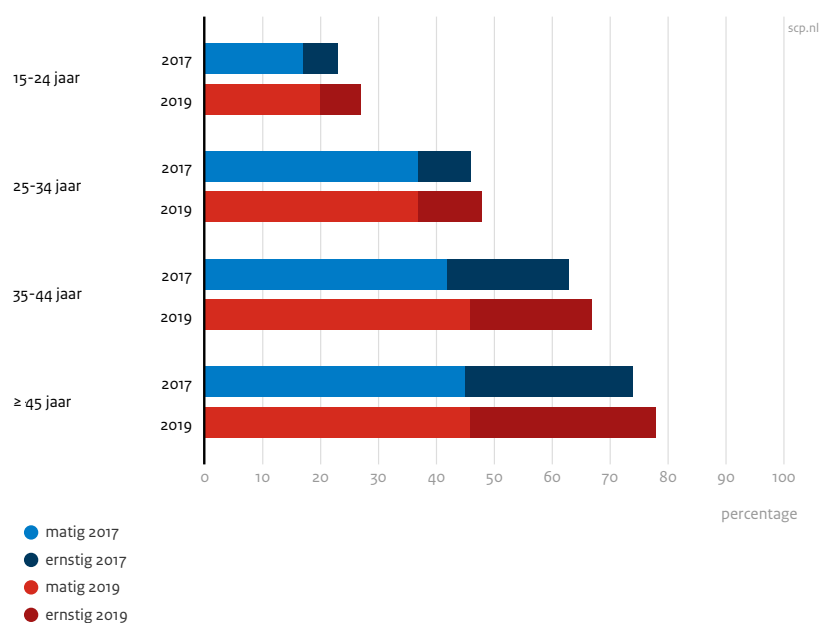
Overgewicht^a

[Overgewicht (matig en ernstig), totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

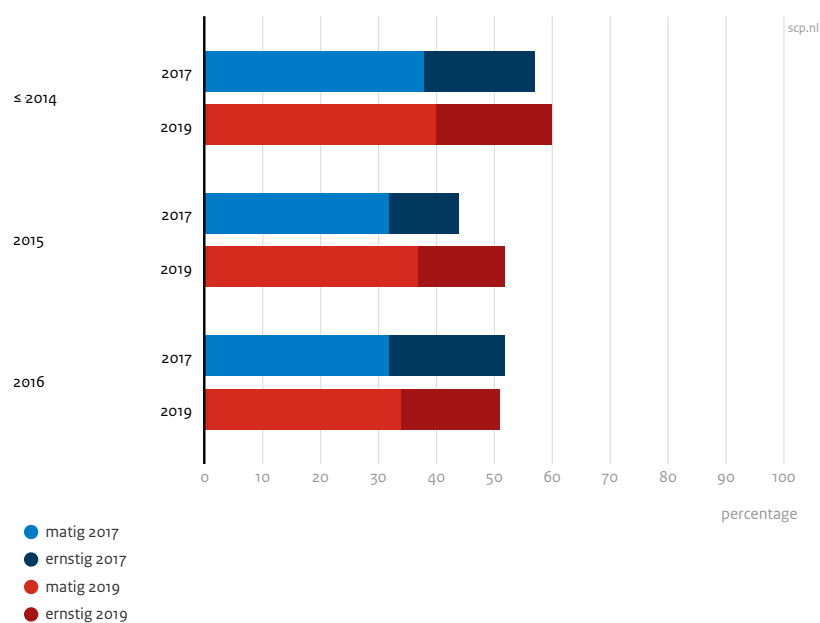
totaal en geslacht

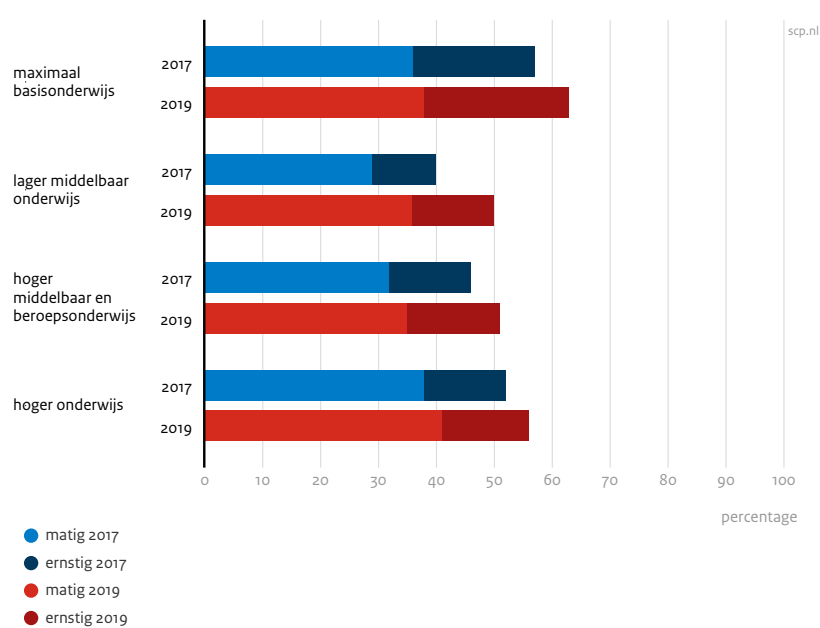
leeftijd

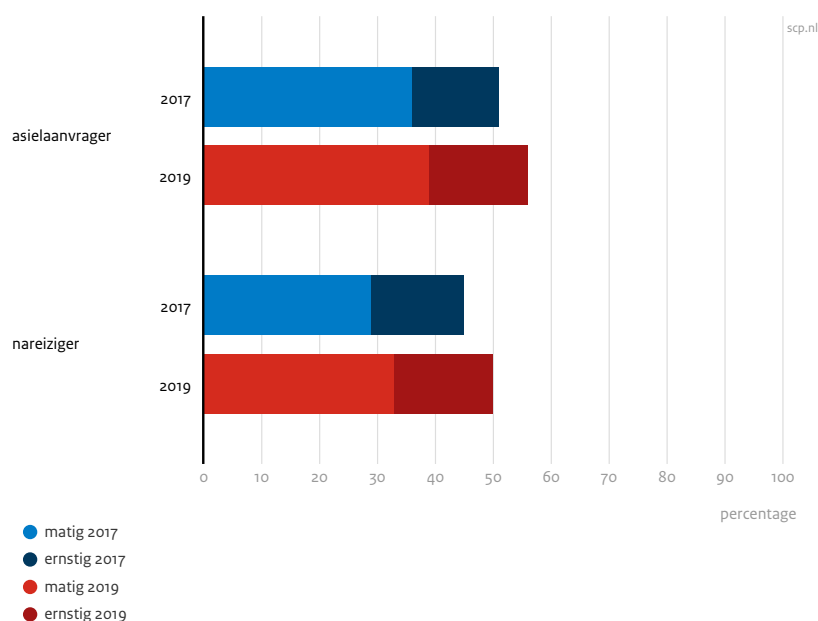
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Matig overgewicht is gedefinieerd als een Body Mass Index (BMI) 25-30 kg/m²; ernstig overgewicht is gedefinieerd als een BMI > 30 kg/m².

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Twee derde van de Syriërs sport minstens eens per week

In 2019 sport 66% van de Syriërs een of meer keer per week (zie tabel 1). Het aandeel Syriërs dat wekelijks sport is groter bij de mannen dan bij de vrouwen (68% versus 60%). Ook is het aandeel jonge Syriërs dat sport groter dan bij Syriërs van middelbare leeftijd (72% bij de 15-24-jarigen versus 39% bij de Syriërs van 45 jaar en ouder). Anders dan bij de Syriërs zijn er in de algemene bevolking van Nederland nauwelijks verschillen in wekelijks sporten tussen mannen en vrouwen. Wel zien we in de algemene bevolking ook verschillen tussen leeftijdsgroepen: 63% wekelijkse sporters in de leeftijdsgroep 20-34 jaar versus 45% wekelijkse sporters in de leeftijdsgroep 55-64 jaar (RIVM 2020a).²

Syriërs sporten vaker alleen dan in clubverband

Van de Syriërs die wekelijks sporten, sport 62% alleen, met percentages boven de 70% voor vrouwen en voor 45-plussers. Een minderheid sport als lid van een sportvereniging of sportclub (24%) of bij een fitnesscentrum of andere commerciële sportaanbieder (10%). Slechts 3% sport via het sociaal-cultureel werk, sportbuurtwerk of welzijnswerk (zie tabel 1). Van de wekelijkse sporters in de algemene bevolking van Nederland had in 2018 73% van de 18-64-jarigen een lidmaatschap bij een sportvereniging en/of een abonnement bij een sportaanbieder. De kosten van lidmaatschap of een abonnement verklaren mogelijk (deels) dat het aandeel wekelijks sportende Syriërs dat in clubverband of bij een sportaanbieder sport maar ongeveer half zo groot is als dat in de algemene bevolking (RIVM 2020b).

Net als bij de Syriërs is in de algemene bevolking het percentage dat sport via het sociaal-cultureel werk, sportbuurtwerk of welzijnswerk laag, namelijk 1% van de bevolking van Nederland van 6 jaar en ouder (Tiessen-Raaphorst en Van den Broek 2016).

Tabel 1

Wekelijks sporten en organisatievorm sportbeoefening^a

[Wekelijks sporten en organisatievorm sportbeoefening, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

	organisatievorm sportbeoefening ^c					
	wekelijks sporten ^b	alleen	groep	club	fitness	welzijnswerk
totaal	66	62	9	24	10	3
geslacht						
man	68	58	10	28	12	2
vrouw	60	71	8	14	7	5
leeftijd						
15-24 jaar	72	48	11	37	13	^d
25-34 jaar	69	61	8	26	12	3
35-44 jaar	62	65	9	20	9	3
≥ 45 jaar	39	78	9	10	5	5
aankomstjaar						
≤ 2014	63	64	8	23	11	4
2015	67	61	9	25	10	3
2016	61	67	16	18	^d	^d
opleiding						
maximaal basisonderwijs	53	63	12	22	5	4
lager middelbaar onderwijs	68	62	10	27	10	^d
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	69	62	8	22	11	4
hoger onderwijs	70	60	8	26	12	2
type vergunning						
asielaanvrager	67	61	9	26	10	3
nareiziger	63	66	10	17	11	5

a Organisatievorm is gevraagd aan degenen die wekelijks sporten (n)=1649, meerdere antwoorden mogelijk.

b Deze kolom geeft het aandeel aan dat 1x per week of meer sport.

c Organisatievorm sportbeoefening kent de volgende categorieën: alleen; in groep, onderling georganiseerd; lid van club, vereniging; fitnesscentrum of andere commerciële aanbieder; via sociaal-cultureel werk, buurthuis, welzijnswerk.

d Aantal deelnemers in deze cel is kleiner dan 10.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Ongunstiger leefstijlpatroon bij Syriërs met maximaal basisonderwijs

Als we naar de verschillende aspecten van leefstijl kijken, dan valt op dat Syriërs die maximaal basisonderwijs hebben afgerond een ongunstiger leefstijlpatroon hebben dan de hogere opleidingsgroepen. Net als in de laagste opleidingscategorie in de algemene bevolking zijn er onder de Syriërs in de groep met maximaal basisonderwijs relatief veel rokers, veel mensen met overgewicht en relatief weinig wekelijkse sporters. Ook hebben Syriërs die maximaal basisonderwijs hebben afgerond een slechtere gezondheid dan de hogeropgeleiden (zie kaart [Gezondheid en zorggebruik](#)).

De veranderingen in leefstijl tussen 2017 en 2019 laten geen opvallende verschillen zien naar opleiding, behalve dat het percentage rokers toeneemt bij de Syriërs met maximaal basis- of lager middelbaar onderwijs, terwijl dat niet het geval is bij de Syriërs met een hoger opleidingsniveau.

Literatuur

CBS (2020). *Leefstijl en (preventief) gezondheidsonderzoek; persoonskenmerken*. Geraadpleegd 24 maart 2020 via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83021NED/table?fromstatweb>.

RIVM (2020a). *Sportdeelname wekelijks. Het aandeel van de Nederlandse bevolking van 4 jaar en ouder dat één keer per week of vaker sport*. Geraadpleegd 24 maart 2020 via <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks>.

RIVM (2020b). *Sportakkoord: Inclusief sporten en bewegen*. Geraadpleegd 24 maart 2020 via https://www.sportenbewegenincijfers.nl/beleid/sportakkoord/inclusief-sporten#22561-o-field_par_chart_datatable.

Tiessen-Raaphorst, A. en A. van den Broek (2016). *Sport en cultuur. Patronen in belangstelling en beoefening*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Uiters, E. en A. Wijga (2020). Leefstijl. In: *Syriscche statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syriscche-statushouders-op-weg-in-nederland/leefstijl>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

- 2 De vergelijking met de algemene bevolking van Nederland moet voorzichtig worden geïnterpreteerd, omdat bij de Syriërs wekelijks sporten niet op precies dezelfde manier werd nagevraagd als in de algemene bevolking.

Werk en werkloosheid

Auteurs: [Jaco Dagevos](#) en [Emily Miltenburg \(SCP\)](#)

Meer Syriërs aan het werk

In 2017 had 11% van de Syrische statushouders¹ betaald werk, in 2019 is dat opgelopen tot 34%.² Het aandeel werkenden in de algemene bevolking van 15-74 jaar is 69% (CBS 2020a).

Mede als gevolg van de groei van het aandeel werkenden is ook het aandeel Syriërs dat deel uitmaakt van de beroepsbevolking toegenomen. Bij de beroepsbevolking gaat het om personen met betaald werk en om personen die actief naar werk zoeken en beschikbaar zijn. Het aandeel personen dat geen deel uitmaakt van de beroepsbevolking is aanzienlijk afgenomen: van 78% in 2017 naar 54% in 2019. Het verschil met de algemene bevolking van 15-74 jaar is overigens nog groot: daarvan behoort 29% tot de niet-beroepsbevolking (CBS 2020b).

Het is gangbaar om het werkloosheidspercentage af te meten aan de beroepsbevolking. Dan blijkt dat het aandeel werklozen in de beroepsbevolking is gedaald van 52% in 2017 naar 28% in 2019 (niet getoond in figuur 1).³

Beroepsbevolking, netto arbeidsparticipatie en werkloosheid toegelicht

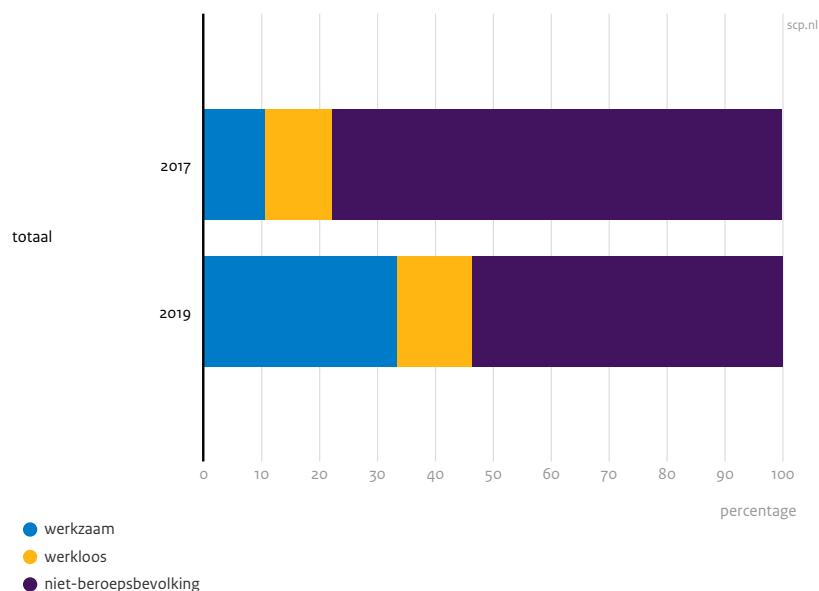
De bevolking kan worden ingedeeld in de beroepsbevolking en de niet-beroepsbevolking. De beroepsbevolking bestaat uit de werkzame en de werkloze beroepsbevolking. Iedereen met betaald werk, ongeacht het aantal uren, behoort tot de werkzame beroepsbevolking. Om de werkloosheid en de werkloze beroepsbevolking te bepalen, hanteren wij de definities van de International Labour Organization (ILO). De werkloze beroepsbevolking wordt gevormd door personen die geen betaald werk hebben, maar wel willen werken, actief op zoek zijn naar een baan en daar op korte termijn ook beschikbaar voor zijn. Personen die niet aan deze criteria voldoen, vallen onder de niet-beroepsbevolking. De netto arbeidsparticipatie verwijst naar het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking van 15-74 jaar. De werkloosheid wordt afgemeten aan de beroepsbevolking.

Figuur 1

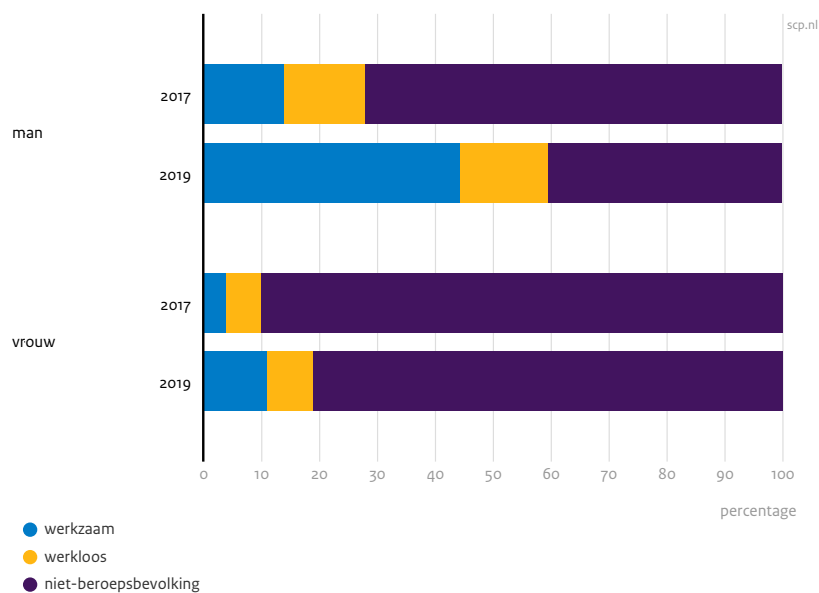
Werkzame, werkloze en niet-beroepsbevolking, 15-74 jaar^a

[Werkzame, werkloze en niet-beroepsbevolking, 15-74 jaar, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

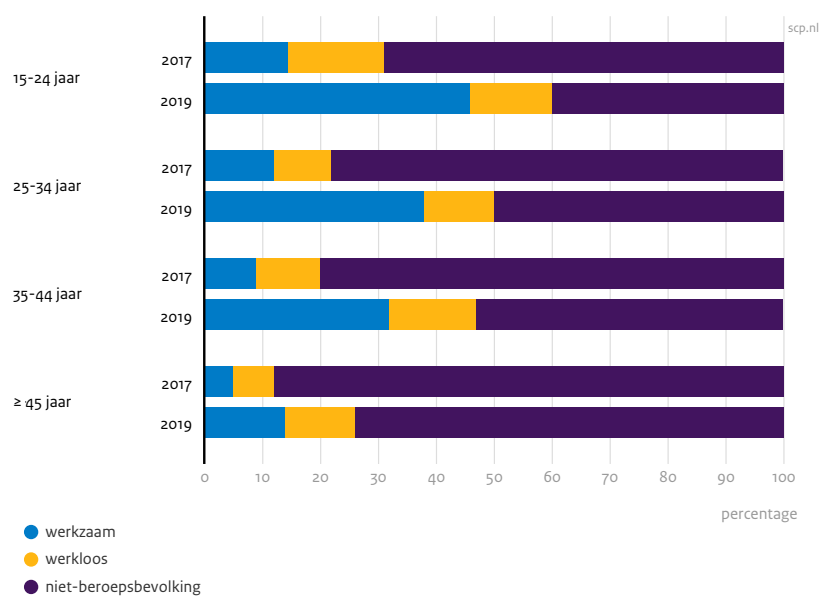
totaal

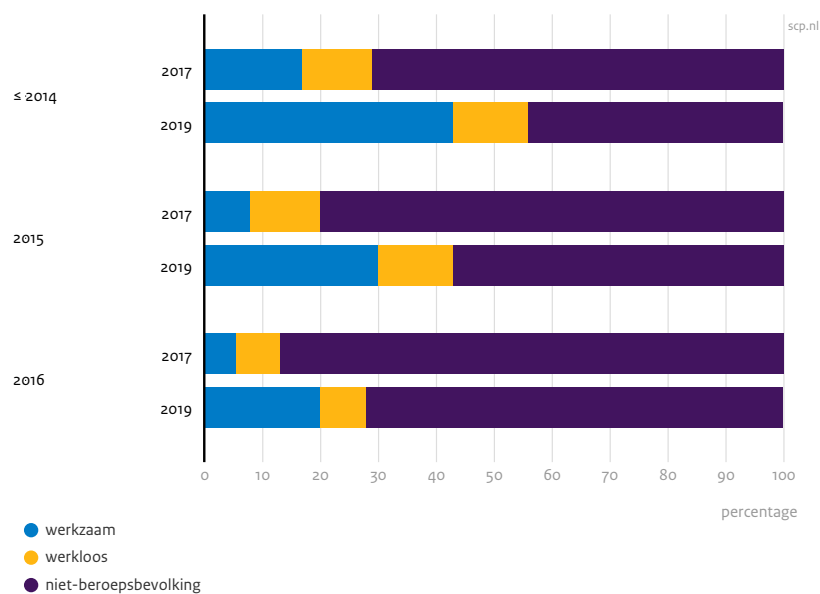
geslacht

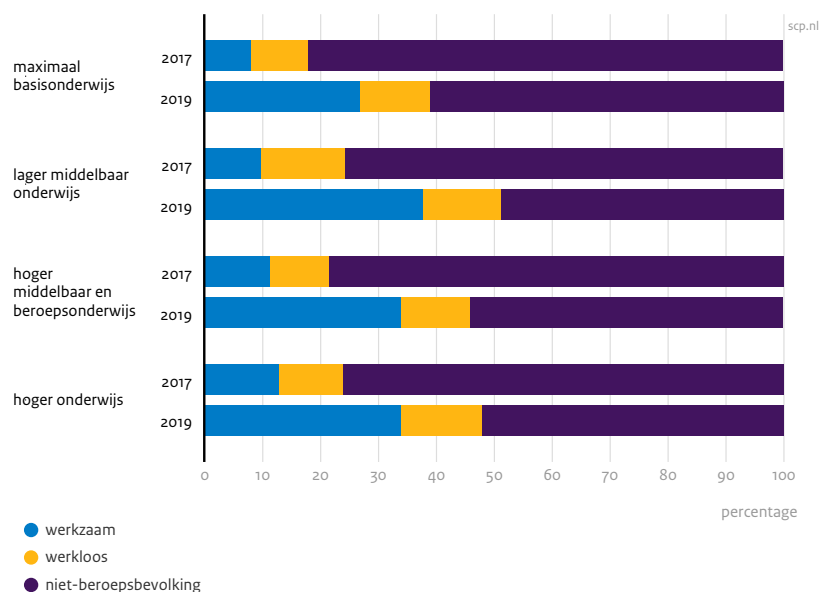
leeftijd

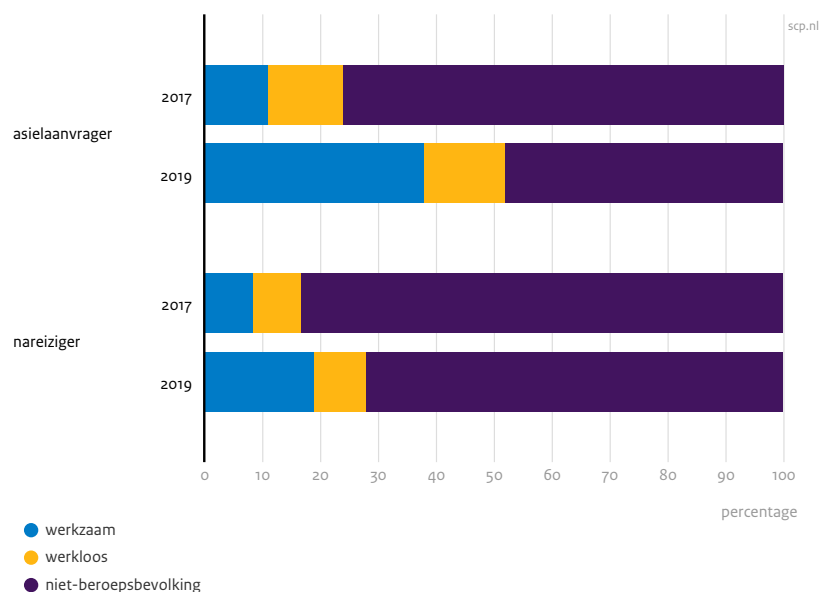
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a We maken onderscheid tussen de werkzame beroepsbevolking (heeft betaald werk), werkloze beroepsbevolking (geen betaald werk, wel recent naar werk gezocht en daarvoor direct beschikbaar) en niet-beroepsbevolking (geen betaald werk, niet recent naar werk gezocht en/of daarvoor niet direct beschikbaar).

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Vrouwen minder vaak aan het werk en minder snelle toename

Het aandeel vrouwen met betaald werk is aanzienlijk lager dan het aandeel bij de mannen. Het is tussen 2017 en 2019 ook iets minder snel gestegen dan bij de mannen. Jongeren zijn het vaakst actief op de arbeidsmarkt. Maar weinig Syriërs van 45 jaar en ouder zijn actief op de arbeidsmarkt. Bij alle leeftijdscategorieën is de arbeidsparticipatie tussen 2017 en 2019 gestegen.

Langer in Nederland, vaker aan het werk

De arbeidsparticipatie is ook gebonden aan de periode dat men in Nederland woont. Van de Syriërs die in 2014 naar Nederland zijn gekomen heeft in 2019 ruim twee vijfde een betaalde baan, van degenen die in 2016 in Nederland zijn gaan wonen geldt dit voor een vijfde. Bij de groep die in 2014 is gekomen, zien we ook een daling van het aandeel bijstandsuitkeringen (zie kaart [Uitkering en rondkomen](#)).

In de eerste fase van het verblijf is de oriëntatie op de arbeidsmarkt gering, onder meer omdat men bezig is met het leren van de Nederlandse taal en met de inburgering (vgl. Miltenburg en Dagevos 2019). Naarmate men langer in Nederland is, verandert dit. De inburgering wordt afgerond, de maatschappelijke begeleiding afgesloten (zie kaart [Inburgering](#)) en dat geeft ruimte om de arbeidsmarkt te betreden. Er zijn op dit punt dus duidelijke verschillen tussen Syriërs die hier langer verblijven en degenen die recent zijn aangekomen, maar het is niet zo dat de toename in arbeidsparticipatie tussen 2017 en 2019 sterk tussen deze categorieën verschilt.

Syriërs die als eerste aanvrager naar Nederland zijn gekomen hebben vaker werk dan degenen die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. De arbeidsparticipatie van nareizigers is niet alleen lager, maar tussen 2017 en 2019 ook minder snel toegenomen dan bij eerste aanvragers. Nareizigers zijn vaak vrouw en kort in Nederland, kenmerken die van invloed zijn op de arbeidsparticipatie. Verder blijft de arbeidsparticipatie van Syriërs met maximaal basisonderwijs achter bij hogere opleidingsgroepen. Wel is bij de verschillende opleidingscategorieën de toename van de arbeidsparticipatie tussen 2017 en 2019 ongeveer even groot.

Tabel 1

Kenmerken van de werkzame beroepsbevolking, 15-74 jaar

[Kenmerken van de werkzame beroepsbevolking, 15-74 jaar, totaal, 2017-2019 (in procenten)]

zelfstandige^a	2017	2019
	11	6
flexibele arbeidsrelatie^b	2017	2019
	92	93
uren per week werkzaam^c	2017	2019
0-11 uur	39	21
12-34 uur	35	42
≥ 35 uur	26	37
beroepsniveau in Nederland^d	2017	2019
niveau 1	32	29
niveau 2	53	54
niveau 3	8	8
niveau 4	6	9
passend werk^e	2017	2019
ja, werk past	37	41
nee, ik ben te hoog opgeleid	48	42
nee, ik ben te laag opgeleid	2	1
werk past, maar ik ben voor iets anders opgeleid	14	16

a Voor werkende mensen in loondienst en zelfstandigen, (n)=250 in 2017 en (n)=812 in 2019.

b Het betreft hier zowel een flexibel contract als een nuluren-/oproepcontract, alleen gevraagd aan werkende mensen in loondienst, (n)=216 voor mensen in loondienst in 2017 en (n)=750 in 2019, missende waarden niet meegenomen.

c Voor werkende mensen in loondienst en zelfstandigen, missende waarden niet meegenomen, (n)=220 in 2017 en (n)=752 in 2019.

d Voor werkende mensen in loondienst en zelfstandigen, missende waarden niet meegenomen, (n)=206 in 2017 en (n)=722 in 2019.

e Alleen gevraagd aan mensen in loondienst, missende waarden niet meegenomen, (n)=209 voor mensen in loondienst in 2017 en (n)=702 in 2019.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Nog steeds overwegend flexibele banen en laag beroepsniveau

De toegenomen arbeidsparticipatie tussen 2017 en 2019 is een positieve ontwikkeling in de integratie van Syrische statushouders. Daar staat tegenover dat werkende Syriërs in overgrote meerderheid werkzaam zijn in een flexibele baan (93%)⁴, een met 2017 vergelijkbaar aandeel. Ook zien we tussen 2017 en 2019 weinig veranderingen in het beroepsniveau (83% is werkzaam op elementair of laag niveau) en in de aansluiting tussen opleiding en werk (rond de 40% van de werkenden in loondienst geeft aan dat er sprake is van passend werk). Wel is tussen 2017 en 2019 de afhankelijkheid van kleine baantjes (0-11 uur per week) afgenomen.

Vaker op zoek naar werk

Van de mensen die niet tot de beroepsbevolking behoren is bekend of ze willen werken en de afgelopen vier weken naar werk hebben gezocht.⁵ Onder hen is tussen 2017 en 2019 het aandeel gelijk gebleven dat aangeeft al dan niet te willen werken.⁶ Wel geven mensen binnen de niet-beroepsbevolking vaker aan naar werk te hebben gezocht. Was dit in 2017 nog 33%, in 2019 heeft 45% van de niet-beroepsbevolking in de afgelopen vier weken naar werk gezocht. De oriëntatie op de arbeidsmarkt is dus toegenomen. Daarbij zijn er forse verschillen tussen mannen en vrouwen. Niet alleen geven mannen vaker dan vrouwen aan dat ze willen werken, ze zoeken ook vaker naar werk.

Tabel 2

Arbeidsmarktoriëntatie niet-beroepsbevolking, 15-74 jaar

[Arbeidsmarktoriëntatie niet-beroepsbevolking, 15-74 jaar, totaal en naar geslacht, 2017-2019 (in procenten)]

	ja, wil werken		nee, wil op dit moment geen betaald werk		wil wel, maar kan niet		heeft afgelopen vier weken gezocht ^a		is binnen twee weken beschikbaar ^a	
	2017	2019	2017	2019	2017	2019	2017	2019	2017	2019
totaal										
	47	46	13	14	40	40	33	45	17	14
geslacht										
man	55	56	9	7	36	37	36	53	19	17
vrouw	34	36	20	21	46	43	24	32	12	11

a Dit is alleen gevraagd aan personen die niet werken maar hebben aangegeven te willen werken, (n)=949 in 2017 en (n)=646 in 2019.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Geen betaald werk? Onvoldoende beheersing Nederlands vaak als reden genoemd

Syriërs die geen betaald werk hebben, noemen daarvoor het vaakst als reden dat zij de Nederlandse taal niet goed beheersen. Ook geven veel niet-werkenden aan dat zij eerst het inburgeringsexamen willen halen of dat ze bezig zijn met een opleiding of die willen gaan volgen. Het ontbreken van de juiste netwerken wordt ook vaak genoemd, net als het ontbreken van geschikte vacatures. Ongeveer een kwart van de niet-werkenden voert zijn of haar gezondheid aan als belemmerende factor. Eenzelfde aandeel wijt het aan een buitenlands diploma. Slechts weinigen zijn van mening dat discriminatie een belangrijke reden is dat ze geen werk hebben.

Mannen en vrouwen noemen in grote lijnen dezelfde redenen waarom ze geen betaalde baan hebben. Tussen leeftijdsgroepen zijn er wel aanzienlijke verschillen. Dat men geen betaald werk heeft, schrijven Syriërs van 45 jaar en ouder vaak toe aan hun onvoldoende beheersing van het Nederlands en aan hun gezondheid. Bij jongeren speelt een belangrijke rol dat ze een opleiding (willen gaan) volgen. Factoren die te maken hebben met hun Nederlandse taal, netwerken of gezondheid noemen jongeren minder vaak.

De Nederlandse taal, de inburgering en een opleiding worden door mensen die in 2014 zijn aangekomen minder vaak genoemd als reden dat ze geen betaald werk hebben dan door mensen die in 2015 aankwamen. Mensen met maximaal basisonderwijs noemen als belangrijke reden vaak

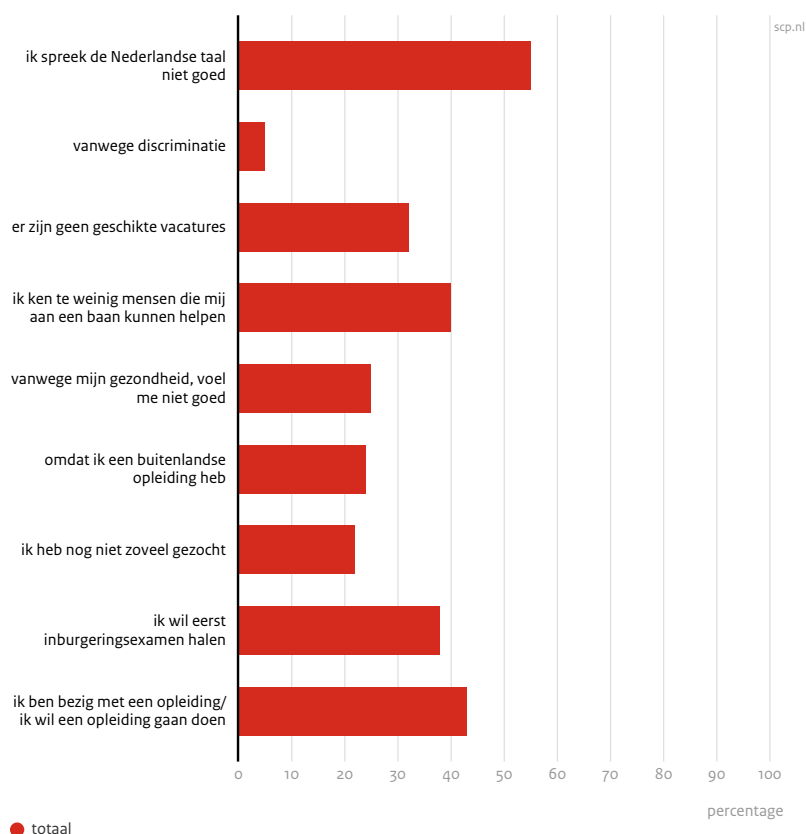
dat ze niet goed Nederlands spreken. Dat zij een opleiding (willen gaan) volgen geven zij het minst vaak als reden. Mensen die hoger onderwijs in het buitenland volgden, noemen minder vaak gezondheid als reden van niet werken en wijten het juist het vaakst aan een buitenlands diploma.

Figuur 2

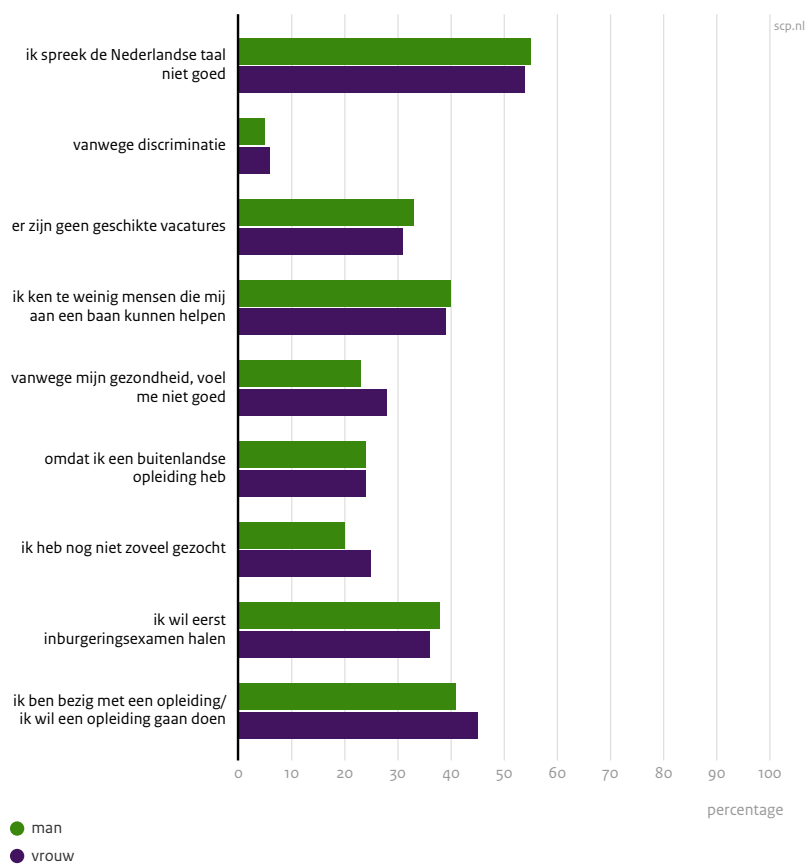
Redenen geen betaald werk, 15-74 jaar^a

[Redenen geen betaald werk, 15-74 jaar, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

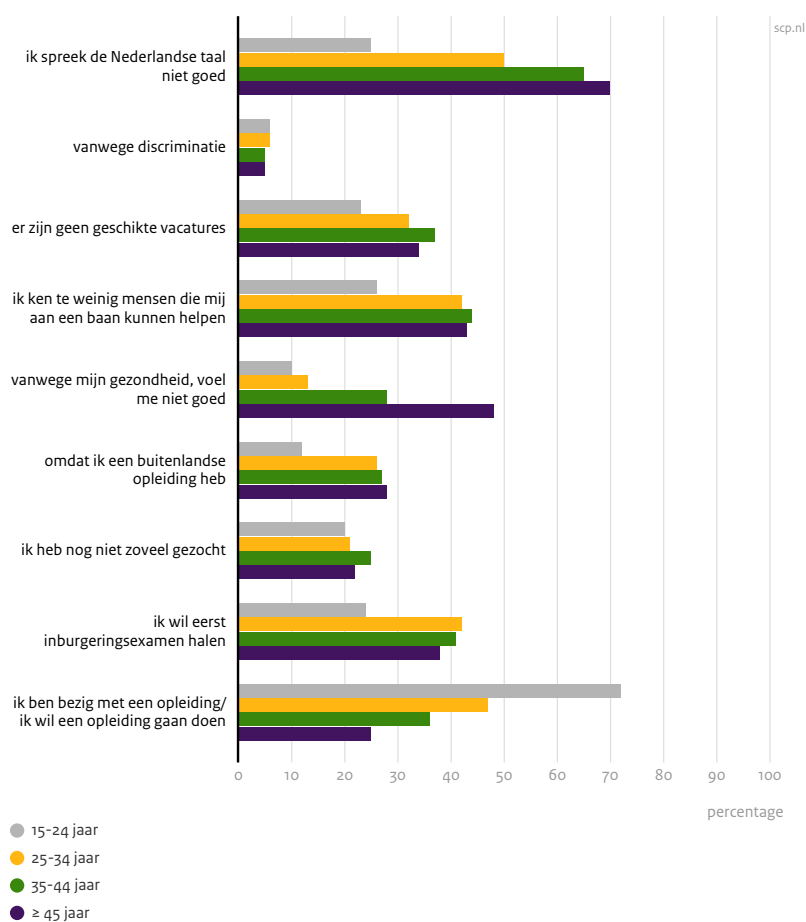
totaal

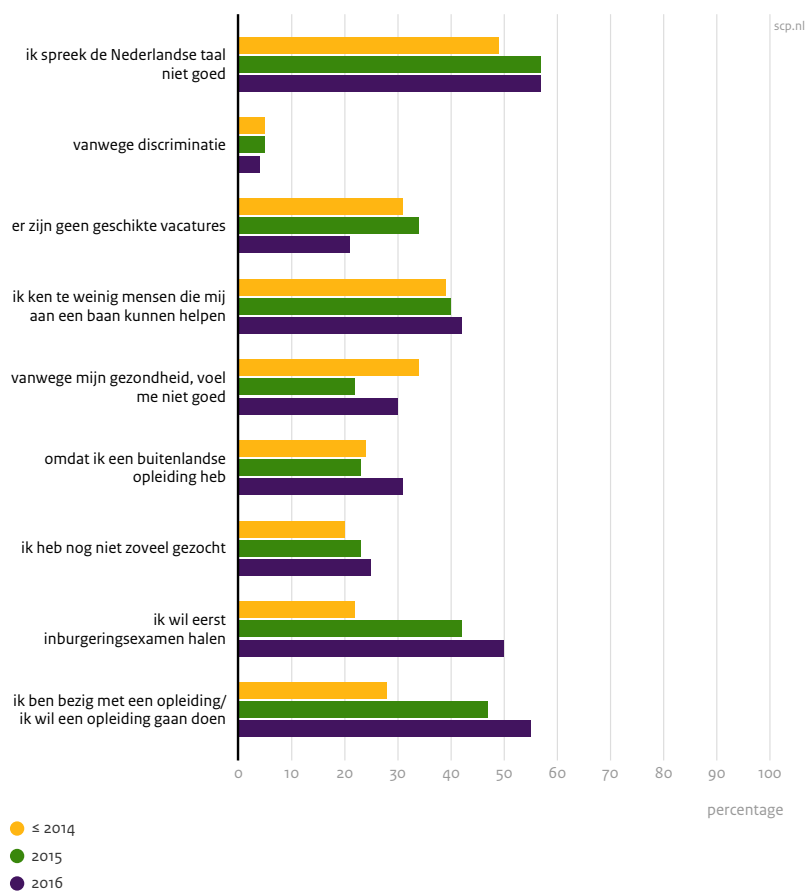
geslacht

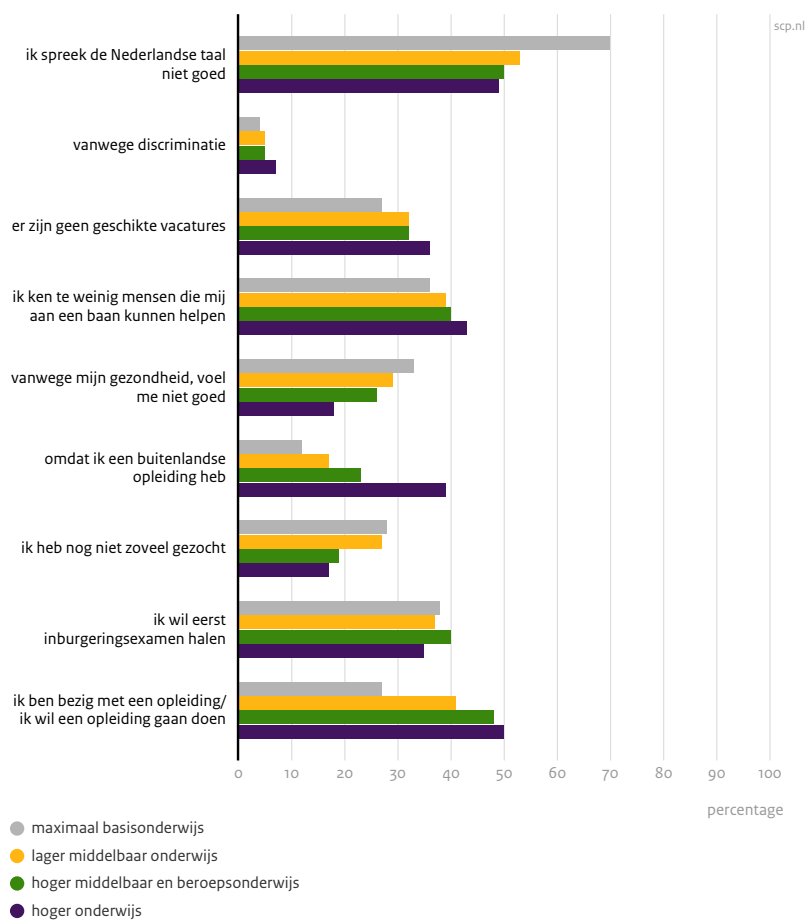
leeftijd

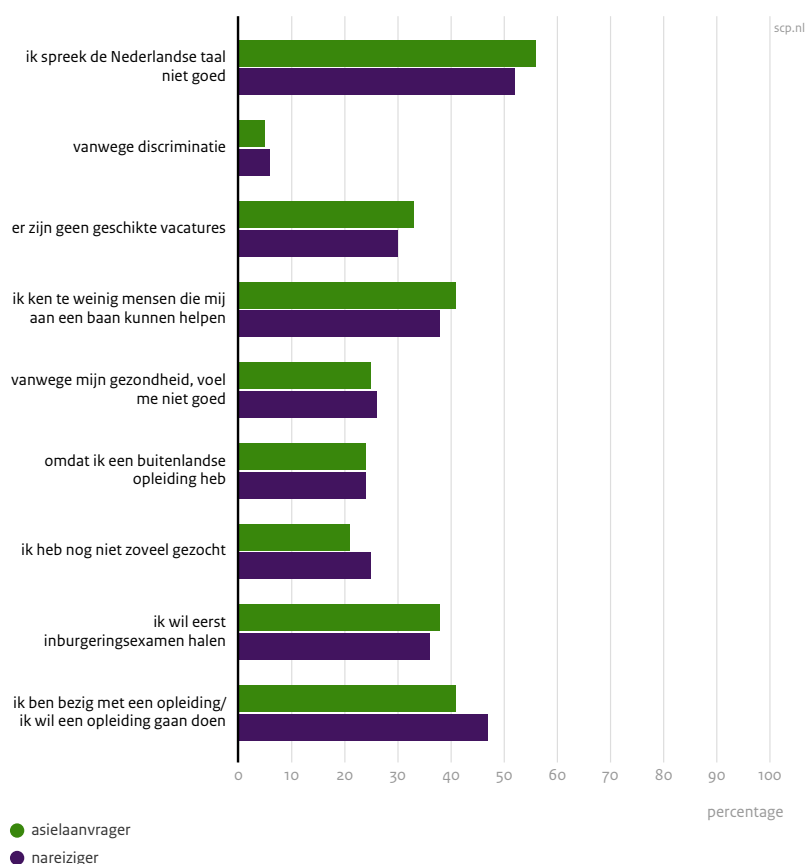
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Gevraagd aan mensen die geen betaald werk hebben, (n)=1715 in de leeftijd 15-74 jaar. Gevraagd is: 'Hoe belangrijk zijn de volgende redenen dat u nu geen betaald werk heeft?' We tonen hier het aandeel 'belangrijk' vs. 'beetje en niet belangrijk'.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Zoeken via advertenties, netwerken en klantmanager gemeente

In hun zoektocht naar werk raadplegen Syrische werkzoekenden vaak advertenties, schakelen ze netwerken in en zoeken ze naar werk via de klantmanager bij de gemeente. Een derde van de Syrische werkzoekenden maakt gebruik van social media. Vrouwen zoeken vaker dan mannen naar werk via advertenties, maar schrijven zich minder vaak bij een uitzendbureau in. Interessant is verder dat vrouwen minder vaak contact hebben met een klantmanager. Dit ondersteunt eerder onderzoek dat erop wees dat vrouwen het risico lopen minder in beeld te zijn van het gemeentelijk beleid (Gruijter en Hermans 2019).

Tabel 3

Activiteiten om betaald werk te krijgen, 15-74 jaar^a

[Activiteiten om betaald werk te krijgen, 15-74 jaar, totaal en naar geslacht, 2019 (in procenten)]

	totaal man vrouw		
naar advertenties gekeken (op internet, in de krant etc.)	56	53	64
gesolliciteerd op een advertentie	18	18	18
op eigen initiatief een werkgever benaderd	20	19	24
familie, vrienden of relaties ingeschakeld	48	49	47
via UWV/werk.nl gezocht	26	26	25
heb mij bij een uitzendbureau opgegeven	23	26	14
heb contact gehad met gemeente/klantmanager	46	50	36
via social media gezocht	32	31	36
andere activiteit	11	11	13
heb geen activiteit ondernomen	1	1	0

a Aan mensen die aangeven werk te willen en de afgelopen vier weken hebben gezocht, (n)=528, is gevraagd: 'Kunt u aangeven of u de afgelopen 4 weken één of meer van de volgende activiteiten heeft ondernomen om betaald werk te krijgen?' Meerdere antwoorden mogelijk.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Netwerken belangrijk bij vinden van een baan

Syrische werkzoekenden schakelen in hun zoektocht naar werk vaak hun netwerken in. En dit blijkt behoorlijk effectief. Van de hier onderscheiden vindkanalen leiden netwerken het vaakst naar betaald werk. Een derde van de Syriërs met betaald werk heeft op deze manier zijn/haar huidige baan gevonden. Daarna volgen op zekere afstand advertenties, zelf werkgevers benaderen, via een uitzendbureau en via de gemeente/klantmanager.

Tabel 4

Hoe baan gevonden, 15-74 jaar^a

[Hoe baan gevonden, 15-74 jaar, totaal, 2019 (in procenten)]

via advertentie (op internet, in de krant etc.)	14
zelf een werkgever benaderd (open sollicitatie)	13
via familie, vrienden of relaties	33
via VluchtelingenWerk	1
via UWV/werk.nl	2
via een uitzendbureau	11
via gemeente/klantmanager	12
via social media	3
werd gevraagd	3

via een project, werkervaringsplaats	1
via stage	5
anders	1

a Aan werknemers in loondienst, (n)=756, is gevraagd: ‘Hoe heeft u uw baan gevonden?’.

Bron: SCP/CBS (NSN’19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Literatuur

CBS (2020a). *Werkzaam*. Geraadpleegd 24 maart 2020 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-beroepsbevolking/werkzaam>.

CBS (2020b). *Niet-beroepsbevolking*. Geraadpleegd 24 maart 2020 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-beroepsbevolking/niet-beroepsbevolking>.

Gruijter, M. de en L. Hermans (2019). *Op weg naar werk? Vrouwelijke statushouders en gemeenten over kansen en belemmeringen bij arbeidstoeleiding*. Utrecht: Kennisplatform Integratie en Samenleving (KIS).

Miltenburg, E. en J. Dagevos (2019). Variatie in participatie. In: E. Miltenburg, J. Dagevos en W. Huijnk (red.), *Opnieuw beginnen. Achtergronden van positieverschillen tussen Syrische statushouders* (p. 119-144). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Dagevos, J. en E. Miltenburg (2020). Werk en werkloosheid. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/werk-en-werkloosheid>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.
- 2 Het gaat hier om mensen in loondienst en zelfstandigen in de leeftijd van 15-74 jaar.
- 3 In figuur 1 is het aandeel werklozen in 2017 en 2019 nagenoeg gelijk. Daarbij gaat het om alle personen in de leeftijd van 15-74 jaar, terwijl het bij het werkloosheidspercentage in de tekst om de beroepsbevolking gaat.
- 4 Het betreft hier zowel een flexibel contract als een nuluren-/oproepcontract, alleen gevraagd aan mensen in loondienst.
- 5 De niet-beroepsbevolking betreft mensen die geen betaald werk hebben. Hiertoe behoren ook mensen die wel gezocht hebben, maar niet direct beschikbaar zijn of omgekeerd.

- 6 Hierbij merken we op dat het aandeel personen dat niet tot de beroepsbevolking behoort tussen 2017 en 2019 is afgenomen. Omdat de populatie niet-beroepsbevolking verschilt tussen 2017 en 2019, is dit niet getoetst.

Uitkering en rondkomen

Auteurs: [Emily Miltenburg \(SCP\)](#) , Nathalie Boot (CBS) en [Jaco Dagevos \(SCP\)](#)

Voor Syriërs aangekomen in 2014 daling bijstandsuitkeringen, maar nog steeds hoog aandeel (70%)

Figuur 1 toont de ontwikkeling tussen 2016 en 2018 in het aandeel mensen met een bijstandsuitkering, onderscheiden naar aankomstcohort. Het aandeel bijstandsuitkeringen voor het cohort Syriërs dat in 2014 naar Nederland kwam is aanzienlijk gedaald: tussen 2016 en 2018 nam dit af van 92% naar 70%.¹ Voor de andere aankomstcohorten (2015 en 2016) zien we vooralsnog een stijging over tijd, waarschijnlijk omdat deze mensen in 2016 nog maar kort in Nederland waren en nog niet in aanmerking kwamen voor een bijstandsuitkering (CBS 2019). Veel statushouders verblijven de eerste maanden na het verkrijgen van een verblijfsvergunning nog in de asielopvang, waar ze leefgeld ontvangen om in hun levensonderhoud te voorzien. Pas wanneer statushouders zelfstandig in een gemeente wonen, kunnen ze een bijstandsuitkering aanvragen.

Bijstandsuitkeringen en opvattingen over de financiële situatie: register- en surveygegevens

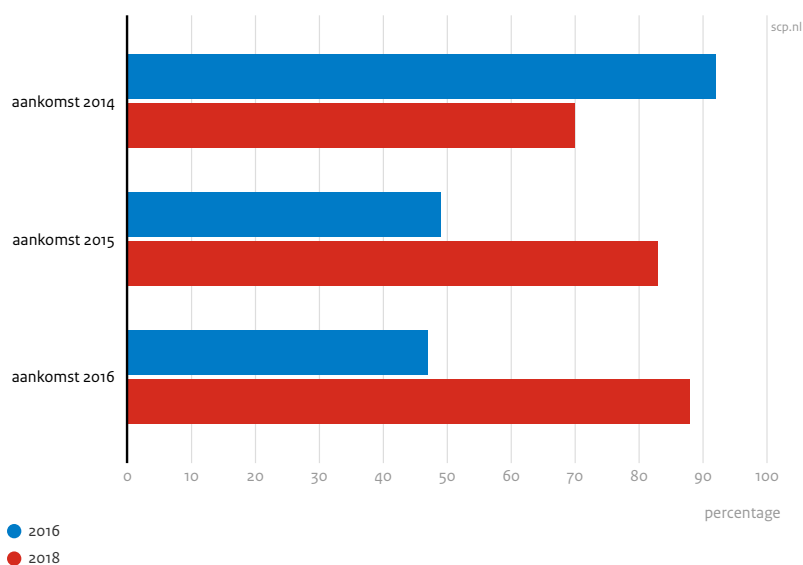
In deze kaart kijken we naar het aandeel Syrische statushouders met een bijstandsuitkering én naar de manier waarop Syrische statushouders hun financiële situatie ervaren. De informatie over de bijstandsuitkeringen ontleen we aan registergegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Die hebben betrekking op alle statushouders die tussen 1 januari 2014 en 31 december 2016 een verblijfsvergunning asiel kregen en hun familieleden die als nareiziger of in het kader van reguliere gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. De veranderingen in het aandeel bijstandsuitkeringen bekijken we voor de jaren 2016 en 2018.

Over de ervaren financiële situatie hebben we informatie verzameld in onze survey. Die richt zich op Syrische statushouders die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel hebben gekregen en gezinsleden van statushouders die als nareiziger of in het kader van reguliere gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. We kijken hier naar veranderingen tussen 2017 en 2019.

Figuur 1

Bijstand, 18-64 jaar

[Bijstand, 18-64 jaar, naar aankomstcohort, 2016-2018 (in procenten)]

Bron: CBS

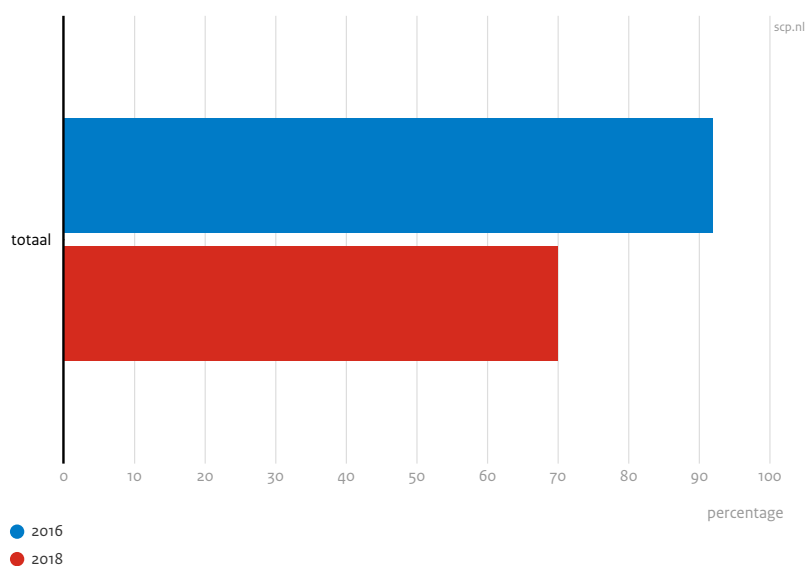
We richten ons verder op het cohort Syriërs in Nederland dat in 2014 in Nederland aankwam. Het aandeel in de bijstand verschilt sterk naar leeftijd: in 2018 ontvangt 38% van de statushouders van 18-24 jaar een bijstandsuitkering, waar dat voor de groep 45-64 jaar 87% is. Vrouwen ontvangen iets vaker dan mannen een bijstandsuitkering, maar de verschillen zijn klein. Eerste asielaanvragers en nareizigers ontvangen even vaak een uitkering.

Figuur 2

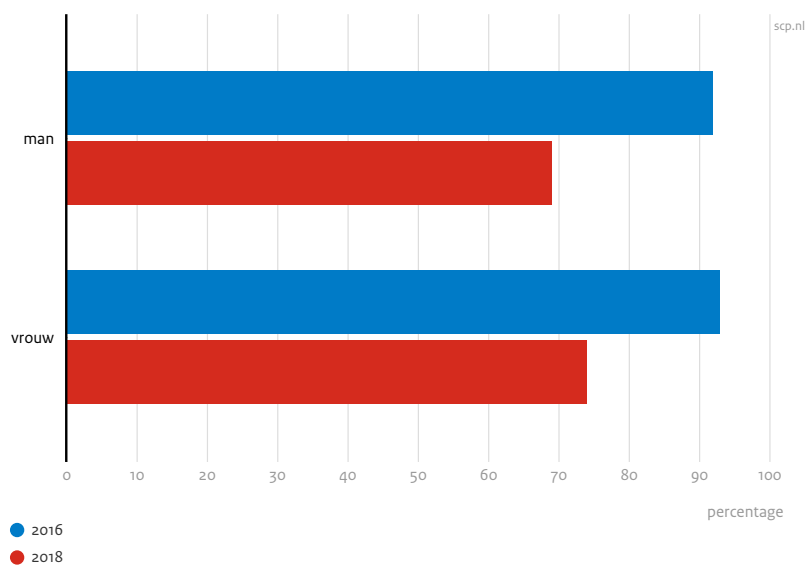
Bijstand aankomstcohort 2014, 18-64 jaar

[Bijstand aankomstcohort 2014, 18-64 jaar, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2016-2018 (in procenten)]

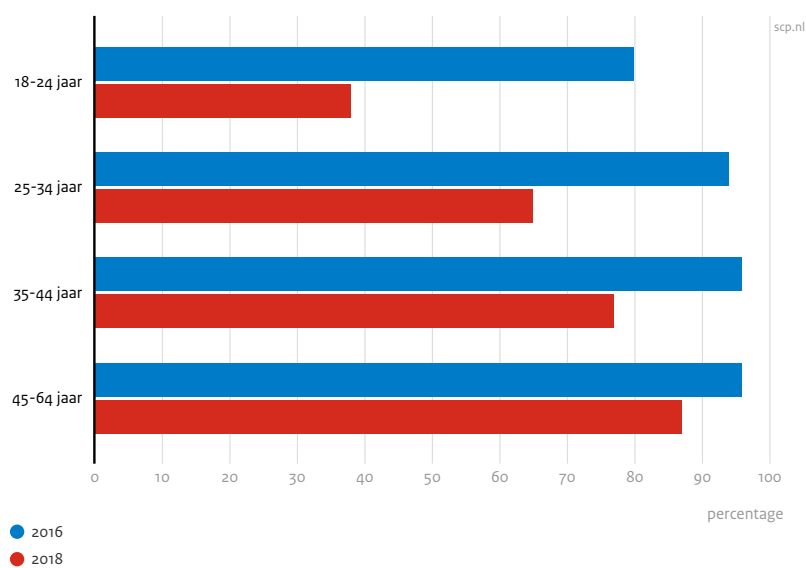
totaal

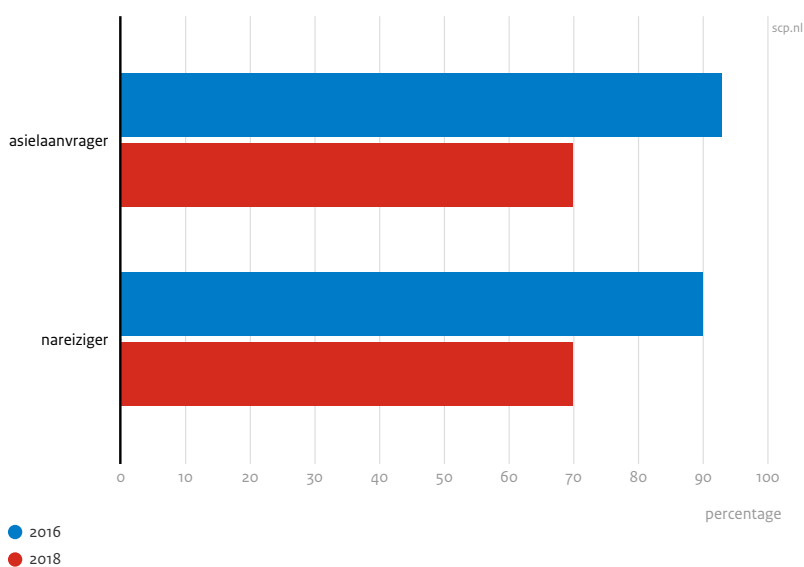
geslacht

leeftijd

type vergunning

Bron: CBS

Te weinig geld om rond te komen

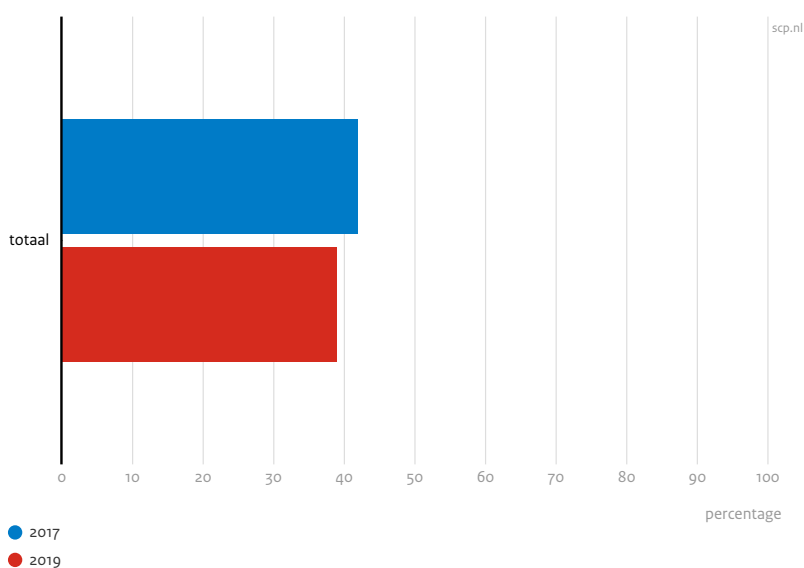
In onze survey onder Syrische statushouders² geeft rond de 40% aan dat in het huishouden te weinig geld is. Tussen 2017 en 2019 is er op dit vlak weinig veranderd, het aandeel mensen dat zegt dat ze te weinig geld overhouden is slechts met 3 procentpunten afgenomen. Bij vrouwen is deze daling wat sterker dan bij mannen. Ook de jongste groep (15-24 jaar) rapporteert over tijd minder vaak dat ze te weinig geld overhouden in vergelijking met personen tussen de 25 en 44 jaar oud.

Figuur 3

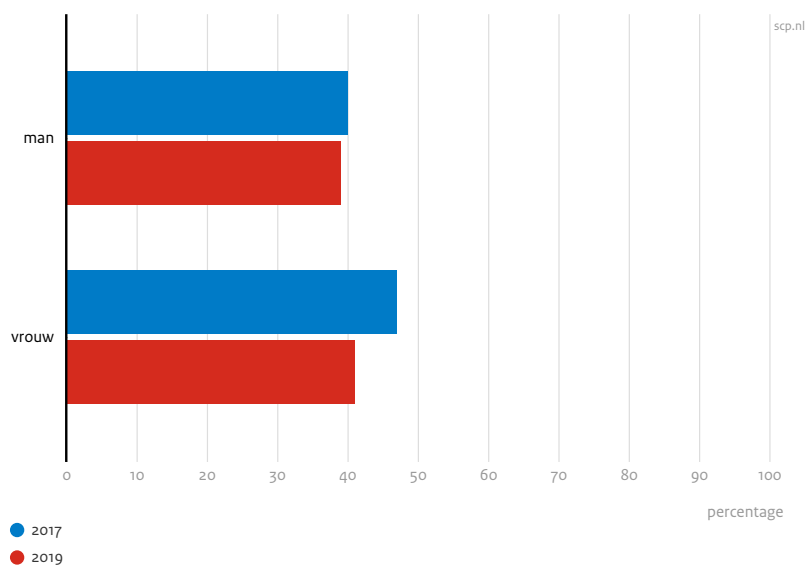
Te weinig geld^{a, b}

[Te weinig geld, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

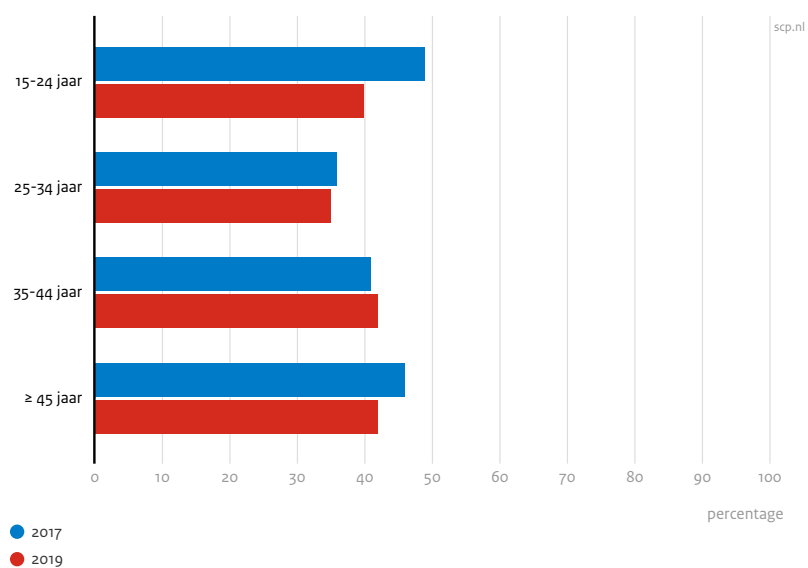
totaal

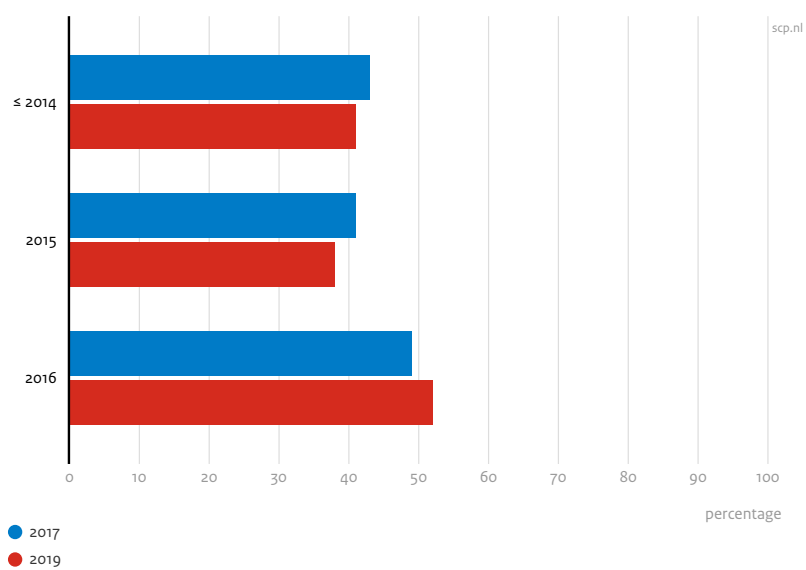
geslacht

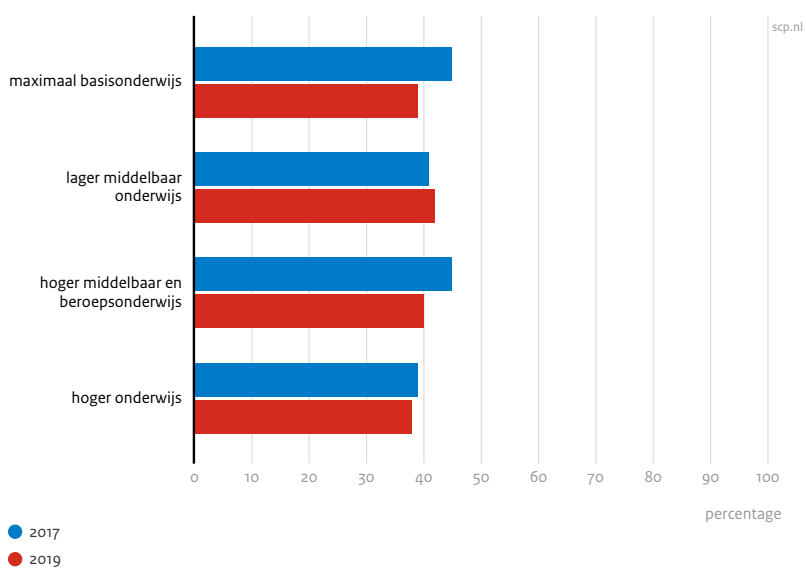
leeftijd

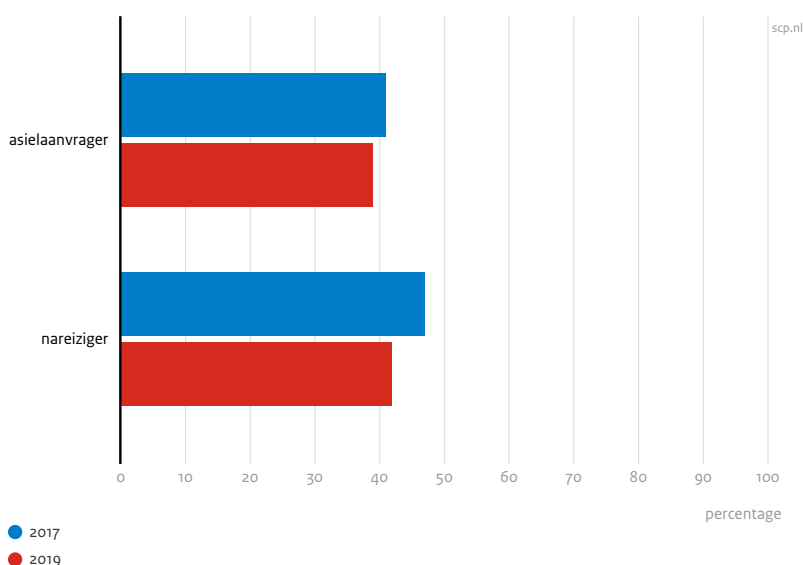
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Aan respondenten is de volgende vraag gesteld: 'Hoe is de financiële situatie op dit moment van uw huishouden? Is er te weinig geld, wordt er geld overgehouden of is er precies genoeg geld?' We tonen hier het aandeel dat aangeeft dat er te weinig geld is.
- b Het panel is gebalanceerd voor missende waarden, (n)=2275 in beide jaren (in 2017 waren er 5%, in 2019 7% missende waarden).

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

De tevredenheid met de financiële situatie is stabiel gebleven over de laatste jaren: 38% van de Syrische statushouders is (zeer) tevreden met de financiële situatie, 29% is in 2019 (zeer) ontevreden en een derde zit daartussenin.

Tabel 1

Tevredenheid financiële situatie^a

[Tevredenheid financiële situatie, totaal, 2017-2019 (in procenten)]

	2017	2019
(zeer) tevreden	38	38
niet tevreden, niet ontevreden	32	33
(zeer) ontevreden	30	29

- a Aan respondenten is de volgende vraag gesteld: 'Hoe tevreden bent u op dit moment met uw financiële situatie?'. 'Zeer tevreden' en 'tevreden' zijn samengevoegd, net als 'ontevreden' en 'zeer ontevreden'.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Toegenomen arbeidsparticipatie nog maar beperkt zichtbaar in financiële positie

In de kaart [Werk en werkloosheid](#) stellen we vast dat de arbeidsparticipatie van Syrische statushouders is toegenomen. We zien dit slechts gedeeltelijk weerspiegeld in hun financiële positie. Voor degenen die in 2014 aankwamen is sprake van een daling van het aantal personen in de bijstand, wat zal samenhangen met de toegenomen arbeidsparticipatie. Tegelijkertijd is nog

steeds een zeer groot deel afhankelijk van een bijstandsuitkering. Verder vinden veel Syrische statushouders dat het huishouden over te weinig geld beschikt om rond te komen. Dat aandeel is in de afgelopen jaren niet veranderd.

Ook de (on)tevredenheid met de financiële situatie is onveranderd gebleven. Daar heeft de toegenomen arbeidsparticipatie geen verandering in gebracht. Mogelijk hangt dit samen met het lage inkomen dat uit arbeid wordt verworven. Statushouders zijn vooral werkzaam in lage, flexibele en deeltijdbanen, waardoor het verschil met een uitkering en het arbeidsinkomen vaak niet zo groot zal zijn. Dat aan de ervaren financiële situatie weinig is veranderd kan ook te maken hebben met veranderingen in de uitgaven, bijvoorbeeld als gevolg van gezinshereniging en -uitbreiding en de vraag van familieleden buiten Nederland om financiële ondersteuning. Zo stuurt ongeveer een kwart van de Syrische statushouders wel eens geld naar Syrië (zie kaart [Sociale contacten](#)).

Literatuur

CBS (2019). *Asiel en integratie. Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Deze kaart citeren

Miltenburg, E., N. Boot en J. Dagevos (2020). Uitkering en rondkomen. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/uitkering-en-rondkomen>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 Bij de overige nationaliteiten uit aankomstcohort 2014 daalde dit aandeel van 87% naar 65% (niet getoond in figuur).
- 2 In de survey kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Sociale contacten

Auteurs: [Roxy Damen](#) en [Willem Huijnk \(SCP\)](#)

Lichte afname in wekelijks contact met Syrische vrienden of kennissen

Gemiddeld genomen hebben in 2019 iets minder Syriërs¹ ten minste wekelijks contact met Syrische vrienden of kennissen in Nederland (56%) dan in 2017 (60%). We zien de afname in deze contacten sterker terug bij specifiek de Syrische vrouwen en de Syriërs die in 2016 naar Nederland kwamen. Vrouwen hadden in 2017 al minder contact met herkomstgenoten dan mannen en dit verschil is dus groter geworden. Onder de andere subgroepen zien we geen verschillen in ontwikkeling.

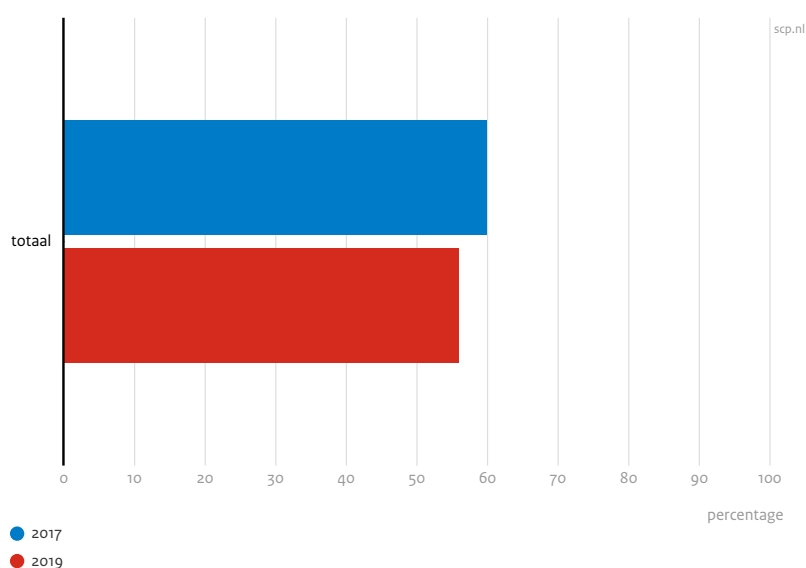
Wel zijn er verschillen in de mate van contact met Syrische vrienden of kennissen. Van de jongeren (15-24 jaar) heeft in 2019 bijna twee derde ten minste wekelijks contact met Syrische vrienden of kennissen, bij ouderen (45-plus) betreft dit minder dan de helft. Onder laagopgeleide Syriërs (maximaal basisonderwijs of lager middelbaar onderwijs) is het aandeel dat ten minste wekelijks contact heeft met Syrische vrienden of kennissen in 2019 groter dan onder hogeropgeleiden. Bij degenen die als gezinshereniger of nareiziger naar Nederland zijn gekomen, is het aandeel dat wekelijks contact heeft met Syrische vrienden of kennissen zowel in 2017 als in 2019 kleiner dan onder eerste aanvragers.

Figuur 1

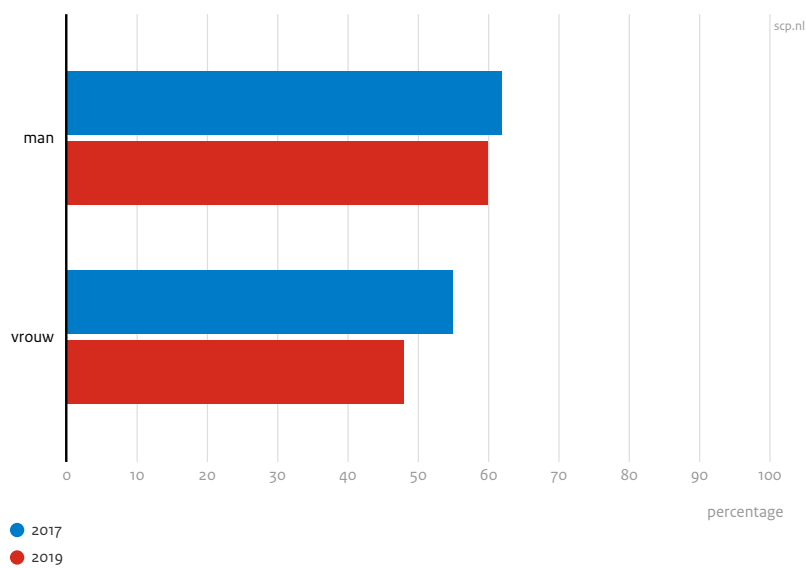
Sociale contacten binnen de herkomstgroep^a

[Sociale contacten binnen de herkomstgroep, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

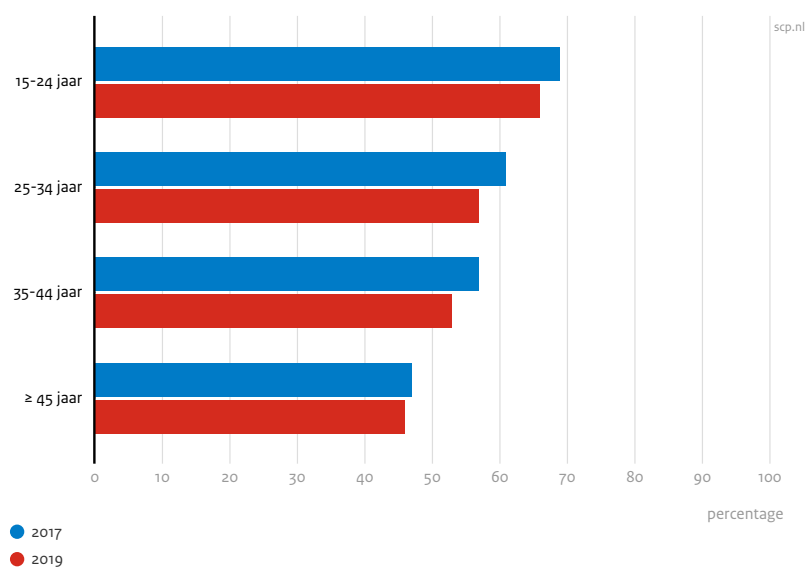
totaal

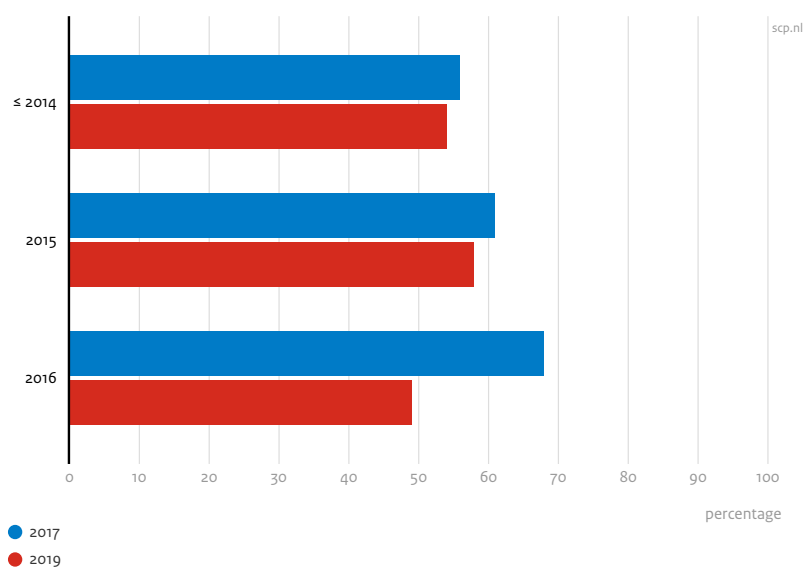
geslacht

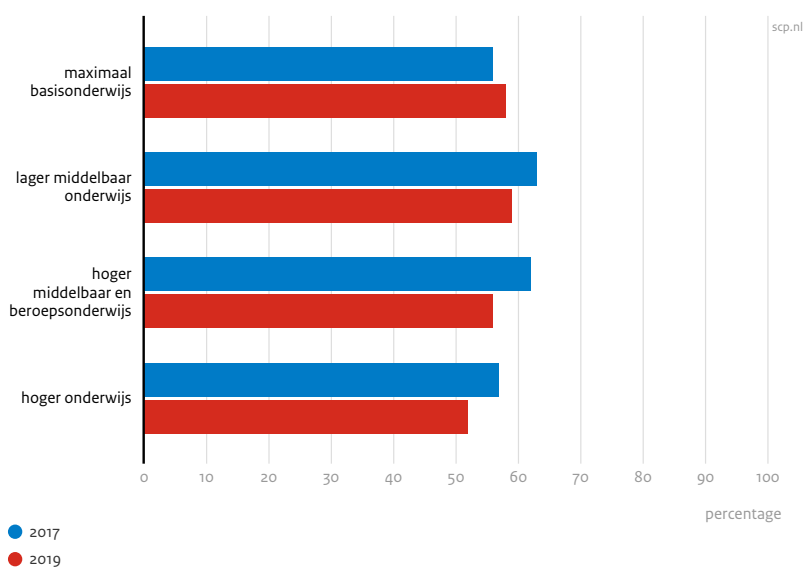
leeftijd

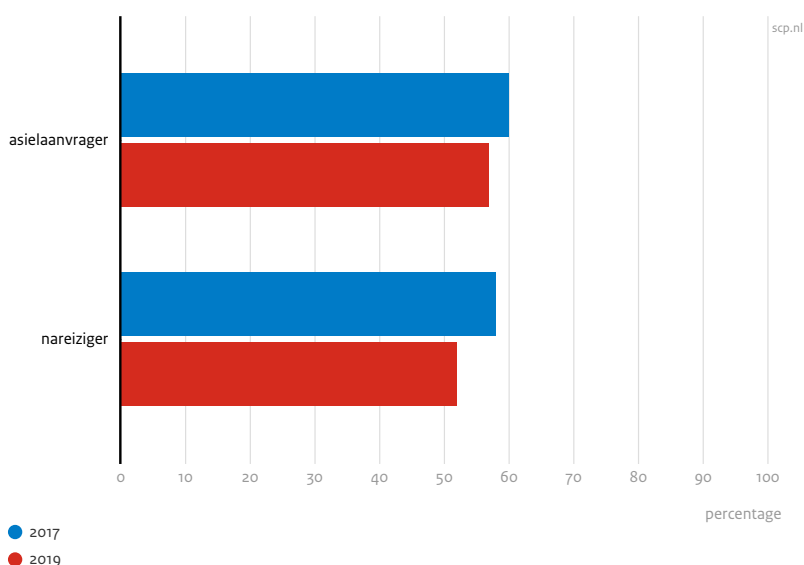
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

a Ten minste wekelijks contact met Syrische vrienden of kennissen.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Ondanks lichte afname vrij veel wekelijks contact met Nederlandse vrienden of kennissen

Het aandeel Syrische statushouders dat ten minste wekelijks contact heeft met Nederlandse vrienden of kennissen nam in 2019 (58%) licht af ten opzichte van 2017 (61%). Desondanks heeft een ruime meerderheid van de Syrische statushouders in 2019 nog ten minste wekelijks contact met Nederlandse vrienden of kennissen. De mogelijke afname in het contact met Nederlandse vrijwilligers naarmate een statushouder langer in Nederland is (bijv. weinig frequent gebruik van taalbuddy's in 2019, zie: [Nederlandse taal](#)) uit zich niet in een algemene afname van het contact met Nederlandse vrienden of kennissen. Hoewel Syriërs veel minder lang in Nederland zijn, is de frequentie van dit contact met Nederlandse vrienden of kennissen vergelijkbaar met die van bijvoorbeeld de Turkse, Marokkaanse en Surinaamse groep en van 'gevestigde' vluchtelingengroepen, zoals die van Iraanse of Iraakse herkomst (Dagevos et al. 2016; Van Doorn 2011).

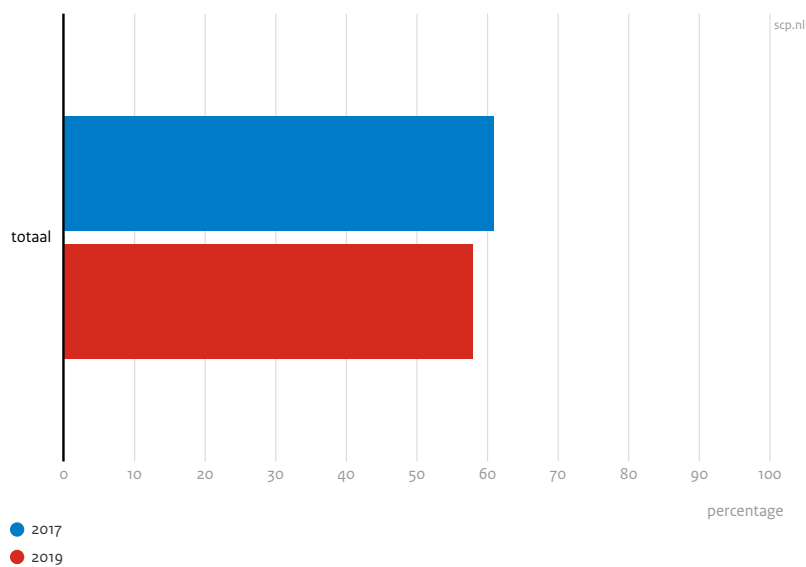
Opvallend is dat voor Syriërs die hoger onderwijs hebben gevolgd het contact met Nederlandse vrienden en kennissen het sterkst achteruit is gegaan in vergelijking met de andere opleidingscategorieën. Tegelijkertijd hebben de laagst opgeleiden (maximaal basisonderwijs) in 2019 nog steeds het minst vaak dergelijke contacten. Ouderen (45-plus) hadden al minder contact met Nederlandse vrienden en kennissen in 2017 en deze verschillen zijn alleen maar groter geworden. Deze contacten zijn namelijk bij de jongeren (15-24 jaar) toegenomen en bij alle andere leeftijdsgroepen juist afgenomen. Vrouwen en nareizigers hebben minder contact met Nederlandse vrienden en kennissen dan mannen en eerste aanvragers, maar de lichte afname in het contact is voor deze groepen gelijk.

Figuur 2

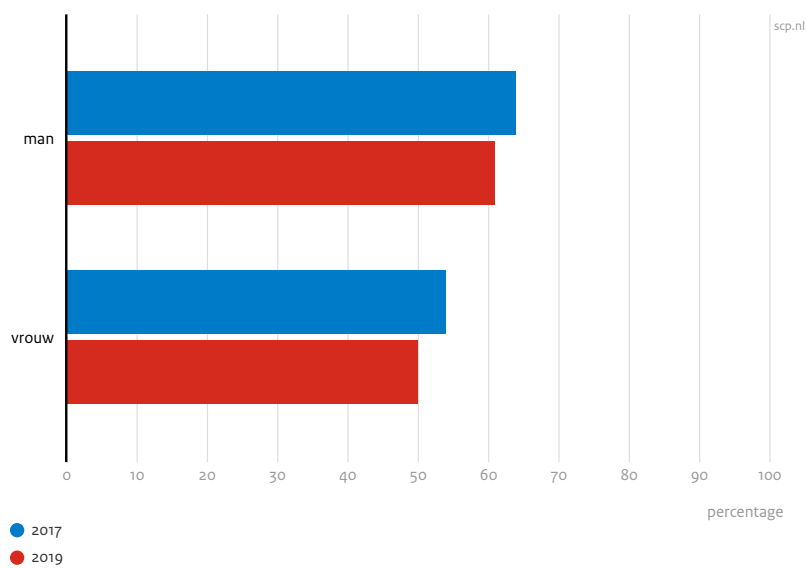
Sociale contacten met Nederlanders^a

[Sociale contacten met Nederlanders, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

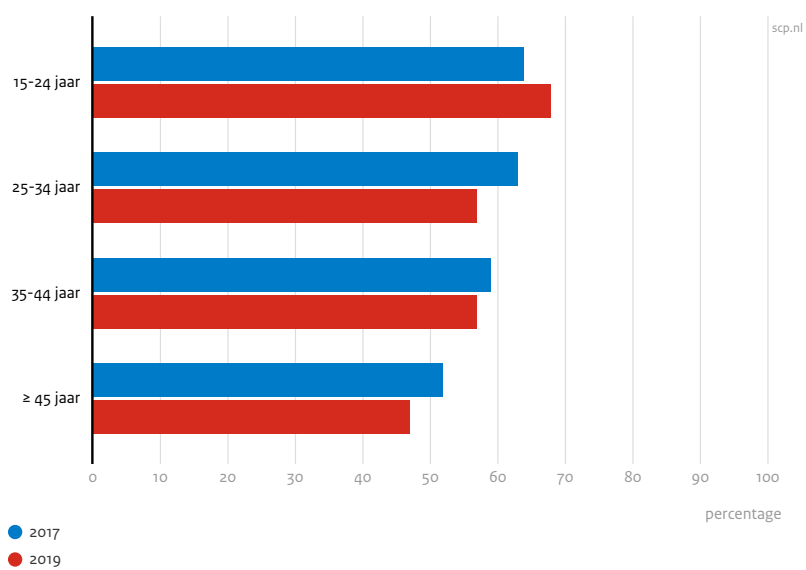
totaal

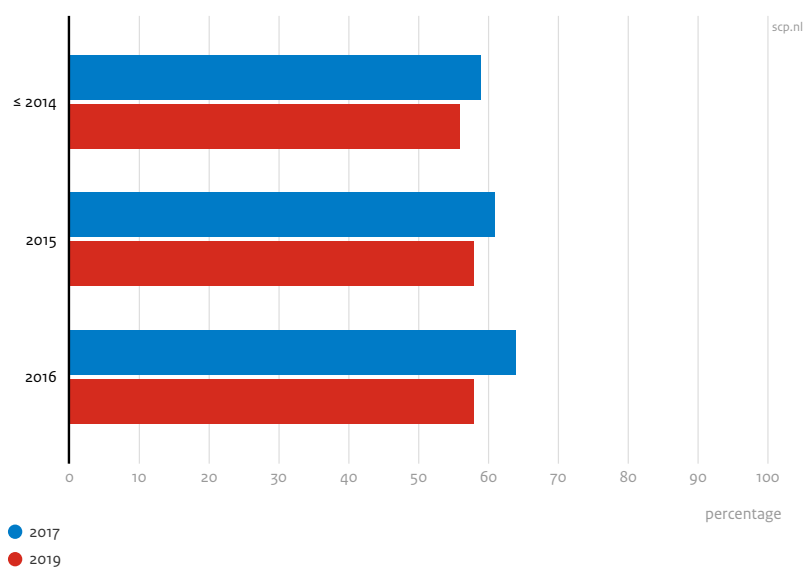
geslacht

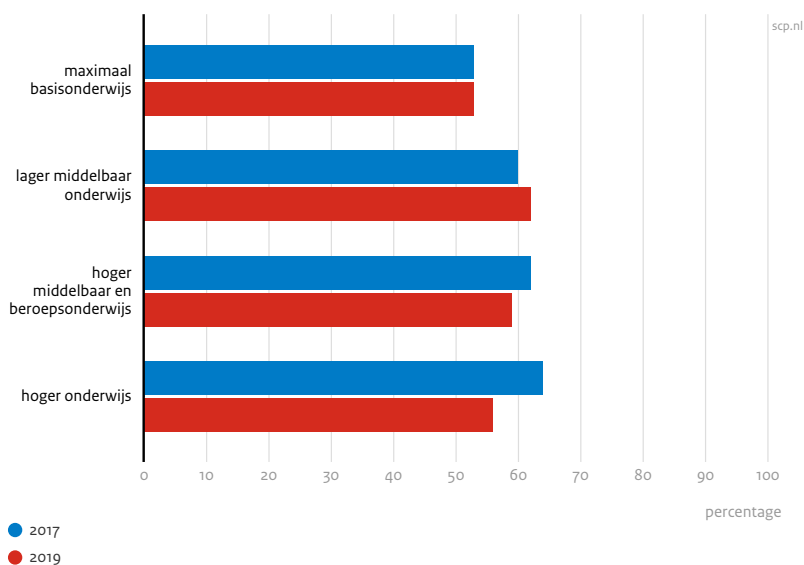
leeftijd

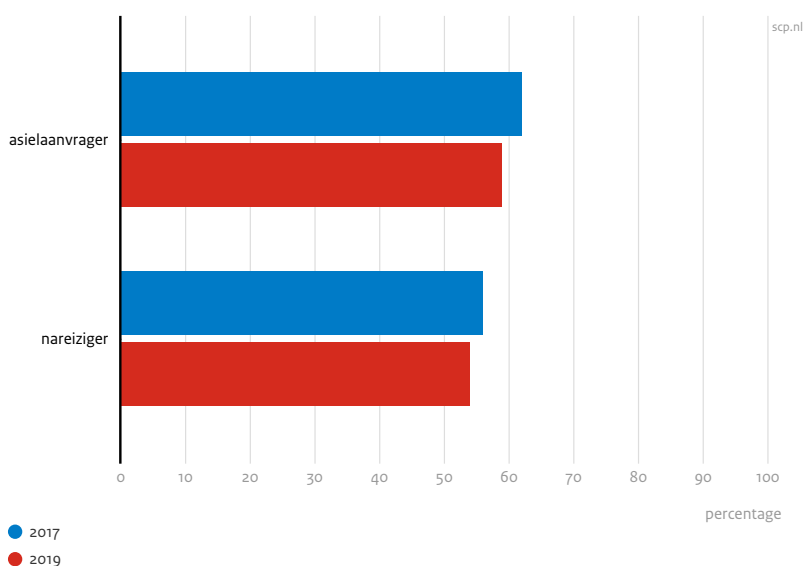
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

a Ten minste wekelijks contact met Nederlandse vrienden of kennissen.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Geen ontwikkeling in wekelijks contact met andere migranten

Het aandeel Syriërs dat ten minste wekelijks contact heeft met andere migranten is niet groot en is tussen 2017 en 2019 weinig veranderd (van 24% naar 22%). Dit geldt ook voor de verschillende subgroepen. Sommige subgroepen verschillen wel in de mate waarin ze contacten onderhouden met andere migranten. In vergelijking met mannen (23%) hebben minder vrouwen (19%) in 2019 ten minste wekelijks contact met andere migranten. Jongere statushouders (15-24 jaar) rapporteren in 2019 het vaakst wekelijks contact te hebben met andere migranten (31%), onder oudere

statushouders (45-plus) is dit aandeel het kleinst (17%). Dat de hoogste leeftijdsgroep de minste sociale contacten heeft, zagen we ook bij de contacten binnen de herkomstgroep en met autochtone Nederlanders.

Het aandeel Syrische statushouders dat ten minste wekelijks contact heeft met andere migranten is in 2019 kleiner onder statushouders die in 2016 naar Nederland kwamen (17%) dan onder statushouders die eerder kwamen (2010-2014: 27% en 2015: 23%). Wat betreft opleidingsniveau zijn de verschillen klein. Onder lager middelbaar opgeleide Syriërs heeft een iets groter aandeel (26%) ten minste wekelijks contact met andere migranten.

Tabel 1

Sociale contacten met andere migranten^a

[Sociale contacten met andere migranten, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

totaal	2017	2019
	24	22
geslacht	2017	2019
man	25	23
vrouw	23	19
leeftijd	2017	2019
15-24 jaar	34	31
25-34 jaar	22	21
35-44 jaar	17	19
≥ 45 jaar	22	17
aankomstjaar	2017	2019
≤ 2014	27	23
2015	23	22
2016	23	17
opleiding	2017	2019
maximaal basisonderwijs	27	22
lager middelbaar onderwijs	30	26
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	22	21
hoger onderwijs	21	20
type vergunning	2017	2019
asielaanvrager	23	22
nareiziger	27	21

a In deze tabel is het percentage Syrische statushouders weergegeven dat ten minste wekelijks contact heeft met andere migranten. Hiermee worden alle migranten bedoeld die geen Syrische herkomst hebben.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Transnationale activiteiten onder Syrische statushouders

Naast de sociale netwerken die Syriërs in Nederland onderhouden kan ook het netwerk dat zij hebben achtergelaten of dat zich over landsgrenzen heen bevindt van betekenis zijn voor hun leven in Nederland. We brengen bepaalde transnationale activiteiten van Syrische statushouders in kaart.

Wat verstaan we onder transnationale activiteiten?

Transnationalisme houdt in dat iemand tegelijkertijd betrokken is in het land van vestiging en het land van herkomst. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen transnationale identificatie en transnationale activiteiten (zie Vertovec 2001; Snel et al. 2003; Levitt en Schiller 2004). Van transnationale identificatie is sprake wanneer migranten zich identificeren met landgenoten buiten Nederland. Transnationale activiteiten zijn onder te verdelen in economische, politieke en sociaal-culturele handelingen (Portes et al. 1999; Al-Ali et al. 2001). In deze kaart richten we ons op transnationale activiteiten. We maken onderscheid tussen contact hebben met familie en/of vrienden in Syrië (ten minste wekelijks) en buiten Syrië en Nederland (ten minste wekelijks), het nieuws uit Syrië volgen (ten minste wekelijks), de politiek in Syrië volgen (ten minste wekelijks) en het sturen van geld (ooit).

Meer dan de helft van de Syriërs heeft ten minste wekelijks contact met familie en/of vrienden buiten Nederland

Een groot deel (66%) van de Syrische statushouders heeft ten minste wekelijks contact met familie en/of vrienden in Syrië. Dit deel is dus groter dan het deel dat ten minste wekelijks contact heeft met Syrische vrienden of kennissen binnen Nederland (zie figuur 1). Jongeren (15-24 jaar) hebben relatief weinig transnationaal contact. Daarnaast is er onder hogeropgeleiden een groter aandeel dat wekelijks contacten heeft met familie en/of vrienden in Syrië dan onder lageropgeleiden.

Ongeveer de helft van de Syriërs in Nederland heeft ten minste wekelijks contact met familie en/of vrienden buiten Syrië of Nederland. Het aandeel vrouwen dat deze contacten onderhoudt is groter dan het aandeel mannen. Dit geldt ook voor statushouders die later in Nederland zijn aangekomen in vergelijking met statushouders die al eerder kwamen.

Bijna de helft volgt ten minste wekelijks het nieuws in Syrië, een derde de politiek

Bijna de helft van de statushouders volgt ten minste wekelijks het Syrische nieuws en ruim een derde volgt de politiek in Syrië. Mannen volgen vooral vaker de politiek dan vrouwen. Syrische statushouders boven de 45 jaar volgen doorgaans het vaakst wekelijks het nieuws of de politiek in Syrië. Dit geldt ook voor statushouders die het langst in Nederland zijn (in 2014 of eerder gekomen). Bovendien zijn het vaker hogeropgeleiden die wekelijks het nieuws of de politiek in Syrië volgen. Gemiddeld genomen zijn er minder nareizigers die wekelijks de politiek volgen dan eerste aanvragers.

Ongeveer een kwart stuurt geld naar Syrië

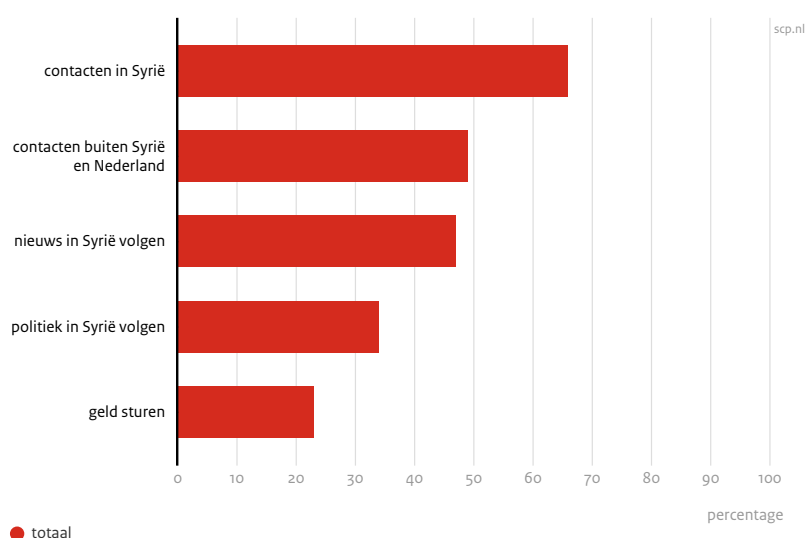
Van de Syrische statushouders in Nederland stuurt 23% wel eens geld naar Syrië. Mannen doen dit vaker dan vrouwen. Doorgaans zijn het vaker Syrische statushouders tussen de 25 en 34 jaar die geld sturen dan jongere of oudere statushouders. Daarnaast sturen statushouders die langer in Nederland zijn gemiddeld genomen vaker geld dan statushouders die korter in Nederland zijn. Onder de lageropgeleiden (maximaal basisonderwijs) is het deel dat wel eens geld stuurt relatief klein. Dit geldt ook voor de nareizigers.

Figuur 3

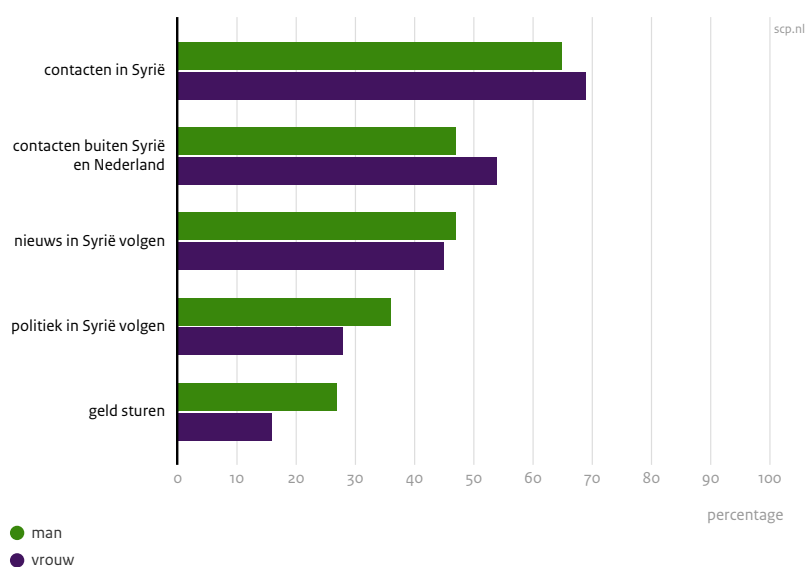
Transnationale activiteiten^a

[Transnationale activiteiten, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

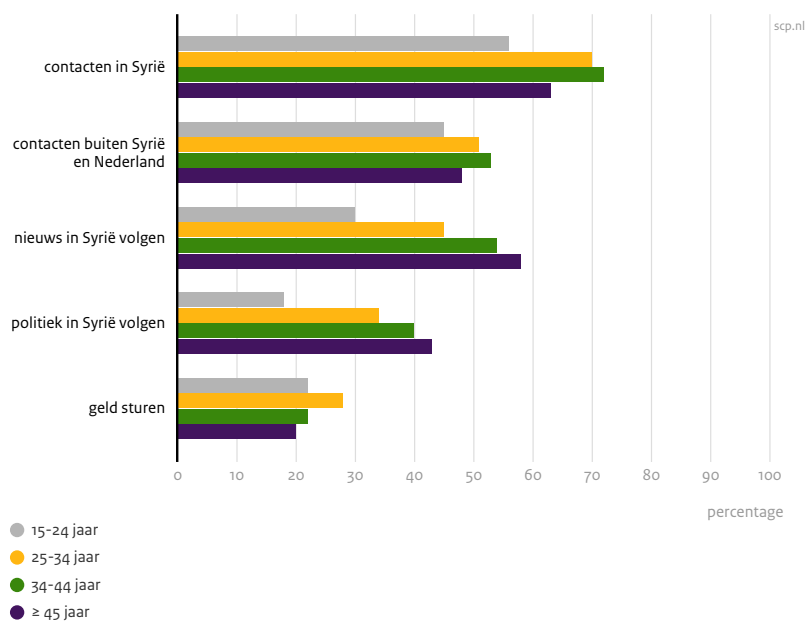
totaal

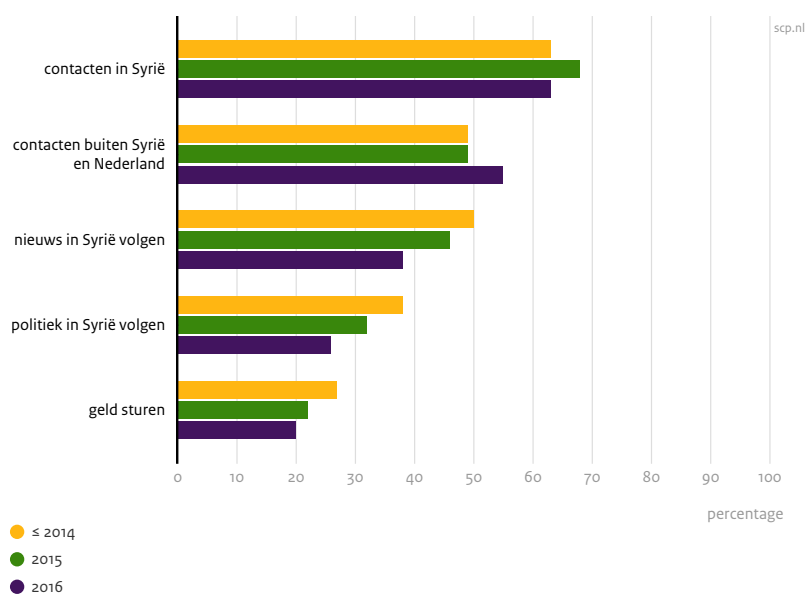
geslacht

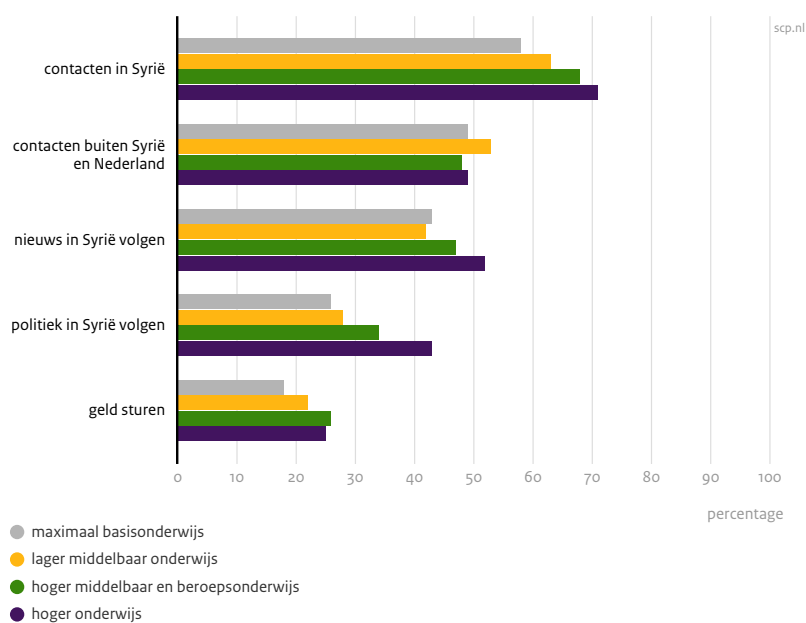
leeftijd

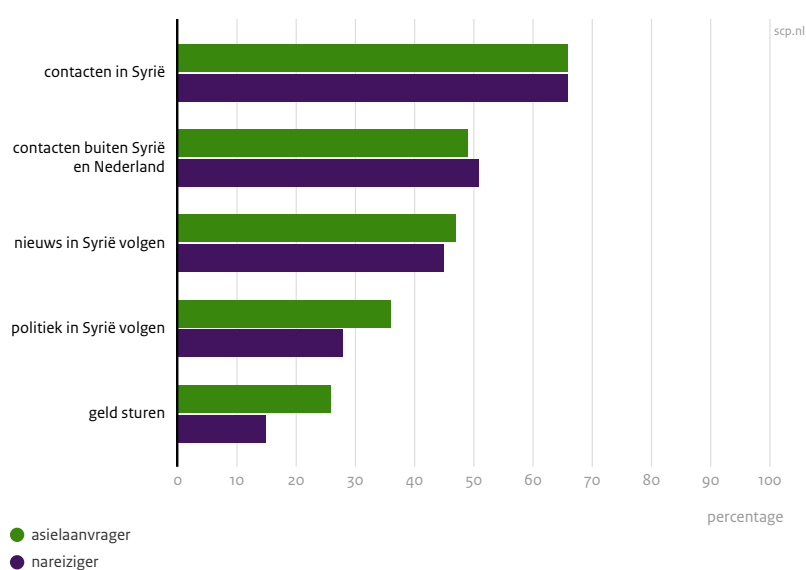
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

a Naar transnationale activiteiten is alleen in 2019 gevraagd.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Literatuur

Al-Ali, N., R. Black en K. Koser (2001). The limits to 'transnationalism': Bosnian and Eritrean refugees in Europe as emerging transnational communities. In: *Ethnic and Racial Studies*, jg. 24, nr. 4, p. 578-600.

Dagevos, J., I. Andriessen en M. Vervoort (2016). Identificatie, sociale contacten en waardeoriëntaties; ontwikkelingen in de sociaal-culturele positie. In W. Huijnk en I. Andriessen (red.), *Integratie in zicht? De integratie van migranten in Nederland op acht terreinen nader bekeken*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Doorn, van M. (2011). Sociaal-culturele positie en religie. In E. Dourleijn en J. Dagevos (red.), *Vluchtelingengroepen in Nederland. Over de integratie van Afghaanse, Iraakse, Iraanse en Somalische migranten*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Levitt, P. en N.G. Schiller (2004). Conceptualizing simultaneity: a transnational social field perspective on society 1. In: *International Migration Review*, jg. 38, nr. 3, p. 1002-1039.

Portes, A., L.E. Guarnizo en P. Landolt (1999). The study of transnationalism: pitfalls and promise of an emergent research field. In: *Ethnic and Racial Studies*, jg. 22, nr. 2, p. 217-237.

Snel, E., G. Engbersen, A. Leerkes en M. van San (2003). *Over landsgrenzen. Transnationale betrokkenheid en integratie*. Rotterdam: RISBO.

Vertovec, S. (2001). Transnationalism and identity. In: *Journal of Ethnic and Migration Studies*, jg. 27, nr. 4, p. 573-582.

Deze kaart citeren

Damen, R. en W. Huijnk (2020). Sociale contacten. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/sociale-contacten>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Waardenoriëntaties

Auteurs: [Roxy Damen](#) en [Willem Huijnk \(SCP\)](#)

Opvattingen over manvrouwrollen egalitairder geworden

Tussen 2017 en 2019 zijn Syrische statushouders¹ wat progressiever gaan denken over man-vrouwrollen. De groep die het langst in Nederland is (gekomen tussen 2010-2014), is iets minder veranderd in hun opvattingen dan de groep die recenter naar Nederland is gekomen. Jongeren (15-24 jaar) zijn juist relatief sterk veranderd in hun opvattingen. In 2019 hebben zij van alle leeftijdsgroepen de meest egalitaire opvattingen over man-vrouwrollen, al zijn de verschillen met de andere leeftijdsgroepen niet heel groot.

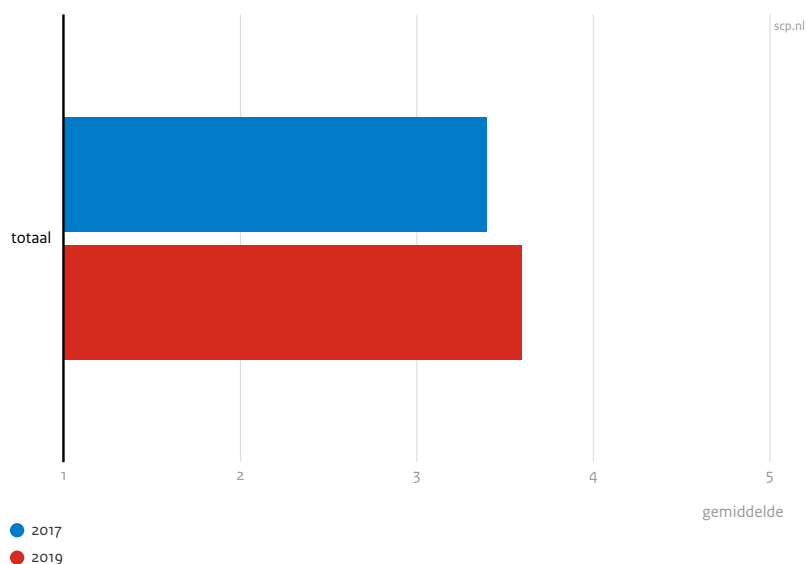
Vrouwen en hogeropgeleiden hebben de meest gelijke opvattingen over de rolverdeling tussen mannen en vrouwen. Wel zijn het juist de lageropgeleiden (maximaal basisonderwijs of lager middelbaar onderwijs) die in vergelijking met 2017 de grootste toename laten zien in het progressief denken over man-vrouwrollen. Nareizigers en eerste aanvragers verschillen in 2019 niet van elkaar in hun opvattingen op dit vlak, net als in 2017.

Figuur 1

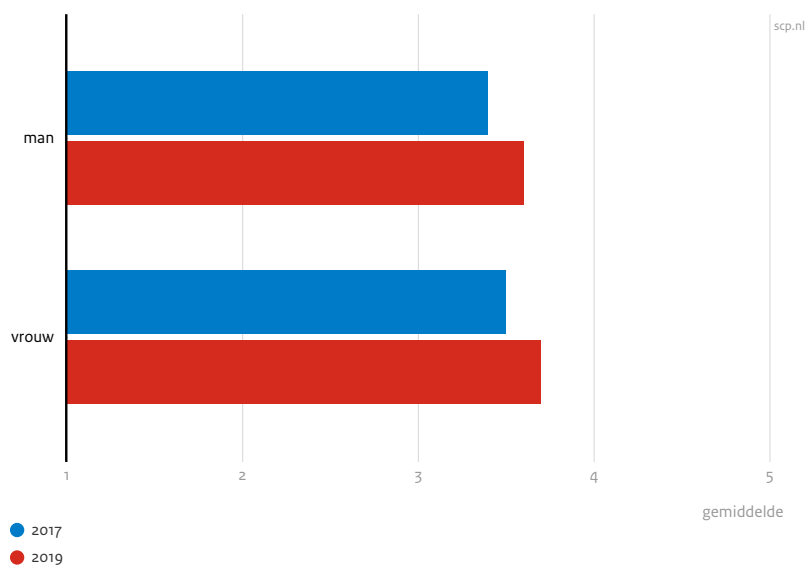
Opvattingen over man-vrouwrollen^{a, b}

[Opvattingen over man-vrouwrollen, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in gemiddelden)]

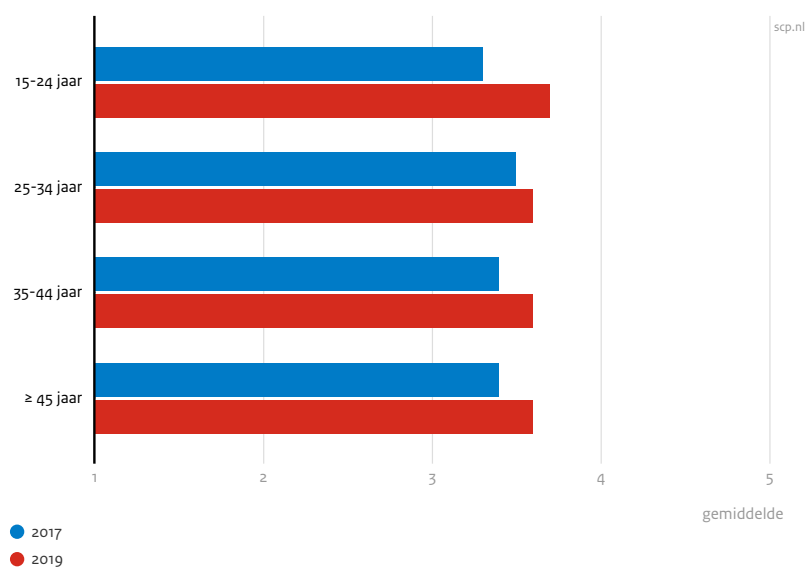
totaal

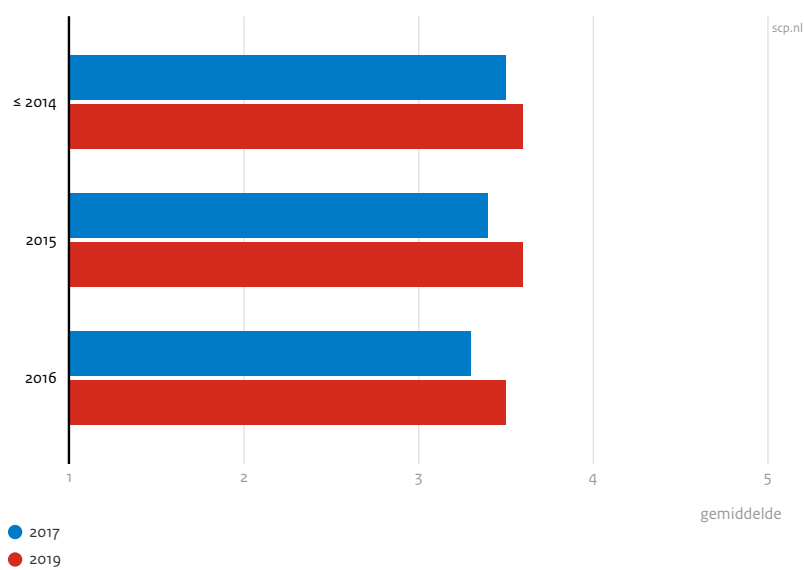
geslacht

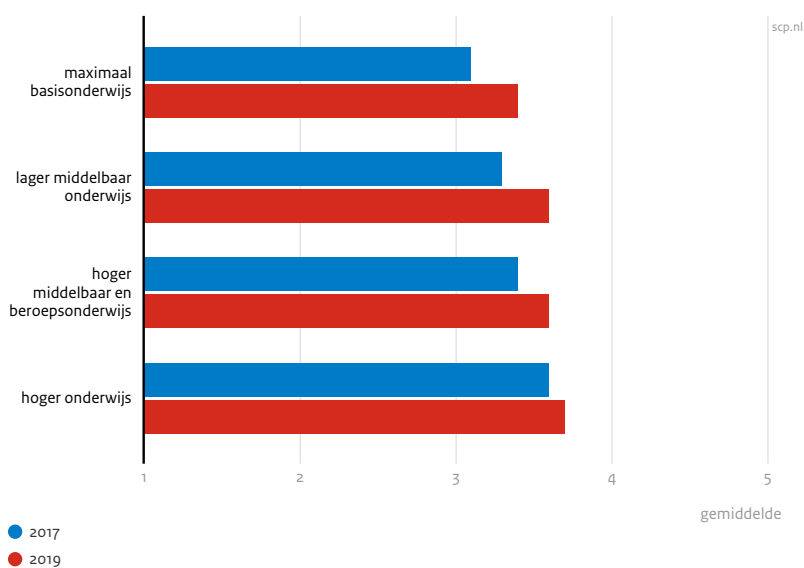
leeftijd

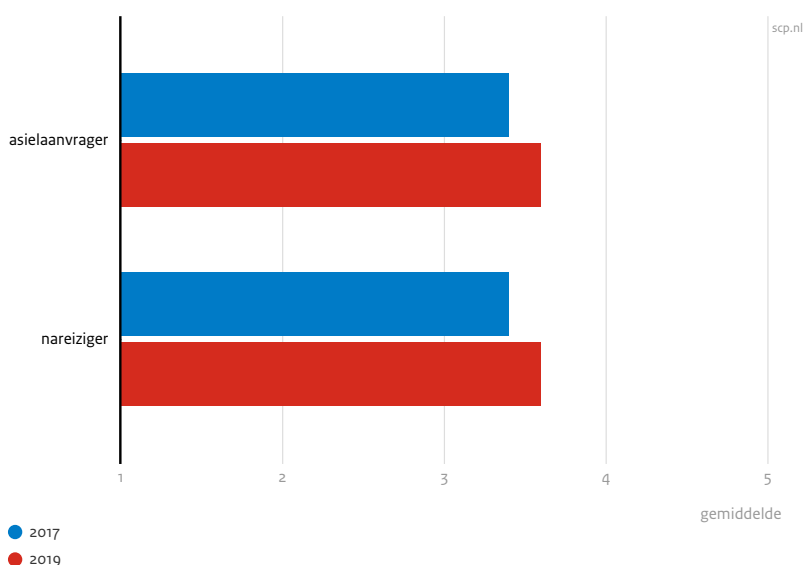
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

a Zelf gerapporteerde gegevens op een schaal van 1 tot 5. Een hogere score impliceert meer progressieve opvattingen.

b Het panel is gebalanceerd voor missende waarden, (n)=2507.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Opvatting over homohuwelijk niet gewijzigd

De houding tegenover het homohuwelijk is tussen 2017 en 2019 niet veranderd. Dit geldt zowel voor de gehele groep als voor de diverse subgroepen. Slechts een klein deel (19%) geeft in 2019 aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling dat homoseksuelen met elkaar mogen trouwen. De acceptatie van het 'homohuwelijk' is dus beperkt, ook in vergelijking met opvattingen van autochtone Nederlanders of met andere niet-westerse migrantengroepen (zie Dagevos et al. 2016).

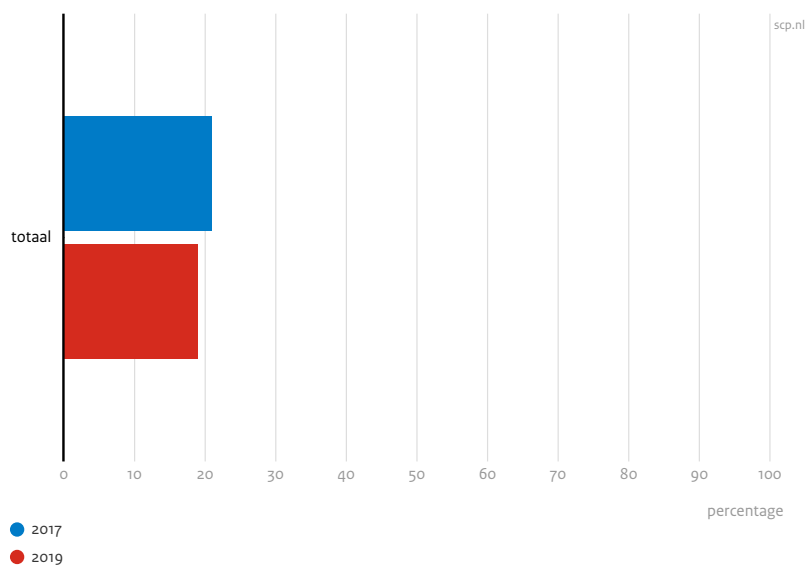
De laagste twee leeftijdsgroepen zijn relatief vaak van mening dat het goed is dat homoseksuelen met elkaar mogen trouwen (15 tot 24 jaar: 26%, 25 tot 34 jaar: 24%). Hoogopgeleiden ondersteunen de stelling vaker dan lageropgeleiden. Nareizigers en vrouwen zijn het relatief vaak niet (helemaal) eens dat het goed is dat homoseksuelen met elkaar mogen trouwen. Wel is het aandeel dat instemt met het homohuwelijk bij vrouwen toegenomen, terwijl dit aandeel bij mannen is afgenomen.

Figuur 2

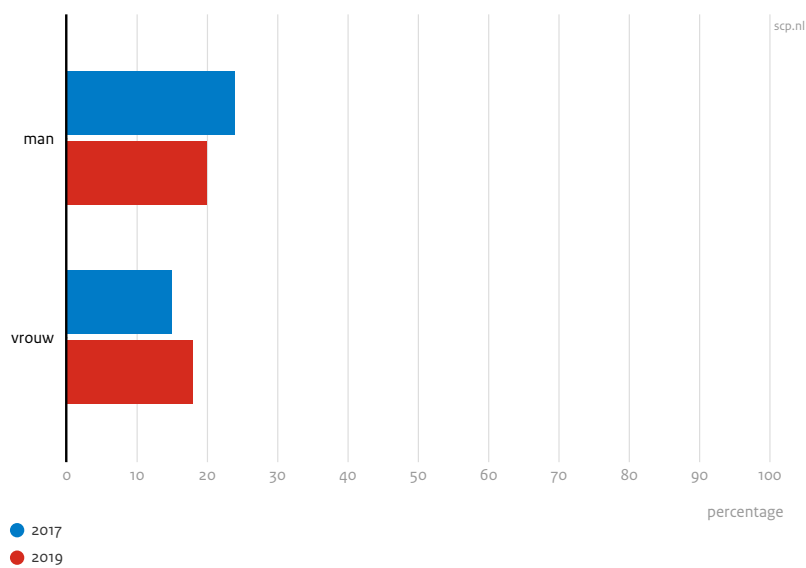
Opvatting over het homohuwelijk^{a, b}

[Opvatting over het homohuwelijk, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten, (helemaal) mee eens)]

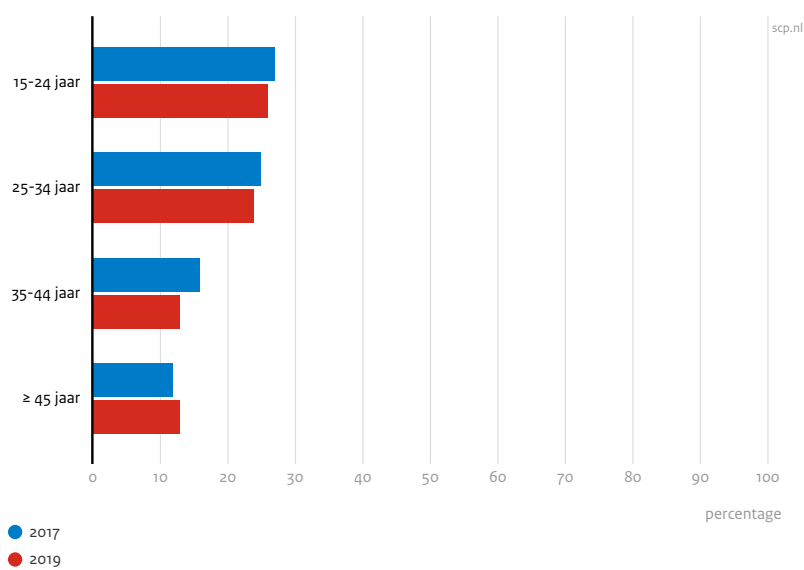
totaal

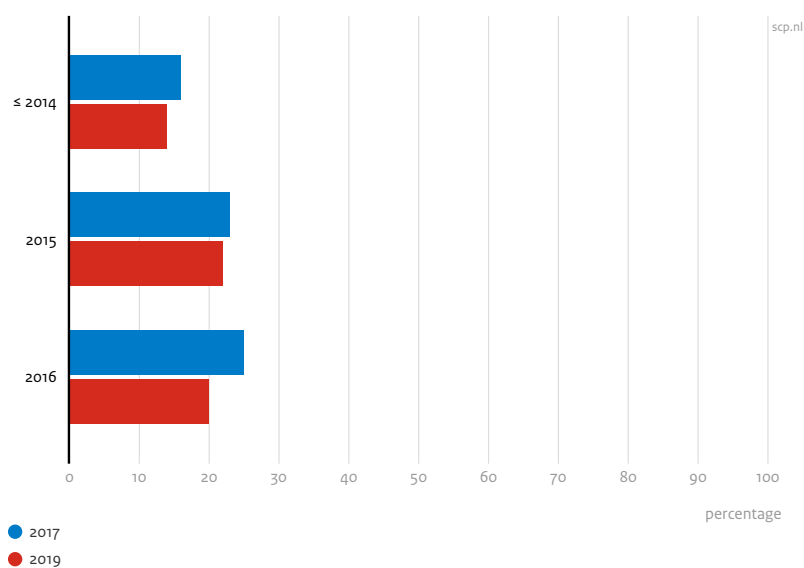
geslacht

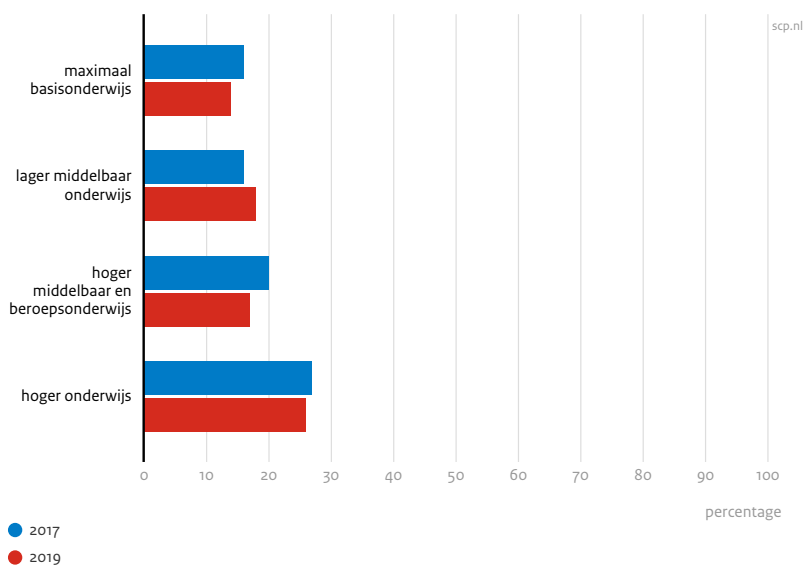
leeftijd

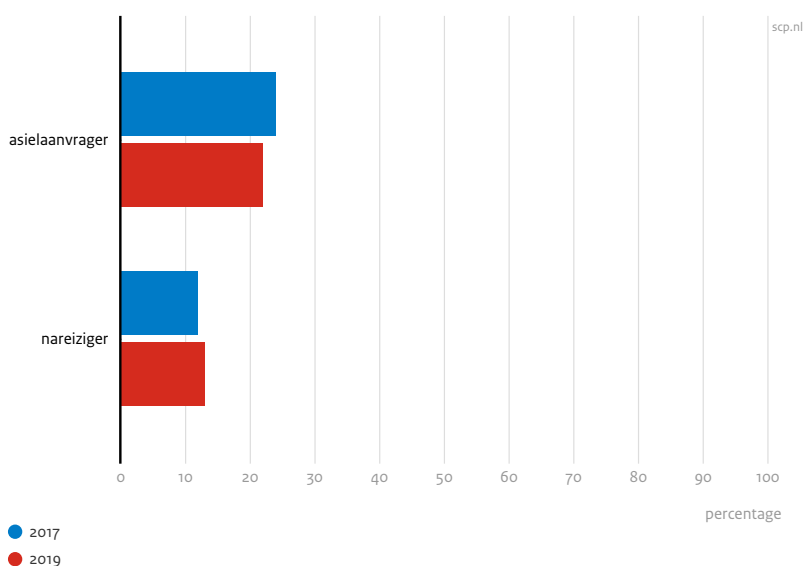
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a De term 'homohuwelijk' is feitelijk geen correcte benaming. Het lijkt namelijk te suggereren dat er sprake is van een apart soort huwelijk. De correcte benaming luidt : 'het voor paren van gelijk geslacht opengestelde huwelijk'. Aan respondenten is de stelling voorgelegd 'Het is goed dat homoseksuelen met elkaar mogen trouwen'. In de figuur is het percentage weergegeven dat het hier (helemaal) mee eens is.
- b Het panel is gebalanceerd voor missende waarden. (n)=1577 in beide jaren, wat betekent dat 38% een missende waarde heeft in ten minste een van de twee jaren. Dat is een relatief groot deel. Respondenten die moeite hebben met homoseksualiteit zijn wellicht eerder geneigd om geen antwoord te geven op deze vraag. Een analyse naar selectiviteit laat bijvoorbeeld zien dat de kans op een missende waarde kleiner is voor hogeropgeleiden, die relatief accepterend staan tegenover het homohuwelijk. Wanneer respondenten met negatieve opvattingen relatief vaak uitvallen betekent dit dat de opvattingen over de acceptatie van het homohuwelijk in de Syrische groep (nog) minder positief zijn dan hier wordt weergegeven.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Democratische waarden grotendeels onderschreven

Bij een deel van de Nederlanders bestond tijdens de vluchtelingencrisis de vrees dat veel Syriërs de democratische waarden niet zouden onderschrijven (Den Ridder et al. 2016). Dit beeld wordt niet bevestigd door de cijfers. Het overgrote merendeel (93%) van de Syriërs geeft bijvoorbeeld aan dat de vrijheid van meningsuiting (zeer) belangrijk is. Ook vindt 92% het goed dat burgers kunnen meebeslissen over het bestuur. Bijna driekwart (73%) vindt dat religieuze leiders de overheid niet mogen beïnvloeden. 59% wijst de stelling af dat je een sterke leider nodig hebt die zich geen zorgen hoeft te maken over het parlement.

Het beeld dat Syriërs veel belang hechten aan politieke vrijheid, maar tegelijkertijd moeite hebben met homoseksualiteit komt ook naar voren uit ander (kwalitatief) onderzoek (Dagevos 2020).

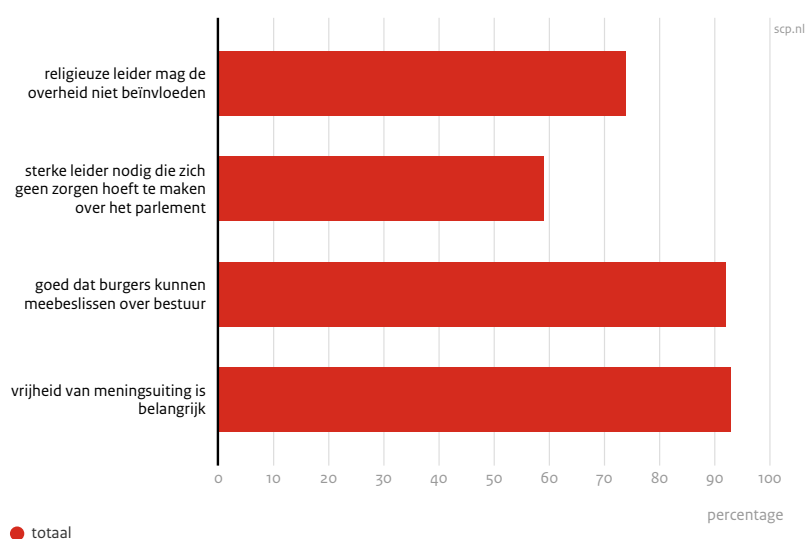
Vrouwen onderschrijven de democratische waarden gemiddeld genomen wat minder sterk dan mannen en – opvallend – jongeren ook wat minder dan oudere Syriërs. Hoogopgeleiden onderschrijven meer democratische waarden dan de lageropgeleiden als het gaat om de scheiding van kerk en staat, de macht van één sterke leider of het meebeslissen van burgers.

Figuur 3

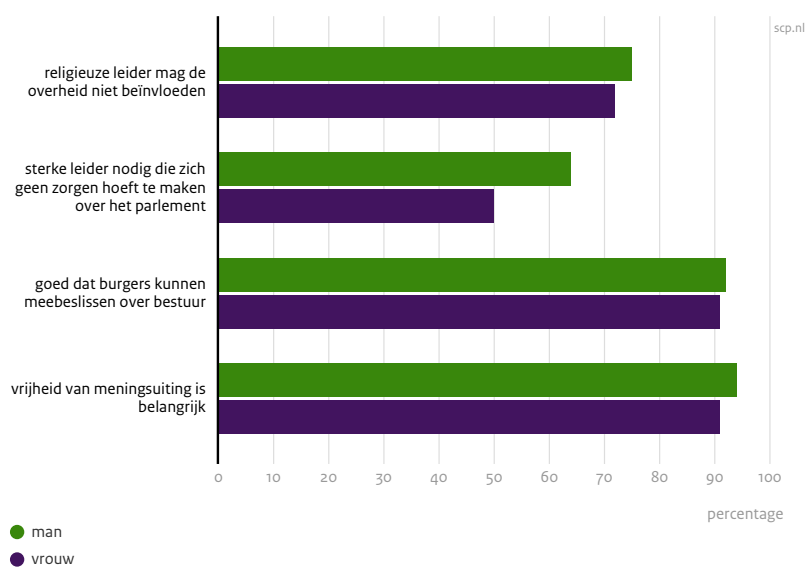
Opvattingen over democratische waarden^{a, b}

[Opvattingen over democratische waarden, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

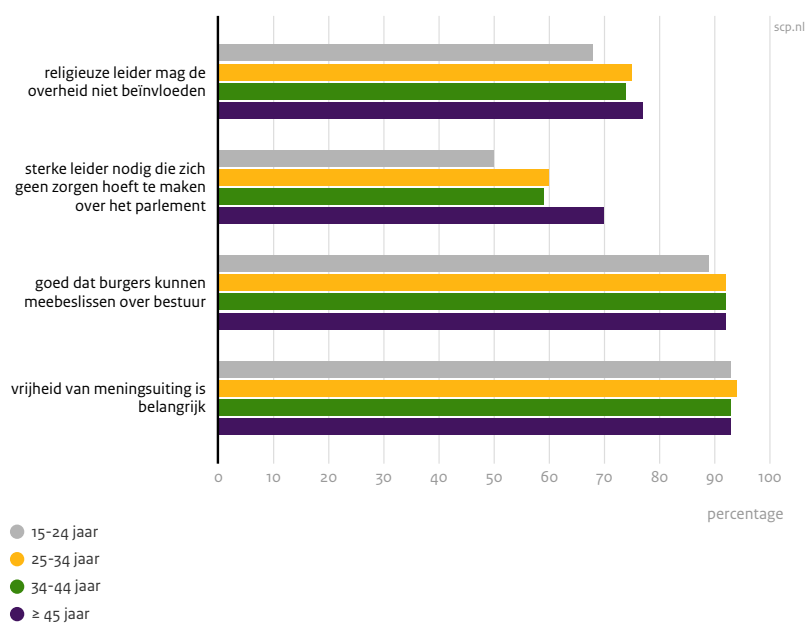
totaal

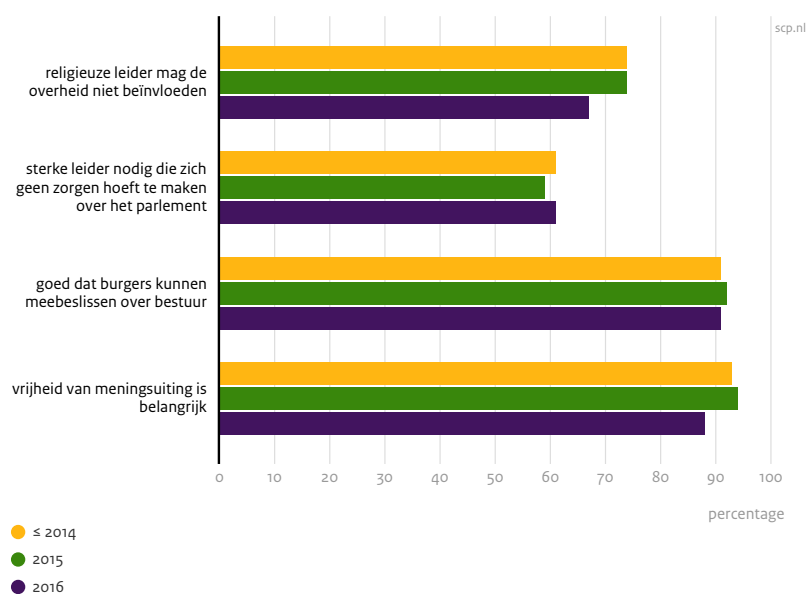
geslacht

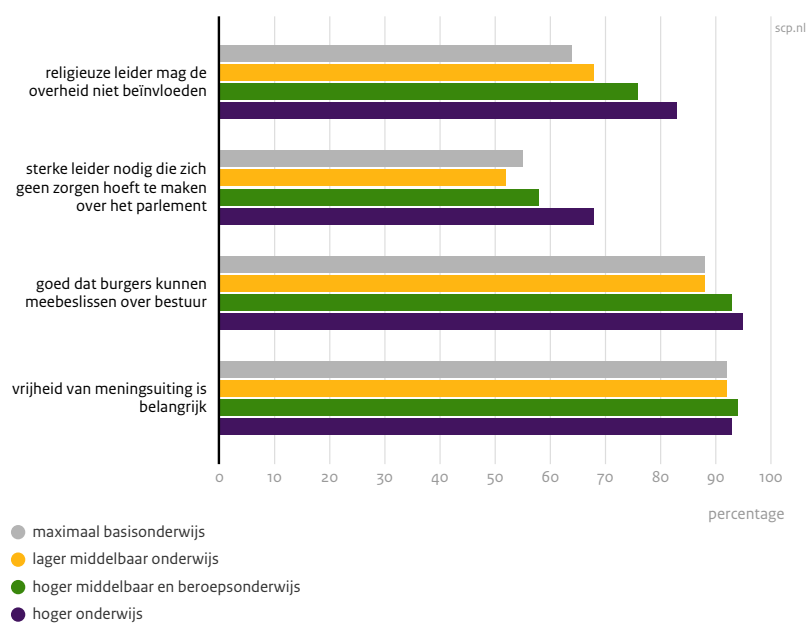
leeftijd

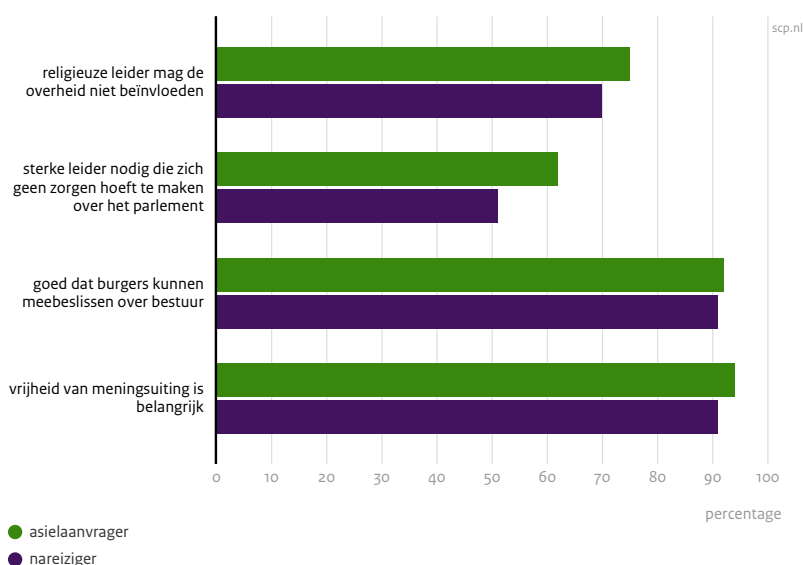
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a De democratische waarden zijn alleen in 2019 bevraagd.
 b Het betreft het percentage dat het (helemaal) eens is met de stellingen. Behalve voor de stelling 'sterke leider', daar is het percentage dat het (helemaal) niet eens is met de stelling weergegeven. Een hoger percentage betekent dus telkens dat democratische waarden sterker worden onderschreven.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Literatuur

Dagevos, J. (2020). 'Vrijheid kun je leren'. Syrische statushouders over vrijheid in Syrië en Nederland. In: SCP, *Vrijheid in Nederland 75 jaar na de bevrijding* (p. 71-82). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Dagevos, J., I. Andriessen en M. Vervoort (2016). Identificatie, sociale contacten en waardeoriëntaties; ontwikkelingen in de sociaal-culturele positie. In: W. Huijnk en I. Andriessen (red.), *Integratie in zicht? De integratie van migranten op acht terreinen nader bekeken* (p. 210-242). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Ridder, J. den, P. Dekker en P. van Houwelingen (2016). *Burgerperspectieven 2016 | 2*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Damen, R. en W. Huijnk (2020). Waardenoriëntaties. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/waardenorientaties>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Religie

Auteurs: [Roxy Damen](#) en [Willem Huijnk \(SCP\)](#)

Kleine verschuivingen als het gaat om de religieuze toewijzing

Er zijn kleine veranderingen als het gaat om de religieuze toewijzing [[Of en tot welk geloof iemand zich rekent.](#)] van Syrische statushouders.¹ Het aandeel moslims nam iets toe (van 76% naar 78%), terwijl het aandeel niet-gelovigen afnam (van 15% naar 13%). Het aandeel niet-gelovigen is wat groter dan bij Marokkaanse of Turkse Nederlanders, maar bijvoorbeeld een stuk kleiner dan bij Surinaamse of autochtone Nederlanders (Huijnk 2018). Het aandeel christenen of andersgelovigen bleef gelijk (respectievelijk 8% en 1%).

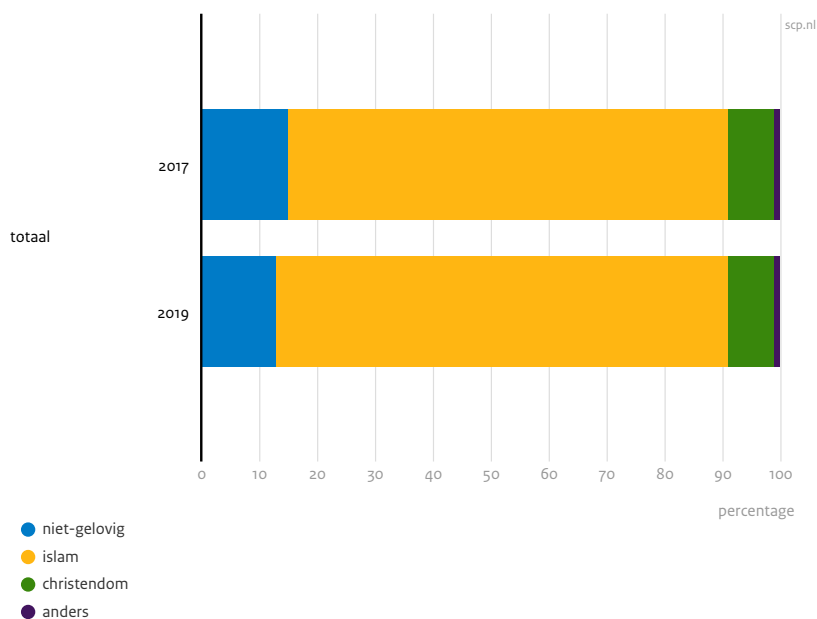
De ontwikkelingen in religieuze toewijzing verschillen niet voor de onderscheiden subgroepen. Wel verschillen subgroepen in de mate van religieuze toewijzing. Mannen, eerste aanvragers en de hoogst opgeleiden (hoger onderwijs) zijn vaker niet-gelovig dan vrouwen, nareizigers en lageropgeleiden.

Figuur 1

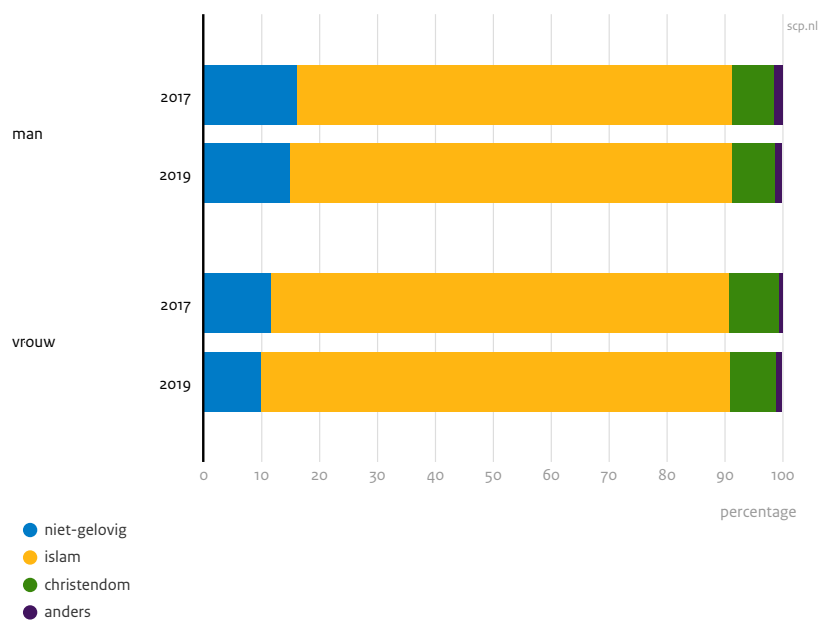
Aandeel gelovigen naar religieuze zelftoewijzing^{a, b}

[Aandeel gelovigen naar religieuze zelftoewijzing, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

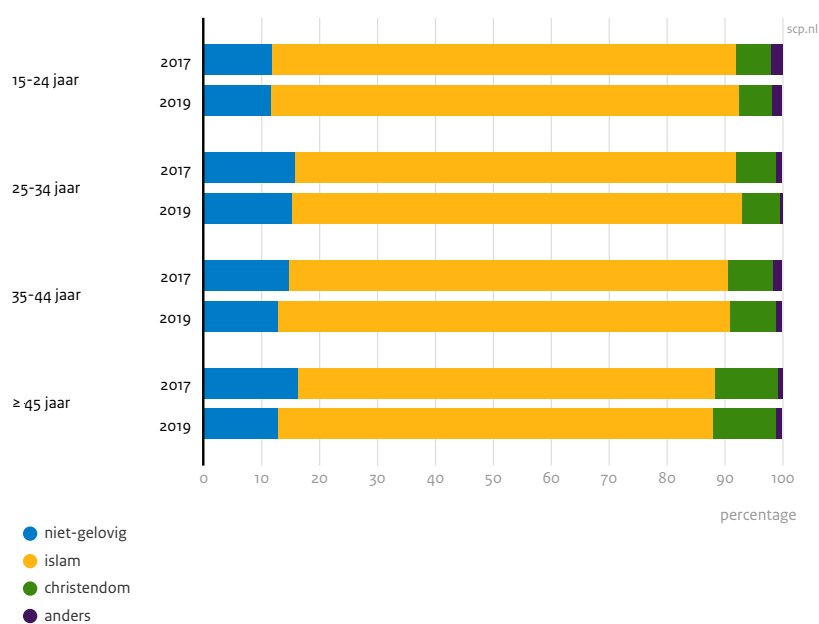
totaal

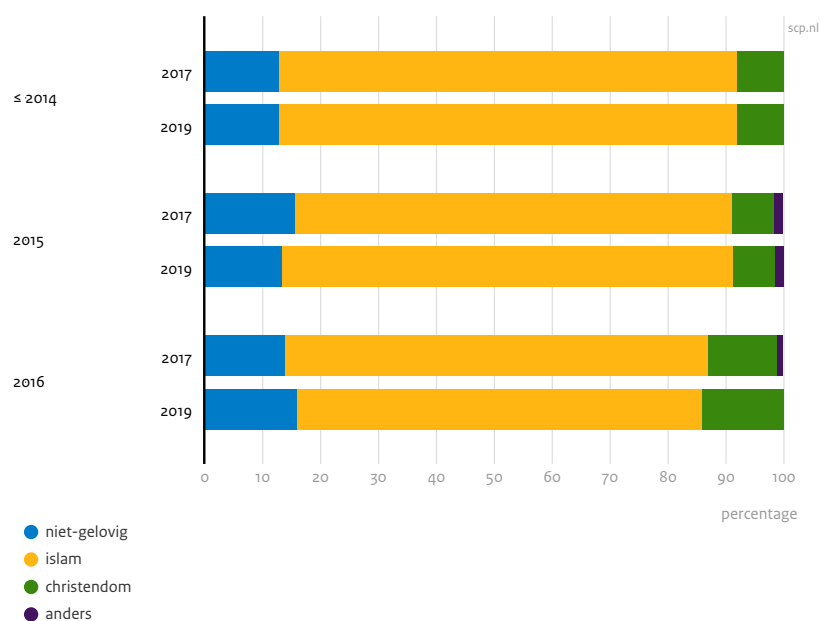
geslacht

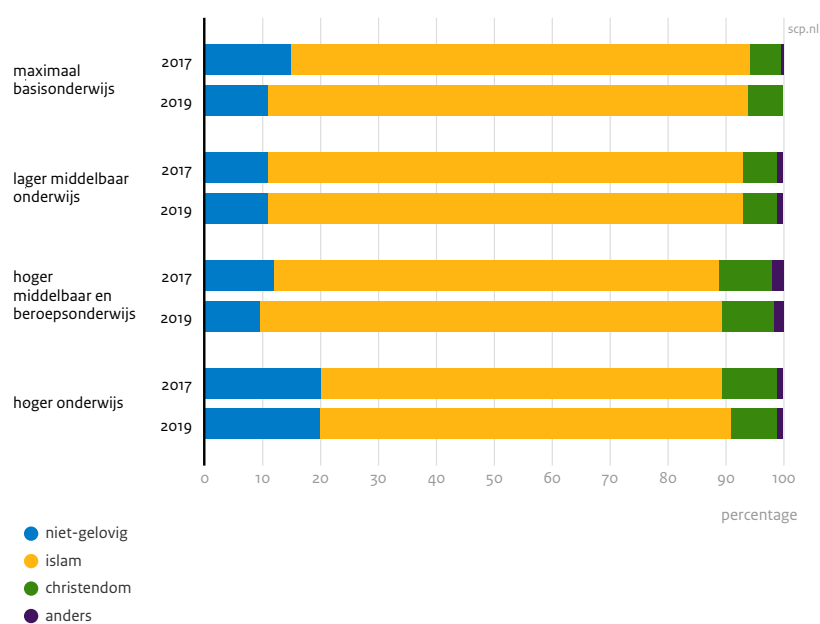
leeftijd

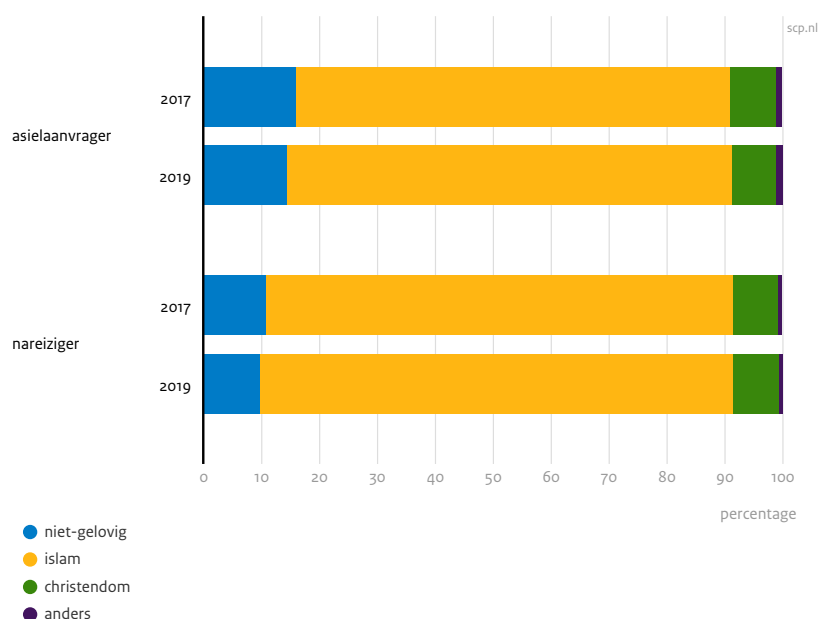
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Aan de respondenten is gevraagd: 'Rekent u zichzelf tot een bepaalde godsdienst of religie?'. Indien zij deze vraag met 'ja' beantwoordden, volgde de vraag: 'Welk geloof is dat?'. Respondenten die aangeven zich niet tot een bepaalde godsdienst te rekenen zijn gecategoriseerd als 'niet-gelovig'.
- b Het panel is gebalanceerd voor missende waarden, (n)=2495.

Bron: SCP/CBS (NSN '17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Weinig verandering in het bezoeken van een religieuze bijeenkomst

Het bezoeken van een religieuze bijeenkomst is onder gelovige Syriërs tussen 2017 en 2019 weinig veranderd. In 2019 bezocht een iets kleiner deel van de gelovige Syriërs minstens wekelijks een religieuze bijeenkomst (28%) dan in 2017 (31%). Dit aandeel is lager dan bij Marokkaanse en Turkse Nederlanders (Huijnk 2018). Wat hier mogelijk bij meespeelt is dat voor de laatstgenoemde groepen veel vaker een aanbod is van moskeeën met de eigen etnische signatuur en herkomsttaal.

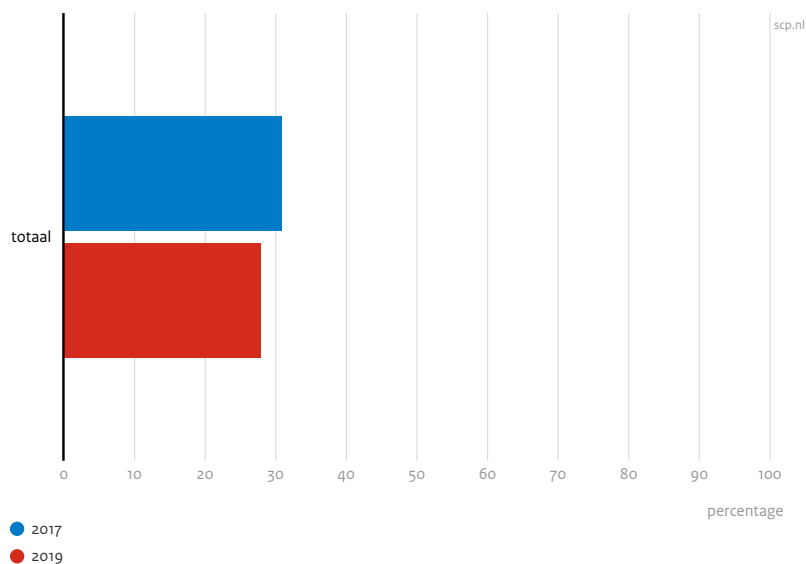
Deze ontwikkeling is voor subgroepen niet anders. Wel is het zo dat vrouwen beduidend minder vaak ten minste wekelijks een religieuze bijeenkomst bezoeken (9%) dan mannen (37%). Bij moslims gelden voor mannen en vrouwen ook andere normen op dit vlak: voor vrouwen is het wekelijkse bezoek aan de moskee geen religieuze plicht, voor mannen wel. Dit zien we waarschijnlijk ook terug bij de nareizigers en de Syriërs die in 2016 naar Nederland zijn gekomen. Zij bezoeken relatief weinig een religieuze bijeenkomst en dit komt mogelijk doordat er veel vrouwen in deze groepen zitten. Ook bezoeken oudere gelovige Syriërs (45-plus) relatief vaak een religieuze bijeenkomst. Dit is ook zo bij andere religieuze groepen in Nederland (De Hart en Van Houwelingen 2018). Relatief weinig jongeren gaan ten minste wekelijks naar een religieuze bijeenkomst.

Figuur 2

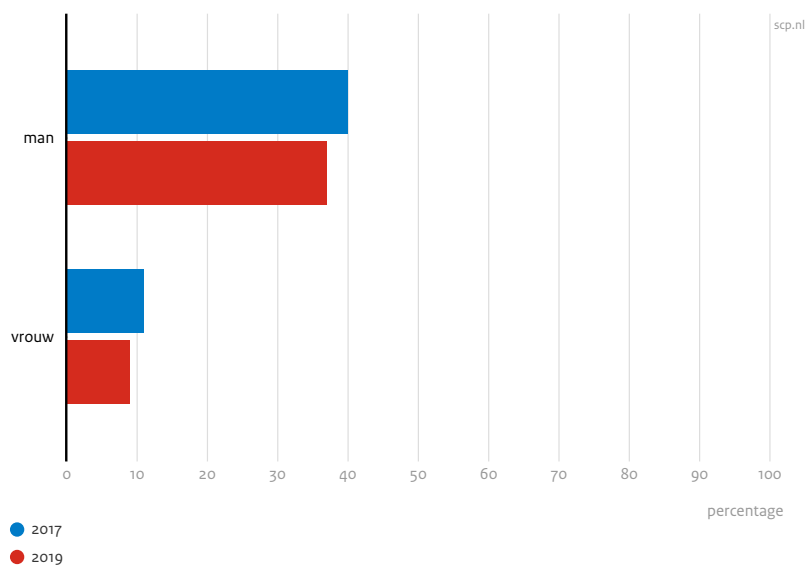
Bezoek religieuze bijeenkomst^{a, b}

[Bezoek religieuze bijeenkomst, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

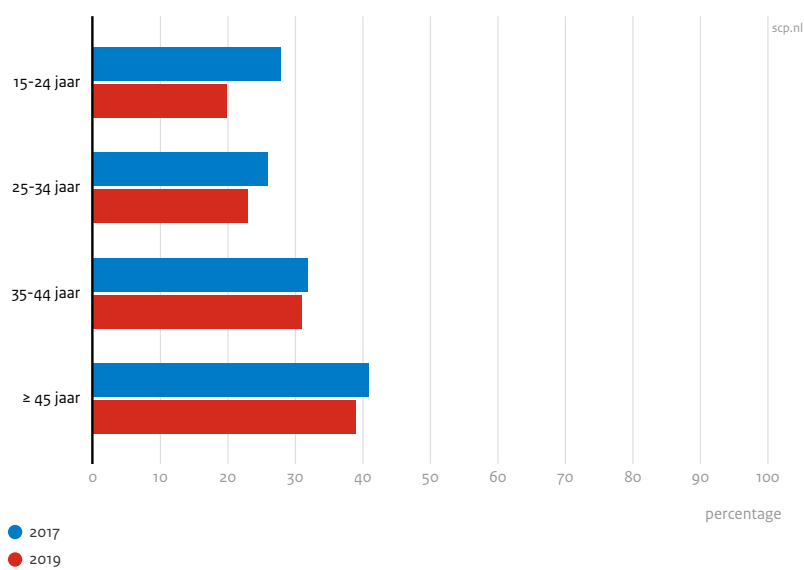
totaal

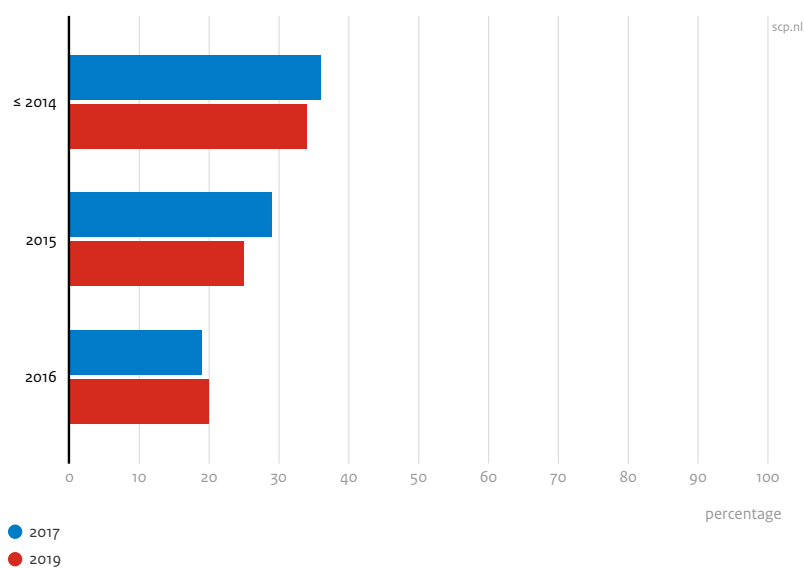
geslacht

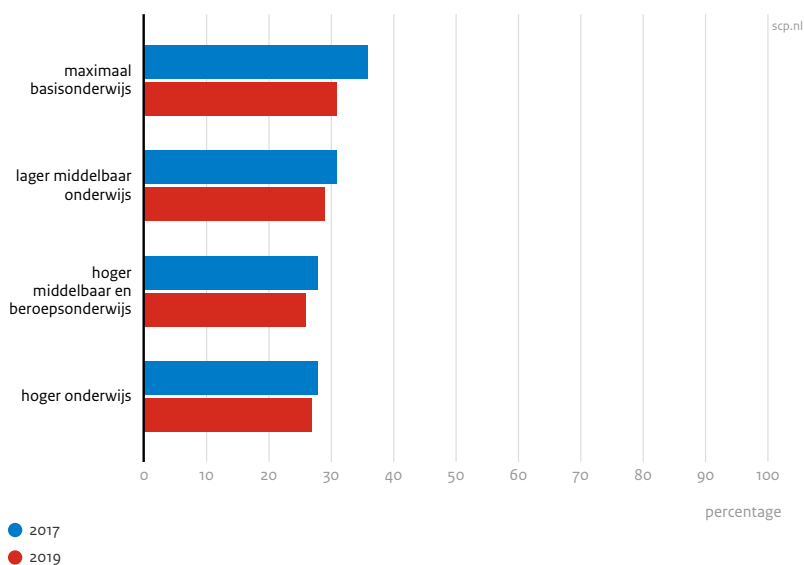
leeftijd

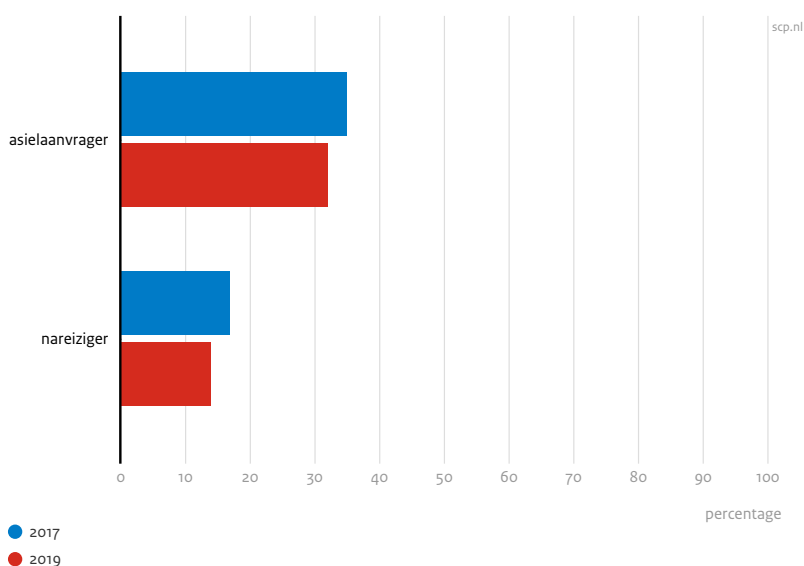
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Ten minste wekelijks bezoek van een religieuze bijeenkomst.
 b Het panel is dubbel gebalanceerd voor personen die in beide jaren aangeven gelovig te zijn, (n)=2047, en in beide jaren geen missende waarde hebben, (n)=1929.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Hoog aandeel gelovige Syriërs dat bidt is gelijk gebleven

Zowel in 2017 als in 2019 is het zo dat ongeveer twee derde van de gelovige Syriërs (ten minste) dagelijks bidt. Dit aandeel is niet veranderd, en dit geldt ook voor de verschillende subgroepen. Sommige subgroepen verschillen wel in het aandeel dat ten minste dagelijks bidt. Vrouwen bidden vaker dagelijks dan mannen (respectievelijk 81% en 55%). Ook groepen waarin de vrouwen zijn

oververtegenwoordigd, de nareizigers en de personen die in 2016 zijn gekomen, bidden relatief vaak (respectievelijk 77% en 70%). Jongeren (15-24 jaar) bidden het minst vaak dagelijks, al geeft ook van hen de helft aan dit dagelijks te doen.

In vergelijking met Turkse en Marokkaanse moslims nemen de Syrische gelovigen een tussenpositie in als het gaat om de frequentie van het bidden. Van de Marokkaanse moslims bidt ruim driekwart ten minste dagelijks, bij de Turkse moslims is dit een derde (Huijnk 2018).

Tabel 1

Aandeel ten minste dagelijks bidden^a

[Aandeel ten minste dagelijks bidden, onder gelovigen, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

totaal	2017	2019
	63	64
geslacht	2017	2019
man	54	55
vrouw	80	81
leeftijd	2017	2019
15-24 jaar	54	51
25-34 jaar	62	61
35-44 jaar	69	72
≥ 45 jaar	70	71
aankomstjaar	2017	2019
≤ 2014	63	64
2015	63	63
2016	62	70
opleiding	2017	2019
maximaal basisonderwijs	59	63
lager middelbaar onderwijs	62	60
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	65	67
hoger onderwijs	64	64
type vergunning	2017	2019
asielaanvrager	58	59
nareiziger	75	77

a Het panel is dubbel gebalanceerd voor personen die in beide jaren aangeven gelovig te zijn, (n)=2047, en in beide jaren geen missende waarde hebben, (n)=1758.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Belang van geloof was en is vrij groot

Het belang dat gelovige Syriërs hechten aan hun geloof is zowel in 2017 als in 2019 vrij groot. Het gemiddelde – op een schaal van 1 (helemaal niet belangrijk) tot 5 (heel erg belangrijk) – nam iets toe van 3,8 naar 3,9. In vergelijking met de Turkse (gemiddeld 4,1) en Marokkaanse moslims (gemiddeld 4,2) is het belang iets kleiner. Onder de diverse subgroepen is er geen verschil in ontwikkeling te

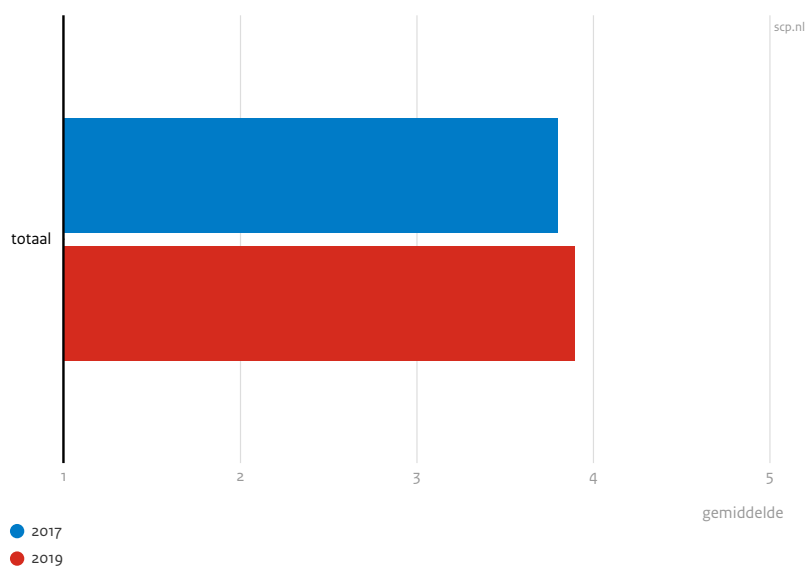
zien. Hoewel het belang dat wordt gehecht aan het geloof onder alle subgroepen gemiddeld vrij groot is, vinden vrouwen, nareizigers en lageropgeleiden het geloof relatief nog belangrijker dan mannen, eerste aanvragers en hogeropgeleiden.

Figuur 3

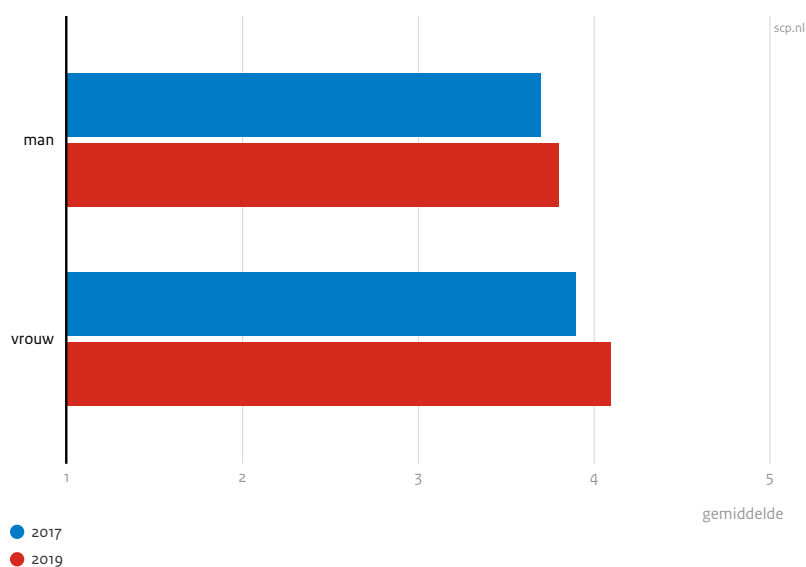
Belang van geloof^{a, b}

[Belang van geloof, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in gemiddelden)]

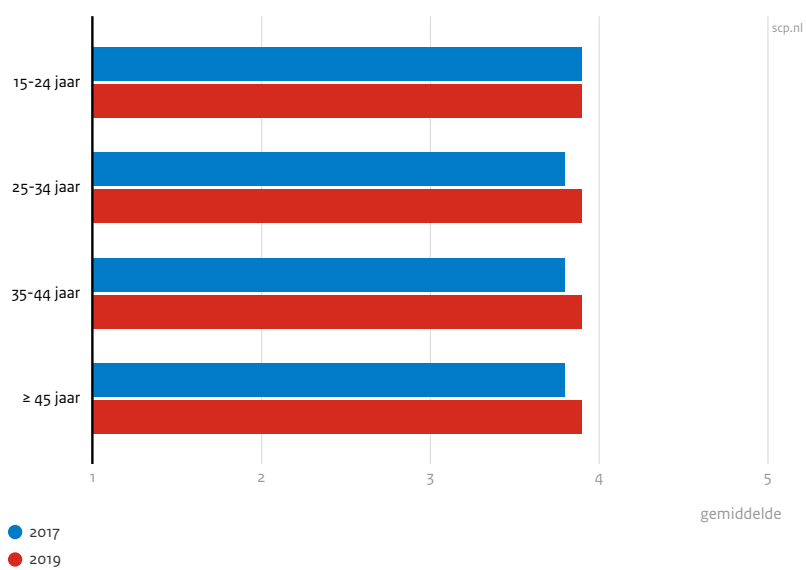
totaal

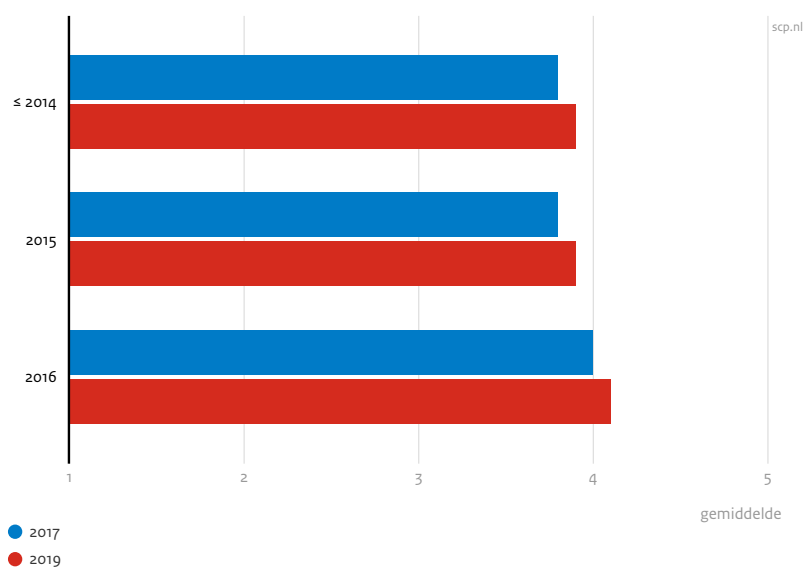
geslacht

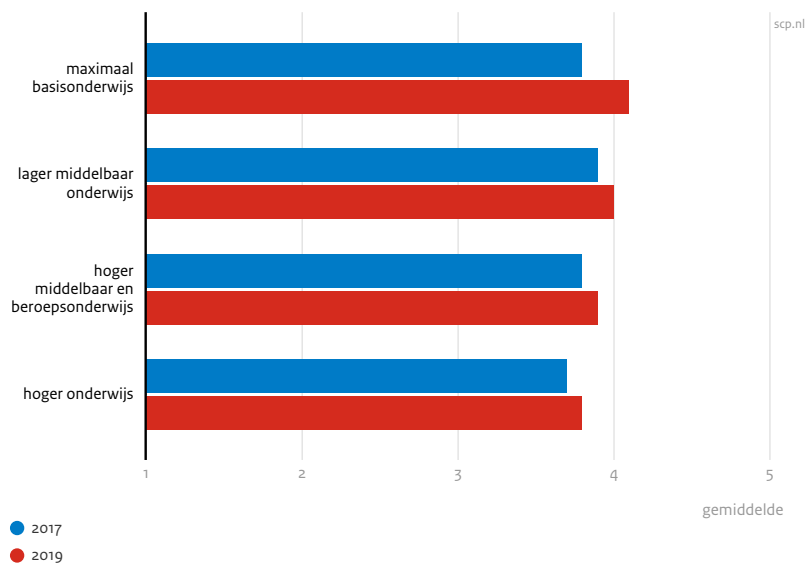
leeftijd

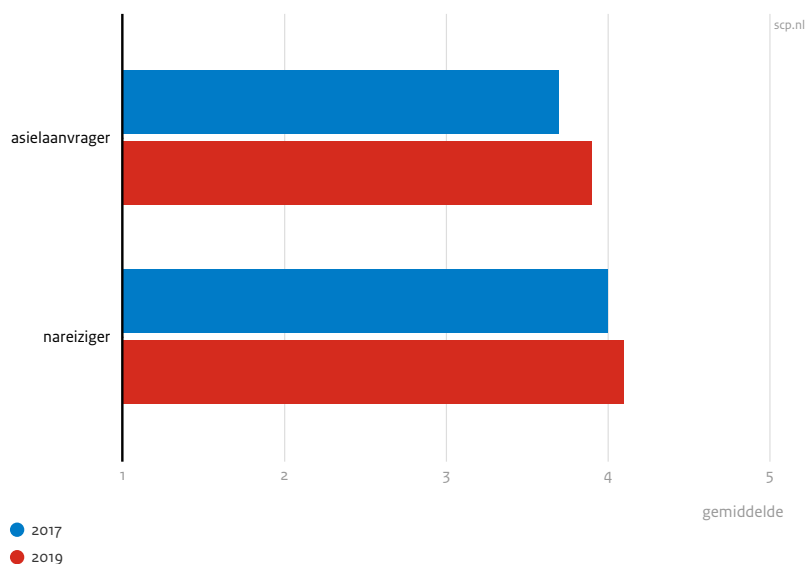
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Zelf gerapporteerde gegevens op een schaal van 1 (helemaal niet mee eens) tot 5 (helemaal mee eens) op basis van drie items: 'Mijn geloof is heel belangrijk voor mij', 'Dat ik [religie] ben, is iets waar ik vaak aan denk' en 'Het doet pijn als iemand iets slechts zegt over mijn geloof' (2017 $\alpha=.70$, 2019 $\alpha=.72$). Een hogere score correspondeert met een sterker belang van geloof.
- b Het panel is dubbel gebalanceerd voor personen die in beide jaren aangeven gelovig te zijn, (n)=2047), en in beide jaren geen missende waarde hebben (n)=1972.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Literatuur

De Hart, J. en P. van Houwelingen (2018). *Christenen in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Huijnk, W. (2018). *De religieuze beleving van moslims in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Damen, R. en W. Huijnk (2020). Religie. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/religie>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Thuis in Nederland?

Auteurs: [Mieke Maliepaard](#) en [Sanne Noyon \(WODC\)](#)

Syriërs ondanks lichte afname nog steeds positief over leven in Nederland

Syriërs¹ zijn positief over het leven in Nederland: zij beoordelen dit gemiddeld met een 8,2 op een schaal van 1-10. Dit is wel een iets lager cijfer dan in 2017, toen deze groep het leven in Nederland nog met een 8,5 beoordeelde (tabel 1). Als we kijken naar specifieke subgroepen (mannen, vrouwen, jongeren, ouderen enz.), dan wordt duidelijk dat geen van deze groepen in de afgelopen twee jaar positiever is geworden. Desondanks scoort het leven in Nederland zonder uitzondering een 8 of hoger.

Er zijn wel verschillen tussen groepen in hun tevredenheid over Nederland. Syriërs ouder dan 35 zijn iets positiever dan jongere Syriërs. En naarmate zij hoger opgeleid zijn, zijn de Syriërs juist minder tevreden over het leven in Nederland. Overigens is het aantal Syriërs dat een onvoldoende toekent minder dan 5%, ook onder jongeren en hoogopgeleiden.

Ondanks de lichte daling in de laatste twee jaar blijven Syriërs flink positiever in hun oordeel over Nederland dan bijvoorbeeld eerstegeneratiemigranten van Turkse en Marokkaanse herkomst, die respectievelijk een 6,4 en een 6,8 geven voor het leven in Nederland (zie Andriessen 2016). Ook is hun oordeel licht hoger dan dat van de al langer gevestigde vluchtelingengroepen in Nederland zoals Iraniërs, Afghanen, Irakezen en Somaliërs (Muller 2011; Andriessen et al. 2017).

Tabel 1

Tevredenheid over leven en thuis voelen in Nederland^a

[Tevredenheid over leven en thuis voelen in Nederland, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in gemiddelde rapportcijfers en procenten)]

	tevredeheid over leven		voelt zich thuis	
	2017	2019	2017	2019
totaal				
	8,5	8,2	78	79
geslacht				
man	8,6	8,3	79	79
vrouw	8,4	8,1	78	79
leeftijd				
15-24 jaar	8,4	8,0	74	76
25-34 jaar	8,6	8,2	77	77
35-44 jaar	8,5	8,3	84	82
≥ 45 jaar	8,7	8,3	81	83
aankomstjaar				
≤ 2014	8,4	8,2	75	79
2015	8,6	8,2	80	79
2016	8,7	8,2	78	82
opleiding				
maximaal basisonderwijs	8,8	8,6	85	86
lager middelbaar onderwijs	8,6	8,4	79	82
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	8,5	8,1	78	78
hoger onderwijs	8,4	8,0	74	74
type vergunning				
asielaanvrager	8,6	8,2	79	79
nareiziger	8,3	8,1	78	79

a Respondenten is gevraagd een cijfer te geven voor het leven in Nederland (rapportcijfer 1-10). Respondenten is ook gevraagd of ze zich thuis voelen in Nederland. We geven hier het percentage aan dat hierop 'ja' heeft geantwoord.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Syriërs voelen zich thuis in Nederland

Veel Syriërs antwoorden bevestigend op de vraag of zij zich thuis voelen in Nederland: bijna 80% (zie tabel 1). Vrijwel niemand zegt zich hier niet thuis te voelen (1%), en 20% voelt zich 'soms' thuis. Veel Syriërs voelden zich in 2017, relatief kort na aankomst in Nederland, ook al thuis. Dit aandeel is de afgelopen twee jaar niet veranderd. Syriërs zijn zich dus niet meer, maar ook niet minder thuis gaan voelen. De mate van thuis voelen in Nederland is ook voor alle subgroepen gelijk gebleven tussen 2017 en 2019.

Hogeropgeleiden voelen zich over het algemeen (net als in 2017) minder thuis in Nederland dan lageropgeleiden, waarbij het verschil tussen de hoogst en laagst opgeleiden 12 procentpunten bedraagt. Kijken we naar leeftijdsverschillen dan valt op dat jongere Syriërs (tot 35) zich iets minder vaak thuis voelen in Nederland dan Syriërs boven de 35.

Ondanks hun betrekkelijk korte verblijf in Nederland voelen Syriërs zich vaker thuis in Nederland dan sommige migrantengroepen die hier al langer zijn. Zo voelt van de eerste generatie Turkse en Marokkaanse Nederlanders respectievelijk 59% en 64% zich thuis in Nederland (Andriessen 2016). Syriërs lijken in dit opzicht meer op andere voormalige vluchtelingen in Nederland, zoals Afghaanse Nederlanders (Muller 2011).

Meer Syriërs voelen zich Nederlander

Gaan Syriërs zich meer Nederlander voelen naarmate zij langer in Nederland zijn? In 2017 identificeerde 20% van de Syriërs zich (helemaal) niet als Nederlander; in 2019 geldt dit nog maar voor 13% van de Syriërs. Dat aandeel is nu vergelijkbaar met dat bij gevestigde vluchtelingengroepen in Nederland (Muller 2011). Tegelijkertijd is de groep die zich (heel) sterk als Nederlander identificeert, gegroeid van 34% naar 43%. Syriërs zijn zich dus de afgelopen twee jaar aanmerkelijk meer als Nederlander gaan identificeren. Met een langer verblijf in Nederland neemt de identificatie als Nederlander dus toe. Dat wordt nog eens bevestigd door het feit dat Syriërs die al langer in Nederland zijn (voor 2015 gearriveerd), zich vaker als Nederlander identificeren dan degenen die hier later zijn gekomen.

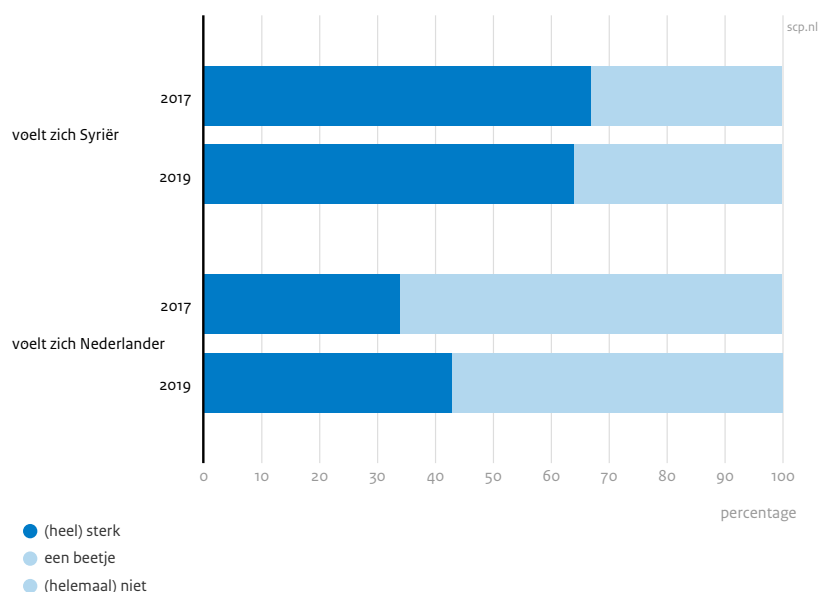
De trend naar toenemende identificatie als Nederlander is zichtbaar onder mannen, vrouwen, jongeren, ouderen, lager- en hogeropgeleiden. Dat de trend gelijk is voor groepen betekent niet dat er geen onderlinge verschillen zijn in de mate van identificatie. Mannen identificeren zich bijvoorbeeld (net als in 2017) vaker als Nederlander dan vrouwen. Er is ook een opvallend verschil tussen de kleine groep mensen (n=93) die in 2019 de Nederlandse nationaliteit heeft vergeleken met de overige Syriërs. Van de genaturaliseerde Syriërs identificeert 60% zich (heel) sterk als Nederlander, tegenover 43% onder de niet-genaturaliseerde Syriërs. Voor meer informatie over het verkrijgen van het Nederlanderschap, zie kaart [In Nederland blijven?](#)

Mensen kunnen zich identificeren met meerdere groepen. Syriërs identificeren zich over het algemeen sterk met hun herkomstgroep, gemiddeld sterker dan zij zich identificeren als Nederlander (figuur 1). Wel is de identificatie als Syriër de afgelopen periode licht afgenomen, terwijl de identificatie als Nederlander juist toenam. Waar in 2017 nog 67% zich (heel) sterk als Syriër identificeerde, is dat in 2019 nog 64%. De groep die zich (helemaal) niet als Syriër identificeert is met 10% stabiel. Ook hier is de trend weer vergelijkbaar onder verschillende subgroepen (leeftijd, geslacht e.d.). En opnieuw lijken Syriërs, ondanks hun kortere verblijfsduur hier, wat betreft hun identificatie met het herkomstland erg op andere vluchtelingengroepen in Nederland (Muller 2011).

Figuur 1

Identificatie als Nederlander en als Syriër^a

[Identificatie als Nederlander en als Syriër, 2017-2019 (in procenten)]

- a Respondenten is gevraagd in hoeverre zij zich Nederlander voelen, op een schaal van 1 tot 5, waarbij 1 staat voor 'helemaal niet' en 5 voor 'heel sterk'. Daarnaast is gevraagd in hoeverre zij zich Syriër voelen, waarbij dezelfde schaal is gebruikt.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Identificatie met herkomstgroep vaker gecombineerd met identificatie als Nederlander

Mensen kunnen zich tegelijkertijd zowel Nederlander als Syriër voelen. Wanneer we bovengenoemde vragen over identificatie als Nederlander en als Syriër combineren, komen er vier profielen naar voren. Deze profielen worden vaak gebruikt in integratieonderzoek.

De vier profielen

In de klassieke assimilatietheorie werd nog uitgegaan van het idee dat aanpassing aan de ontvangende samenleving gepaard zou gaan met een 'losmaking' van het land van herkomst. Dit beeld is in de loop der jaren bijgesteld om ruimte te maken voor de mogelijkheid van meervoudige identificatie, met zowel het herkomstland als de ontvangende samenleving. Banden met het herkomstland en met de ontvangende samenleving worden nu veelal als twee losse dimensies gezien, die op verschillende manieren kunnen worden gecombineerd (Berry 1997; Hutnik 1991). In de verschillende onderzoekstradities worden voor deze combinaties (ook wel 'acculturatiestrategieën') uiteenlopende termen gebruikt, maar vaak wordt er een indeling gemaakt van de volgende typen: migranten die zich identificeren met beide groepen, (vooral) met een van beide groepen, of met geen van beide groepen.

In het huidige onderzoek is gebruikgemaakt van vijfpuntsschalen om identificatie te meten. Om de vier profielen te kunnen maken hebben we mensen die zich (heel) sterk met een bepaalde groep identificeren vergeleken met mensen die zich een beetje, niet en helemaal niet identificeren.

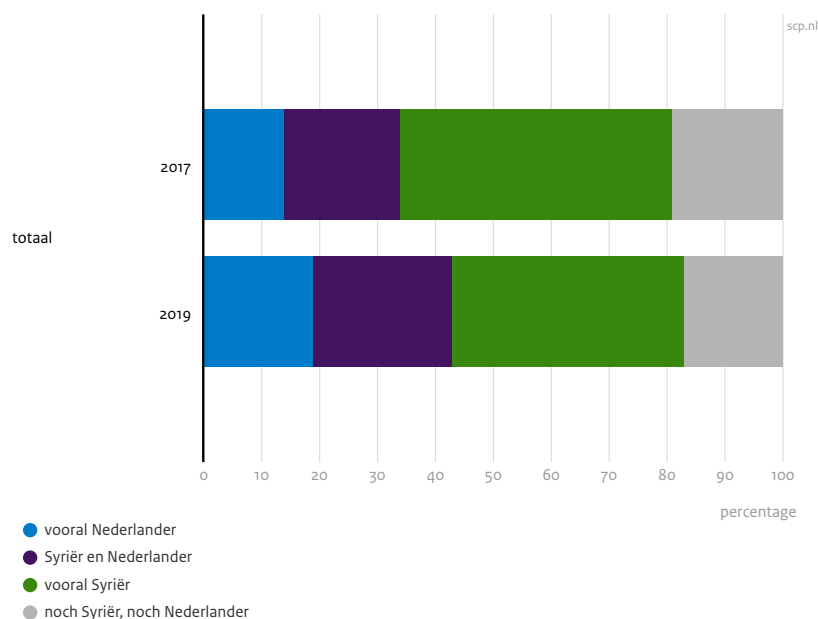
Er zijn mensen die zich (sterk) met beide groepen identificeren ('Syriër en Nederlander'); mensen die zich wel (sterk) met de ene maar niet (sterk) met de andere groep identificeren ('vooral Syriër' of 'vooral Nederlander'), en er zijn mensen die zich met geen van beide groepen erg identificeren ('noch Syriër, noch Nederlander'). De mate waarin de verschillende profielen voorkomen, is tussen 2017 en 2019 veranderd (figuur 2). Waar in 2017 20% zich als Nederlander én Syriër identificeerde, is de omvang van deze groep in 2019 toegenomen naar 24%. Het aandeel dat zich vooral als Syriër identificeert slonk van 47% naar 40%, en de groep die zich vooral als Nederlander identificeert is toegenomen van 14% naar 19%. Al met al is er een beweging zichtbaar naar een toegenomen identificatie als Nederlander, al dan niet gecombineerd met een sterke identificatie als Syriër. Dit neemt niet weg dat 40% van de Syriërs zich (nog) voornamelijk als Syriër identificeert.

Figuur 2

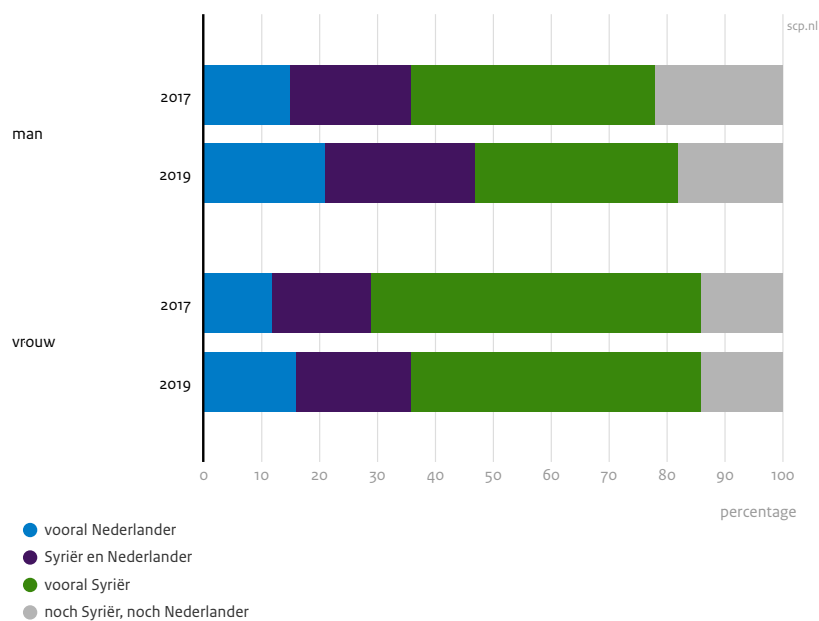
Meervoudige identificatiepatronen^a

[Meervoudige identificatiepatronen, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

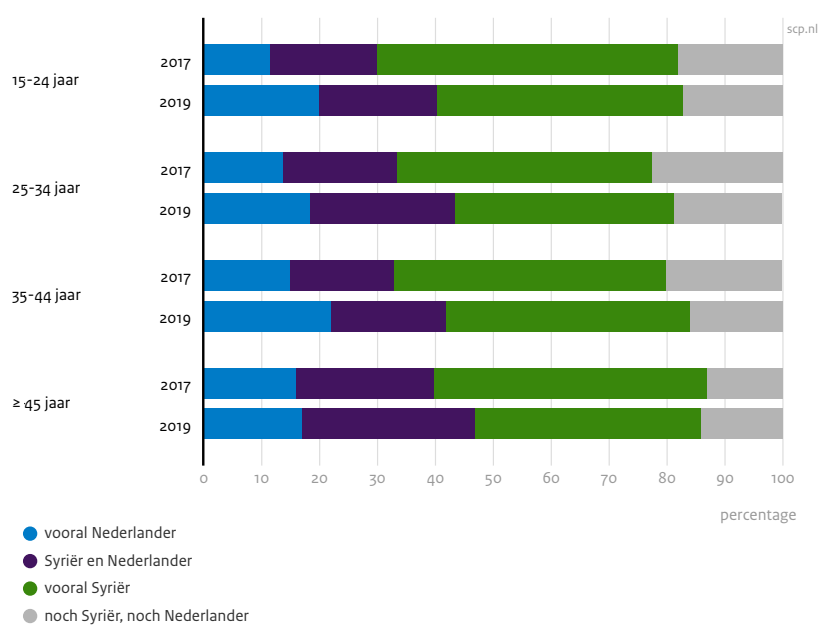
totaal

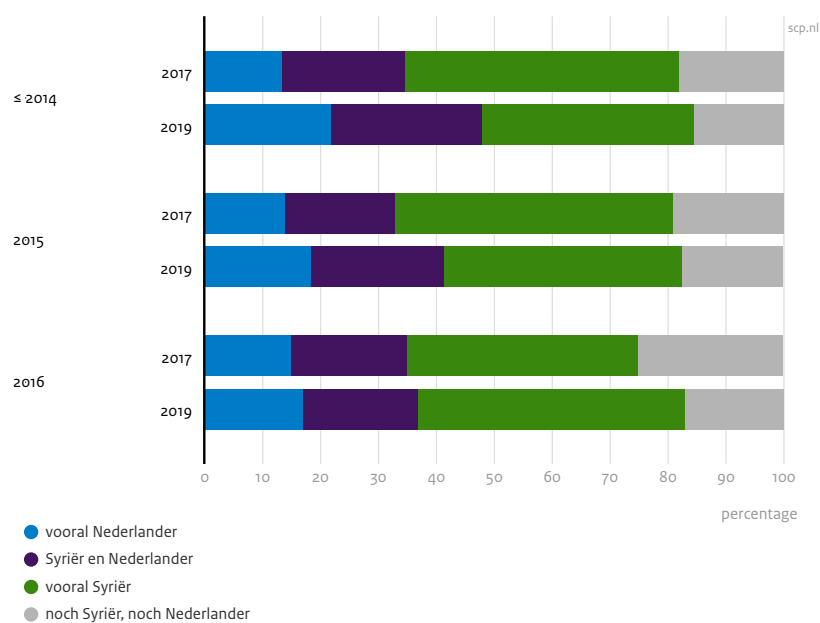
geslacht

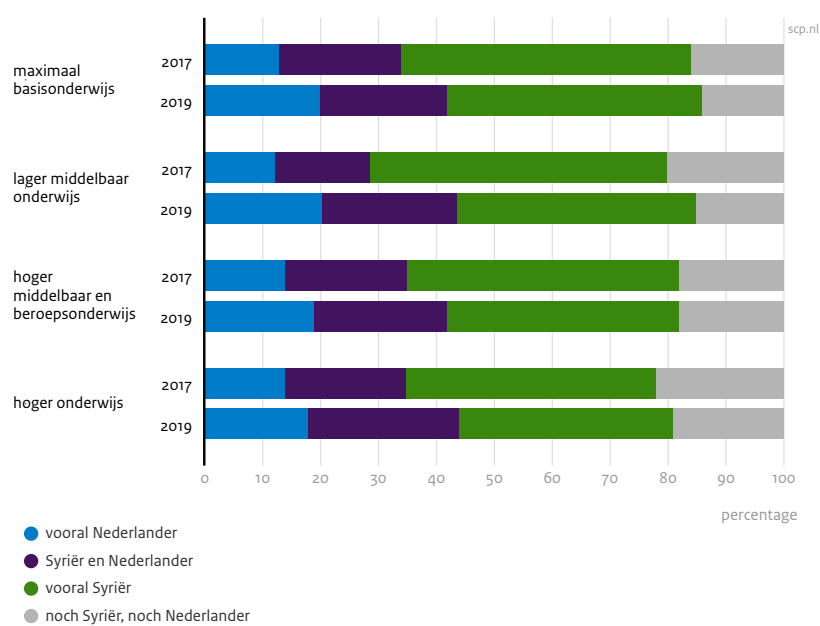
leeftijd

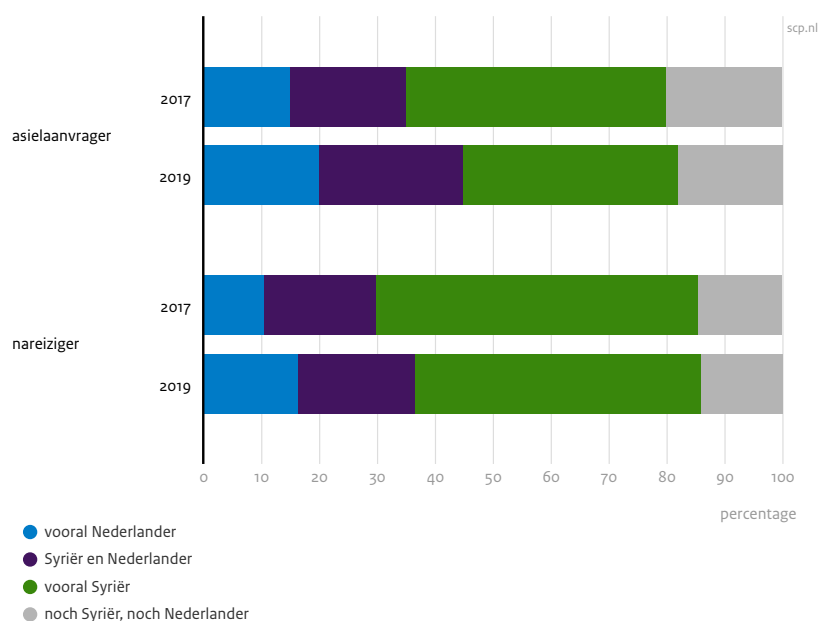
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Respondenten is gevraagd in hoeverre zij zich Nederlander voelen, op een schaal van 1 tot 5 waarbij 1 staat voor 'helemaal niet' en 5 voor 'heel sterk'. Daarnaast is gevraagd in hoeverre zij zich Syriër voelen, waarbij dezelfde schaal is gebruikt. De scores op deze variabelen zijn vervolgens gecombineerd in vier categorieën die gebaseerd zijn op de mate waarin iemand zich respectievelijk Nederlander en Syriër voelt. Mensen die op beide vragen een 4 of hoger scoorden, zijn ingedeeld in de categorie 'Syriër en Nederlander', mensen die op beide vragen een 3 of lager scoorden zijn ingedeeld in de categorie 'noch Syriër, noch Nederlander', en mensen die op een van beide vragen een 4 of hoger scoorden zijn (afhankelijk van hun antwoord) ingedeeld in de categorieën 'vooral Syriër' of 'vooral Nederlander'.

Bron: SCP/CBS (NSN '17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Ook voor alle subcategorieën (mannen, vrouwen, jongeren, ouderen enz.) geldt dat de groep die zich vooral als Syriër identificeert het grootst is maar kleiner wordt. Het aandeel Syriërs dat zich vooral als Nederlander identificeert, is daarentegen over vrijwel de gehele breedte aan het toenemen (behalve bij de leeftijdscategorie 45-plus, waarin het aandeel dat zich vooral Nederlander voelt stabiel is). In geen van de subcategorieën is een toename zichtbaar van de groep die zich noch als Syriër, noch als Nederlander identificeert.

Syriërs waarderen Nederland positief

Al met al zien we dat Syriërs Nederland positief waarderen en zich thuis voelen. Dit geldt in nog hogere mate voor ouderen en lageropgeleiden. Eenzelfde trend zien we terug in kaarten [Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties](#) en [Vertrouwen in Nederlandse instanties](#). Dat mensen zich in Nederland thuis voelen lijkt zich te vertalen in een toenemende mate van identificatie als Nederlander, wat voor veel mensen hand in hand gaat met een sterke identificatie als Syriër. Bij de identificatiepatronen zien we overigens geen duidelijke opleidings- of leeftijdsverschillen.

Literatuur

Andriessen, I. (2016). De multi-etnische samenleving onder druk? In: W. Huijnk en I. Andriessen (red.), *Integratie in zicht? De integratie van migranten in Nederland op acht terreinen nader bekeken* (p. 259-298). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Andriessen, I., Gijsberts, M., Huijnk, W., en Nicolaas, H. (2017). *Gevlucht met weinig bagage. De leefsituatie van Somalische Nederlanders*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Berry, J. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. In: *Applied Psychology*, jg. 46, nr. 1, p. 5-34.

Hutnik, N. (1991). *Ethnic minority identity: A social psychological perspective*. Oxford: Clarendon.

Muller, P. (2011). Identificatie, acceptatie en discriminatie. In: E. Dourleijn en J. Dagevos (red.), *Vluchtelingengroepen in Nederland. Over de integratie van Afghaanse, Iraakse, Iraanse en Somalische migranten* (p. 190-206). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Maliepaard, M. en S. Noyon (2020). Thuis in Nederland?. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/thuis-in-nederland>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Vertrouwen in Nederlandse instanties

Auteurs: [Sanne Noyon](#) en [Mieke Maliepaard \(WODC\)](#)

Hoog institutioneel vertrouwen onder Syriërs

Syriërs¹ hebben veel vertrouwen in Nederlandse instanties. Met name de regering, de Nederlandse rechters en de politie genieten veel vertrouwen: tussen de 93% en de 96% van de Syriërs geeft aan deze instanties te vertrouwen. Deze resultaten zijn in lijn met ander onderzoek onder statushouders in Nederland (Noyon et al. nog te verschijnen). Ook in vergelijking met de algemene bevolking van Nederland, waar het vertrouwen (in 2018) in de Tweede Kamer, rechters en politie op respectievelijk 42%, 73% en 75% ligt (CBS 2020), kunnen we vaststellen dat Syriërs veel vertrouwen hebben in Nederlandse instanties. Hun vertrouwen in de media ligt met 80% relatief lager, maar is nog steeds hoger dan onder de algemene Nederlandse bevolking. Daarvan geeft slechts 36% aan vertrouwen te hebben in de pers (CBS 2020).

Kunnen we de resultaten voor statushouders vergelijken met die van de Nederlandse bevolking?

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft in 2018 onderzoek gedaan naar vertrouwen in instanties in Nederland. De vraagstelling had dezelfde vorm als in het onderzoek onder Syriërs, maar enkele instanties waren anders. De instanties die aan bod kwamen in het CBS-onderzoek zijn de medemens, rechters, de politie, het leger, banken, grote bedrijven, ambtenaren, pers, kerken, de Tweede Kamer en de EU. In het onderzoek onder Syriërs maken we directe vergelijkingen met het CBS-onderzoek voor rechters en de politie. Hoewel de pers en de media, evenals de Tweede Kamer en de regering, strikt genomen niet hetzelfde zijn, nemen we aan dat deze in de ogen van recent gearriveerde statushouders een vergelijkbare rol vervullen. Daarom maken we ook voor deze instanties vergelijkingen tussen Syriërs en de algemene Nederlandse bevolking.

Hoog vertrouwen in IND en DUO

In lijn met de hoge tevredenheid onder Syriërs met hun behandeling door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) (zie kaart [Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties](#)), zien we dat 95% van de Syriërs vertrouwen heeft in de IND. Bij dit resultaat is het belangrijk in het achterhoofd te houden dat alle deelnemers aan dit onderzoek een verblijfsvergunning hebben gekregen en waarschijnlijk dus tevreden zullen zijn met de uitkomst van hun contact met de IND. Ook de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), de instantie die verantwoordelijk is voor de inburgeringsexamens en leningen, geniet veel vertrouwen: 96% van de Syriërs geeft aan DUO te vertrouwen. De gemeente geniet het vertrouwen van 91% van de Syriërs. Hiermee komen

statushouders in aanraking voor zaken als de participatieverklaring, huisvesting en uitkeringen. Het vertrouwen in VluchtelingenWerk Nederland (VWN) en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) ligt met 82% wat lager.

De positieve resultaten kunnen samenhangen met tevredenheid over de manier waarop mensen zijn behandeld (zie kaart [Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties](#)). Maar mogelijk zijn ze mede te verklaren doordat statushouders voorzichtig zijn met kritiek op instanties.

Met welke instanties krijgen statushouders te maken in Nederland?

Statushouders krijgen bij aankomst in Nederland te maken met allerlei instanties. De IND is verantwoordelijk voor het beoordelen van asiel- en gezinsherenigingsaanvragen. Ook als iemand een permanente verblijfsvergunning wil aanvragen, beoordeelt de IND of hij hiervoor in aanmerking komt. Zolang de eerste asielaanvraag in behandeling is bij de IND, is het COA verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers. Als een asielaanvraag is ingewilligd, gaat die verantwoordelijkheid over naar de gemeente. Behalve voor huisvesting is de gemeente verantwoordelijk voor (maatschappelijke) begeleiding, waaronder het participatieverklaringstraject, en begeleiding naar werk. Als een statushouder geen werk heeft, is de gemeente ook verantwoordelijk voor het betalen van de bijstandsuitkering. Inburgering is de eigen verantwoordelijkheid van de statushouder. Voor inburgeringsonderwijs en taalcursussen kunnen statushouders een lening afsluiten bij DUO. DUO is verder verantwoordelijk voor het afnemen van de inburgeringsexamens. VluchtelingenWerk Nederland biedt vluchtelingen begeleiding bij alles waar zij tijdens hun eerste tijd in Nederland mee te maken krijgen.

Syrische jongeren en hoogopgeleiden hebben minder vertrouwen in instanties

Opvallend is dat het aandeel jongeren dat aangeeft vertrouwen te hebben in instanties over het algemeen wat lager is dan het aandeel ouderen. Waar bijvoorbeeld 80% van de Syriërs tussen de 15 en 24 zegt vertrouwen in het COA te hebben, geldt dit voor 88% van de 45-plussers. We zien een vergelijkbaar verschil bij vertrouwen in de gemeente: 88% van de jongste groep heeft vertrouwen in de gemeente, in vergelijking tot 95% van de groep van 45 jaar en ouder. In relatie tot sommige instanties speelt ook opleidingsniveau een rol: hoogopgeleide Syriërs hebben minder vaak vertrouwen in de media, IND, VWN, COA en de gemeente dan lageropgeleiden. Dit verschil is het meest evident bij het COA: 90% van de laagst opgeleide groep zegt vertrouwen in deze instantie te hebben, tegenover 76% van de hoogst opgeleide Syriërs.

Deze verschillen tussen groepen zijn vooral opvallend omdat voor de algemene Nederlandse bevolking juist geldt dat jongeren vaak meer vertrouwen hebben in instanties dan ouderen, en hoogopgeleiden meer dan laagopgeleiden (Schmeets 2018: 7-8). Overigens zien we dat Syrische jongeren en hoogopgeleiden over het algemeen ook minder tevreden zijn over Nederlandse procedures en instanties (zie kaart [Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties](#)). In dit licht is het niet verrassend dat jongeren en hogeropgeleiden lager scoren op institutioneel vertrouwen.

Syriërs die aankwamen in 2015 hebben minder vertrouwen in COA

In sommige gevallen lijken tijdsgebonden omstandigheden mee te spelen in institutioneel vertrouwen. Zo hebben mensen die in Nederland zijn aangekomen in 2015, een jaar waarin veel asielmigranten naar Nederland kwamen en de wachttijden opliepen, minder vertrouwen in het COA dan mensen die eerder of later zijn aangekomen. Het zou kunnen dat dit samenhangt met de tijd die zij hebben doorgebracht in de asielopvang of het grote aantal verhuizingen in die periode. In eerder onderzoek (Dagevos en Miltenburg 2018) bleek dat Syriërs die in 2015 in Nederland zijn aangekomen, ook minder tevreden waren met de COA-opvang dan mensen die eerder of later kwamen.

Tabel 1

Vertrouwen in Nederlandse instanties^a

[Vertrouwen in Nederlandse instanties, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

totaal	rechters	media	politie	regering	IND	VWN	COA	DUO	gemeente
	95	80	93	96	95	82	82	96	91
geslacht	rechters	media	politie	regering	IND	VWN	COA	DUO	gemeente
man	95	78	93	96	95	81	81	96	90
vrouw	94	83	94	97	95	83	84	96	92
leeftijd	rechters	media	politie	regering	IND	VWN	COA	DUO	gemeente
15-24 jaar	92	74	91	94	92	80	80	95	88
25-34 jaar	96	80	92	96	96	80	78	97	91
35-44 jaar	96	83	95	97	96	83	83	97	91
≥ 45 jaar	96	83	96	98	96	86	88	96	95
aankomstjaar	rechters	media	politie	regering	IND	VWN	COA	DUO	gemeente
≤ 2014	95	79	93	97	95	83	84	96	90
2015	95	80	93	96	95	81	80	96	91
2016	95	82	94	97	98	86	89	96	90
opleiding	rechters	media	politie	regering	IND	VWN	COA	DUO	gemeente
maximaal basisonderwijs	95	86	94	97	97	87	90	96	94
lager middelbaar onderwijs	95	83	94	96	95	84	86	97	93
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	94	80	93	96	95	80	80	96	91
hoger onderwijs	96	74	92	96	95	78	76	97	87
type vergunning	rechters	media	politie	regering	IND	VWN	COA	DUO	gemeente
asielaanvrager	95	79	94	96	95	82	79	96	91
nareiziger	95	81	92	96	94	82	89	96	91

- a Syriërs konden voor elk van de genoemde Nederlandse instanties aangeven of zij hier heel veel, tamelijk veel, niet zoveel of helemaal geen vertrouwen in hadden. Voor de analyses zijn de antwoorden 'heel veel vertrouwen' en 'tamelijk veel vertrouwen' samengevoegd in de categorie 'hoog vertrouwen', en de antwoorden 'niet zoveel vertrouwen' en 'helemaal geen vertrouwen' in de categorie 'laag vertrouwen'. Het weergegeven percentage is het aandeel 'hoog vertrouwen'.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Voorzichtig positieve conclusies over institutioneel vertrouwen onder Syriërs

Vertrouwen in instanties is een belangrijke voorwaarde voor het bestaan van de democratische rechtsstaat (Schuyt 2004) en de werking ervan (Trinkner en Tyler 2016). In dit licht is de hoge mate van institutioneel vertrouwen onder Syrische statushouders gunstig. Statushouders zijn nog relatief kort in Nederland en het is te vroeg om te zeggen of hun vertrouwen in Nederlandse instanties stabiel is. Het is interessant om te zien hoe institutioneel vertrouwen zich zal ontwikkelen naarmate Syriërs langer in Nederland verblijven.

Literatuur

CBS (2020). Vertrouwen in mensen en in organisaties; persoonskenmerken. Geraadpleegd 17 januari 2020 via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82378NED/table?ts=1568023949124>.

Dagevos, J. en E. Miltenburg (2018). Periode in de opvang. In: J. Dagevos, W. Huijnk, M. Maliepaard en E. Miltenburg (red.), *Syriërs in Nederland. Een studie over de eerste jaren van hun leven in Nederland* (p. 68-79). Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Noyon, S., M. van der Meer, I. Kulu-Glasgow en D. Schans (nog te verschijnen). *Steun voor de Nederlandse rechtsstaat onder statushouders*. Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Schmeets, H. (2018). *Vertrouwen op de kaart*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Schuyt, C.J.M. (2004). De waarden van de rechtsstaat. In: Buijsen, M. (red.), *Krakend recht en verharde moraal* (p. 143-159). Nijmegen: Valkhof Pers.

Trinkner, R. en T.R. Tyler (2016). Legal Socialization: Coercion versus Consent in an Era of Mistrust. In: *Annual Review of Law and Social Science*, jg. 12, p. 417-439.

Deze kaart citeren

Noyon, S. en M. Maliepaard (2020). Vertrouwen in Nederlandse instanties. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/vertrouwen-in-nederlandse-instanties>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties

Auteurs: [Sanne Noyon](#) en [Mieke Maliepaard \(WODC\)](#)

Syriërs tevreden over Nederlandse procedures

Syriërs¹ zijn over het algemeen tevreden over de Nederlandse asiel- en gezinsherenigingsprocedures. Een grote meerderheid van de Syriërs vindt de asielprocedure eerlijk (90%) en duidelijk (87%). De tevredenheid over de snelheid van de procedures ligt wat lager: 73% is het er (helemaal) mee eens dat de asielprocedure snel is.

De gezinsherenigingsprocedure wordt wat minder positief beoordeeld. 69% van de Syriërs is het er (helemaal) mee eens dat de procedure eerlijk is. Hoewel een meerderheid van 78% de gezinsherenigingsprocedure duidelijk vindt, is slechts 60% van mening dat de gezinsherenigingsprocedure snel is. Tegelijkertijd is grofweg een derde het (helemaal) eens met de stelling dat de Nederlandse gezinsherenigingsprocedure erop gericht is om zo weinig mogelijk familieleden te laten overkomen. 28% van de Syriërs is het daarentegen (helemaal) oneens met deze stelling en 16% is het hiermee eens noch oneens. Daarnaast heeft ongeveer een kwart van de Syriërs deze vraag met 'weet niet' beantwoord.

Over het algemeen zijn jongeren kritischer over de asiel- en gezinsherenigingsprocedures, en hetzelfde geldt voor hogeropgeleide Syriërs.

Vrouwen positiever dan mannen over gezinsherenigingsprocedure

Kijken we alleen naar oordelen over de gezinsherenigingsprocedure, dan zien we dat vrouwen positiever oordelen dan mannen. Het zou kunnen dat (een succesvolle) ervaring met procedures een rol speelt in het vormen van een oordeel over de procedures. Zo vinden mensen die zelf als nareiziger of gezinshereniger naar Nederland zijn gekomen de gezinsherenigingsprocedure vaker duidelijk, en ook eerlijk en snel. Daarnaast lijkt het moment van aankomst in Nederland uit te maken: mensen die in 2016 naar Nederland zijn gekomen, zijn positiever over de snelheid van de gezinsherenigingsprocedure dan Syriërs die eerder kwamen. Ook geeft een groter aandeel van deze groep aan de gezinsherenigingsprocedure duidelijk en eerlijk te vinden. Dit verschil moet voorzichtig worden geïnterpreteerd, aangezien slechts een kleine groep Syriërs die in 2016 in Nederland aankwamen deze vraag heeft beantwoord.

Hoe gaat de asielprocedure in zijn werk?

De asielprocedure start met het indienen van een asielaanvraag in het aanmeldcentrum in Ter Apel, in de provincie Groningen. Voor mensen die met het vliegtuig komen, gebeurt dit in het aanmeldcentrum bij Schiphol. Na het indienen van de asielaanvraag vinden er, afhankelijk

van de gevolgde procedure, een of meerdere gehoren plaats. In die gehoren stelt de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) vragen over de identiteit van de aanvrager, de reis naar Nederland en de reden waarom iemand asiel aanvraagt in Nederland. Op basis van de informatie uit de gehoren besluit de IND of de aanvrager in aanmerking komt voor een tijdelijke verblijfsvergunning asiel in Nederland (zie www.ind.nl (<http://www.ind.nl>) voor de voorwaarden). Mocht de IND besluiten de asielaanvraag af te wijzen, dan kan de aanvrager ervoor kiezen om in beroep te gaan. Ook kunnen mensen er op een later moment, bijvoorbeeld bij gewijzigde omstandigheden, voor kiezen om een nieuwe aanvraag in te dienen.

Hoe gaat de gezinsherenigingsprocedure in zijn werk?

Als de asielaanvraag is ingewilligd, mag de statushouder binnen drie maanden een aanvraag indienen om zijn of haar familie te laten overkomen. Dit heet nareis. De mogelijkheid tot nareis geldt voor partners en kinderen jonger dan 25. Als de statushouder een alleenstaande minderjarige vreemdeling is, kan hij ook een aanvraag indienen om ouders te laten overkomen. Voor alle nareis- en gezinsherenigingsaanvragen geldt dat met documenten moet worden aangetoond dat er een familierelatie is.

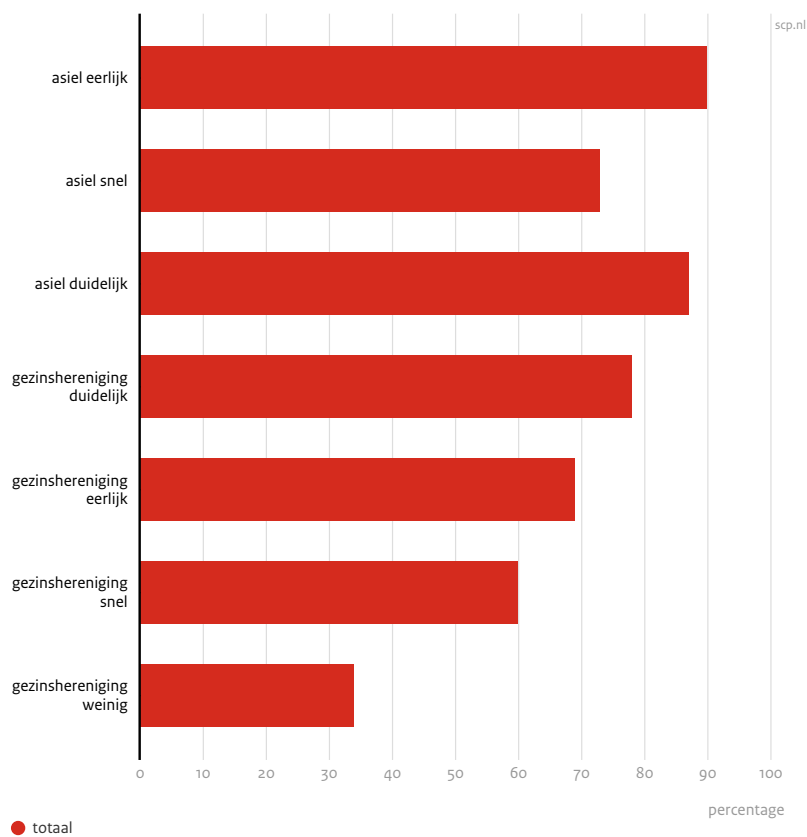
Als de IND besluit dat familieleden mogen overkomen, moeten deze binnen drie maanden naar een Nederlandse ambassade of consulaat reizen om de reisdocumenten in orde te maken. Deze reis, en die naar Nederland, organiseert en betaalt de (familie van de) statushouder zelf. Mocht het niet lukken om binnen drie maanden een nareisaanvraag in te dienen, dan kunnen statushouders proberen om hun familieleden naar Nederland te laten komen via de reguliere gezinsherenigingsprocedure. Hieraan zijn strengere voorwaarden verbonden, zoals een inkomenseis (zie www.ind.nl (<http://www.ind.nl>)).

Figuur 1

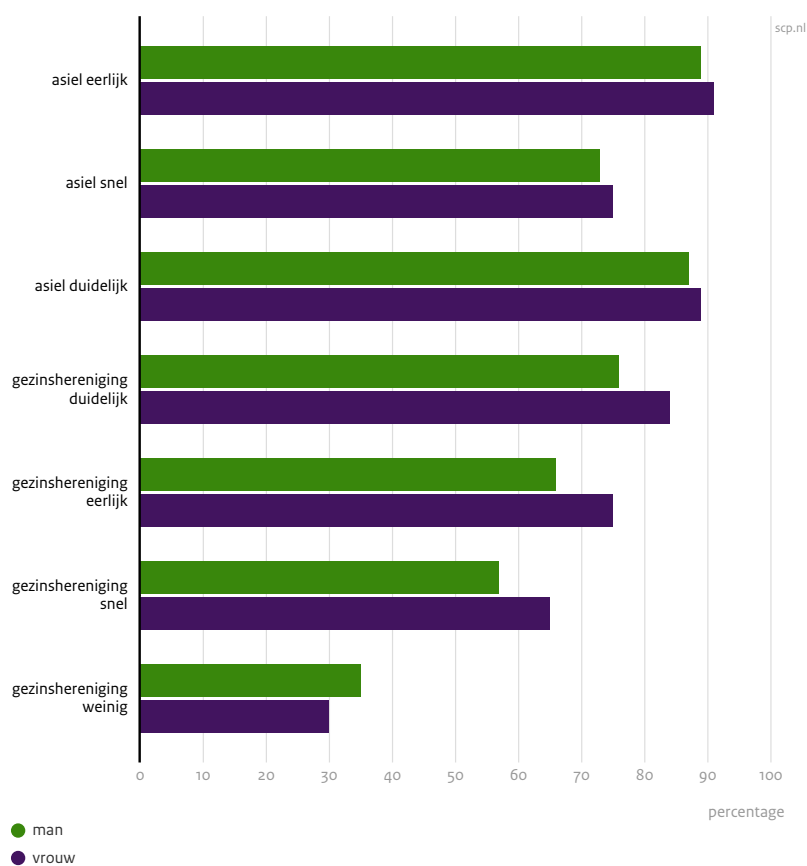
Oordeel asiel- en gezinsherenigingsprocedures^a

[Oordeel asiel- en gezinsherenigingsprocedures, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten, (helemaal) mee eens)]

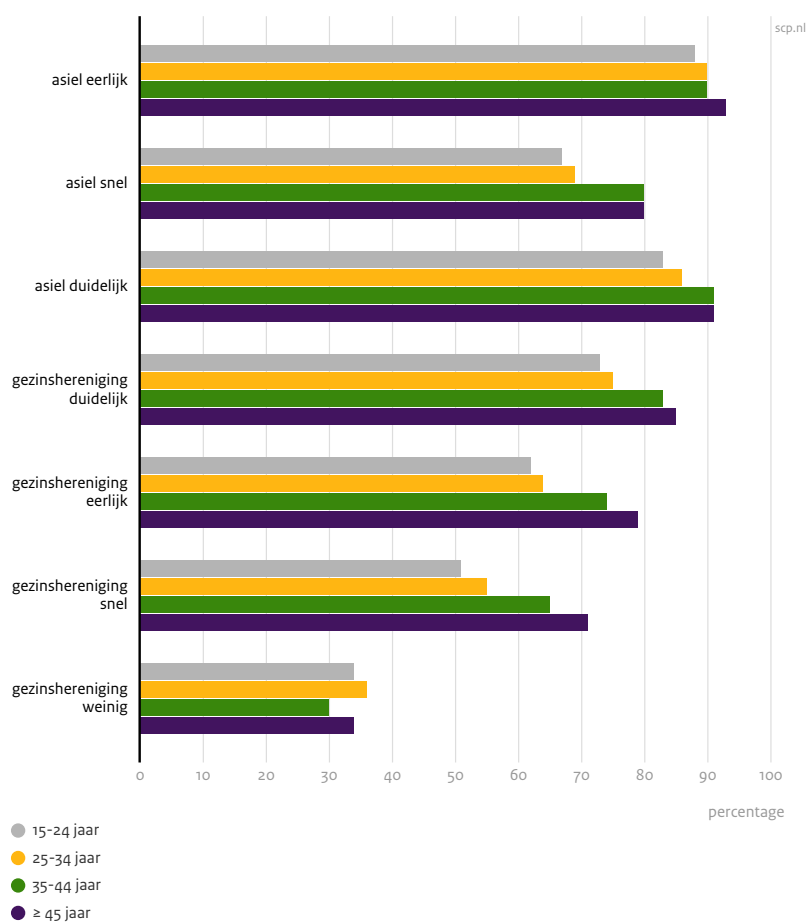
totaal

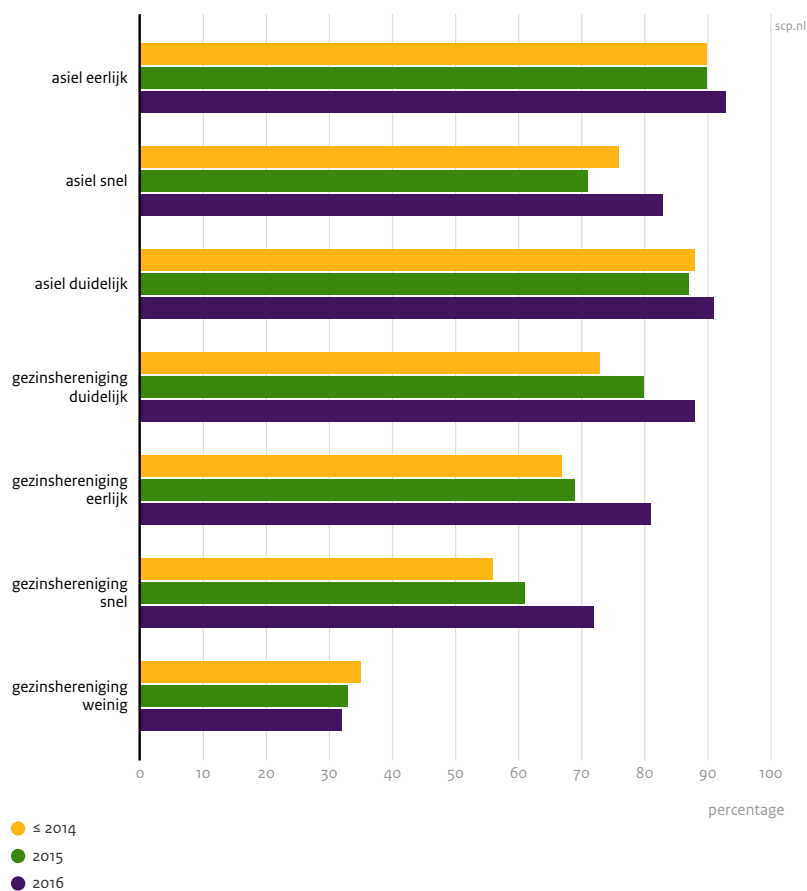
geslacht

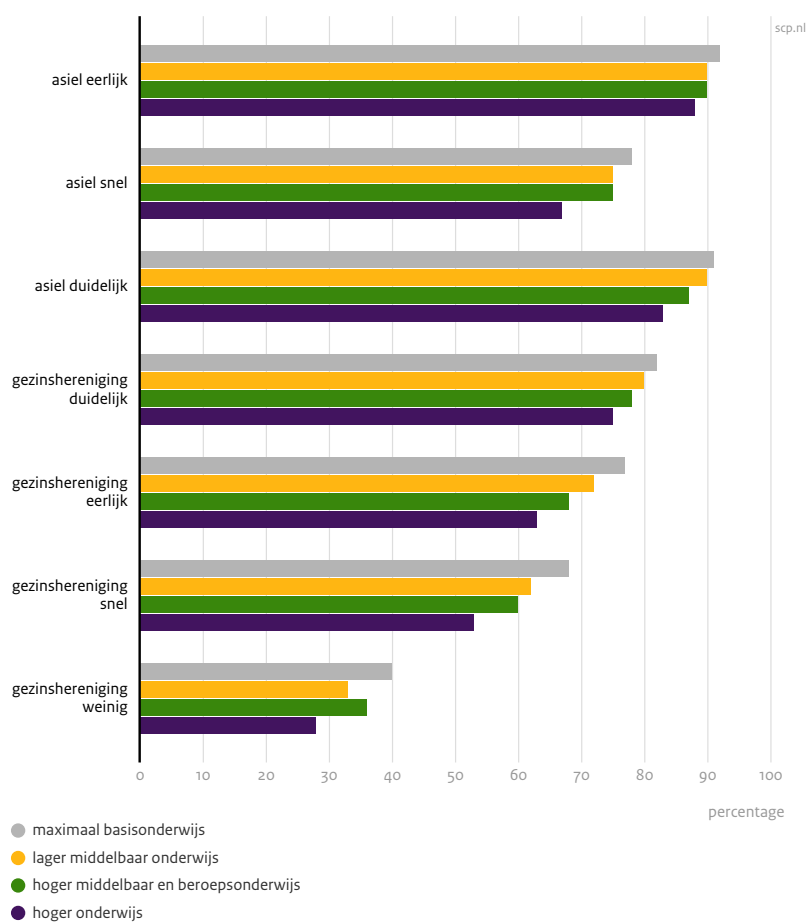
leeftijd

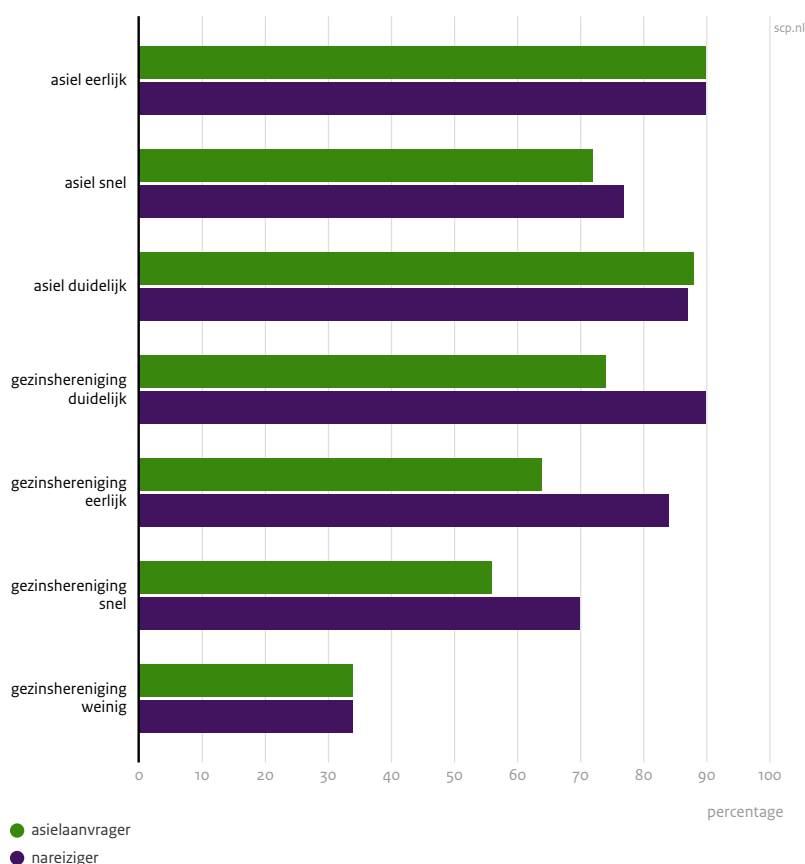
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a Niet iedereen heeft de vraag beantwoord, omdat de vraag willekeurig is voorgelegd aan de halve steekproef, (n)=1257. Het weergegeven percentage is het aandeel 'helemaal' mee eens'.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Syriërs meest tevreden over IND en DUO

Syriërs zijn over het algemeen tevreden over de instanties waarmee zij contact hebben gehad in Nederland, maar er zijn wel verschillen in tevredenheid tussen de instanties.

Wie heeft de vragen over tevredenheid beantwoord?

Alle respondenten konden aangeven met welke instanties zij tijdens hun verblijf in Nederland te maken hadden gehad. Iedereen die had aangegeven persoonlijk contact te hebben gehad met de IND, kreeg een vraag over tevredenheid over (de behandeling door) de IND voorgelegd. Verder werd willekeurig een van de instanties toegewezen waarvan de respondent had aangegeven dat hij of zij daar contact mee had gehad. Hier werden dezelfde vragen over beantwoord. Mensen die zelf geen contact hadden gehad met de IND, kregen alleen de vragen over een van de instanties waarmee zij wel contact hadden gehad. Deze werkwijze betekent dat de aantallen respondenten per instantie wisselen.

Een overgrote meerderheid van 90% van de Syriërs geeft aan (zeer) tevreden te zijn over de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en 89% over de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het positieve oordeel over de IND zou deels verklaard kunnen worden doordat alle respondenten een verblijfsvergunning hebben gekregen en dus hoogstwaarschijnlijk tevreden zijn met dit resultaat. Daarbij zou het kunnen dat mensen voorzichtig zijn met kritiek op instanties.

Mensen zijn het meest kritisch over de politie, hoewel zo'n driekwart van de Syriërs alsnog aangeeft (zeer) tevreden te zijn. Deze resultaten moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden omdat slechts weinig mensen te maken hebben gehad met de politie. Slechts een klein aantal heeft dus de vraag over tevredenheid met de politie beantwoord.

Jongeren en hoogopgeleiden minder tevreden

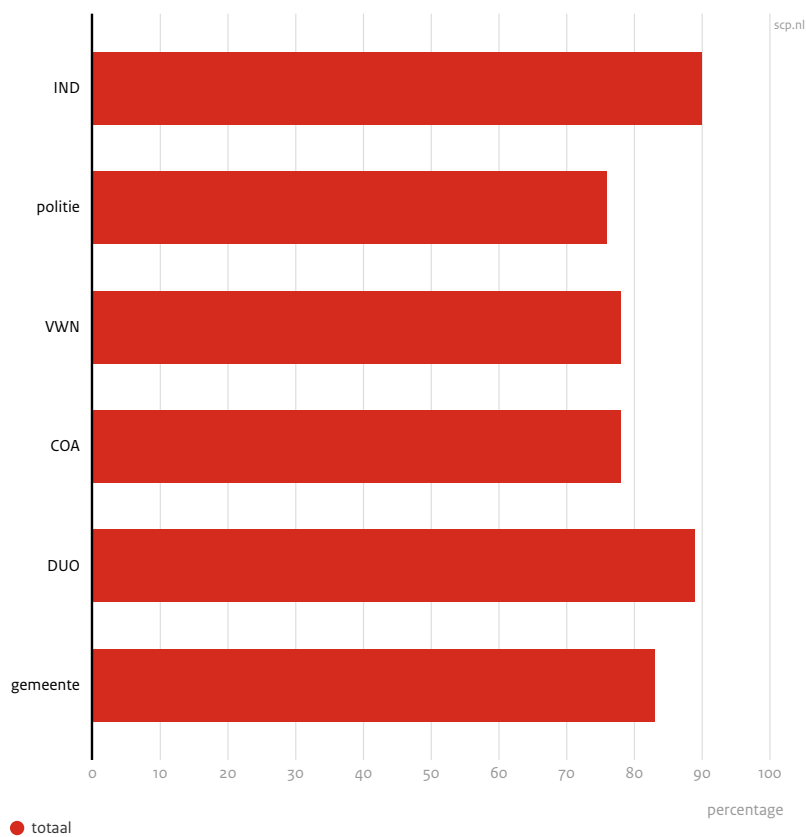
Eerder onderzoek onder dezelfde groep Syriërs liet over de tijd in de asielopvang zien dat jongeren hier minder tevreden over waren (Dagevos en Miltenburg 2018). In het huidige onderzoek zien we dat jongeren ook wat minder tevreden zijn over het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), en daarnaast over de IND en de gemeente. We zien bij deze drie instanties ook een verschil naar opleidingsniveau, waarbij hoogopgeleiden gemiddeld wat minder tevreden zijn. Als het gaat om vertrouwen in instanties (zie kaart [Vertrouwen in Nederlandse instanties](#)) zien we eenzelfde patroon van wat lagere tevredenheid onder jongeren en hoogopgeleiden.

Figuur 2

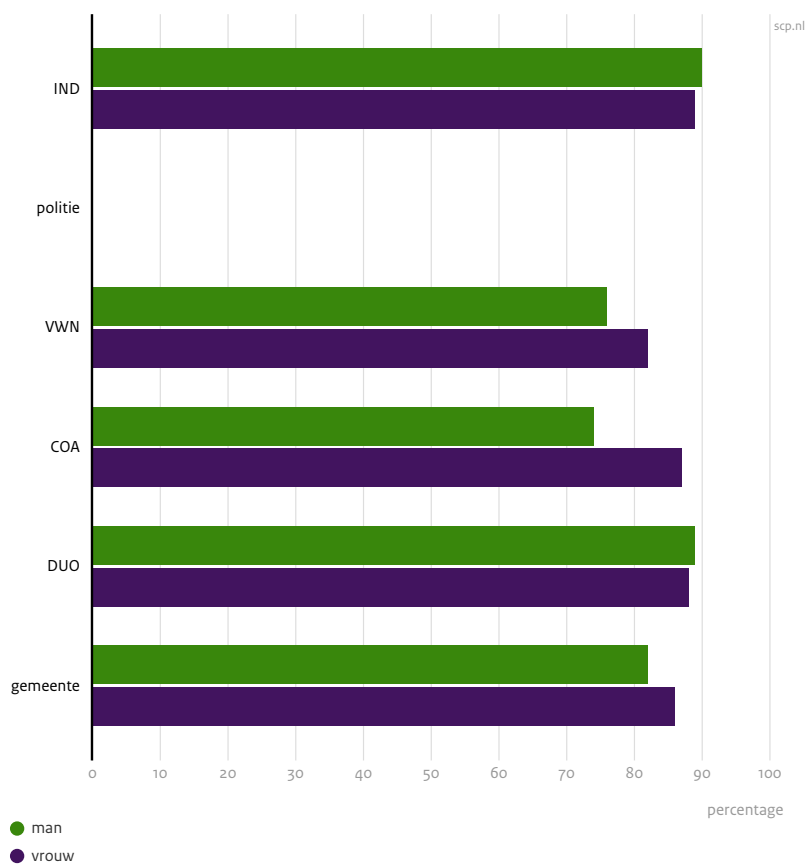
Tevredenheid over Nederlandse instanties^a

[Tevredenheid over Nederlandse instanties, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten, (zeer) tevreden)]

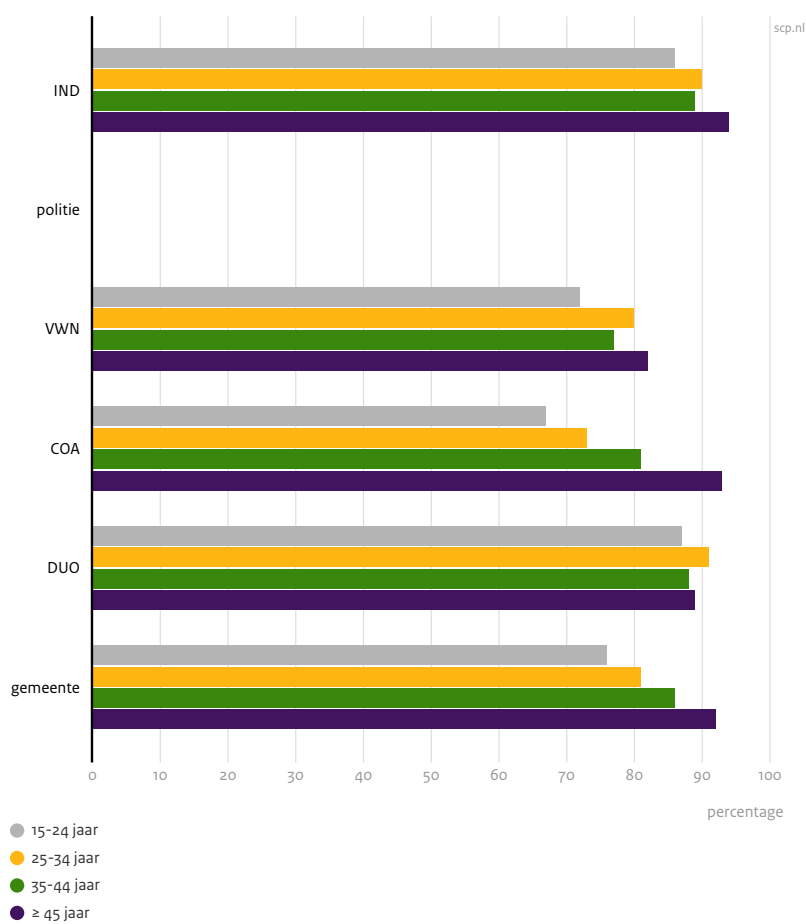
totaal

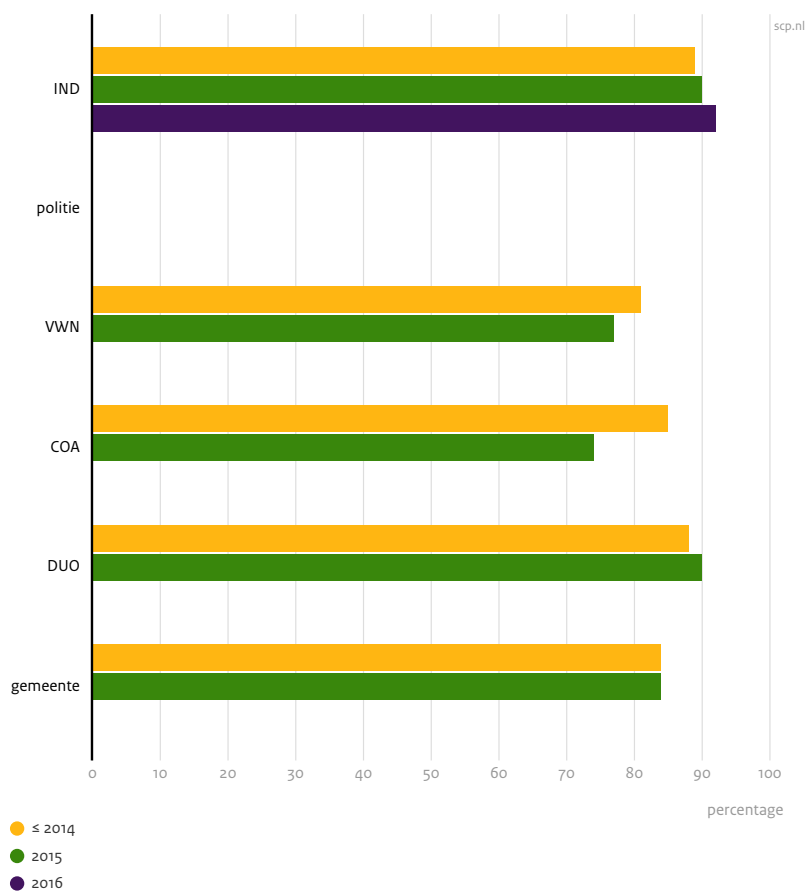
geslacht

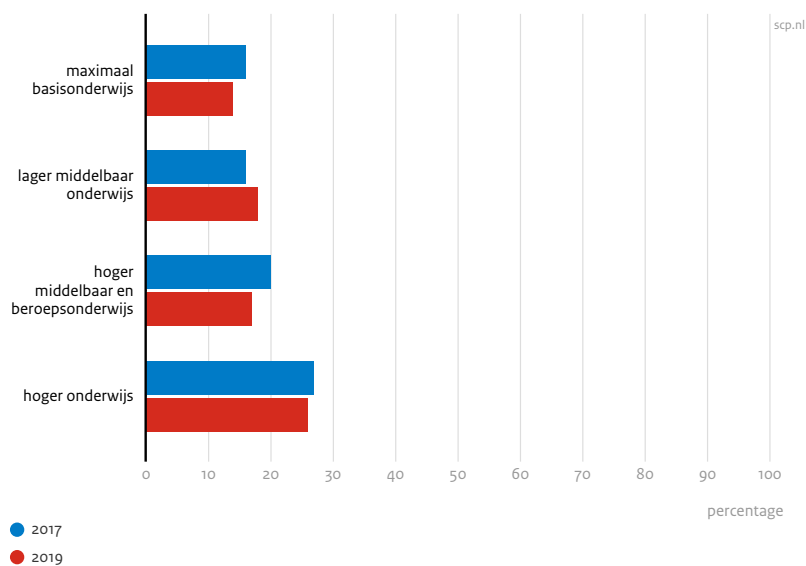
leeftijd

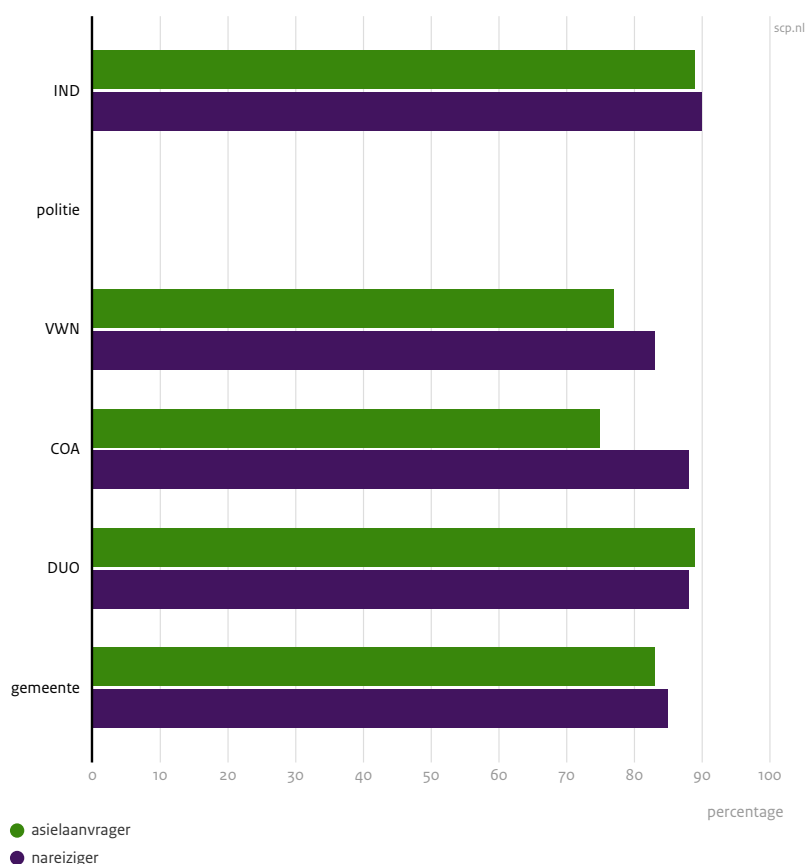
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a (n)=1400 voor de vragen over de IND; (n)=85 voor de politie; (n)=629 voor VWN; (n)=374 voor COA; (n)=536 voor DUO; (n)=899 voor de gemeente. Het weergegeven percentage is het aandeel 'zeer tevreden'. Een lege categorie in de figuur betekent dat het aantal waarnemingen te klein is om te rapporteren.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Met welke instanties krijgen statushouders te maken in Nederland?

Statushouders krijgen bij aankomst in Nederland te maken met allerlei instanties. De IND is verantwoordelijk voor het beoordelen van asiel- en gezinsherenigingsaanvragen. Ook als iemand een permanente verblijfsvergunning wil aanvragen, beoordeelt de IND of hij hiervoor in aanmerking komt. Zolang de eerste asielaanvraag in behandeling is bij de IND, is het COA verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers. Als een asielaanvraag is ingewilligd, gaat die verantwoordelijkheid over naar de gemeente. Behalve voor huisvesting is de gemeente verantwoordelijk voor (maatschappelijke) begeleiding, waaronder het participatieverklaringstraject, en begeleiding naar werk. Als een statushouder geen werk heeft, is de gemeente ook verantwoordelijk voor het betalen van de bijstandsuitkering. Inburgering is de eigen verantwoordelijkheid van de statushouder. Voor inburgeringsonderwijs en taalcursussen kunnen statushouders een lening afsluiten bij DUO. DUO is verder verantwoordelijk voor het afnemen van de inburgeringsexamens. VluchtelingenWerk Nederland (VWN) biedt vluchtelingen begeleiding bij alles waar zij tijdens hun eerste tijd in Nederland mee te maken krijgen.

Syriërs zijn tevreden over behandeling door IND

Syriërs vinden over het algemeen dat zij door instanties met respect worden behandeld, dat er naar hen geluisterd wordt, en dat men eerlijk en deskundig is. Vooral het respect dat instanties tonen in hun behandeling wordt gewaardeerd. Opnieuw zijn mensen het meest tevreden over de IND.

De antwoorden op de vragen over de behandeling door instanties geven een indicatie van hoe rechtvaardig mensen hun behandeling vinden. Dit heet ook wel procedurele rechtvaardigheid.² Als we de ervaren procedurele rechtvaardigheid in de behandeling door instanties bekijken, zien we dat alle instanties gemiddeld boven de 4 scoren (op een vijfpuntsschaal waarbij 1 hele lage en 5 hele hoge ervaren procedurele rechtvaardigheid uitdrukt). Wel geldt ook hier dat jongeren en hoogopgeleiden kritischer zijn dan andere statushouders over de ervaren procedurele rechtvaardigheid in hun behandeling door IND, COA en de gemeente. Hierbij dient overigens opgemerkt te worden dat ook deze groepen over het algemeen hoge procedurele rechtvaardigheid ervaren bij alle instanties.

Tabel 1

Ervaren procedurele rechtvaardigheid bij Nederlandse instanties^a

[Ervaren procedurele rechtvaardigheid bij Nederlandse instanties, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (gemiddelden, op schaal van 1-5)]

totaal	IND	politie	VWN	COA	DUO	gemeente
	4,5	4,4	4,1	4,1	4,4	4,3
geslacht	IND	politie	VWN	COA	DUO	gemeente
man	4,5	^b	4,1	4,0	4,4	4,3
vrouw	4,5	^b	4,2	4,3	4,3	4,3
leeftijd	IND	politie	VWN	COA	DUO	gemeente
15-24 jaar	4,4	^b	4,0	3,8	4,4	4,2
25-34 jaar	4,5	^b	4,1	4,0	4,4	4,2
35-44 jaar	4,5	^b	4,1	4,3	4,4	4,3
≥ 45 jaar	4,6	^b	4,2	4,4	4,4	4,4
aankomstjaar	IND	politie	VWN	COA	DUO	gemeente
≤ 2014	4,5	^b	4,1	4,2	4,5	4,3
2015	4,5	^b	4,1	4,0	4,4	4,2
2016	4,4	^b	^b	^b	^b	^b
opleiding	IND	politie	VWN	COA	DUO	gemeente
maximaal basisonderwijs	4,6	^b	4,2	4,4	4,4	4,4
lager middelbaar onderwijs	4,5	^b	4,2	4,1	4,4	4,4
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	4,5	^b	4,1	4,1	4,5	4,1
hoger onderwijs	4,5	^b	4,1	4,1	4,4	4,2
type vergunning	IND	politie	VWN	COA	DUO	gemeente
asielaanvrager	4,5	^b	4,1	4,1	4,4	4,3
nareiziger	4,4	^b	4,1	4,3	4,4	4,3

a (n)=1400 voor de vragen over de IND; (n)=85 voor de politie; (n)=629 voor VWN; (n)=374 voor COA; (n)=536 voor DUO; (n)=899 voor de gemeente.

b Het aantal waarnemingen is te klein om te rapporteren.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Syriërs tevreden over procedures, ouderen en lageropgeleiden het meest

Syriërs zijn over het algemeen tevreden over de Nederlandse asiel- en gezinsherenigingsprocedures, Nederlandse instanties en de manier waarop zij door deze instanties behandeld worden. We zien hierbij een terugkerend patroon van hogere tevredenheid bij ouderen en lageropgeleiden. Dat lijkt niet alleen hier te spelen, maar ook als het bijvoorbeeld gaat om vertrouwen in instanties (zie kaart [Vertrouwen in Nederlandse instanties](#)).

Literatuur

Dagevos, J. en E. Miltenburg (2018). Periode in de opvang. In: J. Dagevos, W. Huijnk, M. Maliepaard en E. Miltenburg (red.), *Syriërs in Nederland. Een studie over de eerste jaren van hun leven in Nederland* (p. 68-79). Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Van den Bos, K. en L. van der Velden (2013). *Prettig contact met de overheid. Legitimiteit van de overheid, aanvaarding van overheidsbesluiten & ervaren procedurele rechtvaardigheid*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Deze kaart citeren

Noyon, S. en M. Maliepaard (2020). Ervaringen met Nederlandse procedures en instanties. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/ervaringen-met-nederlandse-procedures-en-instanties>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.
- 2 Zie Van den Bos en Van der Velden (2013) voor meer informatie.

Discriminatie en acceptatie

Auteurs: [Jaco Dagevos](#) en [Emily Miltenburg \(SCP\)](#)

Ervaren discriminatie laag, wel lichte toename

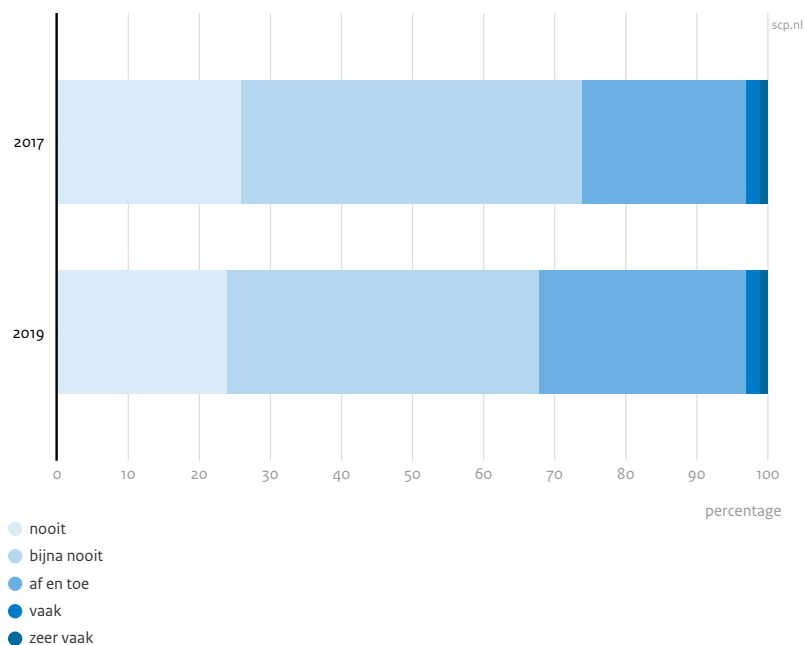
In 2017 was 74% van de Syrische statushouders¹ van mening dat in Nederland discriminatie van migranten door Nederlanders (bijna) nooit voorkomt. In 2019 is dit aandeel licht gedaald, maar nog steeds denkt het merendeel (68%) in 2019 dat discriminatie van migranten in Nederland nooit of bijna nooit voorkomt. In vergelijking met andere migrantengroepen zijn Syriërs gunstig gestemd over de omvang van discriminatie in Nederland. Onderzoek uit 2009 onder vier vluchtelingengroepen van Iraakse, Iraanse, Somalische en Afghaanse komaf wijst uit zij veel vaker vinden dat migrantengroepen in Nederland worden gediscrimineerd: tussen de 20% en 45% zegt dat discriminatie (bijna) nooit voorkomt (Muller 2011). Dit aandeel ligt bij personen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse origine nog lager: tussen de 10% en 15% is van mening dat in Nederland migrantengroepen (bijna) nooit worden gediscrimineerd (cijfers van 2015; Andriessen 2016).

Zes op de tien Syriërs zeggen zelf nooit geconfronteerd te zijn geweest met discriminatie door Nederlanders en ruim een kwart geeft aan bijna nooit door Nederlanders gediscrimineerd te zijn. Dit aandeel is tussen 2017 en 2019 wel licht gedaald, relatief meer Syriërs hebben dus persoonlijke ervaringen met discriminatie. Maar in vergelijking met de vier grote niet-westerse groepen is het aandeel Syriërs dat persoonlijk met discriminatie te maken heeft gehad nog steeds laag. Heeft circa 85% van de Syriërs (bijna) nooit persoonlijk ervaringen met discriminatie gehad, bij personen met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse achtergrond geldt dit voor ongeveer de helft (Andriessen 2016). Leden van de vier vluchtelingengroepen uit het onderzoek uit 2009 zitten hiertussenin: tussen de 60% en ruim 70% heeft persoonlijk (bijna) nooit ervaringen gehad met discriminatie (Muller 2011).

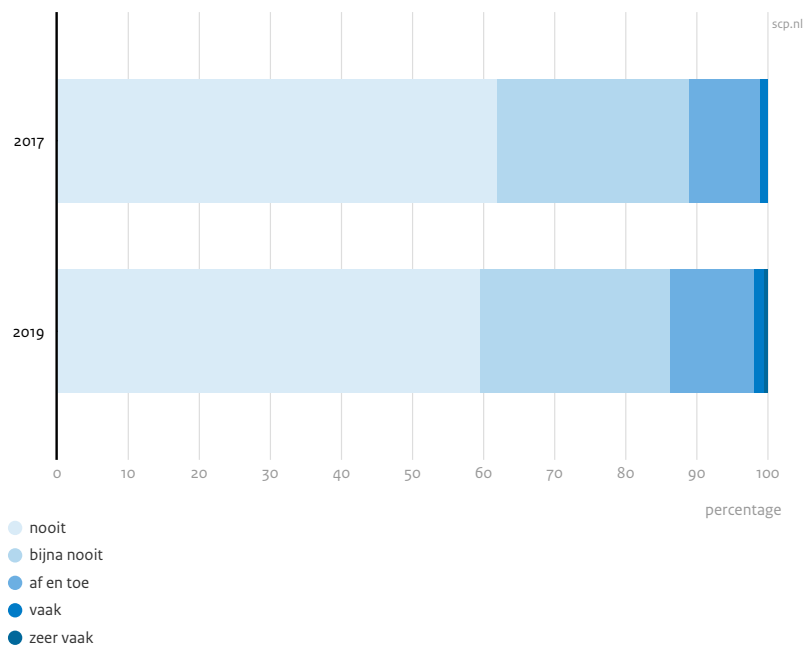
Ervaren discriminatie door Syriërs of andere migranten komt iets minder vaak voor (zeven op de tien geven aan dat het nooit voorkomt). Dit aandeel is stabiel over de jaren.

Figuur 1
Discriminatie^{a, b}
 [Discriminatie, totaal, 2017-2019 (in procenten)]

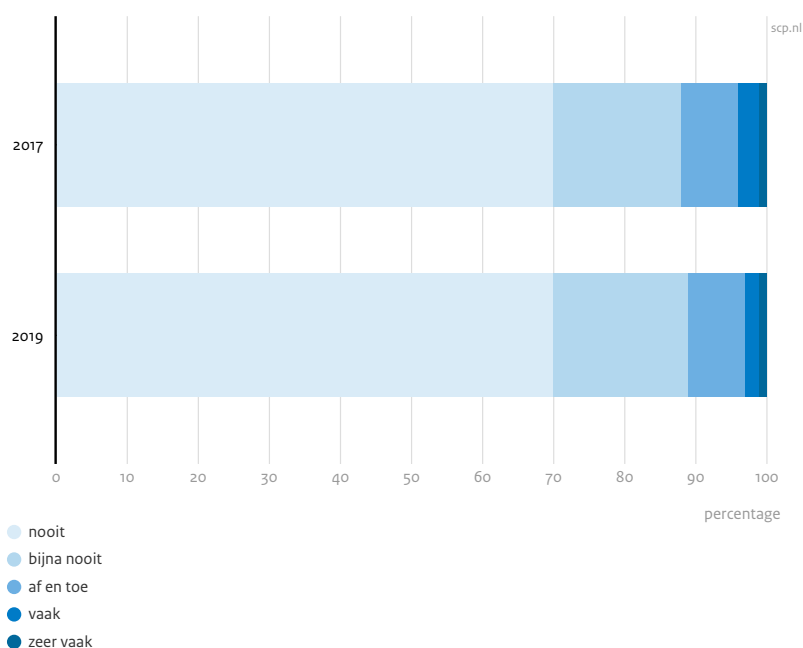
discriminatie van migranten algemeen

zelf gediscrimineerd door Nederlanders

zelf gediscrimineerd door Syriërs/andere migranten

- a Er is op drie manieren informatie verzameld over ervaren discriminatie. Allereerst is de stelling voorgelegd 'Sommige mensen zeggen dat migranten door Nederlanders worden gediscrimineerd' en gevraagd hoe vaak dat volgens de respondent gebeurt. De ondervraagden konden kiezen tussen nooit, bijna nooit, af en toe, vaak of zeer vaak. Daarnaast is gevraagd hoe vaak men zelf wel eens gediscrimineerd is door Nederlanders en hoe vaak men gediscrimineerd is door Syriërs of andere migranten.
- b Het panel is gebalanceerd voor missende waarden. Voor discriminatie algemeen (n)=2323 in beide jaren (in 2017 4%, in 2019 5% missende waarden), voor ervaren discriminatie door Nederlanders (n)=2471 in beide jaren (in 2017 1%, in 2019 2% missende waarden) en voor discriminatie door Syriërs of andere migranten (n)=2421 in beide jaren (in 2017 2%, in 2019 3% missende waarden).

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

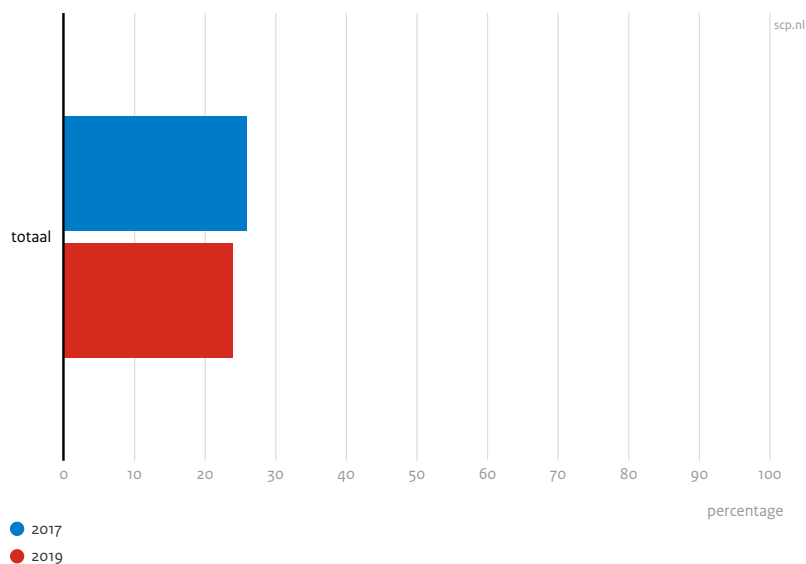
De daling in het aandeel Syriërs dat aangeeft dat discriminatie van migranten door Nederlanders nooit voorkomt is sterker bij mannen dan bij vrouwen. In 2019 geven vrouwen vaker aan dat discriminatie nooit voorkomt, maar de verschillen zijn klein. Jongeren geven in 2019 veel minder vaak aan dat migranten in Nederland nooit worden gediscrimineerd. Ook de verschillen naar opleiding in 2019 zijn groot: 39% van de Syriërs die maximaal basisonderwijs hebben gevolgd geeft aan dat discriminatie nooit voorkomt, terwijl 17% van de mensen die hoger onderwijs hebben gevolgd dat zegt. Mogelijk hangt dit samen met de hogere participatie van jongeren en hogeropgeleiden, waardoor ze meer in contact komen met de Nederlandse samenleving. Verder is het denkbaar dat zij meer meekrijgen van het vaak negatief getoonzette politieke en maatschappelijke debat in Nederland over integratie en de multiculturele samenleving. Dit zien we ook in ander onderzoek onder migranten. Het wordt wel samengevat met de term 'integratieparadox': juist degenen die beter zijn geïntegreerd, ervaren meer discriminatie (vgl. Gijsberts en Vervoort 2007).

Figuur 2

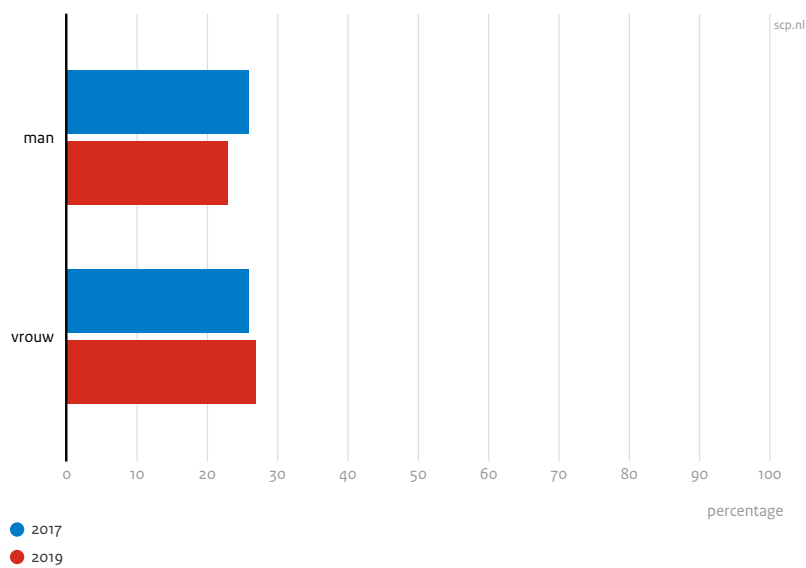
Migranten nooit gediscrimineerd^{a, b}

[Migranten nooit gediscrimineerd, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in procenten)]

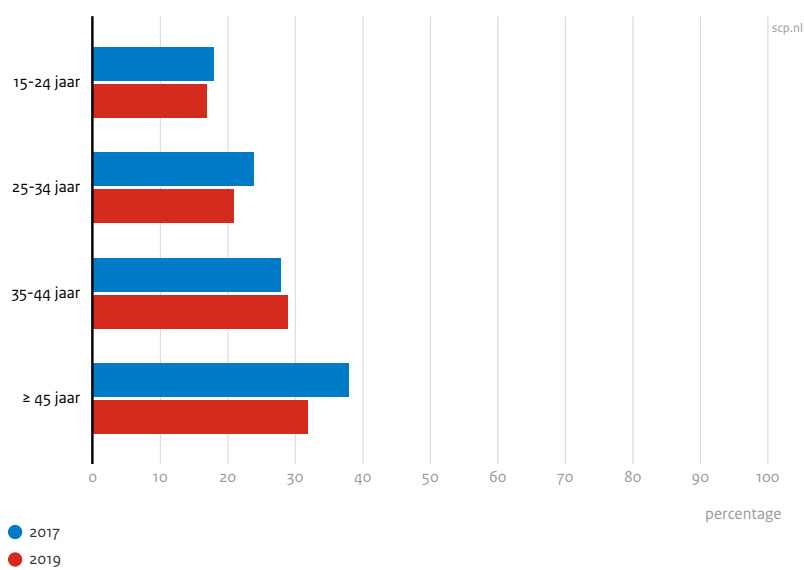
totaal

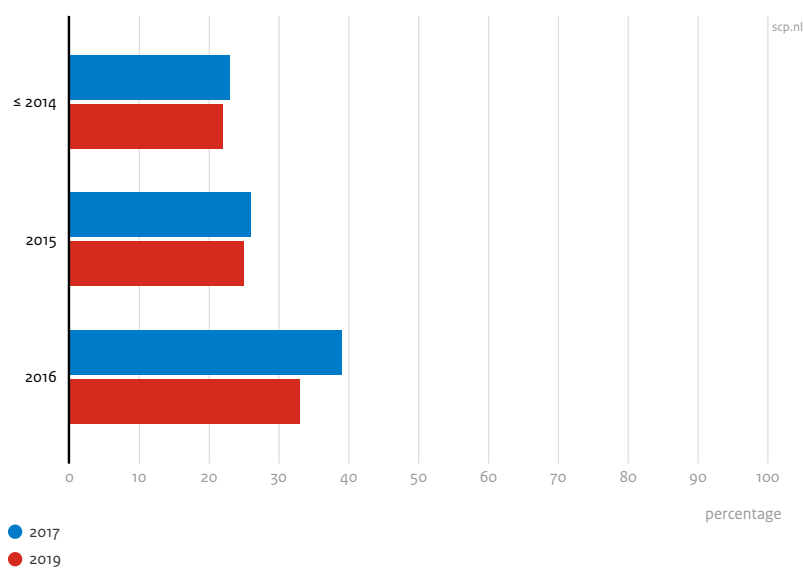
geslacht

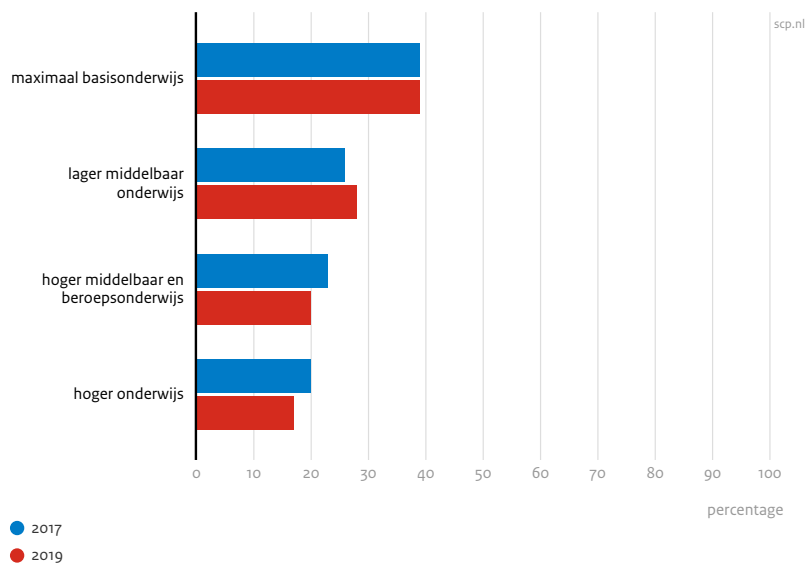
leeftijd

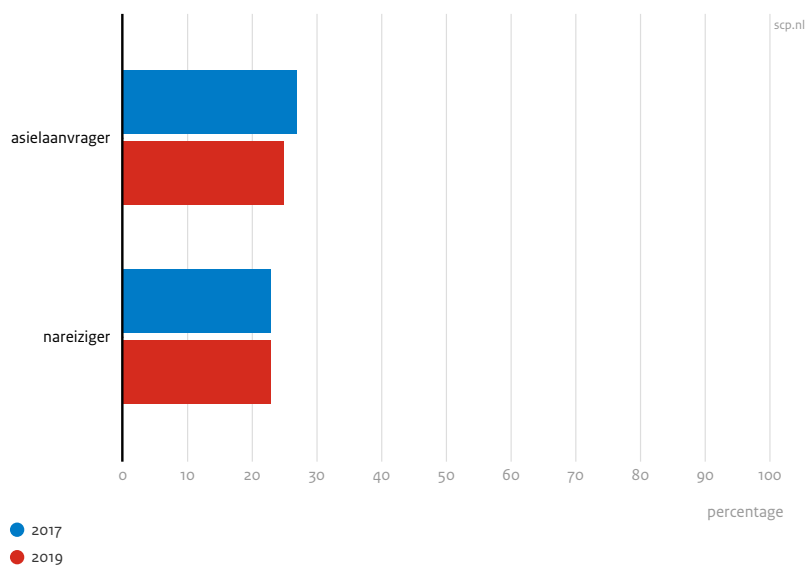
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

- a We tonen hier het aandeel dat aangeeft dat migranten door Nederlanders nooit worden gediscrimineerd.
 b Op deze vraag waren in 2017 (4%) en 2019 (5%) missende waarden. Het panel is gebalanceerd, (n)=2323 in beide jaren.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Beoordeling maatschappelijk klimaat stabiel

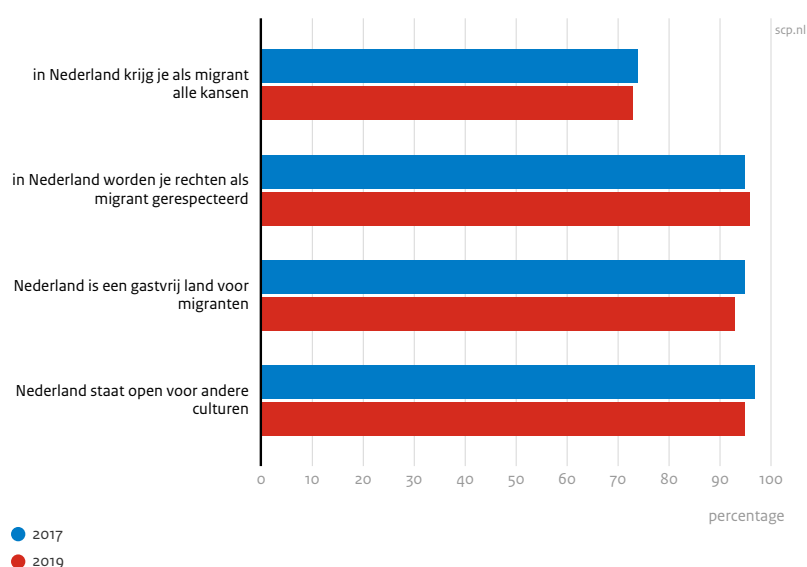
Over het algemeen is men zeer positief over het maatschappelijk klimaat in Nederland. De stelling dat je als migrant alle kansen krijgt wordt in 2019 door bijna driekwart onderschreven. Met de andere drie stellingen zijn ruim negen op de tien Syriërs het (helemaal) eens. Tussen 2017 en 2019 zijn deze opvattingen over het maatschappelijk klimaat stabiel gebleven.

De vier vragen vormen samen een goede schaal (niet getoond in een figuur, $\alpha=.8$). De scores zijn de afgelopen twee jaar licht gedaald (van 4,4 naar 4,3 op schaal van 1-5), maar de verschillen zijn erg klein. In het algemeen is ook bij de subgroepen sprake van een stabiel beeld. Voor zover er verschillen zijn, zijn die zeer klein.

Figuur 3

Ervaren maatschappelijk klimaat^{a, b}

[Ervaren maatschappelijk klimaat, totaal, 2017-2019 (in procenten)]

- a De respondenten is gevraagd hoe zij het maatschappelijk klimaat in Nederland ervaren ten aanzien van migranten. Daartoe zijn vier stellingen voorgelegd: of je als migrant kansen krijgt, of je rechten als migrant gerespecteerd worden, of Nederland een gastvrij land is voor migranten en of Nederland openstaat voor andere culturen. We tonen hier het percentage '(helemaal) mee eens'.
- b Het panel is gebalanceerd voor missende waarden. Voor kansen krijgen (n)=2361 in beide jaren (in 2017 4%, in 2019 3% missende waarden), voor rechten gerespecteerd (n)=2505 in beide jaren (in 2017 1%, in 2019 1% missende waarden), voor gastvrij land (n)=2481 in beide jaren (in 2017 1%, in 2019 1% missende waarden), en voor open voor andere culturen (n)=2471 in beide jaren (in 2017 2%, in 2019 1% missende waarden).

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Ook in vergelijking met andere migrantengroepen (zie Andriessen 2016) zijn Syriërs positief gestemd over het maatschappelijk klimaat in Nederland. Onderzoek laat zien dat dit kenmerkend is voor migranten die nog maar kort in een land verblijven, maar dat de stemming verslechtert naarmate migranten langer in een land wonen (Hendriks 2018). Dat laatste zien wij nog niet terug bij Syrische statushouders: onder hen is tussen 2017 en 2019 aan het zogenoemde migrantenoptimisme maar weinig veranderd. Wel zijn er voorzichtige aanwijzingen voor de integratieparadox: jongeren en hogeropgeleiden ervaren vaker discriminatie.

Literatuur

Andriessen, I. (2016). De multi-etnische samenleving onder druk? In: W. Huijnk en I. Andriessen (red.), *Integratie in zicht? De integratie van migranten in Nederland op acht terreinen nader bekeken* (p. 259-298). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Gijsberts, M. en M. Vervoort (2007). Wederzijdse beeldvorming. In: J. Dagevos en M. Gijsberts (red.), *Jaarrapport integratie 2007* (p. 282-310). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Muller, P. (2011). Identificatie, acceptatie en discriminatie. In: E. Dourleijn en J. Dagevos (red.), *Vluchtelingengroepen in Nederland. Over de integratie van Afghaanse, Iraakse, Iraanse en Somalische migranten* (p. 190-206). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Dagevos, J. en E. Miltenburg (2020). Discriminatie en acceptatie. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/discriminatie-en-acceptatie>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

In Nederland blijven?

Auteurs: [Mieke Maliepaard](#) en [Sanne Noyon \(WODC\)](#)

Statushouders zien hun toekomst in Nederland

Na ongeveer vier jaar in Nederland blijkt dat de overgrote meerderheid van de Syriërs¹ hun toekomst in Nederland ziet. 96% van hen verwacht over twee jaar nog in Nederland te wonen. Slechts 0,5% van alle Syriërs verwacht dan niet meer in Nederland te wonen. Hoewel een formele vergelijking met 2017 niet mogelijk is door een veranderde vraagstelling, was in dat jaar het aandeel dat verwachtte in Nederland te blijven vergelijkbaar hoog. Ook op individueel niveau is er weinig verandering. 97% van de mensen die in 2017 verwachtten in Nederland te blijven, verwacht dat nu nog steeds. Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat ook het feitelijke vertrek uit Nederland door Syrische statushouders beperkt is – hoewel dit niet betekent dat er niemand vertrekt. Van alle Syriërs die tussen 2014 en 2016 in Nederland een verblijfsvergunning ontvingen, was halverwege 2018 2,3% uit Nederland vertrokken.² Het gaat om 1355 personen.

Aan de mensen in het onderzoek die niet in Nederland verwachten te blijven (een kleine 100 Syriërs), is gevraagd of ze verwachten de komende 24 maanden naar Syrië te migreren. Slechts 1% verwacht dit, 27% geeft aan dit te overwegen, en de overige 72% verwacht in die periode niet naar Syrië terug te keren. Tot slot is aan dezelfde kleine groep mensen gevraagd of ze verwachten elders heen te migreren. 44% overweegt dit, 2% zegt dit zeker te weten.

Veranderde vraagstelling over toekomst in Nederland

Uit eerder onderzoek (Noyon en Maliepaard 2019) onder Syrische statushouders bleek dat 55% van hen dacht over vijf jaar nog in Nederland te wonen, zelfs als het mogelijk was om naar Syrië terug te keren. In het geval dat terugkeer naar Syrië niet mogelijk zou zijn, dacht 93% van de Syriërs in Nederland te blijven. In het huidige onderzoek, dat twee jaar later is uitgevoerd onder dezelfde mensen, is de vraag iets anders gesteld. Hierdoor is een formele vergelijking niet mogelijk. We vroegen Syriërs of ze dachten over twee jaar nog in Nederland te wonen. De vraag of mensen zouden willen terugkeren als dit mogelijk was, werd dit keer niet gesteld. Gezien het feit dat terugkeer naar Syrië nog altijd niet veilig wordt geacht (BZ 2020; IOM 2020), is het niet verrassend dat de hier beschreven resultaten vergelijkbaar zijn met de eerder gerapporteerde 93%.

Veiligheid in Nederland is belangrijk voor Syriërs

De meeste Syrische statushouders zien zichzelf dus in Nederland blijven, in ieder geval op de korte termijn. Bij de antwoorden op de vraag welke kenmerken een rol spelen bij de keuze om in Nederland te blijven³ is er één kenmerk dat er duidelijk uitspringt, en dat is het gevoel dat Nederland veilig is. Dit speelt voor 97% van de mensen een rol (zie figuur 1). Ook noemden veel

mensen de goede toekomstmogelijkheden in Nederland (83%) en het feit dat zij zich hier thuis voelen (80%). Een laatste belangrijke factor (genoemd door 77% van de Syriërs) is dat zij een leven in Nederland hebben opgebouwd. De kansen in Syrië en de rol van familie (in Nederland) lijken minder doorslaggevend. Het valt op dat mensen een breed scala aan factoren belangrijk vinden: elk van de voorgelegde factoren wordt door ten minste 65% van de Syriërs van belang geacht.

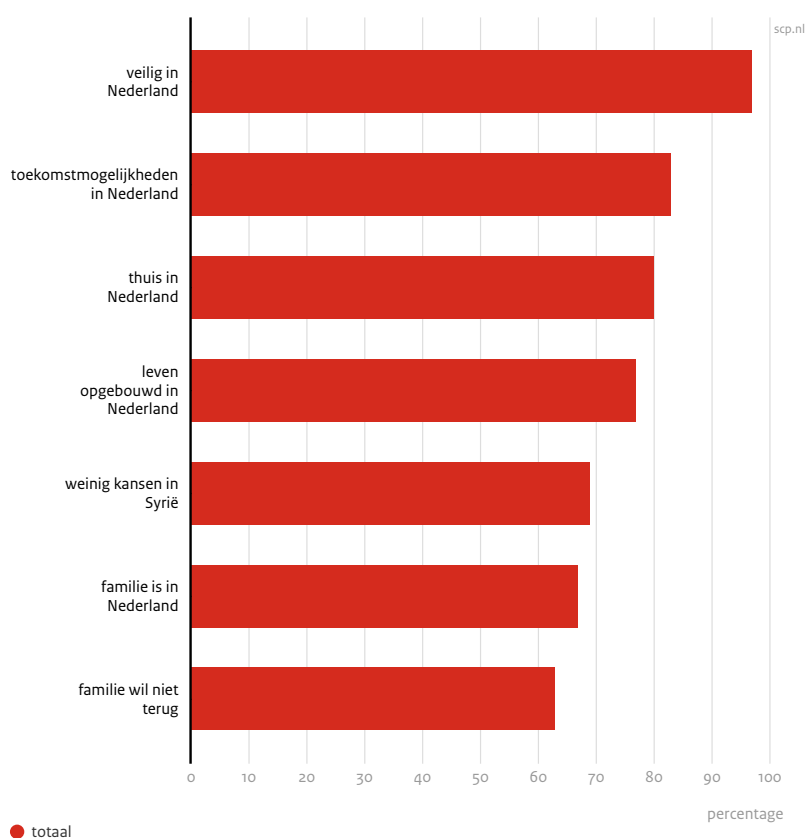
Niet alle factoren zijn voor iedereen even belangrijk. We noemen hier kort de meest in het oog springende verschillen. Vrouwen en ouderen hechten veel meer belang aan de rol van familie dan mannen en jongeren. Jongeren vinden de toekomstmogelijkheden in Nederland daarentegen relatief belangrijk, en het feit dat zij hier al een leven hebben opgebouwd. Tot slot spelen het gevoel hier thuis te zijn en de toekomstmogelijkheden in Nederland voor hoogopgeleiden een kleinere rol. Voor deze groep is het ook minder belangrijk dat zij ‘weinig kansen in Syrië’ zouden hebben. Hogeropgeleiden, zo bleek uit eerder onderzoek, voelen zich minder thuis in Nederland (Noyon en Maliepaard 2019; zie ook kaart [Thuis in Nederland?](#)). Daarnaast hebben zij meer dan lageropgeleiden te maken met een statusval na migratie (Chiswick et al. 2005). Mogelijk gelden de genoemde factoren daarom ook minder voor hen. Ondanks de onderlinge verschillen is het gevoel dat Nederland veilig is, voor alle subgroepen, de belangrijkste reden.

Figuur 1

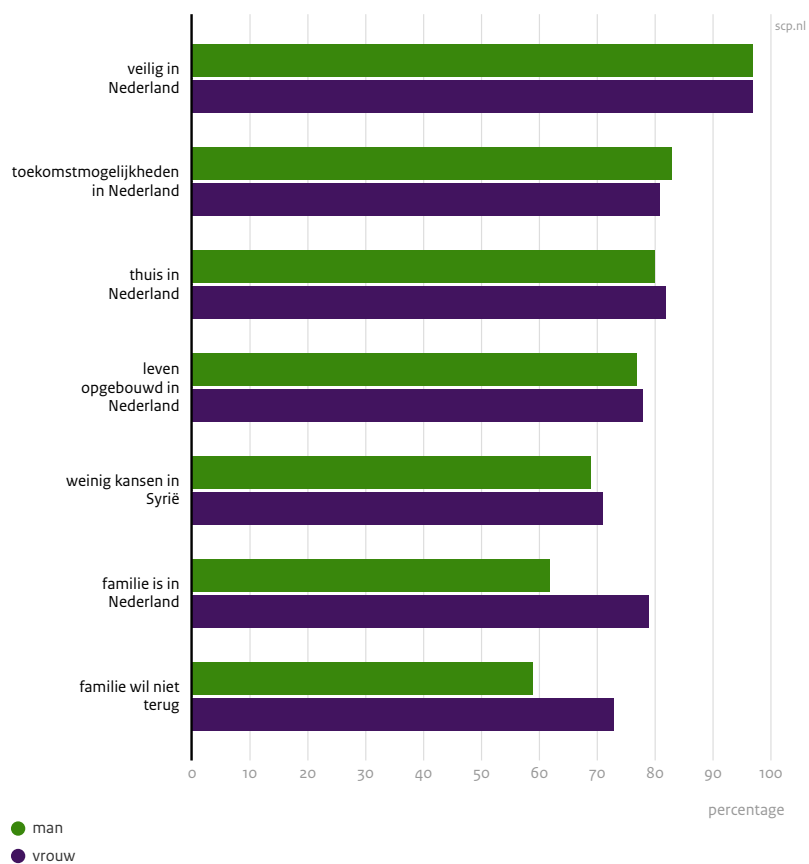
Redenen om in Nederland te blijven

[Redenen om in Nederland te blijven, totaal en naar achtergrondkenmerken, 2019 (in procenten)]

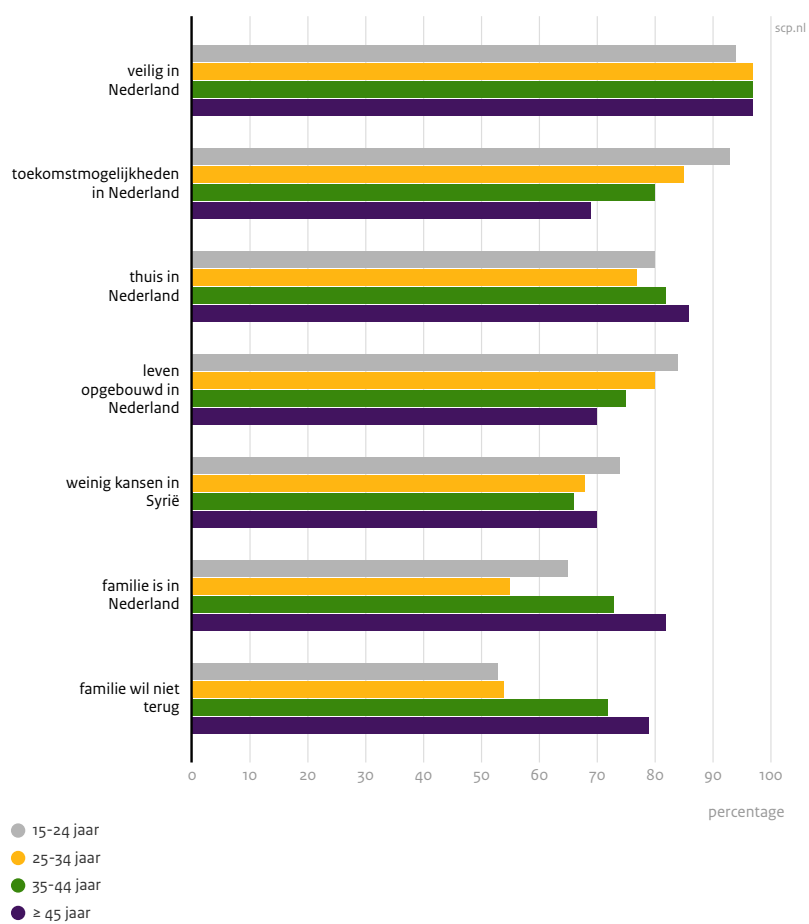
totaal

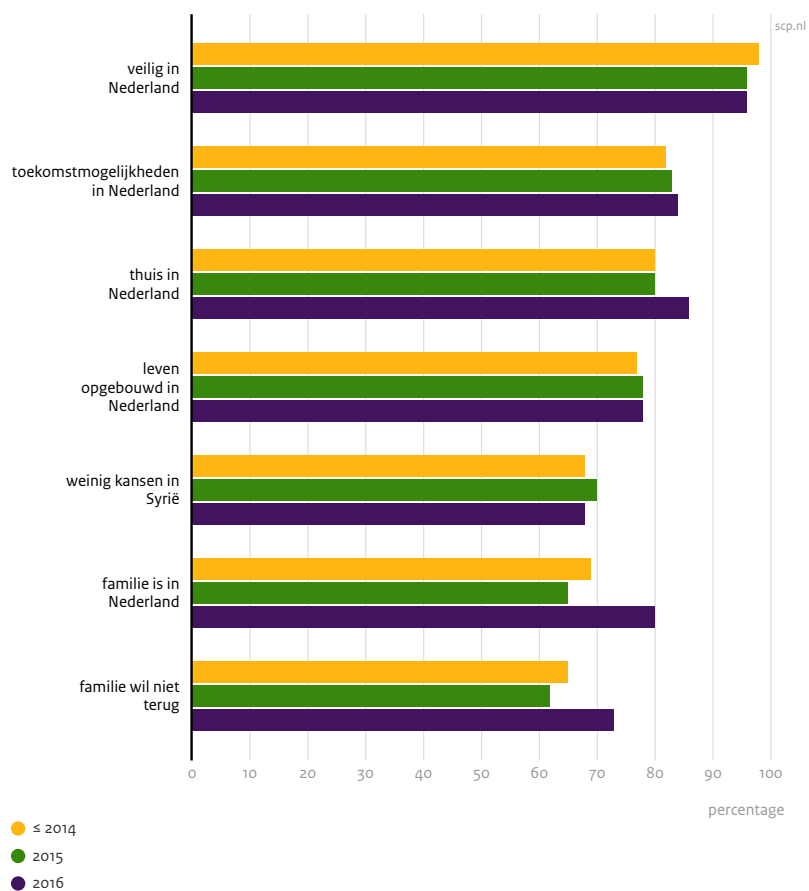
geslacht

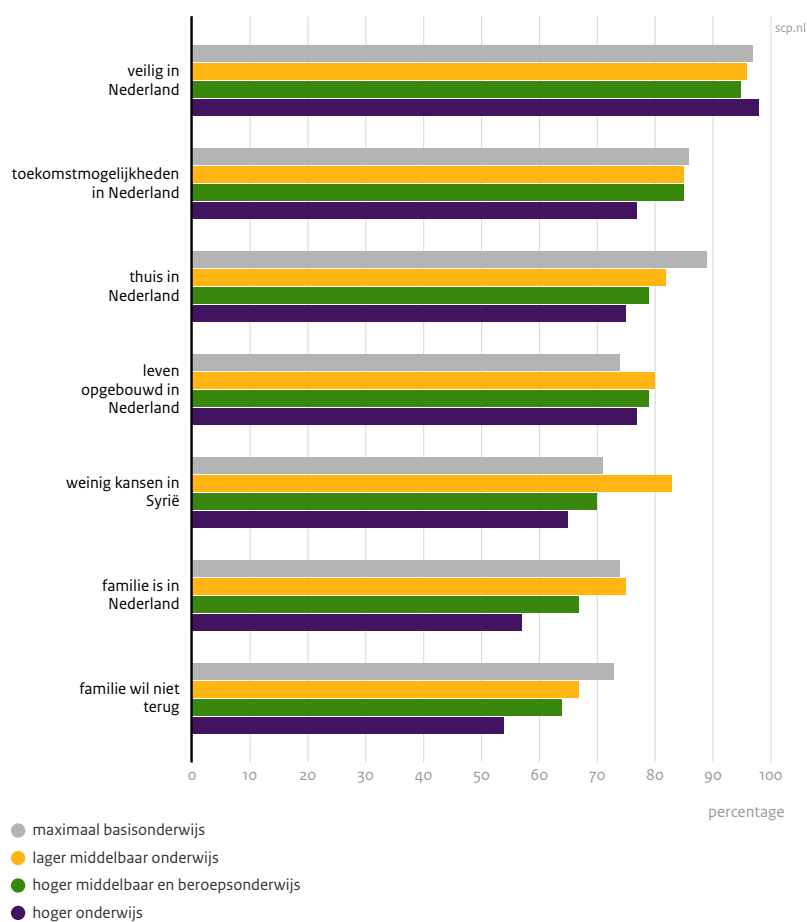
leeftijd

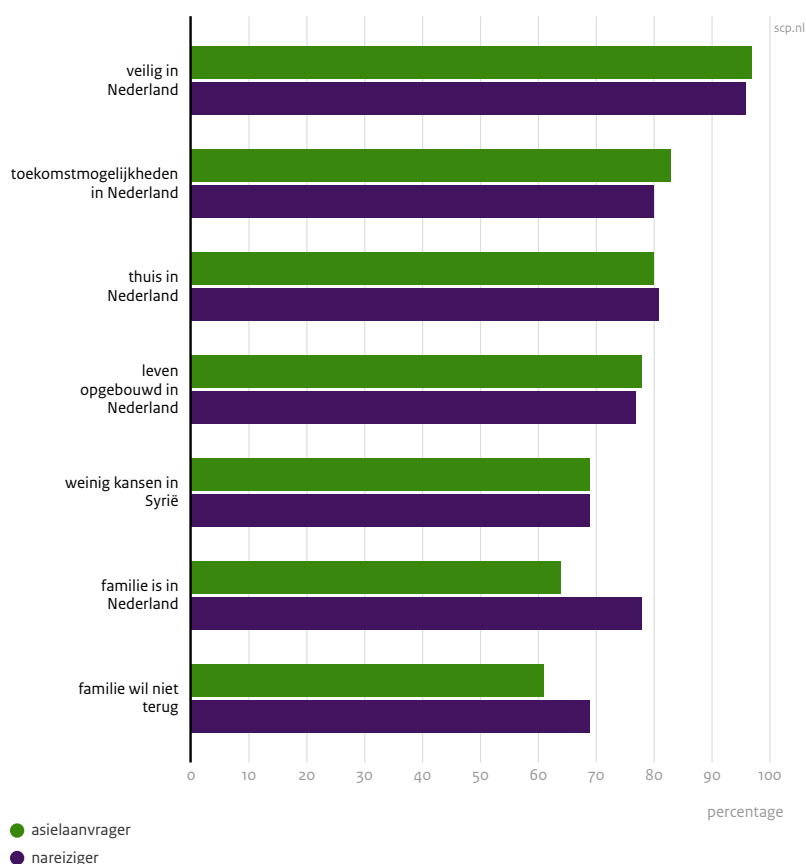
aankomstjaar

opleiding

type vergunning

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Helpt Syriërs maakt zich (soms) zorgen over verblijfsvergunning

Syrische statushouders zijn momenteel in het bezit van een verblijfsvergunning voor vijf jaar, en de overgrote meerderheid wil zoals gezegd in Nederland blijven. Bij een groot deel van de Syriërs leven er zorgen over of dit mogelijk zal zijn. 17% maakt zich vaak zorgen over of hun verblijfsvergunning verlengd zal worden, 33% doet dit soms. De overige 50% maakt zich hier nooit zorgen over.

Syriërs die zich voor 2015 in Nederland vestigden, maken zich minder zorgen dan Syriërs die hier korter zijn. Onder de groep die hier het langst woont, maakt 55% zich nooit zorgen. Voor de statushouders die in 2016 aankwamen geldt dit voor 43%. Hoe langer mensen in Nederland zijn, hoe beter zij mogelijk op de hoogte zijn van de procedures en van de kans dat zij permanent in Nederland kunnen blijven. Het moment dat zij een verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd kunnen aanvragen, komt dan dichterbij. De kans op permanent verblijf is gezien de situatie in Syrië momenteel erg groot.

Tabel 1

Naturalisatie en zorgen over verblijfsvergunning^a

[Naturalisatie en zorgen over verblijfsvergunning, totaal, 2019 (in procenten)]

heeft de Nederlandse nationaliteit	4
wil naturaliseren	100
maakt zich zorgen over verlenging verblijfsvergunning	
vaak	17
soms	33
nooit	50

a Respondenten is gevraagd of zij in het bezit zijn van de Nederlandse nationaliteit. Respondenten is ook gevraagd of zij zich willen laten naturaliseren. We geven hier de percentages aan van respondenten die hierop 'ja' hebben geantwoord.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens), gewogen gegevens

Vrijwel alle statushouders willen op termijn naturaliseren

Na het verkrijgen van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd kunnen statushouders zich onder bepaalde voorwaarden laten naturaliseren. Naturalisatie geeft statushouders dezelfde rechten als andere Nederlanders, zoals stemrecht en vrije vestiging binnen de Europese Unie. Slechts 4% van de statushouders heeft al een Nederlands paspoort. Dat dit percentage nog zo laag ligt, is niet vreemd: het overgrote deel van de Syriërs (96%) was nog geen vijf jaar in Nederland ten tijde van het onderzoek. In tegenstelling tot andere statushouders kunnen staatlozen [\[iemand is staatloos als geen enkel land volgens zijn wetgeving de betrokkene als zijn onderdaan beschouwt.\]](#) zich al na drie jaar laten naturaliseren. Het aandeel staatlozen onder de genaturaliseerden is dan ook relatief hoog (81%). In deze survey heeft van alle staatlozen inmiddels 23% het Nederlands staatsburgerschap, tegenover minder dan 1% van de niet-staatlozen.

Omdat de mogelijkheid tot naturalisatie voor veel Syriërs dichterbij komt, is de vraag hoeveel van hen het Nederlanderschap gaan aanvragen. Het antwoord hierop is eenduidig: vrijwel iedereen wil zich laten naturaliseren.

Wanneer kun je Nederlander worden?

Na vijf jaar onafgebroken verblijf in Nederland is het mogelijk het Nederlanderschap aan te vragen (naturalisatie). Voorwaarde hiervoor is dat iemand een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd heeft, of een vergunning met een niet-tijdelijk doel. Voordat zij zich kunnen laten naturaliseren moeten statushouders dus eerst een verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd aanvragen. Dit kan na vijf jaar, op voorwaarde dat de inburgering is gehaald of hiervoor vrijstelling is gegeven. Ook mag iemand geen gevaar vormen voor de openbare orde of nationale veiligheid. Voor zogeheten staatlozen is de termijn voor het verkrijgen van

een Nederlands paspoort drie jaar. Zij hoeven niet eerst een vergunning voor onbepaalde tijd aan te vragen (IND 2020). Staatlozen in de survey (14%) zijn mensen die uit Syrië zijn gevlucht maar daar geen staatsburger waren. Vaak gaat het om in Syrië geboren Palestijnen.

Syriërs gericht op langdurig verblijf in Nederland

Syriërs zijn na enkele jaren hier sterk op langdurig verblijf in Nederland gericht. Vrijwel iedereen wil de komende twee jaar in Nederland blijven en zich laten naturaliseren. Uit recent onderzoek komt naar voren dat hoewel naturalisatie vaak leidt tot permanent verblijf, het onder bepaalde voorwaarden de verhuiskans ook juist kan vergroten (De Hoon et al. 2020; zie ook Leerkes en De Hoon 2019). Een Nederlands paspoort geeft namelijk toegang tot andere Europese landen. Het blijft dus interessant om te bezien welk aandeel van de Syrische statushouders Nederland op termijn zal verlaten. Vooralsnog is het aandeel Syriërs dat uit Nederland vertrekt echter zeer beperkt.

Literatuur

BZ (2020). *Reisadvies Syrië* | Ministerie van Buitenlandse Zaken. Geraadpleegd 27 maart 2020 via <https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/syrie/reizen/reisadvies#anker-veiligheidsrisico%E2%80%99s>.

Chiswick, B.R., Y.L. Lee en P.W. Miller (2005). A longitudinal analysis of immigrant occupational mobility. A test of the immigrant assimilation hypothesis. In: *International Migration Review*, jg. 39, nr. 2, p. 332-353.

Hoon, M. de, M. Vink en H. Schmeets (2020). A ticket to mobility? Naturalisation and subsequent migration of refugees after obtaining asylum in the Netherlands. In: *Journal of Ethnic and Migration Studies*, jg. 46, nr. 7, p 1185-1204.

IND (2020). *Nederlander worden door naturalisatie*. Geraadpleegd 27 maart 2020 via <https://ind.nl/Nederlanderschap/Paginas/Naturalisatie.aspx>.

IOM (2020). *Terugkeer naar Jemen, Libië of Syrië*. Geraadpleegd 20 januari 2020 via <https://iom-nederland.nl/vrijwillige-terugkeer/landenlijsten/terugkeer-naar-jemen-libie-of-syrie>.

Leerkes, A. en M. de Hoon (2019). *Blijven vergunninghouders in Nederland? Patronen en determinanten van vervolgmigratie en remigratie onder asielmigranten, cohort 1995-1999*. Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Noyon, S. en M. Maliepaard (2019). Verbljfsintenties van Syrische statushouders in Nederland. In: E. Miltenburg, J. Dagevos en W. Huijnk (red). *Opnieuw beginnen. Achtergronden van positieverschillen tussen Syrische statushouders* (p.52-69). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Deze kaart citeren

Maliepaard, M. en S. Noyon (2020). In Nederland blijven?. In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/in-nederland-blijven>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- 1 In deze studie kijken we naar het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.
- 2 Staat volgens registerinformatie van het CBS niet meer ingeschreven bij een Nederlandse gemeente.
- 3 Deze vraag is alleen gesteld aan mensen die misschien of zeker in Nederland wilden blijven (99,5% van alle respondenten, (n)=2530).

Over deze publicatie (project en methoden)

Auteurs: [Emily Miltenburg](#) en [Sander Steijn \(SCP\)](#)

Om de positie en leefsituatie van recent in Nederland wonende statushouders en asielzoekers in kaart te brengen en te volgen, startte in 2016 het project [Longitudinaal cohortonderzoek asielzoekers en statushouders](http://www.scp.nl/publicaties/factsheets/2020/04/03/longitudinaal-cohortonderzoek-asielzoekers-en-statushouders) (<http://www.scp.nl/publicaties/factsheets/2020/04/03/longitudinaal-cohortonderzoek-asielzoekers-en-statushouders>). Het project is een initiatief van vier ministeries (Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Justitie en Veiligheid, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Volksgezondheid, Welzijn en Sport). Binnen dit project maken we gebruik van surveys, kwalitatief onderzoek en registergegevens.

Deze digitale publicatie maakt deel uit van het project en kan worden gezien als een vervolg op de rapporten [Syriërs in Nederland](https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/06/01/syriers-in-nederland) (<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/06/01/syriers-in-nederland>) en [Opnieuw beginnen](https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/05/16/opnieuw-beginnen) (<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2019/05/16/opnieuw-beginnen>). De studie richt zich op Syrische statushouders en maakt gebruik van surveys [De surveys richten zich op het cohort Syriërs dat tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel heeft gekregen en hun kinderen en partner die als nareiziger of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen. Het gaat om personen van 15 jaar en ouder.] en registergegevens. Doel van de studie is om inzicht te krijgen in de voortgang van de integratie van Syrische statushouders. Inzicht in deze verschillen, achtergronden en ontwikkeling sluit aan bij de wens van beleidsmakers om de integratie van statushouders in de vroege fase na aankomst te monitoren en waar mogelijk bij te sturen.

NSN-surveys 2017 en 2019

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) hebben gezamenlijk de vragenlijsten voor de Nieuwe Statushouders in Nederland (NSN)-surveys 2017 (wave 1) en 2019 (wave 2) ontwikkeld. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft voor de survey de steekproef getrokken en de surveygegevens gewogen.

De conceptvragenlijsten zijn uitvoerig (cognitief) getest. Daarna is de lijst vertaald in het Arabisch en nogmaals getest. De vragenlijst is afgenomen bij personen van 15 jaar en ouder (in 2017) en bij dezelfde groep in 2019. Het responspercentage in 2017 was 81%, 3209 personen deden mee. In deze eerste wave gaven 2978 van de 3209 respondenten aan weer benaderd te willen worden voor het vervolgonderzoek. Uiteindelijk heeft het CBS de gegevens van 2944 personen kunnen aanleveren. Hiervan deden 2544 personen mee, wat een participatie van 87% in de tweede wave betekent. Klik [hier](https://www.scp.nl/over-scp/data-en-methoden/onderzoeksbeschrijvingen/nieuwe-statushouders-in-nederland-nsn) (<https://www.scp.nl/over-scp/data-en-methoden/onderzoeksbeschrijvingen/nieuwe-statushouders-in-nederland-nsn>) voor een uitgebreide toelichting op het surveyonderzoek.

Beschrijven

Wanneer we veranderingen beschrijven op basis van de survey uit 2017 en 2019 gaat het om de gewogen veranderingen van de groep op een kenmerk tussen 2017 en 2019.¹ Onze beschrijvingen hebben betrekking op een gebalanceerd panel, dat wil zeggen: alleen op personen die aan beide waves hebben meegedaan. Het betreft 2544 personen die zowel in 2017 als in 2019 hebben meegedaan. Omdat we gebruikmaken van een gebalanceerd panel, wijken de percentages en gemiddelden voor 2017 enigszins af van de gerapporteerde cijfers in de beschrijvende rapportage *Syriërs in Nederland* (<https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/06/01/syriers-in-nederland>), waarin we rapporteerden over alle respondenten die in 2017 meededen. De conclusies en inzichten over de situatie van Syrische statushouders in 2017 blijven overigens onveranderd.

Na de beschrijving van totalen maken we in de gewogen beschrijvingen onderscheid naar vijf achtergrondkenmerken: geslacht (man, vrouw), leeftijd (de leeftijd van respondent in categorieën: 15-24 jaar, 25-34 jaar, 35-44 jaar, ≥ 45 jaar)², aankomstjaar (het jaar van aankomst van de respondent, ≤ 2014 , 2015, 2016), hoogst gevolgde opleiding (hoogst bekende gevolgde opleiding in Syrië of ander buitenland: maximaal basisonderwijs, lager middelbaar onderwijs, hoger middelbaar en beroepsonderwijs, hoger onderwijs)³ en type vergunning (asielaanvrager, nareiziger).

Toetsen

We hebben getoetst in hoeverre de ontwikkeling in 2019 significant afwijkt ten opzichte van 2017, zowel voor het totaal als voor de vijf achtergrondkenmerken. Dit hebben we allereerst gedaan door op het gebalanceerde panel een ongewogen panelanalyse uit te voeren voor het kenmerk naar jaar. Daarna hebben we in aparte modellen getoetst of een verandering over tijd verschilt naar achtergrondkenmerken.⁴

Bij het kijken naar de verandering in gemiddelde scores over de tijd hebben we een random intercept panel regressiemodel gehanteerd. Voor verschuiving in percentages hanteerden we een random intercept panel logistisch regressiemodel. Bij het panel logistisch regressiemodel toetsten we eerst of de relatieve toe- of afname in kans over tijd voor alle groepen gelijk was. Hiermee bekeken we dus of de relatieve kansenverhoudingen over tijd gelijk zijn gebleven. Als uit de toets bleek dat dit niet het geval was, dan toetsten we specifiek welke subgroepen (bijvoorbeeld verschillende leeftijdsgroepen) de *absolute* toe- of afname in kans (dus procentpuntverschillen) hebben doorgemaakt.

Onze analyse van verandering in percentages over de tijd is dus een combinatie van een toets van (veranderingen over tijd in) onderlinge kansenverhoudingen en veranderingen over tijd in absolute kansen. Naar de absolute verschillen in procentpunten kans kijken we met name om aan te geven tussen welke subgroepen we op een bepaald kenmerk verschillen in toe- of afname in kansen zien.

Verschillen hebben we tweezijdig getoetst ten opzichte van een nulhypothese dat er geen verschil in (ontwikkeling van) kansen/gemiddelde scores bestaat. Bij het toetsen van verschillen hanteerden we een significantieniveau van 5% (de nulhypothese dat er geen verschil bestaat werd verworpen bij $p < 0,05$). Als er op de kaarten over een verschil wordt gesproken, betekent dit dat de kans op een dergelijk resultaat of een extremer resultaat terwijl de nulhypothese klopt kleiner is dan 5%.

In dit onderzoek gaat het om de afzonderlijke toetsing van de achtergrondkenmerken (bivariate analyse), maar het is goed mogelijk dat verschillen in samenstelling tussen deze groepen een rol spelen bij deze verschillen. Om hier een beeld van te krijgen zijn multivariate analyses nodig, die in de geplande vervolgstudie centraal komen te staan.

Beschrijving steekproef

Uit de survey blijkt dat het merendeel van de Syrische statushouders man en overwegend jong is: in totaal is twee derde man, de helft is jonger dan 35 jaar. De grootste groep (twee derde) kwam in 2015 naar Nederland. Een vijfde heeft buiten Nederland ten hoogste basisonderwijs gevolgd, eveneens een vijfde heeft lager middelbaar onderwijs als hoogst gevolgde opleiding (onderbouw van voortgezet onderwijs). Drie op de tien Syriërs hebben hoger middelbaar en beroepsonderwijs als hoogst gevolgde opleiding buiten Nederland, eenzelfde aandeel heeft hoger onderwijs gevolgd. Een kwart in onze survey is hier als gezinshereniger of nareiziger heen gekomen.

Tabel 1

Samenstelling gebalanceerd panel^a

[Samenstelling gebalanceerd panel naar achtergrondkenmerken, 2017-2019 (in aantal waarnemingen en in procenten)]

totaal	2017		2019	
	(n)	%	(n)	%
	2544	100	2544	100
geslacht	2017		2019	
	(n)	%	(n)	%
man	1 688	66	1 688	66
vrouw	856	34	856	34
leeftijd	2017		2019	
	(n)	%	(n)	%
15-24 jaar	491	19	491	19
25-34 jaar	801	31	801	31
35-44 jaar	680	27	680	27
≥ 45 jaar	572	22	572	22
aankomstjaar	2017		2019	
	(n)	%	(n)	%
≤ 2014	745	29	745	29
2015	1 673	66	1 673	66
2016	124	5	124	5
opleiding	2017		2019	
	(n)	%	(n)	%
maximaal basisonderwijs	509	20	509	20
lager middelbaar onderwijs	497	20	497	20
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	752	30	752	30
hoger onderwijs	767	30	767	30
type vergunning	2017		2019	
	(n)	%	(n)	%
asielaanvrager	1 900	75	1 900	75
nareiziger	644	25	644	25

a Onze beschrijvingen hebben betrekking op een gebalanceerd panel (respondenten die zowel aan wave 1 als wave 2 hebben meegedaan). (n)=5088 in totaal en (n)=2544 in beide jaren. Door het balanceren is de verdeling naar achtergrondkenmerken in beide jaren hetzelfde. We tonen hier een ongewogen beschrijving. Er zijn enkele missende waarden op de achtergrondkenmerken aankomstjaar en opleiding, de uitsplitsingen tellen niet op tot 2544.

Bron: SCP/CBS (NSN'17 en '19 verrijkt met registergegevens)

Bij personen die in 2015 of eerder naar Nederland zijn gekomen zijn mannen duidelijk oververtegenwoordigd. Onder degenen die in 2016 naar Nederland zijn gekomen zijn de vrouwen in de meerderheid. Nareizigers vormen de overgrote meerderheid van de personen die in 2016 kwamen (tabel 2). Onder vrouwelijke statushouders is de meerderheid een nareiziger (tabel 3).

Tabel 2

Samenstelling gebalanceerd panel naar jaar van aankomst^a

[Samenstelling gebalanceerd panel, achtergrondkenmerken naar jaar van aankomst, 2019 (in procenten)]

totaal	≤ 2014	2015	2016
	29	66	5
geslacht	≤ 2014	2015	2016
man	74	65	41
vrouw	26	35	59
leeftijd	≤ 2014	2015	2016
15-24 jaar	13	22	27
25-34 jaar	30	33	27
35-44 jaar	31	25	22
≥ 45 jaar	27	21	25
opleiding	≤ 2014	2015	2016
maximaal basisonderwijs	21	19	26
lager middelbaar onderwijs	17	21	22
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	29	30	26
hoger onderwijs	32	30	27
type vergunning	≤ 2014	2015	2016
asielaanvrager	88	72	27
nareiziger	12	28	73

a Door het balanceren is de verdeling naar achtergrondkenmerken in beide jaren hetzelfde (zie tabel 1). We tonen hier daarom alleen een ongewogen beschrijving van het jaar 2019.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registergegevens)

Tabel 3

Samenstelling gebalanceerd panel naar geslacht^a

[Samenstelling gebalanceerd panel, achtergrondkenmerken naar geslacht, 2019 (in procenten)]

totaal	man	vrouw
	66	34
leeftijd	man	vrouw
15-24 jaar	19	20
25-34 jaar	31	33
35-44 jaar	27	26
≥ 45 jaar	24	20
aankomstjaar	man	vrouw
≤ 2014	33	22
2015	64	69
2016	3	9
opleiding	man	vrouw
maximaal basisonderwijs	22	17
lager middelbaar onderwijs	19	20
hoger middelbaar en beroepsonderwijs	28	34
hoger onderwijs	31	29
type vergunning	man	vrouw
asielaanvrager	91	42
nareiziger	9	58

a Door het balanceren is de verdeling naar achtergrondkenmerken in beide jaren hetzelfde (zie tabel 1). We tonen hier daarom alleen een ongewogen beschrijving van het jaar 2019.

Bron: SCP/CBS (NSN'19 verrijkt met registreergegevens)

Deze kaart citeren

Miltenburg, E. en S. Steijn (2020). Over deze publicatie (project en methoden). In: *Syrische statushouders op weg in Nederland: De ontwikkeling van hun positie en leefsituatie*. Geraadpleegd op [datum] via <https://digitaal.scp.nl/syrische-statushouders-op-weg-in-nederland/over-deze-publicatie-project-en-methoden>.

Publicatiedatum

04 juni 2020

Informatie noten

- Door het CBS is een weegfactor voor de eerste en voor de tweede wave aangeleverd voor personen die aan beide waves hebben meegedaan, (n)=2544 personen per wave, (n)=5088 waarnemingen totaal.

- 2 We hanteren de leeftijd zoals gemeten in wave 2, zodat de leeftijdsgroepen in beide metingen dezelfde omvang hebben. Omdat we ook thema's hebben die alleen in wave 2 zijn uitgevraagd, redeneren we vanuit wave 2. We hebben ervoor gekozen de jongste leeftijdsgroep nog steeds te kenmerken als 15-24 jaar, in lijn met onze eerdere studies. Het is hierbij belangrijk te vermelden dat deze groep in de tweede meting in 2019 minstens 17 jaar was. In de eerste meting in 2017 was deze groep minstens 15 jaar. Ook respondenten in de andere leeftijdsgroepen waren in 2017 vanzelfsprekend jonger, maar deze kenmerken we wel volgens de leeftijden in de tweede meting in 2019 (25-34 jaar, 35-44 jaar, ≥ 45 jaar).
- 3 We kijken naar hoogst gevolgde opleiding buiten Nederland en niet naar behaalde diploma's. Omdat de Syrische groep overwegend jong is en veel Syriërs door de oorlog vermoedelijk hun opleiding niet hebben kunnen afmaken, is de hoogst behaalde opleiding met diploma minder geschikt.
- 4 We hebben dus vijf aparte ongewogen panelanalyses uitgevoerd voor de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd, aankomstjaar, opleiding en type vergunning.